

Katowice, 20 czerwca 2025

WOOŚ.420.44.2023.JB.44
za potwierdzeniem odbioru

DECYZJA o środowiskowych uwarunkowaniach

Na podstawie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 572), dalej Kpa, oraz art. 71 ust. 1 i ust. 2 pkt. 1, art. 75 ust. 1 pkt. 1 lit. „a” tiret pierwsze oraz art. 82 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.), dalej ustawa ooś, po rozpatrzeniu wniosku Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z 25 września 2023 r. w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko

ustalam

środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia pn.: „Budowa drogi S 11 w województwie śląskim, odcinek 2, obwodnica Tarnowskich Gór, wg wariantu II” i jednocześnie określam:

I. Rodzaj i miejsce realizacji przedsięwzięcia

Planowane przedsięwzięcie polegać będzie na budowie drogi ekspresowej S11 na odcinku od rzeki Mała Panew (granica powiatów lublinieckiego i tarnogórskiego) do Piekar Śląskich (połączenie z autostradą A1), według wariantu W II (niebieski) o długości 35,396 km. Projektowany odcinek drogi ekspresowej S11 planowany jest w województwie śląskim w powiecie tarnogórskim, w gminach: Krupski Młyn, Tworóg, Tarnowskie Góry, Radzionków, Świerklaniec oraz w Piekarach Śląskich – miasto na prawach powiatu. W ramach przedsięwzięcia planuje się m. in.: budowę węzłów drogowych, budowę obiektów inżynierskich - wiaduktów, mostów, przepustów pełniących jednocześnie funkcję przejść dla zwierząt oraz niepełniących takiej funkcji; budowę systemu odwodnienia jezdni; budowę urządzeń ochrony środowiska; usunięcie kolizji z istniejącą infrastrukturą techniczną; budowę Miejsc Obsługi Podróżnych (MOP); wycinkę drzew i krzewów, wykonanie wyburzeń. Celem powiązania projektowanej drogi ekspresowej S11 z autostradą A1 zaplanowano rozbudowę węzła „Piekary” wg Wariantu 1.

II. Warunki wykorzystania terenu ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich:

II.1. Na etapie realizacji:

1. Zaplecza budowy (bazy materiałowo-sprzętowe oraz parkingi pojazdów, maszyn i urządzeń budowlanych, w tym miejsca gromadzenia odpadów oraz tymczasowe stacje obsługi samochodów i maszyn roboczych) należy lokalizować:

1) poza terenami wskazanymi w tabeli nr 1, obejmującymi tereny leśne, cenne siedliska przyrodnicze i stanowiska roślin objętych ochroną gatunkową;

Tabela nr 1

Lp.	Lokalizacja w km drogi	Strona inwestycji P/L	Położenie względem pasa drogi [m]	Przyczyna wykluczenia
1.	0+000-20+950, 21+300 – 24+350	P i L	0 – 500 m	tereny leśne, siedliska przyrodnicze: *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, zbiorowiska roślinne <i>Fraxino-Alnetum</i> , *91D0 Bory i lasy bagienne, zbiorowiska roślinne <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska, zbiorowiska roślinne <i>Scheuchzerietalia palustris</i> , stanowiska chronionych gatunków roślin naczyniowych: pływacz zachodni <i>Utricularia australis</i> , centuria pospolita <i>Centaureum erythraea</i> , bobrek trójlistkowy <i>Menyanthes trifoliata</i> , rosziczka okrągłolistna <i>Drosera rotundifolia</i> , stanowiska chronionych gatunków mszaków: próchniczek błotny <i>Aulacomnium palustre</i> , widłoząb miotłowy <i>Dicranum scoparium</i> , rokićnik pospolity <i>Pleurozium schreberi</i> , płonnik pospolity <i>Polytrichum commune</i> , brodawkowiec czysty <i>Pseudoscleropodium purum</i> , torfowiec kończysty <i>Sphagnum fallax</i> , torfowiec frędzlowany <i>Sphagnum fimbriatum</i> , torfowiec pogięty <i>Sphagnum flexuosum</i> , torfowiec Girgensohna <i>Sphagnum girgensohnii</i> , torfowiec zanurzony <i>Sphagnum inundatum</i> , torfowiec błotny <i>Sphagnum palustre</i> , torfowiec spiczastolistny <i>Sphagnum cuspidatum</i>
2.	27+000 - 27+200	L	40 m	siedlisko przyrodnicze: 6210 Murawy kserotermiczne, zbiorowiska roślinne <i>Adonio-Brachypodietum</i>
3.	27+100 - 27+400	P i L	0-180 m	siedlisko przyrodnicze: 6210 Murawy kserotermiczne, zbiorowiska roślinne <i>Adonio-Brachypodietum</i> ; stanowiska chronionych gatunków roślin naczyniowych: wilżyna ciernista <i>Ononis spinosa</i> , goryczka krzyżowa <i>Gentiana cruciata</i> , dziewięciśń bezłodygowy <i>Carlina acaulis</i>

4.	28+400	P	150 m/300 m	siedlisko przyrodnicze: 6210 Murawy kserotermiczne, zbiorowiska roślinne <i>Adonio-Brachypodietum</i> stanowisko chronionego gatunku roślin naczyniowych: kruszczyk szerokolistny <i>Epipactis helleborine</i>
5.	31+100	P	300 m/315 m	stanowisko chronionego gatunku roślin naczyniowych: wilżyna ciernista <i>Ononis spinosa</i> / dziewięciśń bezłodygowy <i>Carlina acaulis</i>
			330 m	siedlisko przyrodnicze: 6210 Murawy kserotermiczne, zbiorowiska roślinne <i>Adonio-Brachypodietum</i>
6.	31+100 - 31+200	P	300 m	stanowisko chronionego gatunku roślin naczyniowych: rokitnik zwyczajny <i>Hippophae rhamnoides</i>
7.	31+200	P	280 m	siedlisko przyrodnicze: 6210 Murawy kserotermiczne, zbiorowiska roślinne <i>Adonio-Brachypodietum</i>
8.	32+700 - 33+000	P	310 m	siedlisko przyrodnicze: 6210 Murawy kserotermiczne, zbiorowiska roślinne <i>Adonio-Brachypodietum</i>
9.	32+800 /	P	200 m/	stanowiska chronionych gatunków roślin naczyniowych: kruszczyk rdzawoczerwony <i>Epipactis atrorubens</i> , buławnik wielkokwiatowy <i>Cephalanthera damasonium</i> , buławnik mieczolistny <i>Cephalanthera longifolia</i> , listera jajowata <i>Listera ovata</i> /
	32+800 – 33+400		200 m	kruszczyk szerokolistny <i>Epipactis helleborine</i>
10.	32+900 - 33+100	P	250 m	siedlisko przyrodnicze: 6210 Murawy kserotermiczne, zbiorowiska roślinne <i>Adonio-Brachypodietum</i>

2) w odległości co najmniej 50 m od ujęć wód i ich stref ochronnych, tj. terenów ochrony bezpośredniej i pośredniej;

3) w odległości co najmniej 50 m od koryt cieków naturalnych oraz 20 m od koryt rowów;

Dopuszcza się możliwość lokalizowania zaplecza budowy w bliższej odległości pod następującymi warunkami:

- należy wykonać zabezpieczenie podłoża przed możliwością niekontrolowanego zanieczyszczenia poprzez uszczelnienie, które może zostać wykonane za pomocą foli, maty bentonitowej lub geosyntetyków stabilizowanych np. kruszywem, a także wyposażyć zaplecze w zestawy do usuwania wycieków substancji ropopochodnych zawierające np. sorbenty sypkie, maty i rękawy sorpcyjne,
- teren pod zaplecza budowy nie może obejmować koryt cieków, od strony cieku, wzdłuż placu budowy należy wykonać wyгородzenie poprzez budowę wału ziemnego lub grodzy z worków z piaskiem. Wszelkie przysmy ziemi muszą zostać wyгородzone np. płótkami z geowłókniną,
- organizacja zaplecza budowy musi odbywać się pod nadzorem ichtiologa i herpetologa, którzy wskażą dodatkowe zalecenia, adekwatnie do zidentyfikowanego zagrożenia,
- w przypadkach stwierdzenia przez specjalistę z nadzoru przyrodniczego ryzyka zanieczyszczenia cieku zawiesiną, należy ukierunkować spływ powierzchniowy z zaplecza

budowy do rowu opaskowego, a przed odprowadzeniem wód z odwodnienia bezpośrednio do cieków należy zastosować osadniki lub odстойniki,

4) w odległości co najmniej 50 m od siedlisk płazów, w tym zbiorników wodnych, terenów podmokłych i rozlewisk cieków;

Dopuszcza się możliwość lokalizowania zapleczy w bliższej odległości pod następującymi warunkami:

- a) należy zastosować środki zapobiegające zanieczyszczeniu gruntu lub wód substancjami szkodliwymi lub zawiesiną zgodnie z pkt. II.1.1.3 a - d,
- b) w rejonie, gdzie stwierdzono miejsca bytowania płazów plac budowy nie może wychodzić poza linie rozgraniczające teren inwestycji,
- c) organizacja zaplecza budowy musi odbywać się pod nadzorem herpetologa, który wskaże dodatkowe zalecenia, adekwatnie do zidentyfikowanego zagrożenia dla siedliska,

5) w odległości co najmniej 50 m od przebiegu szlaków migracji płazów;

Dopuszcza się możliwość lokalizowania zapleczy w bliższej odległości pod warunkiem, że w okresie od połowy lutego do połowy maja oraz od połowy września do końca października zostaną oddzielone od szlaków migracji płazów poprzez montaż tymczasowych wygradzeń herpetologicznych, tak, aby podczas wędrówek do miejsc rozrodu, płazy nie przedostawały się na teren budowy. Wygradzenia muszą mieć parametry zgodnie z pkt. II.1.17.1a decyzji. Miejsca koniecznych wygradzeń należy wytypować w konsultacji z nadzorem herpetologicznym, który będzie miał za zadanie określenie aktualnych zasięgów migracji herpetofauny,

6) w odległości co najmniej 50 m od szlaków migracji ssaków;

Dopuszcza się możliwość lokalizowania zapleczy w bliższej odległości pod warunkiem, że zostaną oddzielone od szlaku migracji ssaków ogrodzeniem o wysokości min. 200 cm i zmniejszającej się ku dołowi średnicy oczek siatki. Dopuszczalne parametry są następujące: od podłoża do wysokości minimum 50 cm wielkość oczek siatki nie może przekraczać wartości 2 cm x 15 cm (siatka o parametrach 2 cm x 15 cm lub 5 cm x 15 cm z zastosowaniem siatki dogęszczającej o wymiarach oczek 2 cm x 15 cm), do wysokości minimum 100 cm wielkość oczek siatki nie może przekraczać wartości 5 cm x 15 cm, do wysokości 140 cm wielkość oczek siatki nie może być większa niż 15 cm x 15 cm. Miejsca koniecznych wygradzeń należy wytypować w terenie po uprzedniej konsultacji z teriologiem z nadzoru przyrodniczego,

7) bezwzględnie zabrania się lokalizowania zapleczy budowy w odległości mniejszej niż 50 m od pomników przyrody;

8) nadzór przyrodniczy każdorazowo ma ocenić i zdecydować o wyłączeniu lub ograniczeniu możliwości lokalizacji zapleczy budowy na dodatkowych terenach, które w jego ocenie zostaną uznane za cenne przyrodniczo.

2. Stanowiska roślin i mszaków objętych ochroną oraz płaty siedlisk należy wygradzić w lokalizacjach określonych poniżej:

Tabela nr 2

Lp.	Typ siedliska/gatunek rośliny/gatunek mszaka	Kilometraż oznakowania i strona inwestycji
1.	91D0 Bory i lasy bagienne	14+650, strona lewa
2.	*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	0+100 – 0+250 strona prawa i lewa 5+100 – 5+300 strona prawa i lewa

		8+200 – 8+800 strona lewa 10+700 – 11+500 strona prawa i lewa 14+800 - 16+100, strona lewa 16+000 - 16+800, strona lewa 18+300 - 18+400, strona prawa 18+350 - 18+450, strona lewa 18+300 - 19+000, strona lewa 19+000 strona prawa i lewa 20+500 – 20+700, strona lewa
3.	6210 Murawy kserotermiczne	27+000 - 27+400, strona prawa i lewa 28+400, strona prawa 31+200 strona prawa 32+700 – 33+100, strona prawa
4.	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	14+600, strona lewa – 1 i 2 płat 18+300 - 18+450, strona prawa/lewa
5.	pływacz zachodni <i>Utricularia australis</i> centuria pospolita <i>Centaurea erythraea</i> bobrek trójlistkowy <i>Menyanthes trifoliata</i> rosiczka okrągłolistna <i>Drosera rotundifolia</i> ; wilżyna ciernista <i>Ononis spinosa</i> goryczka krzyżowa <i>Gentiana cruciata</i> dziewięćsił bezłodygowy <i>Carlina acaulis</i> kruszczyk szerokolistny <i>Epipactis helleborine</i> kruszczyk rdzawoczerwony <i>Epipactis atrorubens</i> buławnik wielkokwiatowy <i>Cephalanthera damasonium</i> buławnik mieczolistny <i>Cephalanthera longifolia</i> listera jajowata <i>Listera ovata</i> rokitnik zwyczajny <i>Hippophae rhamnoides</i> próchniczek błotny <i>Aulacomnium palustre</i> ; płonnik pospolity <i>Polytrichum commune</i> ; torfowiec kończysty <i>Sphagnum fallax</i> ; torfowiec frędzlowany <i>Sphagnum fimbriatum</i> ; torfowiec pogięty <i>Sphagnum flexuosum</i> ; torfowiec Girgensohna <i>Sphagnum girgensohnii</i> ; torfowiec zanurzony <i>Sphagnum inundatum</i> ; torfowiec błotny <i>Sphagnum palustre</i> nastroszek <i>Bruchia Ulota bruchii</i> widłoząb miotłowy <i>Dicranum scoparium</i> brodawkowiec czysty <i>Pseudoscleropodium purum</i>	9+900, strona prawa i lewa 14+600, strona lewa 18+400, strona prawa 27+100 – 27+400, strona prawa i lewa 28+400 strona prawa 31+200, strona prawa 32+800 – 33+400, strona prawa

- 1) wygradzenie/oznakowanie należy wykonać przy użyciu dobrze widocznej, jaskrawej, dwukolorowej taśmy ostrzegawczej o szerokości 7 – 10 cm wraz z informacją o lokalizacji siedliska/stanowiska gatunku chronionego, którą należy wykonać wokół pni/pnia drzew lub rozpiąć pomiędzy wbitymi w ziemię palikami na wysokości 1-1,5 m i zastosować na wskazanej długości. Mocowanie taśmy nie może powodować uszkodzenia drzew,
- 2) prace związane z oznakowaniem przeprowadzić należy najpóźniej 1-2 tygodni przed rozpoczęciem prac na danym odcinku budowy inwestycji,
- 3) taśmę wygradzeniową należy usunąć po zakończeniu realizacji inwestycji,
- 4) szczegółową lokalizację wygradzanych siedlisk i stanowisk chronionych roślin/mszaków oraz długość wygradzenia określi botanik pełniący nadzór przyrodniczy.

3. W celu ochrony przed rozprzestrzenianiem obcych inwazyjnych gatunków roślin należy je eliminować pod nadzorem botanicznym, w następujący sposób:

- 1) na etapie budowy, w każdym sezonie wegetacyjnym, należy wykonywać regularne kontrole pojawiania się i rozprzestrzeniania inwazyjnych gatunków obcych roślin w ramach prowadzonego nadzoru przyrodniczego. Kontrole muszą być wykonywane przez lub pod kierownictwem specjalisty botanika, co najmniej raz w miesiącu,
- 2) przed połową maja należy oznakować w terenie skupiska obcych inwazyjnych gatunków roślin naczyniowych, wg inwentaryzacji przeprowadzonej na potrzeby oceny oddziaływania na środowisko oraz poprzedzającej realizację inwestycji, a także w razie stwierdzenia stanowisk roślin inwazyjnych, nie ujętych w inwentaryzacji. Oznakowanie należy wykonać w sposób określony w pkt. II.1.2,
- 3) ręcznie kosić (kosa tradycyjna, kosa spalinowa, maczeta) zinwentaryzowane skupiska roślin inwazyjnych 5 razy w roku: (połowa maja, połowa czerwca, połowa lipca, połowa sierpnia, połowa września), a po koszeniu wykopywać części podziemne roślin, tj. kłącza i korzenie. Poszczególne gatunki roślin muszą zostać skoszone przed okresem ich kwitnienia i zawiązywania nasion. O szczegółowej kolejności usuwania skupisk roślin inwazyjnych gatunków obcych zadecyduje specjalista botanik z nadzoru przyrodniczego na podstawie obserwacji fenologicznych w danym sezonie wegetacyjnym,
- 4) dokładnie zebrać skoszoną biomasę i części podziemne roślin, a następnie szczelnie zapakowane wywieźć i zutylizować,
- 5) ziemię zawierającą diaspory czy inne elementy inwazyjnych gatunków roślin przekazać jako odpad i nie wykorzystywać w celu uporządkowania terenu. Klasyfikacji przydatności ziemi do powtórnego wykorzystania w kontekście występowania elementów roślin inwazyjnych dokona nadzór botaniczny. Nie należy przemieszczać mas ziemnych zawierających elementy roślin inwazyjnych, za wyjątkiem przemieszczania w celu utylizacji,
- 6) narzędzia używane do koszenia roślin inwazyjnych oraz sprzęt wykorzystywany do prac ziemnych, prowadzonych w rejonach występowania ich skupisk, należy każdorazowo dokładnie czyścić po zakończeniu prac,
- 7) w przypadku gatunków: czeremcha amerykańska *Padus serotina*, winobluszcz zaroślowy *Parthenocissus inserta*, dąb czerwony *Quercus rubra*, wszystkie gatunki rdestowca oraz ich mieszańce *Reynoutria* sp., należy dokonywać kontroli ich występowania oraz usuwania zarówno z terenu w liniach rozgraniczających inwestycji, jak również w obrębie obrzeży ekosystemów leśnych bezpośrednio graniczących z placem budowy.

4. W przypadku prac prowadzonych w sąsiedztwie drzew i krzewów nieprzeznaczonych do usunięcia należy je zabezpieczyć przed ewentualnymi uszkodzeniami mechanicznymi i chemicznymi:

- 1) pnie drzew, gdzie w rejonie rzutów ich koron konieczne będzie wykonywanie prac ziemnych, budowlanych oraz ruch pojazdów, zabezpieczyć przez szczelne oszalowanie

deskami, wypełniając przestrzeń pomiędzy pniem, a deską materiałem amortyzującym (np. matami słomianymi, jutą), deski mocować bez użycia gwoździ, wysokość szalowania ok. 2 m, do wysokości dolnych gałęzi korony, dolną krawędź opierać na podłożu, nie zaś na nabiegach korzeniowych,

2) grupy drzew i krzewów oraz tereny leśne sąsiadujące z obszarem realizacji inwestycji należy wygrodzić. W tym celu należy zastosować ogrodzenie tymczasowe z siatki wygrodzeniowej, np. leśnej, ocynkowanej o oczkach o rozmiarze 15 cm x 15 cm.

Ogrodzenie musi mieć wymiary dostosowane do strefy korzeniowej / rzutu korony, lecz nie być niższe niż 150 cm. Dokładne miejsce i sposób wykonania zabezpieczeń określi specjalista botanik z nadzoru przyrodniczego. Ewentualne prace prowadzone w strefie korzeniowej (od pnia drzewa do 2 m od obrysu korony) należy wykonywać ręcznie,

3) korzenie odsłonięte w czasie wykopów należy ręcznie wpuścić głębiej i zabezpieczyć przed wysychaniem i przymrozkami, np. poprzez zastosowanie osłon jutowych, a wykopy w pobliżu drzew niezwłocznie zasypać po zakończeniu prac. W przypadku przerw w pracy wykopy należy tymczasowo zasypać lub przykryć korzenie matami słomianymi, aby przeciwdziałać ich wysychaniu. W przypadkach grożących przesuszeniem korzeni drzewa należy podlewać i utrzymywać korzenie w odpowiedniej wilgotności. Niedopuszczalne jest obcinanie korzeni szkieletowych drzew,

4) w obrębie rzutu korony i co najmniej 2 m na zewnątrz od tego zasięgu, nie można dokonywać zmian poziomu podłoża poprzez nasypywanie warstw gleby oraz stosować otwartego ognia,

5) po zakończeniu prac zabezpieczenia drzew należy zdemontować.

5. Przed przystąpieniem do wykonywania prac terenowych wszystkich pracowników należy przeszkolić i poinformować o sposobie postępowania w przypadku stwierdzenia na terenie budowy zwierząt. Przeszkolenia powinni dokonać eksperci z poszczególnych dziedzin, z nadzoru przyrodniczego.

6. Wycinkę roślinności, w szczególności drzew, krzewów i szuwarów prowadzić poza okresem lęgowym ptaków tj. poza okresem od 1 marca do 15 października.

Dopuszcza się możliwość usunięcia roślinności w innym terminie, za wyjątkiem odcinka w km inwestycji od 2+000 - 3+400, 5+000 - 10+000 oraz 17 + 200 – 18 + 000, wyłącznie po wykluczeniu przez nadzór ornitologiczny gniazdowania ptaków. Kontrolę należy przeprowadzić nie wcześniej niż 3 dni przed rozpoczęciem prac. W przypadku stwierdzenia gniazd ptasich nadzór przyrodniczy zadecyduje o dalszym sposobie postępowania, m.in. o konieczności uzyskania odpowiedniego zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do chronionych gatunków zwierząt. Dopiero po uzyskaniu tej zgody będzie można przystąpić do prac wycinkowych. Powstałe w wyniku wycinki drzew i krzewów sterty gałęzi i drewna należy bezzwłocznie usuwać z terenu budowy.

7. Przed wykonaniem wycinki drzew należy zamontować na drzewach nieprzeznaczonych do wycinki budki dla ptaków:

1) za każdy utracony 1 ha lasu należy wywiesić następujące typy budek:

a) po 2 szt. budki zamknięte typ A1 i A – (o otworach 2,8 cm - 3,0 cm i 3,3 cm - 3,5 cm),

b) 2 szt. budki zamknięte typ B - (otwór 4,7 cm - 5,0 cm),

c) 1 szt. budka półotwarta typ P.

2) za każde utracone 10 ha lasu należy wywiesić następujące typy budek/siedlisk:

a) 1 szt. typ E puszczyk,

b) 1 szt. kosz dla uszatki,

- c) 1 szt. kosz dla kaczek,
3) za każde kolizyjne stanowisko włośchatki (tj. stanowisko znajdujące w odległości do 500 m w każdą stronę od granic pasa drogowego) należy wywiesić 5 skrzynek typu D dedykowanych temu gatunkowi.

Budki należy powiesić w miejscach wskazanych przez specjalistę ornitologa w konsultacji z właściwym miejscowo nadleśniczym lub zarządcą terenu. Budki dla włośchatki należy montować na wysokości ok. 8 m, w odległości od 1 do 2 km od pasa drogowego. Dodatkowo należy zamontować pierścienie z blachy na pniu nad i pod budką lub przeznaczone do tego kolce w celu zabezpieczenia przed drapieżnikami.

Montaż budek, należy wykonywać pod bezpośrednim nadzorem i zgodnie z wytycznymi specjalisty ornitologa z nadzoru przyrodniczego.

8. Przed wykonaniem wycinki drzew należy zamontować na drzewach nieprzeznaczonych do wycinki za każde 50 ha wycinanego lasu, zaokrąglając w górę, 15 skrzynek dla nietoperzy, o następujących typach:

- 1) typ szczelinowy, „mopkowy”- 10 szt.
- 2) typ Stratmann - 5 szt.

Skrzynki montować na wysokości 4 do 8 metrów, w skupiskach po kilka (do max. 5) sztuk, w odstępach ok. 100 – 150 metrów. W grupie wywieszać max. 2 skrzyнки na jednym drzewie, tak, aby część była na stronie o wystawie (południowo-) wschodniej, a część na stronie o wystawie (południowo-) zachodniej. Miejsce umieszczenia musi determinować swobodny i niezastłonięty, np. gałęziami, dołot do otworu skrzynki. Montaż skrzynek należy wykonywać pod bezpośrednim nadzorem i zgodnie z wytycznymi specjalisty chiropterologa z nadzoru przyrodniczego, który zadecyduje o ich ostatecznym rozmieszczeniu, w porozumieniu z właściwym miejscowo nadleśniczym.

9. Niezależnie od terminu wycinki, drzewa stare, dziuplaste, z wypróchnieniami i odstającą korą, w tym drzewa, których pierśnica wynosi minimum 50 cm należy skontrolować pod kątem wykorzystywania ich jako schronienia letnie oraz zimowe przez nietoperze. Kontrola powinna zostać przeprowadzona przez specjalistę chiropterologa z nadzoru przyrodniczego, na maksymalnie 3 dni przed rozpoczęciem prac. W przypadku ich stwierdzenia nadzór przyrodniczy zadecyduje o dalszym sposobie postępowania, m.in. o konieczności wstrzymania prac i uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia na realizację czynności zakazanych w stosunku do chronionych gatunków zwierząt. Dopiero po uzyskaniu tej zgody będzie można przystąpić do wycinki drzew.

10. Należy wykonać nasadzenia kompensacyjne drzew i krzewów na powierzchni co najmniej 23,5 ha w obrębie pasa drogowego, na węzłach, na najściach do przejść dla zwierząt, na terenach obsługi podróży i rondach oraz w innych miejscach zarządzanych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział Katowice, w następujących lokalizacjach:

Tabela nr 3

Lp.	km początku	km końca	Strona drogi: L - lewa P - prawa	Rodzaj zieleni
1.	0+050	0+150	L	zielen naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zielen w skupiskach
			P	zielen naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zielen w skupiskach
2.	0+225	0+350	L	zielen naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zielen w skupiskach
			P	zielen naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zielen w skupiskach

Lp.	km początku	km końca	Strona drogi: L - lewa P - prawa	Rodzaj zieleni
3.	0+950	1+005	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
4.	1+040	1+100	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
5.	4+400	4+450	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
6.	4+500	4+550	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
7.	5+100	5+170	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
8.	5+215	5+275	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
9.	8+400	8+520	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
10.	8+585	8+640	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
11.	9+750	9+875	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
12.	9+940	10+050	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
13.	11+050	11+100	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
14.	11+170	11+250	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
15.	11+900	12+000	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
16.	12+050	12+100	L	zieleń naprowadzająca min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zieleń w skupiskach
			P	zieleń naprowadzająca: min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów o długości ok. 50 m
17.	14+370	14+530	L	zieleń naprowadzająca: min. trójrzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, dwa rzędy krzewów
			P	zieleń naprowadzająca: min. trójrzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, dwa rzędy krzewów
18.	14+600	14+640	L	zieleń naprowadzająca:

Lp.	km początku	km końca	Strona drogi: L - lewa P - prawa	Rodzaj zieleni
				min. zieleń w skupiskach
			P	zielen naprowadzająca: min. zieleń w skupiskach
19.	16+150	16+200	L	zielen naprowadzająca: min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów
			P	zielen naprowadzająca: min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów
20.	16+225	16+300	L	zielen naprowadzająca: min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zielen w skupiskach
			P	zielen naprowadzająca: min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów; zielen w skupiskach
21.	18+250	18+320	L	zielen naprowadzająca: min. jednorzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew
			P	zielen naprowadzająca: min. jednorzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew
22.	18+450	18+500	L	zielen naprowadzająca: min. jednorzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew
			P	zielen naprowadzająca: min. jednorzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew
23.	22+030	22+075	L	zielen naprowadzająca: min. jednorzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew zielen w skupiskach
			P	zielen naprowadzająca: min. jednorzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew; zielen w skupiskach
24.	22+105	22+155	L	zielen naprowadzająca: min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów
			P	zielen naprowadzająca: min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów
25.	22+350	22+480	L	zielen naprowadzająca: min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów zielen w skupiskach
			P	zielen naprowadzająca: min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów zielen w skupiskach
26.	22+600	22+650	L	zielen naprowadzająca: min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów zielen w skupiskach
			P	zielen naprowadzająca: min. dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów zielen w skupiskach
27.	24+400	35+396	L	zielen osłona: dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów trójrzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, dwa rzędy krzewów. Na obszarze węzłów drogowych zielen w skupiskach.
			P	zielen osłona: dwurzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, rząd krzewów trójrzędowy pas nasadzeń: szpaler drzew, dwa rzędy krzewów. Na obszarze węzłów drogowych zielen w skupiskach.

1) przy doborze gatunków drzew i krzewów do nasadzeń wziąć pod uwagę rodzaj roślinności występującej wokół projektowanej inwestycji, warunki glebowe i siedliskowe oraz

odporność na niekorzystne warunki panujące wzdłuż drogi, wykorzystać wyłącznie gatunki rodzime, zarówno liściaste, jak i iglaste,

2) zastosowanie krzewów ozdobnych w odmianach szkółkarskich dopuszcza się wyłącznie na rondach,

3) dobór materiału nasadzeniowego oraz sadzenie drzew należy wykonać z uwzględnieniem poniższych wytycznych:

a) materiał roślinny musi posiadać następujące cechy:

- wyprodukowany zgodnie z zasadami agrotechniki szkółkarskiej, szkółkowany co najmniej 2-krotnie;
- prawidłowo uformowany, z zachowaniem charakterystycznych dla gatunku i odmiany pokroju, wysokości, szerokości i długości pędów, a także równomiernego rozgałęzienia;
- bez uszkodzeń mechanicznych;
- pąk szczytowy wyraźnie uformowany;
- bryła korzeniowa prawidłowo uformowana, zwarta, nieuszkodzona, na korzeniach szkieletowych powinny występować liczne drobne korzenie;
- pędy szkieletowe korony powinny być dobrze wykształcone i równomiernie rozmieszczone oraz występować w liczbie zależnej od gatunku i odmiany, jednak nie mniejszej niż 4;
- obwody pni sadzonek na wysokości 100 cm powinny wynosić minimum 12 cm (Pa - tj. pienna wynosić ma Pa 180 lub Pa 200);

b) wymagania dotyczące sadzenia:

- doły pod sadzonki powinny być zaprawione ziemią urodzajną i mieć dwukrotnie większą wielkość od bryły korzeniowej;
- należy wbić w dno dołu trzy drewniane paliki o średnicy nie mniejszej niż 5 cm i o wysokości minimum 180 cm lub 200 cm nad poziomem gruntu w sposób zapewniający ich stabilność (wkopać na ok. 1 m w grunt);
- dla drzew formy naturalnej stosować 2 paliki i taśmę mocującą;
- paliki przy drzewach formy piennej należy połączyć 6 reglami (3 regle łączące poniżej korony, 3 regle łączące ok. 20 cm ponad powierzchnią gruntu);
- dół pod sadzonki należy uformować w kształcie miski o średnicy minimum 80 cm, podsypać sypką ziemią, sadzonki po posadzeniu przysypać ziemią a grunt zagęścić poprzez ubicie, zwracając uwagę, aby nie ubijać bryły korzeniowej tylko grunt wokół niej;
- rośliny podlać od razu po posadzeniu, wykorzystując minimum 30 litrów wody na jedną sadzonkę;
- misę przysypać warstwą ściółki (kora lub zrąbki) o grubości 5-7 cm, tak aby misa po ściółkowaniu pozostawała na poziomie przyległego terenu;
- pnie drzew przywiązać do palików tuż pod koroną przy użyciu elastycznej taśmy nośnej o szerokości minimum 3 cm;
- drzewa sadzić na głębokość na jakiej rosły w szkółce;

c) niedopuszczalne jest wykorzystywanie sadzonek:

- z uszkodzeniami mechanicznymi, pęknięciami kory i oznakami martwicy;
- z koronami V-kształtnymi;
- z koronami jednostronnymi;
- z odrostami podkładki poniżej miejsca szczepienia;
- ze śladami żerowania szkodników;
- z uszkodzonym pąkiem szczytowym przewodnika;
- z uszkodzoną bądź przesuszoną bryłą korzeniową;

d) w czasie transportu sadzonki muszą być zabezpieczone przed uszkodzeniem bryły korzeniowej tkaniną, która ulegnie rozkładowi po posadzeniu drzew. Terminy sadzenia drzew

oraz odległości pomiędzy poszczególnymi sadzonkami określi specjalista botanik z nadzoru przyrodniczego w zależności od typu sadzonych drzew;

5) nie należy wprowadzać gęstych, rzędowych nasadzeń krzewów o nieregularnej linii wzdłuż ekranów przeciwośnieniowych i ogrodzeń.

11. Podczas prowadzenia prac w sezonie wegetacyjnym, nie wcześniej niż 2 tygodnie przed rozpoczęciem robót ziemnych, należy usunąć z terenu planowanej inwestycji niską roślinność zielną pod nadzorem przyrodniczym. W skład nadzoru muszą wchodzić w szczególności: ornitolog, herpetolog i teriolog. Wymienieni specjaliści bezpośrednio przed usuwaniem roślinności muszą skontrolować teren pod kątem występowania chronionych gatunków zwierząt. W przypadku ich stwierdzenia nadzór przyrodniczy zadecyduje o dalszym sposobie postępowania, m.in. o konieczności uzyskania odpowiedniego zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do chronionych gatunków zwierząt. Dopiero po uzyskaniu tej zgody będzie można przystąpić do prac ziemnych.

12. Teren inwestycji na odcinku w km 26+500-28+800 powinien być systematycznie, raz na 2 tygodnie koszony, rozpoczynając przed początkiem okresu lęgowego ptaków, tj. przed 1 marca.

13. Przed rozpoczęciem prac ziemnych należy:

1) ściągnąć warstwę humusu do późniejszego wykorzystania. Humus należy składować w pryzmach, tak aby uniknąć jego zmieszania z warstwą macierzystą ziemi (martwicą). Powierzchnie pryzm wykonać jako lekko wklęsłe. W pierwszej kolejności należy wykorzystać wierzchnią warstwę gleby (humus) do uporządkowania i rekultywacji terenu realizacji inwestycji

2) pryzmy gleby/skarpy tworzone podczas gromadzenia mas ziemnych powinny być kształtowane w taki sposób, aby uniemożliwić ich zasiedlenie przez ptaki, tzn. nie należy tworzyć stromych, pionowych ścian, lecz utrzymać nachylenie nie bardziej strome niż 70°. Przed naruszeniem stromych (powyżej 70°) skarp, występujących na terenie inwestycji niezależnie od działań wykonawcy robót (np. z osunięć, obrywów gruntu), w okresie od ok. 10 kwietnia do 31 sierpnia każdego roku - nadzór ornitologiczny musi dokonywać ich oględzin pod kątem zasiedlenia przez ptaki. Kontroli należy dokonać nie wcześniej niż 3 dni przed niwelacją skarp. W przypadku stwierdzenia obecności nor czy kolonii lęgowych, należy tak dostosować harmonogram robót, aby umożliwić przeprowadzenie ptakom lęgów. W przypadku stwierdzenia siedlisk ptaków ich zniszczenie będzie możliwe po uzyskaniu zezwolenia na realizację czynności zakazanych w stosunku do chronionych gatunków zwierząt.

14. Należy skontrolować wszelkie obiekty kubaturowe (budynki mieszkalne i gospodarcze) oraz inne obiekty przeznaczone do rozbiórki lub przebudowy (np. mosty itp.), pod kątem ich wykorzystywania jako siedliska lęgowe ptaków oraz występowania schronień letnich oraz zimowych nietoperzy. Kontroli dokonać ma nadzór przyrodniczy, nie wcześniej niż 3 dni przed rozpoczęciem tych prac. W przypadku ich stwierdzenia nadzór przyrodniczy zadecyduje o dalszym sposobie postępowania, m.in. o konieczności wstrzymania prac i uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia na realizację czynności zakazanych w stosunku do chronionych gatunków zwierząt. Dopiero po uzyskaniu tej zgody będzie można przystąpić do rozbiórki/ wyburzenia obiektów.

15. Prace polegające na wzmacnianiu słabego podłoża gruntowego pod drogą, przewidziane do realizacji w granicach obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie (dla drogi gminnej, stanowiącej łącznik węzła Tarnowskie Góry Zachód, w km od 0 + 000 do 1+234) należy prowadzić w sposób ograniczający emisję hałasu oraz

wibracje tj. w technologii "jet grouting" lub równorzędnej, niemniej skutecznej pod tym względem. Całość prac przewidzianych do realizacji na tym odcinku musi odbywać się pod nadzorem chiropterologicznym. Chiropterolog na bieżąco musi dokonywać kontroli terenu pod kątem ewentualnego ujawnienia na nim nieznanych do tej pory fragmentów chodników i wejść/włotów do podziemi, a w razie potrzeby zdecydować o wstrzymaniu prac i sposobie zabezpieczenia tych miejsc.

16. Do oświetlenia terenu placu budowy należy stosować lampy LED, czyli oświetlenie o możliwie najniższej emisji barw niebieskich i promieniowania UV, temperaturze barwowej < 3000 K i kierunkowej wiązce światła. Oświetlenie powinno być skierowane w stronę zaplecza budowy. Oprawy oświetleniowe należy stosować o konstrukcji zamkniętej.

17. W celu ochrony zwierząt podczas prowadzenia prac ziemnych:

1) plac budowy, w tym wykopy należy skutecznie zabezpieczyć przed możliwością przedostania się na jego teren małych zwierząt - w tym płazów, poprzez:

a) montaż od 15 lutego do 15 listopada, w każdym roku trwania budowy ogrodzeń tymczasowych, w przebiegu granicy (linii) inwestycji, w rejonie aktualnego frontu robót z możliwością przemieszczania ich w miarę postępu prac, pod nadzorem herpetologicznym. Ogrodzenie musi mieć charakter stabilny, z trwałym naciągami i być wykonane z geotkaniny, folii polimerowej lub płotka z siatki stalowej o oczkach wielkości maksymalnie 0,5 cm x 0,5 cm, o wysokości min. 50 cm nad poziomem gruntu oraz osadzone w gruncie na głębokość nie mniejszą niż 30 cm, z przewieszka o długości co najmniej 10 cm, skierowaną „na zewnątrz” od placu budowy. Wolne końce ogrodzeń należy zakończyć U – kształtnymi zawrotkami,

b) tymczasowe wygradzenia należy zastosować, na granicy terenu inwestycji (po zewnętrznej stronie realizowanej infrastruktury), w następujących lokalizacjach:

Tabela nr 4

Lp.	Lokalizacja tymczasowych ogrodzeń herpetologicznych (rejon km)
w rejonie szlaków migracji płazów, obustronnie	
1.	0+000-1+600
2.	9+700-10+000
3.	11+190-12+450
4.	13+700-14+710
5.	15+545-16+500
6.	18+350-18+580
7.	20+100-20+400
8.	24+900-25+000
9.	26+850-28+050
w rejonie siedlisk rozrodczych płazów nie przeznaczonych do zniszczenia, strona inwestycji	
1.	0+195 - 0+200, obustronnie
2.	11+190, lewa strona
3.	14+600, prawa strona
4.	16+180, lewa strona
5.	18+400, obustronnie
6.	18+580, strona lewa
7.	20+260, strona lewa
8.	24+900, lewa strona
9.	35+070, lewa strona
10.	35+240, strona lewa
11.	35+385, strona lewa
12.	14+610, lewa strona

- c) przy zakładaniu wygradzeń tymczasowych należy uwzględnić występowanie w ich przebiegu różnic w wysokościach terenu, zagłębień, rowów, itp. aby uniemożliwić wejście małych zwierząt, w tym płazów na plac budowy,
 - d) co najmniej raz w tygodniu należy kontrolować ogrodzenia tymczasowe pod kątem ich szczelności, a ewentualne wady niezwłocznie usuwać,
 - e) wygradzenia muszą pozostawać funkcjonalne do 15 listopada każdego roku, po tym okresie można je zdemontować lub pozostawić na okres zimowy. W przypadku pozostawienia ogrodzeń, przed rozpoczęciem migracji wiosennych (do 15 lutego, a w przypadku zalegania pokrywy śnieżnej bezpośrednio po stopnieniu) należy dokonać kontroli ogrodzeń z usunięciem wszelkich uszkodzeń i nieszczelności,
 - f) analogiczne wygradzenia należy zastosować dla nowych, dotychczas niezidentyfikowanych miejsc rozrodu płazów, nieprzeznaczonych do zniszczenia stwierdzonych w trakcie realizacji inwestycji przez nadzór herpetologiczny,
 - g) ostateczne ustalenie miejsca, sposobu montażu i czasu funkcjonowania ogrodzenia w danej lokalizacji dokona ekspert z nadzoru herpetologicznego, z uwzględnieniem aktualnych warunków pogodowych i terenowych, a także aktywności migracji poszczególnych gatunków płazów,
 - h) dopuszcza się zastosowanie ścianek szczelnych do tymczasowego wygradzenia, przy czym wówczas należy pozostawić ich elementy ok. 0,5 m nad powierzchnią gruntu, tworząc w ten sposób palisadę ochronną,
 - i) teren budowy należy regularnie kontrolować (z udziałem nadzoru przyrodniczego: herpetologa, teriologa), z uwzględnieniem miejsc stanowiących potencjalne pułapki dla zwierząt (np. rowów, wykopów, kolein, kanałów technicznych), w okresie wiosennych i jesiennych migracji płazów, tj. od połowy lutego do połowy maja oraz od połowy września do połowy listopada, dwa razy dziennie (rano i wieczorem), a w pozostałym okresie raz dziennie. Kontroli należy również dokonać przed niwelacją wszelkich zagłębień terenu lub likwidacją terenów podmokłych, zalewisk itp. Odnalezione płazy, w tym osobniki dorosłe, formy rozwojowe lub młodociane, należy przenieść pod nadzorem herpetologa poza teren prowadzenia prac, do zbiorników zastępczych o których mowa w pkt. III.12.1 lub w inne dogodnie siedliska, zapewniające warunki dla ich przetrwania, które zostaną określone i wskazane przez nadzór przyrodniczy (w dostosowaniu do potrzeb danego gatunku w określonym okresie fenologicznym), zlokalizowane poza terenem realizacji inwestycji. Odłowienie i przeniesienie gatunków chronionych, wymaga uzyskania zezwolenia na czynności podlegające zakazom. Osoby chwytające i przesiedlające osobniki herpetofauny ze zlikwidowanych siedlisk zobowiązane są do zachowania higieny w trakcie prowadzenia czynności terenowych, przede wszystkim do dokładnego suszenia, czyszczenia sprzętu terenowego oraz obuwia (najlepiej na słońcu lub przy użyciu dostępnych rekomendowanych środków, np. roztwór Betadine),
 - j) kontrolę placu budowy pod kątem zasiedlenia przez płazy i gady należy przeprowadzić również po zainstalowaniu tymczasowych wygradzeń herpetologicznych, zgodnie z wymaganiami określonymi w pkt. II.1.17.1a decyzji,
- 2) w przypadku konieczności zastosowania odwodnienia, które mogłoby spowodować obniżenie poziomu wody, np. w miejscach okresowej stagnacji wody, rowach, zastoiskach wodnych, itp., będących siedliskiem płazów, prace prowadzić należy pod nadzorem herpetologicznym, który podejmie decyzję dotyczącą ewentualnego zastosowania stosownych zabiegów techniczno-organizacyjnych, np. ścianek szczelnych oraz przeniesienia zagrożonych osobników w inne miejsce poza zasięgiem możliwego oddziaływania,

- 3) w celu ograniczenia efektu płoszenia zwierząt, nie należy prowadzić prac w porze nocnej (z wyjątkiem prac wymagających nieprzerwanego ciągu technologicznego),
- 4) prace należy prowadzić w sposób umożliwiający przemieszczanie się zwierząt ze stref zagrożenia np. poprzez zastosowanie łagodnych (ścinianych) brzegów wykopów (skarpowanie wykopów) lub wstawienia do wykopów pochylni z desek tworzących pomost, umożliwiający wydostanie się zwierząt z wykopów,
- 5) należy wygrodzić głębokie wykopy (np. otwarte wykopy pod fundamenty obiektów inżynierskich), do czasu ich wypełnienia, za pomocą desek mocowanych na palikach drewnianych lub z wykorzystaniem modułowych tymczasowych ogrodzeń budowlanych. Wysokość ogrodzenia powinna wynosić minimum 1,5 m. Maksymalna wielkość oczek siatki lub odległość między deskami powinna wynosić 5 cm.

18. Należy wybudować następujące przejścia dla dużych zwierząt:

Tabela nr 5

Lp.	Oznaczenie obiektu	Lokalizacja względem projektowanej drogi [km]	typ obiektu inżynierskiego	Szerokość koryta cieku, szerokość pól z uwzględnieniem wymogów hydrologicznych cieków/ szerokość drogi/pochylenie do jć	Wymagana strefa dostępna dla zwierząt		Długość przejścia [m]	Współczynnik względnej ciasnoty dla przejść dolnych/ współczynnik otwartości przejść górnych (stosunek szerokości do długości)
					Szerokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]	Wysokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]		
1.	WS-PZDd/II-4.48/S11/2	4+475	przejście dolne dla dużych zwierząt zintegrowane z drogą leśną	-	min. 2x5	5,0	31,3	≥1,5
2.	WD-PZGd/II-8.56/S11/2	8+555	przejście górne dla dużych zwierząt zintegrowane z drogą leśną	pochylenie przejścia i nasypów najść max.15%	min. 50	-	43,6	≥ 0,8
3.	WS-PZDd/II-9.91/S11/2	9+905	przejście dolne dla dużych zwierząt zintegrowane z drogą leśną	(szer. drogi: 14,8; szer. przejścia: 2x13,0)	min. 2x5	5,0	32,1	≥1,5
4.	WS-PZDd/II-12.02/S11/2	12+015	przejście dolne dla dużych zwierząt zintegrowane z drogą leśną	(szer. drogi: 14,8; szer. przejścia: 2x5,0)	min. 2x5	5,0	33,3	≥1,5
5.	WD-PZGd/II-14.55/S11/2	14+550	przejście górne dla dużych zwierząt		min. 50	-	-	≥ 0,8
6	PZDd/II-16.21/S11/2	16+210	przejście dolne dla dużych zwierząt	-	min. 15	5,0	29,7	≥1,5

Lp.	Oznaczenie obiektu	Lokalizacja względem projektowanej drogi [km]	typ obiektu inżynierskiego	Szerokość koryta cieku, szerokość pólek z uwzględnieniem wymogów hydrologicznych cieków/ szerokość drogi/pochylenie dojsć	Wymagana strefa dostępna dla zwierząt		Długość przejścia [m]	Współczynnik względnej ciasnoty dla przejść dolnych/ współczynnik otwartości przejść górnych (stosunek szerokości do długości)
					Szerokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]	Wysokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]		
7.	MS-PZDd/II-18.39/S11/2	18+385	przejście dolne dla dużych zwierząt zintegrowane z ciekim Potok Pniowiec	(koryto cieku: 19,3; półki ziemne: 2x19,3)	min. 2x19,3	5,0	29,7	≥ 1,5
8.	WD-PZGd/II-22.53/S11/2	22+530	przejście górne dla dużych zwierząt zintegrowane z drogą leśną	pochylenie przejścia i nasypów najdłuższe max.15%	min. 50	-	40,6	≥ 0,8

19. Należy wybudować następujące przejścia dla średnich zwierząt:

Tabela nr 6

Lp.	Oznaczenie obiektu	Lokalizacja względem projektowanej drogi [km]	typ obiektu inżynierskiego	Szerokość koryta cieku, szerokość pólek z uwzględnieniem wymogów hydrologicznych cieków/ szerokość drogi/pochylenie dojsć	Wymagana strefa dostępna dla zwierząt		Długość przejścia [m]	Współczynnik względnej ciasnoty
					Szerokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]	Wysokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]		
1.	MS-PZDs/II-0.20/S11/2	0+195	przejście dolne dla średnich zwierząt zintegrowane z ciekim Mała Panew	(koryto cieku: 21,6; półki ziemne: 2x13,1)	min. 2x 13,1	3,5	34,9	≥ 0,7
2.	PZGs/II-1.03/S11/2	1+025	przejście górne dla średnich zwierząt	pochylenie dojsć max.15%	min. 30	-	49,1	-
3.	MS-PZDs/II-5.20/S11/2	5+195	przejście dolne dla średnich zwierząt zintegrowane z ciekim Dębica	(koryto cieku: 5,9; półki ziemne: 2x5,9)	min. 2x5,9	3,5	29,7	≥ 0,7

Lp.	Oznaczenie obiektu	Lokalizacja względem projektowanej drogi [km]	typ obiektu inżynierskiego	Szerokość koryta cieku, szerokość półek z uwzględnieniem wymogów hydrologicznych cieków/ szerokość drogi/pochylenie dojsć	Wymagana strefa dostępna dla zwierząt		Długość przejścia [m]	Współczynniki względnej ciasnoty
					Szerokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]	Wysokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]		
4.	MS-PZDs/II-11.14/S11/2	11+140	przejście dolne dla średnich zwierząt zintegrowane z ciekami Graniczna Woda	(koryto cieku: 8,5; półki ziemne: 2x8,5)	min. 2x8,5	3,5	33,3	≥ 0,7
5.	PZDs/II-22.10/S11/2	22+095	przejście dolne dla średnich zwierząt	-	min. 7,5	3,5	33,3	≥ 0,7

20. Należy wybudować następujące przejścia dla małych zwierząt:

Tabela nr 7

Lp.	Oznaczenie obiektu	Lokalizacja [km]	Funkcja środowiska obiektu	typ obiektu inżynierskiego	Wymagana strefa dostępna dla zwierząt		Długość przejścia [m]	Rzeczywisty współczynnik i względnej ciasnoty
					Szerokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]	Wysokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]		
1.	P-PZM/II-1.83/S11/2	1+830	przejście małych zwierząt	przepust zintegrowany Rów b.n.	Półki ziemne o szer. min. ≥2xszer. koryta cieku lub rowu – nie mniej niż 1 m min. 2x0,5	1,5	54	0,02
2.	P-PZM/II-5.75/S11/2	5+750	przejście małych zwierząt	przepust zintegrowany Rów b.n.	min. 2x0,5	1,5	41,8	0,07
3.	P-PZM/II-8.20/S11/2	8+195	przejście małych zwierząt	przepust zintegrowany Rów b.n.	min. 2x0,5	1,5	46,3	0,03
4.	PZM/II-11.60/S11/2	11+600	przejście małych zwierząt - płazy	przepust, przejście dolne suche	min. 2	1,45	43,4	0,06
5.	PZM/II-11.65/S11/2	11+650	przejście małych zwierząt - płazy	przepust, przejście dolne suche	min. 2	1,45	44,3	0,06
6.	PZM/II-11.75/S11/2	11+750	przejście małych zwierząt - płazy	przepust, przejście dolne suche	min. 2	1,45	46,3	0,06
7.	PZM/II-11.80/S11/2	11+800	przejście małych zwierząt - płazy	przepust, przejście dolne suche	min. 2	1,45	47	0,06
8.	P-PZM/II-12.26/S11/2	12+255	przejście małych zwierząt	przepust zintegrowany Rów b.n.	min. 2x0,5	1,5	57,3	0,17

Lp.	Oznaczenie obiektu	Lokalizacja [km]	Funkcja środowiska obiektu	typ obiektu inżynierskiego	Wymagana strefa dostępna dla zwierząt		Długość przejścia [m]	Rzeczywisty współczynnik i względnej ciasnoty
					Szerokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]	Wysokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]		
9.	P-PZM/II-13.79/S11/2	13+785	przejście małych zwierząt	przepust zintegrowany Rów b.n.	min. 2x0,5	1,5	50,4	0,03
10.	P-PZM/II-13.98/S11/2	13+980	przejście małych zwierząt	przepust zintegrowany Rów b.n.	min. 2x0,5	1,5	44,4	0,03
11.	P-PZM/II-14.23/S11/2	14+225	przejście małych zwierząt	przepust zintegrowany	min. 2x0,5	1,5	39,5	0,037
12.	P-PZM/II-15.55/S11/2	15+545	przejście małych zwierząt	przepust zintegrowany Rów b.n.	min. 2x0,5	1,5	39,9	0,03
13.	P-PZM/II-15.98/S11/2	15+980	przejście małych zwierząt	przepust zintegrowany Rów b.n.	min. 2x0,5	1,5	43,9	0,03
14.	P-PZM/II-16.30/S11/2	16+300	przejście małych zwierząt	przepust zintegrowany Rów b.n.	min. 2x0,5	1,5	47	0,03
15.	P-PZM/II-18.02/S11/2	18+015	przejście małych zwierząt	przepust zintegrowany Rów b.n.	min. 2x0,5	1,5	40,3	0,03
16.	PZM/II-20.14/S11/2	20+140	przejście małych zwierząt	przepust, przejście dolne suche	min. 2	2,0	40,1	0,09
17.	P-PZM/II-20.33/S11/2	20+325	przejście małych zwierząt	przepust zintegrowany Rów b.n.	min. 2x0,5	1,5	54,1	0,027
18.	PZM/II-27.33/S11/2	27+330	przejście małych zwierząt	przepust, przejście dolne suche	min. 2	2,0	57,1	0,07
19.	PZM/II-27.45/S11/2	27+445	przejście małych zwierząt	przepust, przejście dolne suche	min. 3	2,0	74,8	0,08

21. Prace związane z całościowym zasypaniem/zniszczeniem siedlisk płazów, wskazanych w tabeli nr 8 należy prowadzić w następujący sposób:

Tabela nr 8

Lp.	Kilometraż zbiornika	Strona inwestycji	Powierzchnia całkowita w m ²
1.	9+860	lewa	1373
2.	27+090	lewa	666
3.	27+610	lewa	330
4.	27+700	prawa	533
5.	27+800	lewa	469

1) zasypianie/likwidację zbiorników wodnych/ rozlewisk stanowiących siedliska rozrodu płazów należy prowadzić na przełomie września i października pod stałym nadzorem herpetologicznym. Dokładny termin likwidacji siedlisk ustali specjalista herpetolog na podstawie obserwacji w terenie i warunków temperaturowych. Jeżeli uwarunkowania projektowe/techniczne nie pozwolą na likwidację siedlisk herpetofauny w ww. terminie dopuszcza się ich likwidację w innym terminie, lecz pod ścisłym nadzorem specjalisty herpetologa,

2) przeznaczone do zasypiania zbiorniki należy na początku września (aby nie dopuścić do nich płazów zimujących) szczelnie wygrodzić od strony otaczającego terenu (tj. od strony, skąd mogą migrować płazy) wygrodzeniem tymczasowym. Parametry wygrodzeń

tymczasowych określono w pkt. II.1.17.1a decyzji. Następnie należy dokonać przzerwania linii brzegowej tworząc rów odwadniający. Zatrzymujące się na siatce płazy należy natychmiast wyłowić,

3) należy odławiać osobniki dorosłe płazów oraz formy młodociane ręcznie przy pomocy

siatek do odłowów, bądź kasarków/ podbieraków o wielkości oczek nie większych niż 0,5 cm,

4) należy dokładnie spenetrować misę zbiorników w szczególności ich dno pod kątem występowania herpetofauny,

5) osoby chwytające i przesiedlające osobniki ww. gatunków herpetofauny, zobowiązane są do zachowania higieny w trakcie prowadzenia czynności terenowych, przede wszystkim do dokładnego suszenia, czyszczenia sprzętu terenowego oraz obuwia (najlepiej na słońcu lub przy użyciu dostępnych, rekomendowanych środków, np. roztwór Betadine),

6) odłowione płazy należy zabezpieczyć na czas transportu w przygotowanych do tego pojemnikach w miejscu zacienionym, aby temperatura wody, w której będą przechowywane, nie była wyższa niż 20°C,

7) obniżanie lustra wody należy prowadzić stopniowo, pod nadzorem przyrodniczym herpetologicznym, przy pomocy pomp ssących połączonych z węzami, których wolne końce umieszczone zostaną pod powierzchnią lustra wody w danym zbiorniku. Wloty węży zasysających należy zabezpieczyć przy pomocy siatki o drobnych oczkach (nie większych niż 0,5 cm). Tam, gdzie to możliwe obniżenie lustra wody należy prowadzić w sposób grawitacyjny poprzez wykonanie rowu i sprowadzenie wody do istniejących cieków wodnych poza terenem budowy. Należy obniżać lustro wody do dna, przy ciągłym odławianiu oraz penetracji dna przez wykwalifikowanych pracowników i odłowieniu pozostałych zwierząt (nie tylko płazów),

8) odłowione płazy i inne zwierzęta wodne należy przesiedlić pod nadzorem herpetologa do wybudowanych zbiorników zastępczych określonych w warunku w pkt. III.12.1.

Dopuszcza się również przeniesienie osobników odłowionych w inne dogodne siedliska, zapewniające warunki dla ich przetrwania, które zostaną określone i wskazane przez nadzór herpetologiczny (w dostosowaniu do potrzeb danego gatunku w określonym okresie fenologicznym), zlokalizowane poza terenem realizacji inwestycji,

9) zasypanie zbiorników należy prowadzić bezpośrednio po odłowieniu zwierząt małym, jednostronnym frontem roboczym z wykorzystaniem wolnobieżnych maszyn, pod ciągłym nadzorem herpetologicznym na przedpolu zasypywanego obszaru i przy umożliwieniu ewentualnej samodzielnej ucieczki zwierząt, które mogłyby się jeszcze pojawić w zasypywanym zbiorniku.

22. Ingerencję przedsięwzięcia w ciek wodny, w poniższych lokalizacjach, należy prowadzić przy zachowaniu następujących warunków:

Tabela nr 9

Dla cieków poza węzłem Piekary

Lp.	Nazwa cieku/rowu	km drogi	km ciek od	km ciek do	zakres prac	kaskady
1.	Mała Panew	0+195	0+144	0+226	Regulacja koryta w obrębie mostu, powyżej i poniżej obiektu oraz w obrębie wylotów na łącznej długości 170 m. Na pozostałym odcinku o długości 200 m konserwacja cieków (czyszczenie i reprofiliacja koryta)	brak

2.	Potok Leśny	4+800	4+800	4+873	Regulacja (zmiana przebiegu koryta) na długości 160 m wraz z umocnieniem. Konserwacja na długości 250 m (czyszczenie i reprofilacja koryta)	brak
3.	Rzeka Dębica	5+195	5+093	5+200	Umocnienie koryta na łącznej długości 150 m (bystrotok) oraz w obrębie mostu - powyżej i poniżej obiektu. Na pozostałym odcinku o długości 200 m konserwacja koryta (czyszczenie i reprofilacja)	bystrotok
4.	Bielawa	7+845	7+539	8+087	Umocnienie (bystrotok) i regulacja koryta w obrębie mostu powyżej i poniżej obiektu oraz w obrębie wylotów na łącznej długości 145 m. Na pozostałym odcinku o długości 200 m konserwacja (czyszczenie i reprofilacja koryta)	bystrotok
5.	Graniczna Woda	11+140	10+945	11+462	Umocnienie i regulacja koryta w obrębie mostu, powyżej i poniżej obiektu oraz w obrębie wylotów na łącznej długości 180 m. Na pozostałym odcinku o długości 200 m konserwacja (czyszczenie i reprofilacja koryta)	brak
6.	Potok Pniowiec	18+385	18+256	18+386	Umocnienie i regulacja koryta w obrębie mostu powyżej i poniżej obiektu oraz w obrębie wylotów na łącznej długości 100 m. Na pozostałym odcinku o długości 200 m konserwacja (czyszczenie i reprofilacja koryta)	brak
7.	Potok Spod Nakła	23+985	23+910	24+057	Umocnienie koryta w obrębie wylotów kanalizacji deszczowej o łącznej długości 25 m, Na pozostałym odcinku o długości 200 m konserwacja i reprofilacja koryta)	brak

Tabela nr 10

Dla węzła Piekary:

Lp.	Nazwa ciek	km drogi	km od	km do	zakres prac	kaskady
1.	Rzeka Szarlejka	34+435	34+312	34+596	Umocnienie bądź remont istniejącego umocnienia bez zmiany przebiegu rzeki. Przebudowa w rejonie obiektów mostowych powyżej i poniżej obiektu o łącznej długości 155 m. Na pozostałym odcinku o długości około 200 m konserwacja (czyszczenie i reprofilacja koryta). Przebudowa istniejącego obwałowania.	brak

1) nie może wiązać się ze zwężeniem koryta, ograniczeniem swobodnego przepływu wód, przez cały okres ich prowadzenia, zasypywaniem ciek, przedostaniem się substancji chemicznych, odpadów i makrozawiesin np. poprzez: wygrodzenie przegrodami

przeciwmulowymi lub płótkami z geowłókniny, zastosowanie mat i folii zabezpieczających lub prowadzenie prac z brzegu ciek. W trakcie prowadzenia prac zabrania się poruszania sprzętem mechanicznym bezpośrednio po dnie ciek. W przypadku konieczności wjazdu do ciek należy stosować rozwiązania takie jak: maty, platformy itp.

2) w przypadku konieczności odcinkowego przełożenia cieków, proces ten prowadzić pod nadzorem specjalisty ichtiologa i herpetologa w następujący sposób:

- a) usunięcie zieleni jak w pkt. II.1.6,
 - b) przed likwidacją starych odcinków cieków należy wykonać nowoprojektowane odcinki koryt,
 - c) włączyć nowopowstały odcinek do naturalnego koryta ciek,
 - d) odciąć stary odcinek koryta (w pierwszej kolejności od strony górnego odcinka ciek) poprzez zastosowanie przegrody, z jednoczesnym zachowaniem ciągłości przepływu wody w nowopowstałym odcinku koryta ciek,
 - e) dokonać kontroli starego, odciętego odcinka koryta, pod kątem występowania w nim zwierząt, a w przypadku ich znalezienia, dokonać odłowów (w przypadku ryb przy użyciu elektropołów) i przenieść je pod nadzorem przyrodniczym ichtiologicznym i herpetologicznym do siedliska odpowiedniego dla danego gatunku (najlepiej na odcinek ciek położonego poniżej fragmentu objętego pracami). Następnie należy stopniowo obniżać poziom lustra wody w starym, odciętym korycie (przy ciągłym odławianiu zwierząt), a w dalszej kolejności dokonać sprawdzenia dna, celem odłowienia zwierząt, które mogą być zagrzebane w mule. Przed ostateczną likwidacją odciętego koryta ponownie dokładnie go skontrolować i odłowić znalezione w nim osobniki, np. płazów,
 - f) zasypanie odciętego koryta prowadzić jednostronnym frontem roboczym. Do zasypania wykorzystać ziemię pochodzącą z wykopu nowego koryta,
- 3) do umocnień skarp i dna cieków objętych regulacją oraz fragmentów nowych koryt, stosować materiały naturalne (narzut kamienny luzem, palisada, darnina). Niedopuszczalne jest stosowanie gabionów oraz innych materiałów o ostrych krawędziach mogących stanowić utrudnienie w przemieszczaniu się zwierząt. Zastosowanie narzutu kamiennego możliwe jest wyłącznie bez użycia siatki. Umocnione brzegi powyżej poziomu wody należy zagospodarować poprzez obsypanie ich ziemią i obsianie roślinnością,
- 4) dopuszcza się stosowanie elementów gabionowych wyłącznie pod obiektami mostowymi oraz maksymalnie 30 m powyżej i poniżej obiektów, a w przypadku przepustów odcinki na długości maksymalnie 10 m poniżej i powyżej tych obiektów inżynierskich,
- 5) bez względu na zastosowane umocnienie należy zapewnić możliwość przemieszczania się wszystkich gatunków zwierząt wzdłuż i poprzek koryta ciek. Ewentualne uszkodzenia struktury koryt i brzegów należy niezwłocznie usunąć i przywrócić do stanu pierwotnego,
- 6) w dnie koryt cieków nie wolno wykonywać nowych budowli poprzecznych, powodujących różnicę poziomu pomiędzy wodą dolną, a górną większą niż 10 cm,
- 7) w przypadku cieków Dębica i Bielawa, w dnie należy wykonać bystrza redukujące spadki podłużne,
- 8) skarpy nowych fragmentów cieków należy ukształtować o nachyleniu nie bardziej stromym niż 1:2,
- 9) na fragmentach cieków poddanych naturalnej renaturyzacji pozostawić: części drzew w korycie wzdłuż nurtu, nienaruszone odsypiska żwirowe oraz pojedyncze, niewielkie kępy roślinności zanurzonej,
- 10) roboty na ciekach wykonywać poza okresem rozrodczym płazów, za który należy przyjąć okres od 1 marca do 31 maja. Dopuszcza się prowadzenie ww. prac w tym okresie wyłącznie po przeprowadzeniu kontroli herpetologicznej i wykluczeniu rozrodu płazów

w obrębie cieku. Kontrolę należy przeprowadzić nie wcześniej niż 2-3 dni przed rozpoczęciem prac. W przypadku stwierdzenia płazów, nadzór przyrodniczy herpetologiczny zadecyduje o konieczności przeniesienia zwierząt,

11) z uwagi na obecność śliza w rzece Mała Panew prace związane z ingerencją w jej koryto prowadzić poza okresem od 1 maja do 30 czerwca. Dopuszcza się prowadzenie ww. prac w tym okresie wyłącznie po przeprowadzeniu kontroli ichtiologicznej i wykluczeniu rozrodu ryb na fragmencie cieku objętym pracami. Kontrolę należy przeprowadzić nie wcześniej niż 2-3 dni przed rozpoczęciem prac.

W przypadku stwierdzenia śliza, nadzór przyrodniczy ichtiologiczny zadecyduje o odłowieniu ryb i przeniesieniu ich na odcinek cieku położony poniżej odcinka prowadzonych działań, po uzyskaniu zezwolenia na czynności zakazane w stosunku do gatunków chronionych,

12) przed przystąpieniem do prac w korytach cieków należy powiadomić właściwych miejscowo użytkowników rybackich m.in. w celu dokonania elektropołowu ryb.

23. Ingerencję w rowy melioracyjne w następującej lokalizacji, należy prowadzić pod nadzorem herpetologicznym, przy zachowaniu następujących warunków:

Tabela nr 11

Lp.	Nazwa cieku/rowu	km drogi	km rowu od	km rowu do	zakres prac	kaskady	km drogi w miejscu przecięcia ze starym korytem
1.	Rów b.n.	1+475	1+349	1+623	Przebudowa rowu wraz z dopływami polegająca na likwidacji starych i budowie nowych koryt oraz wykonanie umocnienia według typów 1,2,3*	kaskada	1+506
2.	Rów b.n.	1+830	1+517	3+106	jw.	kaskada	1+674
3.	Rów b.n.	2+966	2+680	3+253	jw.	-	-
4.	Rów b.n.	4+245	4+162	4+267	jw.	-	4+234
5.	Rów b.n.	4+440	4+402	4+528	jw.	-	4+490
6.	Rów b.n.	5+275	5+231	5+371	jw.	-	5+279
7.	Rów b.n.	5+460	5+343	5+527	jw.	-	5+469
8.	Rów b.n.	5+750	5+575	5+783	jw.	kaskada	5+764
9.	Rów b.n.	5+925	5+802	6+031	jw.	-	5+925
10.	Rów b.n.	6+190	5+907	6+876	jw.	-	6+224
11.	Rów b.n.	6+826	6+644	7+009	jw.	-	-
12.	Rów b.n.	8+195	8+071	8+273	jw.	-	8+195
13.	Rów b.n.	9+440	9+144	9+592	jw.	-	9+457
14.	Rów b.n.	10+090	9+914	10+123	jw.	kaskada	10+075
15.	Rów b.n.	10+290	10+263	10+363	jw.	kaskada	10+297
16.	Rów b.n.	10+447	10+413	10+480	jw.	kaskada	-

17.	Rów b.n.	10+725	10+412	10+725	jw.	-	10+725
18.	Rów b.n.	10+990	10+954	11+010	jw.	kaskada	9+957
19.	Rów b.n.	11+980	11+931	12+072	jw.	kaskada	11+980
20.	Rów b.n.	12+255	12+246	12+389	jw.	kaskada	12+284
21.	Rów b.n.	12+465	12+366	12+578	jw.	kaskada	12+465
22.	Rów b.n.	13+080	13+080	13+336	jw.	kaskada	13+206
23.	Rów b.n.	13+785	13+547	13+785	jw.	kaskada	13+775
24.	Rów b.n.	13+980	13+980	14+095	jw.	kaskada	13+980
25.	Rów b.n.	14+225	14+157	14+610	jw.	kaskada	14+225
26.	Rów b.n.	15+545	15+362	15+882	jw.	kaskada	15+535
27.	Rów b.n.	15+980	15+545	16+193	jw.	-	15+980
28.	Rów b.n.	16+300	16+273	17+667	jw.	-	16+300
29.	Rów b.n.	17+895	17+876	17+909	jw.	kaskada	17+883
30.	Rów b.n.	18+015	17+895	1+894	jw.	kaskada	18+000
31.	Rów b.n.	18+745	18+705	18+954	jw.	-	18+738
32.	Rów b.n.	19+045	18+918	19+172	jw.	kaskada	-
33.	Rów b.n.	19+102	19+012	19+192	jw.	kaskada	-
34.	Rów b.n.	19+353	19+207	19+499	jw.	kaskada	-
35.	Rów b.n.	19+348	19+284	19+413	jw.	kaskada	-
36.	Rów b.n.	19+869	19+733	20+005	jw.	kaskada	-
37.	Rów b.n.	20+325	20+199	19+466	jw.	-	20+373

*Typ 1 – narzut kamienny, kamień na zaprawie, elementy gabionowe, połowice żerdziowe, elementy faszynowe, typ 2 – narzut kamienny, połowice żerdziowe, elementy faszynowe, elementy naturalne, typ 3 – konserwacja do głębokości 40 cm.

- 1) dno oraz skarpy rowów należy kształtować przy użyciu materiału naturalnego pochodzenia tj. narzut kamienny, faszyna, darnina, obsiew nasionami traw. Dopuszcza się zastosowanie innych umocnień, jeżeli ich elementy pokryte zostaną humusem i zadarnione,
- 2) nachylenie skarp rowów należy kształtować od 1:1,5 do 1:3,0. Dla rowów zintegrowanych z przejściami dla zwierząt nachylenie skarp ma wynieść co najmniej 1:2,5,
- 3) likwidację i budowę nowych odcinków koryt rowów melioracyjnych należy wykonać analogicznie jak dla cieków z zachowaniem warunków określonych w pkt. II.1.22.2.

24. Wszelkie prace związane z realizacją inwestycji prowadzić pod stałym nadzorem przyrodniczym. Nadzór ten powinien składać się ze specjalistów posiadających wiedzę praktyczną z następujących dziedzin: herpetologii, teriologii, ornitologii, botaniki, ichtiologii, chiropterologii, posiadających doświadczenie w prowadzeniu prac terenowych i identyfikacji szaty roślinnej oraz gatunków fauny. Skład nadzoru należy każdorazowo dostosowywać do aktualnie prowadzonych prac. Do zadań nadzoru będzie należało:

- 1) nadzór botaniczny/geobotaniczny:

- identyfikacja i w razie potrzeby wykluczenie terenów z możliwości lokalizowania zapleczy budowy, poza wymienionymi w pkt. II.1.1 decyzji,
 - kontrola terenu budowy przed prowadzeniem prac związanych z usunięciem wierzchniej warstwy ziemi, na wypadek obecności niezidentyfikowanych dotąd stanowisk chronionych gatunków roślin, grzybów i cennych siedlisk przyrodniczych, a także nadzór nad zniszczeniem/przeniesieniem ich do stanowisk zastępczych, zgodnie z uzyskanymi wcześniej zezwoleniami,
 - doprecyzowanie zakresu działań zabezpieczających siedliska przyrodnicze oraz nadzór przy wygradzeniu fragmentów chronionych siedlisk przyrodniczych wymienionych w pkt. II.1.2 decyzji, w tym określenie szczegółowej lokalizacji i długości wygradzenia,
 - kontrola stanu zabezpieczenia zieleni nieprzeznaczonej do wycinki przed wpływem prac budowlanych,
 - identyfikacja i nadzór nad pracami związanymi z usuwaniem gatunków inwazyjnych roślin,
 - nadzór oraz wskazania co do sposobu wykonania, terminów oraz ostatecznej lokalizacji nasadzeń zastępczych zieleni
- 2) nadzór herpetologiczny:
- weryfikacja rzeczywistego zasiedlenia stanowisk płazów i gadów na terenie przeznaczonym pod pas drogowy i w jego sąsiedztwie, bieżący udział przy wszystkich pracach związanych z ingerencją w siedliska herpetofauny, również podczas odwadniania miejsc okresowej stagnacji wody, przekładania odcinków cieków naturalnych i rowów,
 - identyfikacja i w razie potrzeby wykluczenie terenów z możliwości lokalizowania zapleczy budowy poza wymienionymi w pkt. II.1.1 decyzji,
 - szkolenie pracowników budowy w zakresie postępowania w przypadkach stwierdzenia na terenie budowy zwierząt,
 - nadzór w trakcie usuwania roślinności i zdejmowania humusu, w tym uprzednia kontrola danej powierzchni pod kątem występowania płazów,
 - ocena czy niezależnie od zabezpieczenia placu budowy we wskazanych lokalizacjach, należy dodatkowo indywidualnie zabezpieczyć miejsca na innych odcinkach robót,
 - nadzór w procesie zasypywania zbiorników wodnych stanowiących stałe siedliska rozrodu płazów, w tym ustalanie szczegółowych terminów prowadzenia tych działań oraz zapewnienie bezpiecznego odłowu, przeniesienia i uwolnienia osobników,
 - kontrola placu budowy (w tym wykopy, zagłębienia wypełnione wodą, zastoiska i zalewiska, rowy, studnie) w celu poszukiwania uwięzionych zwierząt, a w razie potrzeby ich uwolnienie oraz przemieszczenie poza plac budowy do zbiorników zastępczych oraz w inne miejsca o cechach siedliska, w którym występują w sposób naturalny, również wskazywanie tych miejsc,
 - określenie terminu i kontrola: zakresu, jakości wykonania, ciągłości i bieżącego stanu zabezpieczeń placu budowy przed płazami – tymczasowych wygradzeń herpetologicznych,
 - nadzór przy przebudowie/regulacji cieków i rowów (w tym kontrola terminu prowadzenia tych prac, odłów i przenoszenie płazów do siedlisk zastępczych),
 - kontrola wykonania zbiorników retencyjnych, pod kątem ich bezpieczeństwa dla płazów,
 - identyfikacja i wskazanie miejsc, do których należy przenieść zwierzęta, ich formy larwalne i młodociane,
 - nadzór nad sposobem zabezpieczenia urządzeń odwodnienia w sposób chroniący przed możliwością wpadnięcia do nich zwierząt oraz kontrola właściwej konstrukcji

elementów odwodnienia drogi, pod kątem możliwości samodzielnego opuszczania ich przez zwierzęta,

- nadzór nad montażem systemów ochronno-naprowadzających i łączenie z przepustami przystosowanymi do pełnienia funkcji przejść dla płazów, ostateczna ocena prawidłowości lokalizacji i mocowania płotków naprowadzająco-ochronnych do przejść dla płazów i gadów,
- kontrola zagospodarowania przepustów dla płazów (warunki siedliskowe, naprowadzenie, itp.), ostateczna ocena prawidłowości lokalizacji i montażu stałych wygrodzeń herpetologicznych, w tym naprowadzająco-ochronnych do przejść dla małych zwierząt i płazów,
- kontrola zagospodarowania przepustów dla małych zwierząt, w tym płazów (warunki siedliskowe, naprowadzenie, itp.) oraz przejścia dla dużych zwierząt, w tym określenie rozmieszczenia i liczby elementów zagospodarowania wzbogacających strefę najścia przejść dla zwierząt (głazy, kłody, karpy korzeniowe),
- ocena i decyzja o konieczności wprowadzenia dodatkowych zabezpieczeń niż wymienione w pkt. III.10.1-6.

3) nadzór chiropterologiczny:

- szkolenie pracowników budowy w zakresie postępowania w przypadkach stwierdzenia na terenie budowy zwierząt,
- kontrola drzew przeznaczonych do usunięcia o pierśnicy minimum 50 cm pod kątem wykorzystywania ich jako schronienia letnie oraz zimowe nietoperzy,
- kontrola obiektów kubaturowych oraz innych obiektów przeznaczonych do rozbiórki lub przebudowy przed ich likwidacją, mogących stanowić miejsca schronień nietoperzy,
- nadzór podczas prac ziemnych w granicach obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie, kontrola terenu pod kątem ewentualnego ujawnienia na nim nieznanych do tej pory fragmentów chodników i wejść/włotów do podziemi, ewentualne decydowanie o wstrzymaniu prac i sposobie zabezpieczenia tych miejsc,
- wstrzymanie prac w przypadku obecności nietoperzy w potencjalnych kryjówkach i wskazanie terminu ich kontynuowania lub konieczności uzyskania zgody na odstępstwa od zakazów obowiązujących dla gatunków chronionych,
- nadzór nad montażem skrzynek dla nietoperzy, w tym kontrola wykorzystania prawidłowych rodzajów skrzynek, poprawności ich montażu, odpowiedniej liczby, a także wskazanie ich dokładnego rozmieszczenia w zależności od uwarunkowań terenowych,

4) nadzór ornitologiczny:

- identyfikacja i wykluczenie terenów z możliwości lokalizacji zapleczy budowy poza wymienionymi w pkt. II.1.1 decyzji,
- szkolenie pracowników budowy w zakresie postępowania w przypadkach stwierdzenia na terenie budowy zwierząt,
- kontrola podczas prac związanych z usuwaniem roślinności w sezonie lęgowym, w tym drzew, krzewów, szuwarów, ale również niskiej roślinności zielnej, pod kątem stwierdzenia ewentualnej obecności gniazd ptasich,
- w trakcie prac, przekazywanie Wykonawcy budowy uwag i zaleceń do harmonogramu prac budowlanych, w tym wstrzymywanie prac w przypadku wykrycia zagrożonych zniszczeniem gniazd ptasich na terenie realizacji budowy,
- przekazywanie Wykonawcy budowy uwag i zaleceń odnośnie do stosowania dobrych praktyk polegających m.in. na niepozostawianiu urwistych skarp oraz stert gałęzi i drewna na terenie budowy w okresie lęgowym. Kontrola skarp występujących na terenie budowy

niezależnie od działań Wykonawcy, pod kątem występowania gniazd ptaków wykorzystujących skarpy jako siedliska lęgowe (jaskółki brzegówki, zimorodek),

- kontrola obiektów kubaturowych oraz innych obiektów przeznaczonych do rozbiórki lub przebudowy przed ich likwidacją, które mogą stanowić miejsca gniazdowania ptaków np. jaskółek dymówek i oknówek,
- nadzór nad montażem budek dla ptaków, w tym kontrola wykorzystania prawidłowych rodzajów budek, poprawności ich montażu, odpowiedniej liczby, a także wskazanie ich dokładnego rozmieszczenia w zależności od uwarunkowań terenowych,
- kontrola prawidłowości wykonania zabezpieczeń przed kolizjami ptaków z przeźroczystymi elementami ekranów akustycznych,

5) nadzór teriologiczny:

- identyfikacja i wykluczenie terenów z możliwości lokalizacji zapleczy budowy poza wymienionymi w pkt. II.1.1 decyzji,
- szkolenie pracowników budowy w zakresie postępowania w przypadkach stwierdzenia na terenie budowy zwierząt,
- nadzór nad usunięciem z terenu inwestycji niskiej roślinności zielnej oraz podczas odhumusowania, w tym uprzednia kontrola danej powierzchni pod kątem występowania chronionych gatunków ssaków,
- kontrola sposobu wykonania wykopów, wskazywanie konieczności oraz lokalizacji dodatkowych zabezpieczeń umożliwiających samodzielne wyjście z pułapek uwięzionych zwierząt (skarpowanie/pochylnie),
- stała kontrola placu budowy (w tym zagłębień, zastoisk, rowów, wykopów itp.), w celu poszukiwania uwięzionych zwierząt, a w razie potrzeby ich odłow i uwolnienie poza placem budowy, określenie miejsc możliwego uwolnienia zwierząt, posiadających cechy siedliska, w którym występują w sposób naturalny,
- nadzór nad montażem oraz kontrola stanu i szczelności zabezpieczenia w postaci wygrodzienia drogowego,
- uzgodnienie i kontrola prawidłowego wykonania przejść dla zwierząt oraz zagospodarowania stref najścia przy tych przejściach, w tym określenie lokalizacji i rozmieszczenia, liczby, wielkości kłód i karp korzeniowych oraz głazów, a także lokalizacji i sposobu montażu ekranów przeciwośluszeniowych,

6) nadzór ichtiologiczny:

- nadzór przy przebudowie/regulacji cieków naturalnych, w tym kontrola cieków przed rozpoczęciem prac w ich obrębie, pod kątem występowania siedlisk chronionych gatunków ichtiofauny,
- nadzór podczas prac na Małej Panwi prowadzonych w okresie tarła śliza (od 1 maja do 30 czerwca),
- wykonanie kontroli, odłowów i bezpiecznego przeniesienia ryb podczas przekładania odcinków koryt cieków,
- nadzór nad pracami związanymi z przekraczaniem rzek obiektami inżynierskimi oraz podczas umacniania ich skarp (przestrzeganie terminów, zachowanie przepływu naruszalnego, sposób wykonania, wykorzystane materiały), w tym kontrola przestrzegania warunków określonych w decyzji, związanych z realizacją prac na rzece, tak aby nie nastąpiło pogorszenie warunków bytowania ichtiofauny,
- eliminowanie ewentualnych zagrożeń dla ichtiofauny.

25. Nadzór przyrodniczy ma przekazywać sprawozdanie z prowadzonych prac do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach z uwzględnieniem opisu stwierdzonych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego oraz rzeczywistych działań

podjętych przez nadzór przyrodniczy, w tym opis stosowanej metodyki/technik stosowanych przy monitoringu (okresy roku, terminy, warunki pogodowe, itd.) oraz konkretnych czynności i działań w terenie podjętych w celu eliminacji stwierdzonych zagrożeń. Sprawozdanie należy przekazać w następnym miesiącu, po zakończeniu każdego roku nadzoru (rok od momentu rozpoczęcia prac wymagających obecności czynnego nadzoru przyrodniczego). Do 30 dni po dacie wydania decyzji pozwolenia na użytkowanie do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach należy przekazać raport końcowy, który będzie zawierał i opisywał:

- termin kontroli (od-do) i syntetyczny opis wykonanych prac, z uzasadnieniem,
- zagrożenia dla siedlisk i gatunków, które występowały w trakcie budowy,
- działania, które zostały podjęte w celu dalszej minimalizacji negatywnych oddziaływań inwestycji,
- działania, które zdaniem autorów są najlepszymi, wypracowanymi praktykami.

26. Prace budowlane związane z emisją hałasu prowadzone na terenach występujących w sąsiedztwie obszarów chronionych akustycznie, w szczególności w kilometrażu wskazanym w tabeli nr 12 oraz tabeli nr 13, należy prowadzić jedynie w porze dziennej rozumianej jako 6:00 do 22:00

Tabela nr 12

L.p.	km początek	km koniec	Strona drogi L-lewa, P-prawa
1	1+010	1+351	P łącznik węzła Tarnowskie G. Zachód – droga gminna
2	1+256	1+435	L S11
3	22+118	22+413	L S11
3	24+024	24+362	P S11
4	28+990	29+545	L S11
5	29+140	29+563	P S11

Tabela nr 13

Lp	km początek	km koniec	Strona Węzła Piekary L-lewa, P-prawa
1	32+800	32+829	L
2	32+829	32+841	L
3	32+841	32+912	L
4	32+912	32+922	L
5	32+922	33+118	L
6	33+118	33+124	L
7	33+124	33+145	L
8	33+145	33+175	L
9	33+175	33+220	L
10	33+582	33+603	L
11	33+603	33+627	L
12	33+627	33+847	L
13	33+840	34+048	L
14	34+409	34+659	L
15	34+659	34+721	L
16	34+442	34+752	L

27. W celu ograniczania emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do powietrza na etapie budowy należy:

- a) ograniczyć do minimum operacje mieszania kruszywa ze spoiwem na miejscu budowy, przez stosowanie do podbudowy gotowych mieszanek bitumicznych wytwarzanych w wytwórniach,

- b) masy mineralno-bitumiczne transportować wywrotkami wyposażonymi w rozwiązania ograniczające emisję oparów asfaltów,
- c) drogi dojazdowe utrzymywać w stanie ograniczającym pylenie,
- d) wykonanie nawierzchni bitumicznych prowadzić w okresie letnim, jeżeli będzie to możliwe technicznie, technologicznie i organizacyjnie;
- e) zapewnić mycie kół pojazdów opuszczających teren budowy;
- f) w warunkach suchej i wietrznej pogody zraszać powierzchnie utwardzone i zmagazynowane przyzmy gruntu.

28. Zaopatrzenie w wodę należy prowadzić z istniejących wodociągów za zgodą i na warunkach jej administratora lub dowozić na plac budowy np. beczkowozami.

29. Substancje stwarzające zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego np. paliwa, farby, lakiery, oleje, należy magazynować w szczelnych pojemnikach lub kontenerach na utwardzonym szczelnym podłożu.

30. Teren powierzchni szczelnej należy zabezpieczyć przed spływami wód opadowych bezpośrednio do gruntu np. poprzez zastosowanie opasek. Wody zebrane z tej powierzchni przed odprowadzeniem ich do środowiska należy podczyścić z zawiesiny ogólnej.

31. Tankowanie pojazdów należy prowadzić w miejscach zabezpieczonych przed przedostaniem się zanieczyszczeń do ziemi; miejsca tankowania pojazdów zaopatrzyć w sorbenty substancji ropopochodnych.

32. Teren budowy należy zaopatrzyć w stosowną ilość sorbentów i materiałów absorbujących ewentualne rozlewy substancji mogących zanieczyścić środowisko wodno-gruntowe.

33. Ewentualne wycieki substancji ropopochodnych na terenie budowy należy niezwłocznie neutralizować przy użyciu sorbentów. Zanieczyszczony sorbent należy zebrać i do czasu przekazania do unieszkodliwienia – gromadzić w szczelnych pojemnikach.

34. Przed przystąpieniem do prac ziemnych należy zebrać wierzchnią warstwę gruntu i zmagazynować go przy zachowaniu następujących warunków:

- oddzielnie od pozostałej ziemi z wykopów,
- w wydzielonej części pasa robót,
- w sposób umożliwiający wykorzystanie do prac rekultywacyjnych,
- w sposób zapobiegający jego przesuszeniu, wymieszaniu z innymi gruntami oraz jego wymyciem.

35. Mas ziemnych, materiałów z rozbiórki oraz odpadów nie należy magazynować w miejscach spływu wód opadowych i roztopowych.

36. Wszelkie sypkie materiały należy gromadzić w wyznaczonych miejscach, w sposób uniemożliwiający ich wymywanie do cieków, rowów melioracyjnych lub systemów odwodnienia.

37. Gruz oraz glebę i ziemię, w tym kamienie, w pierwszej kolejności wykorzystywać we własnym zakresie, a w przypadku braku takiej możliwości przekazywać uprawnionym odbiorcom.

38. Wody pochodzące z odwodnienia wykopów, przed ewentualnym odprowadzeniem ich do wód powierzchniowych, należy podczyścić z zawiesiny.

II.2. Na etapie eksploatacji

1. Corocznie należy wykonywać czyszczenie budek dla ptaków oraz ich właściwą konserwację, w tym ich wymianę w przypadku zużycia lub zniszczenia. Działania te należy wykonywać pod bezpośrednim nadzorem i zgodnie z wytycznymi specjalisty ornitologa, przez okres 10 lat, w terminie pomiędzy 16 października a 28 lutego.
2. Corocznie należy wykonywać przegląd skrzynek dla nietoperzy oraz ich właściwą konserwację, w tym ich wymianę w przypadku zużycia lub zniszczenia. Co najmniej raz na 2 lata należy wykonywać czyszczenie skrzynek dla nietoperzy typu Stratmann (budki 'mopkowe' są samoczyszczące). Działania te należy realizować pod bezpośrednim nadzorem i zgodnie z wytycznymi specjalisty chiropterologa, przez okres 10 lat, w terminie pomiędzy 1 grudnia a 15 lutego. Przed ingerencją w skrzynki chiropterolog musi wykluczyć obecność w nich nietoperzy.
3. Wykonane nasadzenia, o których mowa w pkt. II.1.10 należy regularnie pielęgnować i podlewać przez okres minimum 3 lat.
4. Czyszczenie i odmulanie zbiorników o których mowa w pkt. III.12 wykonywać należy we wrześniu. W przypadku konieczności wykonania powyższych działań w innym terminie muszą one zostać poprzedzone kontrolą herpetologa. W przypadku obecności płazów w zbiorniku muszą one zostać odłowione i przeniesione w miejsce wskazane przez herpetologa.
5. Pasy o szerokości ok. 2,5 m wzdłuż ekranów przeciwoślńieniowych, na powierzchni przejść górnych dla zwierząt należy regularnie wykaszać, przynajmniej raz w roku, poza okresem lęgowym ptaków (przypadającym od 1 marca do 15 października), z pozostawieniem biomasy w miejscu wycięcia.
6. W pasach o szerokości ok. 0,5 m przylegających bezpośrednio do ogrodzeń ochronno-naprowadzających należy prowadzić regularne wykaszanie roślinności zielnej oraz usuwanie samosiewów drzew i krzewów poza okresem lęgowym ptaków (przypadającym od 1 marca do 15 października).
7. Wody opadowe z terenu inwestycji należy odprowadzać do rowów otwartych lub w przypadku stwierdzenia dużej wrażliwości środowiska wód podziemnych, za pomocą szczelnego systemu odwodnienia zgodnie z warunkami określonymi w pkt. III.13.
8. Przed zrzutem wód do odbiorników należy zastosować zbiorniki retencyjne lub retencyjno-infiltracyjne oraz urządzenia oczyszczające zgodnie z warunkami określonymi w pkt. III.9.

III. W dokumentacji wymaganej do uzyskania decyzji wymienionych w art. 72 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm.), należy uwzględnić:

1. Należy zastosować:
 - 1) lampy oświetleniowe, emitujące światło o temperaturze barwowej nie wyższej niż 4000 K oraz emitujące kierunkową wiązkę światła tylko na drogę, posiadające klosze zmniejszające rozprzestrzenianie się światła na boki,
 - 2) oświetlenie o minimalnej jasności koniecznej dla zachowania bezpieczeństwa ruchu,

- 3) oświetlenie zlokalizowane w odległości nie mniejszej niż 200 m od granicy terenów leśnych i 500 m od terenów otwartych,
- 4) w pobliżu przejść dla zwierząt należy:
 - a) zrezygnować z budowy skrajnych latarni (w przypadku, kiedy oświetlony odcinek drogi położony jest bliżej niż 200 m od ich granicy w obszarach leśnych i 500 m w terenie otwartym),
 - b) zmniejszyć moc skrajnych latarni,
 - c) zmniejszyć wysokość latarni,
 - d) lokalizować latarnie w pasie rozdziału jezdni zamiast wzdłuż ich zewnętrznych krawędzi.

2. Wszystkie przejścia dla zwierząt należy zaprojektować w lokalizacjach i o parametrach wskazanych w tabelach nr 5, nr 6 i nr 7 oraz tak, aby były wkomponowane i zharmonizowane z otoczeniem. Powierzchnia przejść powinna być dostosowana do warunków siedliskowych terenów przyległych, przy czym:

- 1) dla przejść dolnych dla dużych i średnich zwierząt, w tym zespolonych:
 - a) ogrodzenia ochronne powinny być połączone szczelnie ze ścianami przyczółków przejść,
 - b) powierzchnię przejść pokryć wyrównaną warstwą urodzajnego gruntu o miąższości min. 15 cm,
 - c) pod powierzchnią przejść dolnych (w zasięgu strefy usłonecznionej) dokonać wysiewu gatunków traw o średnim i wysokim pokroju,
 - d) w obrębie przejść należy utworzyć strukturę zieleni naprowadzającej zawierającą dwurzędowy pas nasadzeń tj. szpaler drzew i rząd krzewów po każdej stronie przejścia oraz strukturę zieleni przywabiania zawierającą min. 4 skupiska drzew (po 2 na każdą stronę przejścia), pojedyncze drzewa, min. 4 skupiska krzewów (po 2 na każdą stronę przejścia). Roślinność strefy przywabiania musi składać z gatunków drzew i krzewów o atrakcyjnych dla zwierząt owocach, stwarzających dodatkowe kryjówki oraz uzupełniającą bazę żerową,
 - e) nasadzenia roślinności nie mogą przysłonić światła wylotu przejścia dolnego,
 - f) w strefie migracji nie należy sadzić roślin za wyjątkiem traw o których mowa w pkt. III.2.1) c,
 - g) doboru ilości, gatunków oraz sposobu rozmieszczenia roślinności do nasadzeń dokona specjalista z nadzoru botanicznego,
 - h) tworzenie mikrosiedlisk w obrębie przejść przy zastosowaniu głazów, gałęzi i konarów należy ustalić w porozumieniu z nadzorem teriologicznym, który ustali ostateczną ilość, rozmiar oraz sposób rozmieszczenia tych elementów. Wielkość karp i głazów oraz ich rozmieszczenie powinna być tak dobrana, aby uniemożliwić poruszanie się pojazdami mechanicznymi, a jednocześnie nie tworzyć bariery migracyjnej dla zwierząt,
 - i) wzdłuż ogrodzenia drogi, na odcinkach o długości minimum 50 m w każdą stronę od krawędzi przejść dolnych, wykonać nasadzenia krzewów, łączących się z czołem przejść dolnych;
 - j) suche półki ziemne wykonać poza zasięgiem wody średniej,
 - k) półki ziemne połączyć z nurtem cieku poprzez łagodnie nachylone skarpy $\leq 1:2$;
 - l) szerokość półek ziemnych w przejściach zespolonych z ciekiem musi wynieść nie mniej niż 2 x szerokość cieku. Półki należy płynnie połączyć z terenem przyległym,
 - m) powierzchnię suchych półek należy wyrównać i pokryć gruntem rodzimym lub innym o podobnych parametrach fizyko-chemicznych. Nie należy stosować kruszyw łamanych oraz naturalnych gruboziarnistych. Umocnienia powierzchni półek należy stosować wyłącznie

w sytuacjach koniecznych, z wykorzystaniem takich materiałów, które zapewnią trwałe pokrycie gruntem,

- n) zakończenia półek w pełni połączyć z terenem otaczającym przejście, umożliwiając swobodne przechodzenie wszystkich gatunków zwierząt,
 - o) w obszarze przeznaczonym dla przemieszczania się zwierząt w projektowanej linii zajętości (po zewnętrznej stronie ogrodzeń) mogą znajdować się jedynie drogi użytkowane sporadycznie o minimalnym natężeniu ruchu (drogi serwisowe, gospodarcze, dojazdowe do pojedynczych zabudowań). W obszarze naprowadzania zwierząt do przejścia drogi muszą mieć nawierzchnię gruntową, ewentualnie umocnioną kruszywem naturalnym (żwir) lub łamanym (kliniec) o nachyleniu skarp powyżej 1 : 2,5. Projektowane drogi o nawierzchni asfaltowej lub betonowej na odcinku min. 100 m od krawędzi przejścia z każdej strony powinny mieć zmienioną nawierzchnię na gruntową,
 - p) na powierzchni i w strefach naprowadzania zwierząt zrezygnować z lokalizowania otwartych obiektów odwodnieniowych zwłaszcza studni wpadowych i osadników,
 - q) w bezpośrednim sąsiedztwie przejść odtworzyć warunki glebowe umożliwiające rozwój roślinności, o składzie gatunkowym i strukturze zbliżonych do zbiorowisk roślinnych występujących w otoczeniu przejścia,
- 2) przejścia górne:
- a) szerokość przejścia musi zwiększać się płynnie (lejkowato) w kierunku podstawy najść, w obu kierunkach,
 - b) maksymalne nachylenie powierzchni przejścia i nasypów najść ma wynieść 15 %, stosunek szerokości do długości przejścia musi osiągnąć wartość $> 0,8$,
 - c) nachylenia skarp dróg równoległych i rowów na najściach na przejściach dla zwierząt (na odcinku ok. 100 m od krawędzi przejścia) nie mogą być większe niż 1:2,5,
 - d) powierzchnię przejść pokryć wyrównaną warstwą urodzajnego gruntu o miąższości min. 30 cm,
 - e) na powierzchni przejść górnych dokonać wysiewu gatunków traw o średnim i wysokim pokroju,
 - f) na powierzchni przejścia górnego, pasy o szerokości ok. 2,5 m wzdłuż ekranów przeciwoślńieniowych, utrzymywać w stanie niezakrzewionym i niezadrzewionym,
 - g) należy utworzyć struktury naprowadzające, które powinny tworzyć nasadzenia roślinne wprowadzane w obszarze najść i dojść stanowiące połączenie powierzchni przejścia z otaczającym siedliskiem. Dobór ilości, gatunków oraz sposobu rozmieszczenia roślinności do nasadzeń dokona specjalista z nadzoru botanicznego,
 - h) tworzenie mikrosiedlisk w obrębie przejść przy zastosowaniu głazów, gałęzi i konarów należy ustalić w porozumieniu z nadzorem teriologicznym, który ustali ostateczną ilość, rozmiar oraz sposób rozmieszczenia tych elementów. Wielkość karp i głazów oraz ich rozmieszczenie powinna być tak dobrana aby uniemożliwić poruszanie się pojazdami mechanicznymi, a jednocześnie nie tworzyć bariery migracyjnej dla zwierząt,
 - i) wzdłuż ogrodzenia drogi, na odcinkach o długości minimum 50 m w każdą stronę od krawędzi przejścia górnego, wykonać nasadzenia krzewów łączących się z nasadzeniami wzdłuż osłon antyślńieniowych na najściach i na powierzchni przejścia górnego,
 - j) na powierzchni i w strefach naprowadzania zwierząt zrezygnować z lokalizowania otwartych obiektów odwodnieniowych zwłaszcza studni wpadowych i osadników,
 - k) w bezpośrednim sąsiedztwie przejść odtworzyć warunki glebowe umożliwiające rozwój roślinności, o składzie gatunkowym i strukturze zbliżonych do zbiorowisk roślinnych występujących w otoczeniu przejścia,
 - l) w obszarze przeznaczonym dla przemieszczania się zwierząt w projektowanej linii zajętości (po zewnętrznej stronie ogrodzeń) mogą znajdować się jedynie drogi użytkowane

sporadycznie o minimalnym natężeniu ruchu (drogi serwisowe, gospodarcze, dojazdowe do pojedynczych zabudowań).

m) w obszarze naprowadzania zwierząt do przejścia drogi muszą posiadać nawierzchnię gruntową, ewentualnie umocnioną kruszywem naturalnym (żwir) lub łamanym (kliniec) o nachyleniu skarp powyżej 1 : 2,5. Projektowane drogi o nawierzchni asfaltowej lub betonowej na odcinku min. 100 m od krawędzi przejścia z każdej strony powinny mieć zmienioną nawierzchnię na gruntową,

3) przejścia/przepusty dla małych zwierząt:

a) przepusty należy zaprojektować tak, aby były wkomponowane i zharmonizowane z otoczeniem, powierzchnia przejść powinna być dostosowana do warunków siedliskowych terenów przyległych,

b) półki w przepustach zespolonych z ciekim należy połączyć ściśle z terenem przyległym, w sposób umożliwiający szczelne połączenie przepustu z otoczeniem wokół niego i zapewniający bezpieczny dostęp zwierząt do powierzchni zaprojektowanych do celów migracji,

c) ogrodzenie główne jezdni w rejonie wylotów przepustów należy przeprowadzić tuż nad jego czołem. Wygradzenia ochronno – naprowadzające należy łączyć ściśle z czołem przepustów, co uniemożliwi wtargnięcie zwierząt na jezdnię,

d) powierzchnie przejść należy wyrównać i pokryć gruntem (glebą) o dużych zdolnościach retencjonowania wody oraz miąższości zapewniającej szczelne i trwałe pokrycie dna. Na powierzchni przejścia nie dopuszczać do tworzenia się otwartego lustra wody,

e) do obsiania rejonu przejść użyć należy rodzimych gatunków traw,

f) konstrukcja przepustów musi mieć prostokątny przekrój poprzeczny.

4) poza przejściami dla zwierząt i w dalszej odległości od drogi (np. MOP) należy unikać sadzenia dużych skupisk drzew owocodajnych.

3. Należy zaprojektować ekrany przeciwoślńieniowe na przejściach dla zwierząt średnich i dużych wzdłuż krawędzi jezdni, w lokalizacjach wskazanych w tabeli nr 14. Przy przejściach dolnych ekrany zlokalizować obustronnie wzdłuż jezdni drogi, na długości przejścia oraz minimum 50 m poza jego granicami, w obu kierunkach. Ekrany połączyć ściśle z ogrodzeniem ochronnym.

Tabela nr 14

Lp.	Droga	Km początkowy	Km końcowy	Strona	Wysokość [m]	Długość [m]
1.	S11	0+110	0+269	L	2,0	159
2.	S11	0+125	0+285	P	2,0	160
3.	S11	0+970	1+079	L	2,0	109
4.	S11	0+972	1+080	P	2,0	108
5.	S11	4+411	4+538	P	2,0	127
6.	S11	4+414	4+540	L	2,0	126
7.	S11	5+135	5+255	L	2,0	120
8.	S11	5+136	5+256	P	2,0	120
9.	S11	8+481	8+613	P	2,0	132
10.	S11	8+497	8+629	L	2,0	132
11.	S11	9+825	9+971	P	2,0	146
12.	S11	9+836	9+982	L	2,0	146
13.	S11	11+059	11+197	P	2,0	138
14.	S11	11+085	11+225	L	2,0	140

Lp.	Droga	Km początkowy	Km końcowy	Strona	Wysokość [m]	Długość [m]
15.	S11	11+942	12+073	L	2,0	131
16.	S11	11+959	12+090	P	2,0	131
17.	S11	14+500	14+617	P	2,0	140
18.	S11	14+500	14+617	L	2,0	140
19.	S11	16+151	16+268	P	2,0	117
20.	S11	16+151	16+268	L	2,0	117
21.	S11	18+276	18+493	P	2,0	217
22.	S11	18+282	18+499	L	2,0	217
23.	S11	22+039	22+148	P	2,0	109
24.	S11	22+039	22+119	L	2,0	80
25.	S11	22+480	22+594	P	2,0	148
26.	S11	22+475	22+609	L	2,0	177

4. Należy zaprojektować ogrodzenie całego odcinka drogi ekspresowej, bez przerywania jego ciągłości, siatka musi być zamontowana również w miejscu projektowanych ekranów akustycznych. Ogrodzenie ma być wykonane z siatki z drutu stalowego ocynkowanego, o minimalnej nominalnej średnicy drutu wynoszącej min. 2,50 mm oraz o wysokości części nadziemnej min. 250 cm. Ogrodzenie ma zostać szczelnie wkopane w grunt, na głębokość minimum 30 cm.

1) Oczka siatki muszą mieć następującą wielkość:

- a) od podłoża do wysokości minimum 50 cm wielkość oczek siatki nie może przekraczać wartości 2 cm x 15 cm (dopuszcza się użycie siatki dogęszczającej o wymiarach oczek 2 cm x 15 cm, szczelnie połączonej z ogrodzeniem głównym),
- b) powyżej do wysokości min. 100 cm wielkość oczek siatki nie może przekraczać wartości 5 cm x 15 cm,
- c) powyżej do wysokości min. 140 cm wielkość oczek siatki nie może być większa niż 15 cm x 15 cm.

2) Przebieg ogrodzenia drogi należy zaprojektować z zachowaniem następujących uwarunkowań:

- a) ogrodzenia projektować jako długie odcinki proste bez gwałtownych załamań, jednorazowe załamania nie mogą być większe niż 15°,
- b) ogrodzenia lokalizować, w zależności od poziomu niwelety drogi:
 - dla dróg przebiegających na nasypie – przy podstawie nasypu, wzdłuż zewnętrznej krawędzi rowu odwodnieniowego (rów położony za ogrodzeniem, od strony drogi),
 - dla dróg przebiegających w wykopie – wzdłuż zewnętrznej (górnej) krawędzi wykopu, w odległości nie mniejszej niż 1 m,
 - dla dróg przebiegających w poziomie otaczającego terenu – wzdłuż zewnętrznej krawędzi rowu odwodnieniowego (rów położony za ogrodzeniem, od strony drogi).

3) rowy odwodnieniowe oraz projektowane elementy związane z obsługą obiektów lokalizować za ogrodzeniem (od strony drogi).

5. Należy zaprojektować stałe ogrodzenia ochronno-naprowadzające dla małych zwierząt, zwłaszcza płazów (stałe ogrodzenia herpetologiczne), z paneli pełnych lub siatki stalowej o oczkach nie większych niż 0,5 cm x 0,5 cm. Ogrodzenia te muszą mieć wysokość części nadziemnej min. 50 cm i być wkopane w grunt na głębokość minimum 30 cm oraz posiadać skierowaną „na zewnątrz” od drogi przewieszkę o szerokości co najmniej 10 cm. Ogrodzenia te mogą być zintegrowane z ogrodzeniem głównym, w formie siatki

dogęszczającej. Jeśli ogrodzenie główne posiada siatkę dogęszczającą o wymiarach oczek 2 cm x 15 cm, to w miejscach, gdzie nakazano zastosowanie wygradzeń herpetologicznych, należy zastąpić ją siatką o oczkach 0,5 cm x 0,5 cm, z zachowaniem pozostałych parametrów. Należy ściśle połączyć obydwa elementy, uniemożliwiając uwięzienie zwierząt pomiędzy dwiema warstwami projektowanego ogrodzenia.

W szczególności stałe wygradzenia herpetologiczne należy zlokalizować na następujących odcinkach w kilometrażu inwestycji (strona P – prawa; L – lewa)

Tabela nr 15

Lp.	Kilometraż początku	Kilometraż końca	Strona drogi
1.	0+000	2+200	L i P
2.	2+800	3+100	L i P
3.	3+765	5+920	L i P
4.	6+100	6+400	L i P
5.	7+550	9+048	L i P
6.	9+250	10+475	L i P
7.	9+250	14+800	L i P
8.	13+000 – 13+800 wygradzenia w obrębie obiektu MOP		L i P
9.	15+350	16+620	L i P
10.	17+900	19+200	L i P
11.	19+935	20+750	L i P
12.	21+430	21+500	L i P
13.	21+800	23+000	L i P
14.	23+550	23+800	L i P
15.	24+600	25+120	L i P
16.	24+400-25+120 wzdłuż dróg zjazdowych i poprzecznych		L i P
17.	26+500	28+400	L i P
18.	28+800	29+030	L i P
19.	29+370	29+600	L i P
20.	30+495	30+750	L Węzeł Radzionków - łącznica
21.	30+840	32+000	L i P
22.	34+880	35+070	L Węzeł Piekary śl. W1 - łącznica

6. Na drogach poprzecznych oraz zjazdach należy zastosować tzw. stop-rynny w następujących lokalizacjach:

Tabela nr 16

Lp.	Lokalizacja stop-rynny w km drogi	Miejsce lokalizacji
1.	0+620	droga poprzeczna
2.	9+905	droga poprzeczna
3.	10+475	droga poprzeczna
4.	12+015	droga poprzeczna
5.	14+550	droga poprzeczna
6.	15+220	droga poprzeczna
7.	19+935	droga poprzeczna

8.	24+855	zjazd
9.	25+120	droga poprzeczna
10.	28+880	droga poprzeczna

7. Należy zaprojektować system odprowadzania wód opadowych z terenu inwestycji do rowów otwartych. W przypadku stwierdzenia dużej wrażliwości środowiska wód podziemnych w tym dla: W – obszarów wysokiego zagrożenia użytkowych poziomów wód podziemnych służących zaopatrzeniu ludności w wodę, BW – obszarów bardzo wysokiego zagrożenia użytkowych poziomów wód podziemnych służących zaopatrzeniu ludności w wodę StP - proponowane strefy ochrony pośredniej ujęć wód podziemnych OZ - obszary zasobowe i zasilania ujęć wód podziemnych za pomocą szczelnego systemu odwodnienia, zgodnie z lokalizacją wskazaną w poniższej tabeli nr 17.

Tabela nr 17

Nazwa	Odcinki drogi położone w obszarach wrażliwych pod względem wód podziemnych wskazane do wprowadzenia szczelnego systemu odwodnienia [km]		Uzasadnienie	Projektowane odcinki szczelnego systemu odwodnienia – uwzględniające warunki terenowe, rozwiązania projektowe oraz ochronę wrażliwego środowiska wód podziemnych [km]	
	od	do		Projektowane odcinki kanalizacji deszczowej	Projektowane odcinki rowów szczelnych
Trasa główna	4+140	11+290	OZ GPW TWORÓG (wspólny dla ujęć GPW i UG Krupski Młyn)	0 - 7+210	
					7+210-7+660
				7+660 - 12+740	
					12+740 -12+990
				12+990 - 14+430	
					14+430 -15+260
				15+260 - 17+080,	
		17+080-17+730			
	9+000	10+800	W	17+730 - 22+470	
	10+800	32+246	BW	22+740 - 27+140	
				27+140-27+360	
10+800	22+000	OZ Boruszowice oraz Studni ZUK Tworóg w Boruszowicach	27+360 - 31+360		
				31+360-32+246	
Łącznik L2 z węzła w km 19+390	BW – cały łącznik 3,64km		BW		cały łącznik L2
	2+180	3+700	OZ Boruszowice oraz Studni ZUK Tworóg w Boruszowicach		
	0+500	1+500	OZ Opatowice		
	0+985	1+080	OZ BPK Sp. z o.o. Bytom StP zaprop onowana strefa ochrony pośredniej		
	0+985	1+080	OZ BPK Sp. z o.o. Bytom StP zaproponowana strefa ochrony pośredniej		

8. W przypadku utworzenia nowych stref ochrony pośredniej dla zidentyfikowanych ujęć wód podziemnych, należy uwzględnić ustanowione ograniczenia lub zakazy w zakresie prowadzonych działań na tych terenach.

9. Przed zrzutem wód do odbiorników należy zaprojektować zbiorniki retencyjne lub retencyjno-infiltracyjne oraz urządzenia oczyszczające zgodnie z lokalizację wskazaną w Tabeli 18. Ze względu na przebieg inwestycji przez tereny szczególnie chronione, w tym jednolite części wód, strefy ochrony pośredniej ujęć wód, obszary zasilania ujęć wód podziemnych należy zaprojektować szczelny system odwodnienia oraz urządzenia podczyszczające w postaci osadnika i separatora. Na pozostałych obszarach należy zaprojektować osadniki i studnie zasyfonowane oraz pozostawić miejsca na separatory substancji ropopochodnych.

Tabela nr 18

Lp.	Numer zbiornika	Lokalizacja km	Strona drogi	Rodzaj zbiornika R-I retencyjno-infiltracyjny, SZ – szczelny	Odbiornik	Km S11	Urządzenia podczyszczające OS - osadnik SEP - separator ZO - zasyfonowany odpływ Z - zastawka
WARIANT II							
1	Zb-1 I II III IV	0+080	L	SZ	Mała Panew	0+200	OS+SEP+Z
2	Zb-2 I II III IV	0+128	P	SZ	Mała Panew	0+200	OS+SEP+Z
3	Zb-3 I II III IV	0+260	P	SZ	Mała Panew	0+200	OS+SEP+Z
4	Zb-4 I II III IV	0+292	L	SZ	Mała Panew	0+200	OS+SEP+Z
5	Zb-6 II III	1+750	L	SZ	rów b.n.	1+474	OS+ZO+Z
6	Zb-7 II III	1+917	P	SZ	rów b.n.	1+831	OS+ZO+Z
7	Zb-8 II III	2+062	L	SZ	rów b.n.	1+831	OS+ZO+Z
8	Zb-12 II III	2+965	L	SZ	rów b.n.	2+800	OS+ZO+Z
9	Zb-13 II III	2+966	P	SZ	rów b.n.	1+831	OS+ZO+Z
10	Zb-20 II III	5+722	P	SZ	Potok Leśny	4+800	OS+SEP+Z
11	-	-	P	-	Potok Leśny	4+800	OS+SEP+Z
12	-	-	P	-	Dębnica	5+196	OS+SEP+Z
13	-	-	P	-	rów b.n. (dopływ Dębicy)	5+275	OS+SEP+Z
14	-	-	P	-	rów b.n. (dopływ Dębicy)	5+463	OS+SEP+Z
15	-	-	P	-	rów b.n.	5+751	OS+SEP+Z
16	-	-	P	-	rów b.n.	5+927	OS+SEP+Z
17	Zb-24 II III	6+231	P	SZ	rów b.n.	6+188	OS+SEP+Z
18	Zb-25 II III	6+254	L	SZ	rów b.n.	6+188	OS+SEP+Z
19	Zb-27 II III	7+705	L	SZ	Bielawa	7+847	OS+SEP+Z
20	-	-	P	-	Bielawa	7+847	OS+SEP+Z
21	Zb-29 II III	8+238	P	SZ	rów b.n.	8+193	OS+SEP+Z
22	Zb-32 II III	9+380	P	SZ	rów b.n.	9+442	OS+SEP+Z
23	-	-	L	-	rów b.n.	9+442	OS+SEP+Z
24	Zb-35 II III	10+007	L	SZ	rów b.n.	10+094	OS+SEP+Z
25	Zb-36 II III	10+338	L	SZ	rów b.n.	10+724	OS+SEP+Z
26	-	-	P	-	rów b.n.	10+724	OS+SEP+Z
27	-	-	P	-	rów b.n.	10+989	OS+SEP+Z

Lp.	Numer zbiornika	Lokalizacja km	Strona drogi	Rodzaj zbiornika R-I retencyjno- infiltracyjny, SZ – szczelny	Odbiornik	Km S11	Urządzenia podczyszczające OS - osadnik SEP - separator ZO - zasyfonowany odpływ Z - zastawka
28	-	-	P	-	Graniczna Woda	11+139	OS+SEP+Z
29	Zb-38 II III	11+189	P	SZ	Graniczna Woda	11+139	OS+SEP+Z
30	-	-	P	-	rów b.n. (Graniczna Woda)	12+256	OS+SEP+Z
31	-	-	P	-	rów b.n. (Graniczna Woda)	12+464	OS+SEP+Z
32	Zb-43 II III	12+505	L	SZ	rów b.n. (Graniczna Woda)	12+256	OS+SEP+Z
33	-	-	P	-	rów b.n. (Graniczna Woda)	13+080	OS+SEP+Z
34	-	-	P	-	rów b.n. (Graniczna Woda)	13+786	OS+SEP+Z
35	-	-	L	-	rów b.n. (Graniczna Woda)	13+982	OS+SEP+Z
36	Zb-54 II III IV	14+318	L	SZ	Graniczna Woda	14+226	OS+SEP+Z
37	Zb-57 II III IV	15+486	L	SZ	rów b.n. (Graniczna Woda)	15+546	OS+SEP+Z
38	Zb-59 II III IV	15+630	L	SZ	rów b.n. (Graniczna Woda)	15+546	OS+SEP+Z
39	Zb-60 II III IV	16+273	P	SZ	rów b.n.	16+300	OS+SEP+Z
40	Zb-61 II III IV	16+390	L	SZ	rów b.n.	16+300	OS+SEP+Z
41	Zb-62 II III IV	16+392	P	SZ	rów b.n.	16+300	OS+SEP+Z
42	-	-	P	-	rów b.n. (dopływ Pniowiec)	17+895	OS+SEP+Z
43	-	-	P	-	rów b.n. (dopływ Pniowiec)	17+895	OS+SEP+Z
44	-	-	P	-	Potok Pniowiecki (Pniowiec)	18+371	OS+SEP+Z
45	Zb-67 II III IV	18+453	L	SZ	Potok Pniowiecki (Pniowiec)	18+371	OS+SEP+Z
46	Zb-69 II III IV	19+024	L	SZ	rów b.n.	18+744	OS+SEP+Z
47	Zb-70 II III IV	19+046	P	SZ	rów PA	18+974	OS+SEP+Z
48	Zb-75 I II III IV	20+055	L	SZ	rów b.n. str. L	20+000	OS+SEP+Z
49	Zb-76 I II III IV	20+413	L	SZ	rów b.n.	20+326	OS+SEP+Z
50	Zb-77 I II III IV	20+523	P	SZ	rów b.n.	20+326	OS+SEP+Z
51	Zb-78 I II III IV	21+409	P	SZ	Zb-77 I II III IV	20+523	OS+SEP+Z
52	Zb-79 I II III IV	21+860	L	SZ	rów drogowy	21+726	OS+SEP+Z
53	Zb-80 I II III IV	22+397	L	SZ	rów drogowy	22+325	OS+SEP+Z
54	Zb-81 II IV	23+691	P	SZ	rów b.n. (Stoła)	24+000	OS+SEP+Z
55	Zb-82 II IV	23+691	L	SZ	rów b.n. (Stoła)	24+000	OS+SEP+Z

Lp.	Numer zbiornika	Lokalizacja km	Strona drogi	Rodzaj zbiornika R-I retencyjno-infiltracyjny, SZ – szczelny	Odbiornik	Km S11	Urządzenia podczyszczające OS - osadnik SEP - separator ZO - zasyfonowany odpływ Z - zastawka
56	Zb-84 II IV	24+515	L	SZ	Potok spod Nakła	24+535	OS+SEP+Z
57	-	-	L	-	Potok spod Nakła	24+800 (łącznica)	OS+SEP+Z
58	Zb-87 II IV	24+988	L	SZ	Potok spod Nakła	24+855	OS+SEP+Z
59	Zb-88 II IV	26+670	L	SZ	rów b.n. str. L	27+140	OS+SEP+Z
60	Zb-92 II IV	27+856	L	SZ	rów drogowy str. L	27+902	OS+SEP+Z
61	Zb-93 II IV	27+918	P	SZ	rów drogowy str. P	27+962	OS+SEP+Z
62	Zb-95 II IV	28+292	L	SZ	rów drogowy str. L	28+485	OS+SEP+Z OS+SEP
63	Zb-96 II IV	28+972	L	SZ	Zb-99 II IV	29+372	OS+SEP+Z
64	Zb-99 II IV	29+37 2	L	SZ	Rów Świerklaniecki	29+440	OS+SEP+Z
65	Zb-101 I II III IV	30+636	L	SZ	rów drogowy str. L	30+420	OS+SEP+Z
66	Zb-102 I II III IV	30+986	L	R-I	rów drogowy str. L	30+938	OS+SEP+Z
WĘZŁ PIEKARY – WARIANT 1							
1	Zb-1 W1	36+111	P	SZ	rów drogowy	36+107	OS+SEP+Z
2	Zb-3 W1	36+569	L	SZ	rów b.n.	36+060	Z
3	-	-	P	-	Szarlejka	37+625	OS+SEP+Z
4	Zb-7 W1	37+360	P	SZ	Szarlejka	37+625	OS+SEP - 3 kpl. Z (przed rz. Szarlejką)
5	Zb-9 W1 W3	37+588	L	SZ	Szarlejka	37+625	OS+SEP+Z
6	Zb-11 W1	37+655	P	SZ	Szarlejka	37+625	OS+SEP - 2 kpl. Z (przed rz. Szarlejką)
7	Zb-14 W1	37+844	P	SZ	Zb-11 W1	37+655	OS+ZO+Z

10. Studzienki, kolektory i inne elementy infrastruktury drogi związane z odwodnieniem, odprowadzeniem i podczyszczaniem ścieków lokalizować należy pomiędzy drogą, a ogrodzeniem głównym. W przypadku braku możliwości takiej lokalizacji, należy zabezpieczyć je w uzgodnieniu ze specjalistą herpetologiem przed możliwością uwięzienia drobnych ssaków, płazów i gadów oraz skonstruować w taki sposób, by możliwe było samodzielne wydostanie się z nich zwierząt. W celu ograniczenia oddziaływania urządzeń odwodnienia drogi na zwierzęta, należy uwzględnić poniższe wytyczne:

- 1) wszelkie obiekty odwodnieniowe należy lokalizować poza powierzchniami przejść dla zwierząt. Rowy odwodnieniowe, w przypadku kiedy przecinają powierzchnie przejść należy skanalizować (rurociąg), a w przypadku braku takiej możliwości powinny one mieć wypłaszczone skarpy z pokryciem gruntowym i nachyleniu nie bardziej stromym niż 1 : 2,5,
- 2) osadniki/separatory należy zaprojektować pod powierzchnią gruntu z dopływami podziemnymi, w przypadku gdy jest to niemożliwe ze względów technicznych otwory osadników/separatorów należy zaopatrzyć w szczelną pokrywę górną z włazem rewizyjnym,
- 3) wszystkie studzienki rewizyjne należy zaopatrzyć w pełne pokrywy o jak najmniejszej liczbie i średnicy otworów obsługowych,
- 4) wszystkie studnie i niecki wpadowe należy zaopatrzyć w szczelną pokrywę górną z włazem rewizyjnym,

5) w przypadku, gdy studnie lub niecki posiadają otwory wlotowe (połączenie z rowami), należy je zabezpieczyć w sposób utrudniający wpadanie płazów do wnętrza obiektów poprzez wyposażenie otworów w kraty stalowe lub rząd pionowych prętów (płaskowników) o rozstawie prętów max. co 20 mm,

6) w przypadku zastosowania studni zamkniętych z kratą wpadową, powinny być one wyposażone w elementy uciezkowe dla płazów w postaci, np. spiralnych rur drenażowych umożliwiających zwierzętom wejście rurą przy różnych poziomach stanu wody w studni lub pochylni perforowanych (z blachy o grubości min. 1 mm, wielkości oczek poniżej 5 mm, o odgiętych pionowo krawędziach bocznych na wysokość min. 13 mm). Pochylnie powinny być zamontowane pod kątem maksymalnie 70° do dna studni, a wyjście skierowane w stronę wlotu do studni,

11. Zbiorniki retencyjne należy zaprojektować z zachowaniem następujących zasad:

1) zbiorniki retencyjne w km inwestycji od km 31+750 – 35+396 z węzłem Piekary, tj. Zb-10, Zb-12, Zb-2, Zb-5, Zb-6 należy zaprojektować jako niedostępne dla płazów. Zbiorniki muszą zostać ogrodzone stałym wygradzeniem herpetologicznym o parametrach zgodnych z pkt. III.5,

2) pozostałe zbiorniki retencyjne należy zaprojektować jako dostępne dla płazów, w następujący sposób:

a) ogrodzenie zbiorników retencyjnych do wysokości min. 40 cm ponad grunt musi mieć oczka o wymiarach 10 cm x 10 cm lub większej,

b) głębokość zbiornika nie może być większa niż 1,5 m,

c) każdy zbiornik musi mieć co najmniej jedną ze skarp o nachyleniu na poziomie 1:2 lub 1:2,5, z pokryciem gruntowym i obsiewem trawiastym.

12. Przed likwidacją siedlisk będących miejscem bytowania i rozrodu batrachofauny należy wykonać zbiorniki kompensacyjne, z uwzględnieniem poniższych wytycznych:

1) zbiorniki kompensacyjne dla płazów o powierzchni określonej w tabeli nr 19 należy wykonać w następujących lokalizacjach:

Tabela nr 19

Lp.	Oznaczenie zbiornika	Kilometraż i powierzchnia zbiorników kompensacyjnych (zastępczych)		Rodzaj zbiornika (wymóg z uwagi na uwarunkowania hydrogeologiczne): SZ – szczelny N - nieszczelny
1.	Kompleks zbiorników – strona L i P (nr 1-4)	9+760 L	2 x 345 m ²	N
		9+740 P	2 x 345 m ²	SZ
2.	Kompleks zbiorników – strona L i P (nr 5-6)	26+900 L	2 x 335 m ²	N
		27+000 P		
3.	Kompleks zbiorników – strona L i P (nr 7-8)	27+200 L	2 x 165 m ²	N
		27+160 P		
4.	Kompleks zbiorników – strona L i P (nr 9-10)	27+750 L	2 x 265 m ²	N
		27+300 P		
5.	Kompleks zbiorników – strona L i P (nr 11-12)	27+950 L	2 x 235 m ²	N
		27+950 P		

13. Zbiorniki kompensacyjne muszą mieć następujące cechy:

1) linia brzegowa musi być zaprojektowana jako nieregularna,

- 2) płycizny do 0,5 m – ok. 50% powierzchni,
 - 3) strefa 0,5 m – 1,2 m – ok. 40% powierzchni,
 - 4) głęboczek 1,8 m – 2 m – ok. 10% powierzchni,
 - 5) brzeg i dno od strony drogi należy zaprojektować o nachyleniu 1:2. Pozostałe brzegi o nachyleniu nie większym niż 1:5,
 - 6) dno musi być nierówne, z podwodnymi grzbietami. Należy na nim umieścić pnie drzew częściowo leżących na brzegu,
 - 7) zbiorniki należy pozostawić do zasiedlenia przez roślinność w sposób naturalny.
14. Należy zaprojektować ekrany akustyczne o parametrach i lokalizacjach wskazanych w tabeli nr 20 i 21:

Tabela nr 20 (Droga S11)

Lp	Nr ekranu	km początek	km koniec	Strona drogi S11 L-lewa P-prawa	długość (m)	wysokość (m)	rodzaj ekranu
1	1	1+010	1+351	P	341	4	pochłaniający
2	1A	1+256	1+435	L	179	3	pochłaniający
3	2	22+118	22+413	L	297,5	4	pochłaniający
4	3	24+024	24+362	P	335	6	pochłaniający
5	4	28+990	29+545	L	560	6	pochłaniający
6	5	29+140	29+563	P	416	6	pochłaniający

Tabela nr 21 (węzeł Piekary Śląskie)

Lp	Nr ekranu	W II		strona	długość (m)	wysokość (m)	rodzaj ekranu
		km początek	km koniec				
1	1	32+800	32+829	L	33	4	Odbijający – przeźroczysty
2	2	32+829	32+841	L	17	5	Odbijający – przeźroczysty
3	3	32+841	32+912	L	67	6	Odbijający – przeźroczysty
4	4	32+912	32+922	L	7	7	Odbijający – przeźroczysty
5	5	32+922	33+118	L	210	8	Odbijający – przeźroczysty
6	6	33+118	33+124	L	9	7	Odbijający – przeźroczysty
7	7	33+124	33+145	L	23	6	Odbijający – przeźroczysty
8	8	33+145	33+175	L	24,5	5	Odbijający – przeźroczysty
9	9	33+175	33+220	L	42	4	Odbijający – przeźroczysty
10	10	33+582	33+603	L	27	4	Odbijający – przeźroczysty
11	11	33+603	33+627	L	14	5	Odbijający – przeźroczysty
12	12	33+627	33+847	L	228	6	Odbijający – przeźroczysty
13	13	33+840	34+048	L	198	5	Odbijający – przeźroczysty
14	14	34+409	34+659	L	281	6	Odbijający – przeźroczysty
15	15	34+659	34+721	L	66	6	Odbijający – przeźroczysty
16	16	34+442	34+752	L	311	4	Odbijający – przeźroczysty

15. Od km 29+000 do km 29+140 (strona lewa drogi S11), od km 29+563 do km 29+800 (strona prawa drogi S11), od km 29+545 do km 29+800 (strona lewa drogi S11), od km 33+220 do km 33+500 (strona lewa węzła Piekary Śląskie) należy pozostawić rezerwę terenu pod zastosowanie ewentualnych ekranów akustycznych.

16. Na wszystkich ekranach akustycznych przeźroczystych należy umieścić zabezpieczenia o potwierdzonej skuteczności, chroniące przed kolizjami ptaków z tymi ekranami. Dopuszczalne rodzaje zabezpieczeń to:

- 1) umieszczenie na ekranach czarnych lub białych pionowych pasów o szerokości 2 cm, w odległości nie większej niż 10 cm od siebie,
- 2) instalowanie akrylowych ekranów akustycznych z poziomo zatopionymi czarnymi włóknami poliamidowymi lub ekranów (np. z pleksi) laminowanych folią z nadrukowanymi poziomymi czarnymi liniami. Poziome linie muszą mieć szerokość nie mniejszą niż 2 mm i być rozmieszczone co 28 mm,
- 3) zastosowanie na ekranach wzoru w postaci czarnych kropek średnicy 0,8 cm w odległości 14 mm od siebie, całkowicie pokrywającego szybę, naniesionego np. metodą sitodruku,
- 4) zastosowanie pionowych linii o szerokości 2 cm, w odległości nie większej niż 10 cm od siebie, złożonych z kropek czarnych lub czarnych i pomarańczowych.

IV. Nakładam następujące obowiązki dotyczące zapobiegania, ograniczania oraz monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko:

1. Obowiązek zapobiegania i ograniczania oddziaływania zrealizować przez zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko wymienionych w pkt. II i pkt. III niniejszej decyzji.
2. W 2, 3 i 5 roku od oddania drogi do użytkowania należy prowadzić monitoring efektywności zaprojektowanych rozwiązań minimalizujących efekt bariery ekologicznej tworzonej przez drogę, tj. wybudowanych przejść dla zwierząt oraz skuteczności urządzeń zapobiegających wtargnięciu zwierząt na drogę, z zachowaniem następujących zasad:
 - 1) monitoring musi być prowadzony przez specjalistów teriologia oraz herpetologa,
 - 2) monitoringiem należy objąć przejścia dla zwierząt wskazane w tabeli nr 22.

Tabela nr 22

Lp.	Oznaczenie obiektu	Lokalizacja [km]	Funkcja środowiskowa obiektu	typ obiektu inżynierskiego
1.	MS-PZDs/II-0,20/S11/2	0+195	przejście średnich zwierząt	przejście dolne zintegrowane z ciekim
2.	PZGs/II-1,03/S11/2	1+025	przejście średnich zwierząt	przejście górne
3.	WD-PZGd/II-8,56/S11/2	8+555	przejście dużych zwierząt	przejście górne zintegrowane z drogą leśną
4.	PZM/II-11,60/S11/2	11+600	przejście małych zwierząt	przepust, przejście dolne suche
5.	PZM/II-11,65/S11/2	11+650	przejście małych zwierząt	przepust, przejście dolne suche

Lp.	Oznaczenie obiektu	Lokalizacja [km]	Funkcja środowiskowa obiektu	typ obiektu inżynierskiego
6.	PZM/II-11,75/S11/2	11+750	przejście małych zwierząt	przepust, przejście dolne suche
7.	PZM/II-11,80/S11/2	11+800	przejście małych zwierząt	przepust, przejście dolne suche
8.	WD-PZGd/II-14,55/S11/2	14+550	przejście dużych zwierząt	przejście górne
9.	PZDd/II-16,21/S11/2	16+210	przejście dużych zwierząt	przejście dolne
10.	PZDs/II-22,10/S11/2	22+095	przejście średnich zwierząt	przejście dolne

3) kontrole przejść w ramach działań monitoringowych należy prowadzić całorocznie, z następującą częstotliwością:

Tabela nr 23

Miesiąc	Przejścia dla dużych zwierząt	Przejścia dla średnich zwierząt	Przepusty dla małych zwierząt, w tym płazów
	liczba wizyt	liczba wizyt	liczba wizyt
styczeń	2 (z uwzględnieniem pokrywy śnieżnej)	2 (z uwzględnieniem pokrywy śnieżnej)	3 (z uwzględnieniem pokrywy śnieżnej)
luty	1	1	1
marzec	2	2	2 (po 15 marca)
kwiecień	2	2	4
maj	2	2	3
czerwiec	2	2	2
lipiec	2	2	2
sierpień	2	2	2
wrzesień	2	2	3
październik	2	2	2
listopad	1	1	1
grudzień	2 (z uwzględnieniem pokrywy śnieżnej)	2 (z uwzględnieniem pokrywy śnieżnej)	2 (z uwzględnieniem pokrywy śnieżnej)

4) w trakcie prowadzenia monitoringu przejść należy wykorzystać techniki prowadzenia badań o sprawdzonej skuteczności:

a) rejestrację tropów zwierząt na powierzchniach pokrytych piaskiem - rynny, kuwety, pasy (o szerokości, co najmniej 2 m), położonych na obu końcach przejścia w celu identyfikacji gatunków, i określenia liczby osobników przechodzących przez obiekt,

- b) rejestrację tropów zwierząt dużych, średnich i małych na śniegu lub piasku na transektach w otoczeniu przejścia w celu identyfikacji gatunku i liczby osobników omijających obiekt,
 - c) rejestrację tropów zwierząt dużych, średnich i małych na śniegu na transektach, na całej powierzchni przejścia w celu identyfikacji gatunku, liczby osobników i określenia liczby osobników przechodzących przez obiekt,
 - d) identyfikację uszkodzeń roślinności przez zwierzęta na przejściach, identyfikację odchodów, wydeptanych ścieżek,
 - e) rejestrację przechodzących zwierząt przy użyciu aparatów fotograficznych lub kamer wideo w celu identyfikacji gatunku, liczby osobników, określenia liczby osobników przechodzących przez obiekt, określenia zachowania się zwierząt przechodzących przez obiekt, określenia reakcji na czynniki stresowe,
 - f) rejestrację przechodzących zwierząt przy użyciu elektronicznych liczników zdarzeń w celu określenia liczby osobników przechodzących przez obiekt,
 - g) zastosowanie pułapek dla płazów i małych zwierząt - wiaderka, pojemniki wkopane w ziemię. Analiza z wykorzystaniem pułapek łownych powinna być prowadzona w okresie migracji, w czterech tygodniowych seriach przedzielonych tygodniowymi przerwami. Zastosowanie tej metody wymaga dokonywania kontroli pułapek 2 razy dziennie, rano i wieczorem, w celu jak najszybszego oznaczenia i uwolnienia przebywających w nich zwierząt,
 - h) o wyborze poszczególnych, adekwatnych do warunków metod gromadzenia danych oraz ewentualnym zastosowaniu metod dodatkowych zadecydują specjaliści teriolog i herpetolog,
- 5) podczas kontroli przejść należy zebrać informacje nt.:
- a) składu gatunkowego fauny korzystającej z obiektów oraz intensywności użytkowania przejścia przez zwierzęta,
 - b) stanu technicznego przejścia (uszkodzenia konstrukcji, uszkodzenia, nieszczelności lub braki w ogrodzeniu na przejściu, braki w pokryciu roślinnością, obecność niepożądanych elementów pochodzenia antropogenicznego, obecność obiektów blokujących przejście lub zmniejszających jego drożność dla zwierząt, itp.),
 - c) zagospodarowania powierzchni przejścia (pokrycie roślinnością, skład gatunkowy, zagrożenie związane z obecnością urządzeń technicznych, obecność drogi itp.),
 - d) zagospodarowania otoczenia przejścia (obecność i stan ogrodzeń naprowadzających, obecność, stan i skład gatunkowy roślinności naprowadzającej, rodzaj środowiska po obu stronach przejścia, typ roślinności, obecność roślin gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia, obecność urządzeń i konstrukcji, elementów mogących powodować stres u zwierząt lub utrudnienie korzystania z przejścia, odległość do najbliższych zabudowań),
 - e) wpływu dróg serwisowych na funkcjonowanie przejść dla zwierząt, informacje nt. aktywności ludzi na przejściu i w bezpośrednim sąsiedztwie (ślady butów, opon, pozostawione przedmioty),
 - f) liczby kolizji zwierząt z pojazdami na drodze. W przypadku stwierdzenia takich zdarzeń należy ustalić przyczynę wtargnięcia zwierząt na jezdnię i wskazać działania zaradcze,
- 6) efektem kontroli powinny być zalecenia w zakresie konieczności przeprowadzenia zabiegów technicznych w obrębie przejścia oraz ewentualnych koniecznych i możliwych do przeprowadzenia zmian technicznych przejścia i jego zagospodarowania, które powinny przyczynić się do lepszego wykorzystania przejścia przez zwierzęta.

3. Należy prowadzić monitoring stanu populacji i rozmieszczenia stanowisk włośchatki oraz sóweczki. Badania muszą być prowadzone przez specjalistę ornitologa o potwierdzonym doświadczeniu odpowiadającym przedmiotowi badań i objąć powierzchnię w buforze od 500 m do 2000 m od granic przebiegu pasa drogowego (w obu kierunkach), na odcinku drogi przecinającym kompleks leśny, tj. w km od 0+000 do 20+950 i od 21+300 do 24+350. Monitoring należy prowadzić z zachowaniem następujących warunków:

- 1) monitoring musi objąć następujący okres czasu:
 - a) monitoring przedrealizacyjny - musi trwać minimum jeden sezon przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia,
 - b) monitoring w trakcie budowy - musi trwać przez cały okres budowy, we współpracy lub w połączeniu z nadzorem przyrodniczym stanowisk będących w bezpośrednim zagrożeniu zniszczenia budowaną drogą,
 - c) monitoring porealizacyjny - musi trwać minimum 5 lat po wybudowaniu drogi i oddaniu jej do użytku.
- 2) zakres prac monitoringowych musi obejmować weryfikację rozmieszczenia stanowisk obydwu gatunków, wyznaczenie centrum stanowiska z najbardziej optymalnym siedliskiem, dążenie do wyszukania miejsc gniazdowych (w przypadku ich identyfikacji należy na bieżąco informować o tym fakcie zarządcę terenu oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach),
- 3) wykonanie badań monitoringowych dla włośchatki powinno odbywać się przy zastosowaniu poniższej metodyki:
 - a) liczenie powinno odbywać się nocą metodą nasłuchu z wyznaczonych punktów tak, aby kontrolą objąć wszystkie potencjalne siedliska włośchatki w granicach monitorowanej powierzchni,
 - b) wytypowaną powierzchnię należy skontrolować jeszcze przed zasadniczymi liczeniami i wtedy wytyczyć optymalne trasy przejść/przejazdu oraz punkty nasłuchu. Trasy przejścia powinny być oddalone od siebie o około 1 – 1,5 km, zaś punkty nasłuchu o 0,5 – 1 km,
 - c) stosowanie stymulacji głosowej należy traktować jako ostateczność, w przypadku stwierdzenia słabej aktywności głosowej ptaków,
 - d) należy wykonać dwie efektywne kontrole badanej powierzchni w ciągu sezonu, w następujących terminach: pierwsza kontrola 25 marca – 10 kwietnia, druga kontrola: 15 kwietnia – 30 kwietnia. Odstęp czasu pomiędzy kontrolami powinien wynosić 15 – 30 dni. Kontroli należy dokonać w warunkach największej aktywności głosowej włośchatki, tj. około pełni księżyca, przy dodatniej temperaturze w nocy, bezwietrznej pogodzie i braku pokrywy śnieżnej. Kontrolę należy prowadzić około jednej godziny po zachodzie słońca do świtu: pod koniec marca od około 19.30 do 5.30 a około 20 kwietnia od 20.30 do 4.30. Szczegółowego wyboru terminu przeprowadzenia badań dokona specjalista ornitolog, kierując się warunkami pogodowymi i aktywnością głosową ptaków,
 - e) wszystkie spotkania gatunku należy mapować za pośrednictwem odbiornika GPS, notując szczegóły stwierdzeń,
 - f) wyszukiwanie zajętych dziupli należy prowadzić od połowy maja do początku czerwca, zwracając szczególną uwagę na wytypowane z map leśnych płaty ponad 100-letnich borów sosnowych oraz wcześniejsze lokalizacje samców, ustalone podczas nasłuchów,
 - g) w celu określeniu efektów lęgów należy powtórzyć kontrolę w okresie przewidywanego pojawienia się wyrosniętych młodych w oknie dziupli, krótko przed uzyskaniem zdolności lotu w wieku 26 – 30 dni,

- h) należy prowadzić również monitoring wykorzystania przez ptaki zamontowanych w ramach kompensacji budek lęgowych.
 - 4) wykonanie badań monitoringowych dla sóweczki powinno odbywać się jak w przypadku włośchatki z zastrzeżeniem następujących warunków:
 - a) należy wykonać dwie efektywne kontrole w oknie czasowym najwyższej wykrywalności gatunku, w terminach od ok. 20 marca do 15 kwietnia,
 - b) efektywna kontrola powinna zaczynać się o zachodzie słońca i trwać do całkowitego zapadnięcia zmroku (ok. 40 minut). Poranne wabienie należy zacząć w chwili pojawienia się pierwszych oznak świtu (świt astronomiczny) i kontynuować do wschodu,
 - c) kontrolę muszą prowadzić co najmniej dwie osoby,
 - d) wyszukiwanie zajętych dziupli należy prowadzić w maju, zwracając szczególną uwagę na nagromadzenia pod drzewami, w odpowiednim środowisku, wyplułek (średni wymiar – 25 mm×10 mm) i kału, ofiar ze spiżarni sóweczki (zwykle pozbawionych głów) oraz piór i resztek ofiar pod drzewami,
 - 5) pozostałe szczegóły monitoringu, w zakresie czasu trwania kontroli, dostosowania dat obserwacji do czasu zalegania pokrywy śnieżnej i pozostałych warunków pogodowych, użycia głosów do stymulacji samców lub zaniechania wabienia w zależności od aktywności głosowej ptaków, wytypowania punktów nasłuchowych itp. określi specjalista ornitolog. Muszą być one zgodne z metodyką używaną w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zawartą w poradniku metodycznym Głównego Inspektorat Ochrony Środowiska (Chylarecki 2015) oraz używaną w programie Monitoringu Lęgowych Sów Leśnych prowadzonego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska,
 - 6) monitoring musi dostarczyć informacji o dynamice populacji włośchatki i sóweczki, kierunku zachodzących zmian oraz skuteczności podjętych działań kompensacyjnych, w tym wpływie wywieszania sztucznych miejsc gniazdowych (budek lęgowych typu D) na podniesienie sukcesu lęgowego. Informacje te muszą zostać zawarte w sprawozdaniach z prowadzonego monitoringu przyrodniczego, które będą przekazywane Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Katowicach zgodnie z pkt. IV.7.
4. Przez 5 lat po oddaniu drogi do eksploatacji, każdego roku należy prowadzić coroczny monitoring śmiertelności ptaków na skutek kolizji z pojazdami, na odcinku drogi przecinającym kompleks leśny, tj. w km od 0+000 do 20+950 i od 21+300 do 24+350. Kontrole te muszą być prowadzone przez cały rok (nie tylko w okresie lęgowym) przez specjalistę ornitologa. Metodyka prowadzenia badań musi być zgodna z literaturą branżową. Specjalista zadecyduje o wyborze metodyki i terminach prowadzenia obserwacji.
5. Przez 3 kolejne lata od oddania drogi do użytkowania należy prowadzić monitoring udatności i trwałości wszystkich wykonanych nasadzeń zieleni. Kontrola powinna zostać wykonana przez specjalistę z dziedziny botaniki, dendrologii lub ogrodnictwa. W przypadku stwierdzonego braku zachowania żywotności drzew lub krzewów, nasadzenia uzupełnić w stosunku 1:1, pielęgnować oraz regularnie podlewać przez kolejne 3 lata. Efektem kontroli powinny być również zalecenia w zakresie konieczności/braku konieczności przeprowadzenia zabiegów ogrodniczych, zmierzających do poprawy stanu nasadzeń.
6. Należy prowadzić monitoring zbiorników kompensacyjnych dla płazów. Kontrole muszą być prowadzone co najmniej raz w roku, w 2, 3 i 5 roku po wybudowaniu zbiorników kompensacyjnych, przez specjalistę herpetologa. Kontrole muszą dostarczyć informacji w zakresie trwałości zbiorników i warunków do rozrodu batrachofauny. Jeżeli będzie to konieczne do zapewnienia warunków do rozrodu płazów to należy przeprowadzić odmulenie zbiornika, likwidację części roślinności lub odłów ryb.

7. Sprawozdania z prowadzonego monitoringu przyrodniczego należy przekazywać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Katowicach w terminie dwóch miesięcy od zakończenia rocznego cyklu kontroli w danym okresie monitoringowym. Końcowe sprawozdanie zawierające zbiorcze zestawienie zebranych wyników wraz z ich interpretacją, należy przekazać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Katowicach w terminie trzech miesięcy od zakończenia ostatniego cyklu kontroli w ostatnim okresie monitoringowym, z uwzględnieniem:

- 1) opisu metodyki prowadzonych badań wraz z: podaniem terminów wykonanych kontroli (od-do), charakterystyką warunków atmosferycznych (temperatura, opad, wiatr), informacją o stosowanym sprzęcie,
- 2) charakterystyki i lokalizacji poszczególnych monitorowanych obiektów lub powierzchni,
- 3) opisu informacji szczegółowych wymaganych zakresem poszczególnych monitoringów,
- 4) opisu stwierdzonych usterek i uszkodzeń urządzeń ochrony środowiska wraz z podaniem ich lokalizacji, a także możliwego wpływu na uzyskane wyniki a podstawie sprawozdań częściowych) wraz podaniem terminu ich usunięcia,
- 5) w przypadku stwierdzenia niedostatecznej funkcjonalności istniejących środków minimalizujących, stwierdzenia negatywnego oddziaływania inwestycji na gatunki podlegające ochronie, opisu zastosowanych lub planowanych działań naprawczych wraz z uzasadnieniem,
- 6) opracowania zaleceń co do dalszego monitoringu (zakres metodyki, częstotliwość badań itp.) wraz z uzasadnieniem.

V. Stwierdzam konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 10 ustawy ooś.

VI. Nie stwierdzam konieczności przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 10 ustawy ooś.

VII. Nakładam obowiązek przeprowadzenia analizy porealizacyjnej.

1. Należy wykonać analizę porealizacyjną w zakresie pomiarów poziomu hałasu na terenach faktycznie zagospodarowanych podlegających ochronie akustycznej, znajdujących się w sąsiedztwie budowanej drogi, a w szczególności w lokalizacjach zastosowania ekranów akustycznych (określonych w tabeli nr 20 i 21 decyzji). Analizę porealizacyjną należy przedłożyć rok po oddaniu inwestycji do użytkowania tut. organowi, a także właściwemu organowi ochrony środowiska (Marszałkowi Województwa Śląskiego).

VIII. Konieczność utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania.

1. W przypadku, gdy z analizy porealizacyjnej wyniknie konieczność utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania, należy go utworzyć.

IX. Integralną częścią decyzji jest:

- 1) załącznik nr 1 stanowiący Charakterystykę przedsięwzięcia
- 2) załącznik nr 1a stanowiący Przedstawienie przebiegu inwestycji w formie graficznej
- 3) załącznik nr 2 stanowiący Wykaz działek koniecznych do przeprowadzenia prac przygotowawczych polegających na wycince drzew i krzewów na

nieruchomościach stanowiących własność Skarbu Państwa, zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe spośród wymienionych działek w tym wykazie.

X. Niniejszej decyzji nadaję rygor natychmiastowej wykonalności.

Uzasadnienie

Wnioskiem z 25 września 2023 r. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad reprezentowany przez p.o. Dyrektora Oddziału w Katowicach wystąpił o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn.: „Budowa drogi S 11 w województwie śląskim, odcinek 2, obwodnica Tarnowskich Gór, wg wariantu II”.

Do wniosku załączono:

- pełnomocnictwo p.o. Dyrektora Oddziału,
- raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, dalej raport,
- kopię mapy ewidencyjnej, obejmującej przewidywany teren, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie, oraz obszar znajdujący się w odległości 100 m od granic tego terenu,
- licencję dot. zasobu geodezyjno-kartograficznego,
- mapę w skali zapewniającą czytelność przedstawionych danych z zaznaczonym przewidywanym terenem, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie, oraz z zaznaczonym przewidywanym obszarem znajdującym się w odległości 100 m od granic tego terenu,
- oświadczenie wnioskodawcy, że liczba stron przedmiotowego postępowania przekracza 10, w związku z powyższym nie jest wymagane dołączenie do wniosku o wydanie decyzji wypisu z rejestru gruntów, o którym mowa w art. 74 ust.1 pkt 6 ustawy ooś,
- wykaz działek przewidzianych do prowadzenia prac przygotowawczych polegających na wycince drzew i krzewów.

Tutejszy organ zakwalifikował planowane przedsięwzięcie jako drogę ekspresową do rodzaju przedsięwzięć wymienionych w § 2 ust. 1 pkt 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.). Ponieważ przedmiotowe przedsięwzięcie zakwalifikowano do mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, to w związku z art. 71 ust. 2 pkt 1 ustawy ooś, przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko jest obligatoryjne.

Ponadto przedsięwzięciu towarzyszyć będą zamierzenia budowlane kwalifikowane zgodnie z § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia do przedsięwzięć mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko w zakresie:

- kolizji z infrastrukturą techniczną i drogową:
 - 7) napowietrzne linie elektroenergetyczne
 - 31) instalacje do przesyłu gazu
 - 62) drogi o nawierzchni twardej o całkowitej długości przedsięwzięcia powyżej 1 km
 - 71) rurociągi wodociągowe magistralne do przesyłania wody
 - 81) sieci kanalizacyjne o całkowitej długości przedsięwzięcia nie mniejszej niż 1 km
- budowy obiektów towarzyszących, jak np. Miejsca Obsługi Podróżnych:

- 34) instalacje do dystrybucji:
 - a) ropy naftowej,
 - b) produktów naftowych,
 - c) substancji lub mieszanin, w rozumieniu odpowiednio art. 3 pkt 1 i 2 rozporządzenia nr 1907/2006, niebędących produktami spożywczymi
- 35) instalacje do podziemnego magazynowania:
 - a) ropy naftowej,
 - b) produktów naftowych,
 - c) substancji lub mieszanin, w rozumieniu odpowiednio art. 3 pkt 1 i 2 rozporządzenia nr 1907/2006, niebędących produktami spożywczymi,
 - d) gazów łatwopalnych,
 - e) kopalnych surowców energetycznych innych niż wymienione w lit. a-d
- 58) garaże, parkingi samochodowe lub zespoły parkingów,
- 79) instalacje do oczyszczania ścieków
- 81) sieci kanalizacyjne o całkowitej długości przedsięwzięcia nie mniejszej niż 1 km,
- przebudowy i regulacji cieków:
 - 67) regulacja wód.

Zgodnie z art. 75 ust. 1 pkt. 1 lit. „a” tiret pierwsze, w związku z art. 75 ust. 1a, ust. 5 oraz art. 123 ust. 1 ustawy ooś, regionalny dyrektor ochrony środowiska jest organem właściwym do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla całego zamierzenia inwestycyjnego tj. budowy drogi ekspresowej, zaliczającej się do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, wraz z realizowanymi ww. przedsięwzięciami mogącymi potencjalnie oddziaływać na środowisko, dla których organami właściwymi do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach są wójtowie i burmistrzowie gmin, przez które przebiega inwestycja.

Na podstawie przedłożonych dokumentów wyznaczono krąg stron postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedmiotowego przedsięwzięcia. Zgodnie z art. 74 ust. 3a ustawy ooś, stroną postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest wnioskodawca oraz podmiot, któremu przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości znajdującej się w obszarze, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie w wariantcie zaproponowanym przez wnioskodawcę. Przez obszar ten rozumie się:

- 1) przewidywany teren, na którym będzie realizowane przedsięwzięcie, oraz obszar znajdujący się w odległości 100 m od granic tego terenu,
- 2) działki, na których w wyniku realizacji, eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia zostałyby przekroczone standardy jakości środowiska, lub
- 3) działki znajdujące się w zasięgu znaczącego oddziaływania przedsięwzięcia, które może wprowadzić ograniczenia w zagospodarowaniu nieruchomości, zgodnie z jej aktualnym przeznaczeniem.

Ze względu na to, że liczba stron w przedmiotowym postępowaniu przekracza 10 zastosowano art. 49 Kpa i powiadomiono strony obwieszczeniem z 6 października 2023 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.1 o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedmiotowego przedsięwzięcia. Obwieszczenie to zamieszczono od 9 października 2023 r. do 23 października 2023 r. na tablicy ogłoszeń, na stronie internetowej RDOŚ w Katowicach oraz przekazano pismem z 6 października 2023 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.2 do Urzędu Miasta Tarnowskie Góry, Urzędu Miasta Piekary Śląskie, Urzędu Gminy Świerklaniec, Urzędu Miasta Radzionków, Urzędu Gminy

Krupski Młyn, Urzędu Gminy Tworóg celem wywieszenia na okres 14 dni na tablicy ogłoszeń tamt. urzędu lub przez ogłoszenie w sposób zwyczajowo przyjęty. Obwieszczenie zostało zwrócone przez ww. urzędy po upływie wymaganego okresu wywieszenia, wraz z adnotacją o terminie ich wywieszenia. Na tym etapie nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski od stron postępowania.

Wnioskiem z 18 września 2023 r. (wpływ do tut. organu 20.09.2023 r.) Stowarzyszenie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Nowej Wsi Tworoskiej „Villa Nova” (zwane dalej Stowarzyszenie „Villa Nova”) wystąpiło o dopuszczenie do udziału w postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn.: „Budowa drogi S 11 w województwie śląskim, odcinek 2, obwodnica Tarnowskich Gór, wg wariantu II” na prawach strony.

W związku z art. 44 ustawy ooś Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach dopuścił ww. Stowarzyszenie „Villa Nova” do udziału w postępowaniu administracyjnym w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia, postanowieniem z 24 października 2023 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.3.

25 października 2023 r. w siedzibie tut. organu z dokumentami sprawy zapoznał się przedstawiciel spółki OLMET z siedzibą w Tarnowskich Górach, ul. Towarowa 15, jako strona postępowania zgodnie z oświadczeniem i przedstawionymi dokumentami.

Dokumentację udostępniono również w wersji elektronicznej.

Na podstawie art. 50 § 1 Kpa, pismem z 3 listopada 2023 r. znak: WOOŚ.420.44.2023.JB.6 tut. organ wezwał wnioskodawcę do uzupełnienia raportu w zakresie m.in.: ochrony przed hałasem oraz ochrony przyrody.

Pismem z 20 listopada 2023 r. znak Grp.7226.135.2023 Gmina Tworóg zwróciła się z wnioskiem o przyznanie prawa do udziału w przedmiotowym postępowaniu jako strona. Pismem z 7 grudnia 2023 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.7 przypomniano Wójtowi Gminy Tworóg, że zgodnie z art. 28 ustawy Kpa stroną postępowania jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek. Wyznaczenie kręgu stron postępowania następuje w oparciu o definicję legalną strony postępowania w sprawie wydania decyzji środowiskowej zawartą w treści art. 74 ust. 3a ustawy ooś i nie ma odrębnego trybu do uznawania za strony w postępowaniu. Jedynie organizacje społeczne i ekologiczne mogą występować z wnioskiem o uznanie za stronę w postępowaniach związanych z wydawaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Pismem z 14 grudnia 2023 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.8 na prośbę wnioskodawcy (pismo z 11 grudnia 2023 r. znak O/KA.I-2.4110.3.2023.OL - wpływ za pomocą e-PUAP) przedłużono termin uzupełnienia raportu do 8 lutego 2024 r. i w tym dniu wpłynęło ono do tut. organu.

29 stycznia 2024 r. do tut. organu wpłynęły pisma Stowarzyszenia „Villa Nova”:

- z 18 stycznia 2024 r. – wniosek o przeprowadzenie rozprawy administracyjnej,
- z 19 stycznia 2024 r., w którym zgłoszono uwagi i zastrzeżenia do dokumentacji,
- z 20 stycznia 2024 r. – wniosek o zwrot dokumentacji Inwestorowi w celu doprowadzenia do stanu zgodności z ustawą ooś i Zarządzeniem nr 58 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z 23 listopada 2015 r.,
- z 22 stycznia 2024 r. – wniosek o powołanie przez tut. organ biegłego w zakresie analizy i prognozy ruchu drogowego,
- z 23 stycznia 2024 r. – wniosek o powołanie przez tut. organ biegłego z zakresu hydrogeologii,

- z 24 stycznia 2024 r. – wniosek o powołanie przez tut. organ biegłego w zakresie inwentaryzacji przyrodniczej flory i fauny.

Pismem z 16 lutego 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.11 przekazano Inwestorowi uwagi do raportu przedstawione przez Stowarzyszenie „Villa Nova” przy piśmie z 19 stycznia 2024 r.

Postanowieniem z 16 lutego 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.12 odmówiono przeprowadzenia dowodu w postaci powołania przez tut. organ biegłego w zakresie analizy i prognozy ruchu drogowego.

Postanowieniem z 16 lutego 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.13 odmówiono przeprowadzenia dowodu w postaci powołania przez tut. organ biegłego w zakresie hydrogeologii.

Postanowieniem z 16 lutego 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.15 odmówiono przeprowadzenia dowodu w postaci powołania przez tut. organ biegłego w zakresie inwentaryzacji przyrodniczej flory i fauny.

Tut. Organ stoi na stanowisku, że przeprowadzenie dowodu w postaci powołania ww. biegłych nie będzie miało wpływu na określenie środowiskowych uwarunkowań dla przedmiotowego przedsięwzięcia i wydania stosownego w tej kwestii rozstrzygnięcia. Przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego nie jest obowiązkiem organu, który ma swobodę w korzystaniu z tego środka dowodowego, ograniczoną zasadami prawdy obiektywnej. Z tej zasady wynika bowiem obowiązek organu podjęcia wszelkich czynności mających na celu ustalenie rzeczywistego stanu faktycznego sprawy administracyjnej. Biegły nie jest powoływany do ustalenia stanu faktycznego sprawy, lecz naświetlenia i wyjaśnienia okoliczności wskazanych przez organ administracji publicznej z punktu widzenia posiadanych przez niego wiadomości specjalnych. Rozstrzygnięcie sprawy wymaga wiadomości specjalnych wtedy, gdy przy jej rozpoznaniu wyłoni się zagadnienie mające znaczenie dla rozstrzygnięcia, którego wyjaśnienie przekracza zakres wiadomości i doświadczenia osób je wydających (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 15 stycznia 2019 r., sygn. Akt II OSK 2667/17).

Z taką sytuacją nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Organ stoi na stanowisku, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy (w tym raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko sporządzony zgodnie z wymogami art. 66 ustawy ooś, którego celem jest określenie oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na poszczególne elementy środowiska oraz ludzi przy uwzględnieniu przyjętych przez inwestora rozwiązań lokalizacyjnych, projektowych, technologicznych, technicznych i organizacyjnych) pozwoli na określenie m. in. istotnych warunków korzystania ze środowiska w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich i bez pozyskiwania specjalistycznej ekspertyzy w tym przedmiocie.

Ponadto tut. Organ realizuje m.in. zadania z zakresu ochrony gatunkowej, siedlisk przyrodniczych i obszarów chronionych, ochrony zadrzewień, terenów zielonych oraz wdrażania polityki ekologicznej państwa w tym zakresie. Jest Organem wyspecjalizowanym w dziedzinie ochrony przyrody oraz dysponuje zespołem wykwalifikowanych i doświadczonych osób specjalizujących się w poszczególnych dziedzinach wiedzy z zakresu ochrony środowiska, oceniającym materiał dowodowy w toku oceny oddziaływania na środowisko.

Wydanie decyzji środowiskowej poprzedzone jest więc gruntowną i wnikliwą analizą całej dokumentacji wnioskowej, w tym inwentaryzacji przyrodniczej.

Ponadto w ramach prowadzonego postępowania tut. Organ przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest zobowiązanych do uzyskania opinii lub uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia organów współdziałających m.in. organu właściwego w sprawach ocen wodnoprawnych oraz sanepidu. Organy współdziałające dokonują oceny zgodności całego zamierzenia z przepisami prawa oraz wiedzą techniczną i przyrodniczą dotyczącą skutków planowanej działalności na środowisko.

Szczegółowe wyjaśnienia tego stanowiska zawierają uzasadnienia ww. postanowień.

W piśmie z 16 lutego 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.14 tut. organ przekazał Stowarzyszeniu „Villa Nova” odpowiedź na wnioski i uwagi przedłożone przy pismach z 18 i 20 stycznia 2024 r., dotyczące przeprowadzenia rozprawy administracyjnej i dokumentacji, na podstawie której oceniane jest oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia na poszczególne elementy środowiska oraz ludzi przy uwzględnieniu przyjętych przez inwestora rozwiązań lokalizacyjnych, projektowych, technologicznych, technicznych i organizacyjnych. W ww. piśmie wyjaśniono, że wniosek strony o przeprowadzenie rozprawy nie jest wiążący dla organu. Nieprzeprowadzenie rozprawy pomimo wniosku strony powinno być oceniane przez pryzmat sprawności postępowania. Organ powinien przeprowadzić rozprawę, gdy zachodzi potrzeba uzgodnienia interesów stron oraz gdy jest to potrzebne dla wyjaśnienia sprawy przy udziale świadków lub biegłych albo w drodze oględzin (art. 89 § 2 Kpa). Ponadto zaznaczono, że Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach zapewnia stronom czynny udział na każdym etapie postępowania zmierzającego do wydania decyzji, umożliwiając zapoznanie się z zebraną w sprawie dokumentacją oraz rozpatrując składane uwagi i wnioski, a decyzja o przeprowadzeniu rozprawy administracyjnej, na dzień udzielenia ww. odpowiedzi, nie została jeszcze podjęta. Odnośnie do zastrzeżeń co do przedstawionej dokumentacji wyjaśniono, że przywoływane we wniosku Stowarzyszenia „Villa Nova” Zarządzenie nr 58 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z 23 listopada 2015 r. jest dokumentem wewnętrznym określającym i regulującym procedury administracyjne w Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad i nie stanowi powszechnie obowiązujących przepisów prawa, a w toku przedmiotowego postępowania celem zebrania materiału dowodowego pozwalającego na ocenę oddziaływania szczegółowo analizowany jest raport sporządzony w lipcu 2023 r. przez zespół autorski firmy INVESTEKO S.A. z siedzibą w Świętochłowicach.

Pismem z 4 marca 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.18 po przeanalizowaniu raportu oraz uzupełnienia przedłożonego przy piśmie z 8 lutego 2024 r. znak O/KA.I-2.4110.3.2023.OL, po raz kolejny przekazano uwagi do udzielonych odpowiedzi biorąc pod uwagę konieczność doprecyzowania m.in kwestii: zapleczy budowy, przejść dla zwierząt, nasadzeń zastępczych, cieków powierzchniowych oraz środków minimalizujących oddziaływanie hałasu.

13 marca 2024 r. w siedzibie tut. organu z dokumentami sprawy zapoznał się pracownik Referatu Dróg Publicznych Wydziału Inwestycji i Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Piekary Śląskie, reprezentujący Gminę Piekary Śląskie, jako stronę postępowania zgodnie z oświadczeniem. Dokumentację udostępniono również w wersji elektronicznej.

21 marca 2024 r. wpłynęło pismo znak O/KA.I-2.4110.3.2023.OL będące odpowiedzią Inwestora na uwagi wniesione przez Stowarzyszenie „Villa Nova”. Do poszczególnych odpowiedzi odniesiono się w dalszej części uzasadnienia.

Pismem z 9 kwietnia 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.19 na prośbę wnioskodawcy (pismo z 8 kwietnia 2024 r. znak O/KA.I-2.4110.3.2023 - wpływ za pomocą e-PUAP) przedłużono termin uzupełnienia raportu do 22 kwietnia 2024 r. i w tym dniu wpłynęło ono do tut. organu.

11 kwietnia 2024 r. wpłynęło pismo z 2 kwietnia 2024 r. znak IGd.7021.2.150.2018 Prezydenta Miasta Piekary Śląskie, w którym wyrażono brak akceptacji realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia w wariantie rekomendowanym przez Inwestora.

Pismem z 20 maja 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.20 (za pomocą e-PUAP), na podstawie art. 77 ust. 1 pkt 2 oraz art. 78 ust. 1 pkt 1 ustawy ooś, zwrócono się do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o wyrażenie opinii co do realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia. Pismem z 11 czerwca 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.24 ze względu na trudności w odczycie przekazanych w ww. formie dokumentów, załączniki do pisma z 20 maja 2024 r. przesłano pocztą.

Pismem z 20 maja 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.21 (za pomocą e-PUAP), na podstawie art. 77 ust. 1 pkt 4 ustawy ooś, zwrócono się do Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Gliwicach o uzgodnienie realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia. Pismem z 19 czerwca 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.25 ze względu na trudności w odczycie przekazanych w ww. formie dokumentów, załączniki do pisma z 20 maja 2024r. dostarczono do siedziby Wód Polskich.

Pismem z 25 maja 2024 r. znak C.RZŚ.4900.60.2024.KJ.1 Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Gliwicach przesłał wezwanie do uzupełniania raportu, które przekazano do Inwestora przy piśmie z 2 lipca 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.26.

Opinią sanitarną z 20 czerwca 2024 r. znak NS-NZ.9022.28.4.2024 Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny zaopiniował pozytywnie w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych realizację przedmiotowego przedsięwzięcia określając jednocześnie warunki na etapie jego realizacji i eksploatacji. W opinii stwierdzono, że z załączonego raportu oraz późniejszych uzupełnień wynika, że planowana inwestycja nie wpłynie w sposób znaczący na pogorszenie standardów jakości środowiska, a tym samym na zdrowie ludzi. Przy zastosowaniu przewidzianych na etapie budowy jak i podczas eksploatacji drogi środków ograniczających i niwelujących niekorzystne oddziaływanie na środowisko, projektowana droga w preferowanym wariantie nie wprowadzi istotnych negatywnych przemian w środowisku obszaru, na którym będzie zlokalizowana oraz nie będzie istotnie negatywnie oddziaływać na zdrowie i życie mieszkańców okolic drogi. Zaprojektowane rozwiązania pozwolą na poprawę warunków ruchu, co przełoży się na poprawę komfortu podróżowania i tym samym wpłynie pozytywnie na bezpieczeństwo ruchu drogowego. Zapewnienie większej płynności ruchu przełoży się na mniejszą emisję substancji do powietrza, a także wpłynie pozytywnie na klimat akustyczny.

W sentencji decyzji uwzględniono warunki dotyczące ochrony ujęć wód podziemnych, odprowadzania wód opadowych, systemu odwodnienia, jak również w zakresie zabezpieczeń w postaci ekranów akustycznych i sprawdzenia ich skuteczności. Natomiast nie uwzględniono warunków określonych w ww. opinii wskazujących, aby: w trakcie prowadzenia prac budowlanych stosować sprawny sprzęt oraz zapewnić taką organizację, aby w maksymalnym stopniu ograniczyć uciążliwości związane z pracami budowlanymi, ponieważ rozwiązania w tym zakresie regulowane są przepisami prawa m.in. art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 647), dalej POŚ, z którego wynika, że w trakcie prac budowlanych inwestor realizujący przedsięwzięcie jest obowiązany uwzględnić ochronę środowiska na obszarze prowadzenia prac, a w szczególności ochronę gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych, rozdziałem 7 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. Nr 47, poz. 401), który poświęcony jest kwestiom montażu, eksploatacji i obsługi

maszyn i urządzeń na terenie budowy, rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (tj. Dz. U. 2003 r. Nr 169, poz. 1650 z późn. zm.), w którym nakazuje się m.in. utrzymywanie maszyn w stanie sprawności technicznej i czystości.

Nie uwzględniono również warunków określających sposób właściwego gospodarowania odpadami oraz ściekami bytowymi z zaplecza budowy, gdyż określają to m.in. ustawa POŚ, ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 339), ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587), rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. Nr 47, poz. 401) oraz rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 11 września 2020 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla magazynowania odpadów (Dz. U. poz. 1742).

Przy piśmie z 19 lipca 2024 r. znak O/KA.I-2.4110.3.2023.OL Inwestor przedstawił dodatkowe wyjaśnienia, które zostały przekazane pismem z 23 lipca 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.27 do Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Gliwicach, o które wzywał pismem z 25 maja 2024 r. znak C.RZŚ.4900.60.2024.KJ.1.

Jednocześnie przy piśmie z 19 lipca 2024 r., w związku ze zmianą p.o. Dyrektora GDDKiA Oddział w Katowicach przedłożono stosowne pełnomocnictwo.

Wnioskiem z 23 lipca 2024 r. (wpływ do tut. organu za pomocą e-PUAP) Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot z siedzibą w Bystrej wystąpiło o dopuszczenie do udziału w postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn.: „Budowa drogi S 11 w województwie śląskim, odcinek 2, obwodnica Tarnowskich Gór, wg wariantu II” na prawach strony.

W związku z art. 44 ustawy ooś Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach dopuścił ww. Stowarzyszenie do udziału w postępowaniu administracyjnym w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia, postanowieniem z 25 lipca 2024 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.28.

Pismem znak C.RZŚ.4900.60.2024.KJ.2 z 23 sierpnia 2024 r. Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Gliwicach poinformował tut. organ, że przesłane uzupełnienie nie dotyczy wezwania, o które wnoszono. Pismem znak WOOŚ.420.44.2023.JB.31 z 28 sierpnia 2024 r. zostały przesłane stosowne wyjaśnienia. Tut. organ prowadził korespondencję z organem dotyczącą nałożonych przez tamt. organ warunków korzystania ze środowiska na etapie realizacji czy eksploatacji przedsięwzięcia wskazując, że powinny być precyzyjne, weryfikowalne i egzekwowalne oraz ustalane w formie nakazu.

Ostatecznie postanowieniem z 4 marca 2025 r. znak C.RZŚ.4900.60.2024.KJ.8, Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Gliwicach uzgodnił realizację przedsięwzięcia pn.: „Budowa drogi S 11 w województwie śląskim, odcinek 2, obwodnica Tarnowskich Gór, wg wariantu II” i określił warunki tej realizacji.

W sentencji uwzględniono warunki z ww. uzgodnienia, niektóre z nich w sposób rozszerzający.

Pomimo tego, że tut. Organ wskazywał w pismach z 30 grudnia 2024 r. i z 13 lutego 2025 r. sposób w jaki należy formułować nakazy w zakresie korzystania ze środowiska na etapie realizacji czy eksploatacji przedsięwzięcia, w ww. postanowieniu wskazano warunki, które zostały sformułowane zbyt ogólnie i nie pozwalają na ich wyegzekwowanie, a także takie które nie są konkretnymi warunkami, lecz ogólnymi dobrymi praktykami, które winny być

uwzględniane przy realizacji przedsięwzięć i dlatego też wnioskodawca winien się nimi kierować realizując planowane przedsięwzięcie. W związku z tym nie uwzględniono ich w niniejszej decyzji. Nie nałożono również warunków wynikających wprost z przepisów prawa, do których przestrzegania Inwestor jest zobowiązany. Dotyczy to m.in. warunków uzgodnienia wymienionych w:

- pkt. 1 Wszelkie prace w ramach planowanego przedsięwzięcia wykonywać przy użyciu sprawnego technicznie sprzętu, eksploatowanego i konserwowanego w sposób prawidłowy, który zapewni zabezpieczenie środowiska gruntowo-wodnego przed wyciekami paliw i płynów technicznych - obowiązek ten wynika z § 57 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.
- pkt. 2 W czasie prowadzenia robot budowlanych należy prowadzić stały monitoring stanu technicznego sprzętu budowlanego i transportowego oraz przypadków wystąpienia zanieczyszczenia gruntu i neutralizacji miejsc mogących powodować ewentualne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego - obowiązek usunięcia skutków i przyczyn awarii ciąży na prowadzącym budowę na podstawie przepisów prawa.
- pkt. 5 W przypadku wykonywania robot lub czynności, które mogą wpływać na szczelność lub stabilność wałów przeciwpowodziowych (w tym m.in. wykonywanie obiektów budowlanych), w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału, należy uzyskać decyzję właściwego organu Wód Polskich zwalniającego od zakazów określonych w art. 176 ust. 1 ustawy Prawo wodne - warunek wynika wprost z przepisów prawa.
- pkt. 6 Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią w przypadku gromadzenia ścieków, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, należy uzyskać decyzję właściwego organu Wód Polskich zwalniającą od zakazów określonych w art. 77 ust. 1 pkt. 3 ustawy Prawo wodne - warunek wynika wprost z przepisów prawa.
- pkt. 9 Prace w zakresie wykopów, nasypów i odwodnień należy prowadzić w taki sposób, aby nie doprowadzić do trwałej zmiany stosunków wodnych - warunku nie uwzględniono gdyż nie ma w nim żadnych konkretnych zaleceń, ponadto obowiązek ten wynika z art. 75 ustawy POŚ: „W trakcie prac budowlanych inwestor realizujący przedsięwzięcie jest obowiązany uwzględnić ochronę środowiska na obszarze prowadzenia prac, a w szczególności ochronę gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych”.
- pkt. 15 Na wszystkich etapach przedsięwzięcia zapewnić właściwe gospodarowanie odpadami, gromadzić selektywnie w oznakowanych szczelnych pojemnikach lub kontenerach w wydzielonych i przystosowanych miejscach, zabezpieczonych przed wpływem niekorzystnych warunków atmosferycznych (odpady niebezpieczne) i dostępem osób postronnych, w warunkach odpowiednio zabezpieczających przed przedostawaniem się substancji szkodliwych do środowiska gruntowo-wodnego oraz zapewnić ich regularny odbiór przez uprawnione podmioty w celu odzysku bądź unieszkodliwienia - kwestie postępowania z odpadami są uregulowane w ustawie z 14 grudnia 2012 r. o odpadach i w aktach wykonawczych do ustawy,
- pkt. 17. Prace w ciekach lub w ich pobliżu powodujące zmętnienie wód płynących można wykonywać wyłącznie w okresie, dla których warunki tlenowe (warunki natlenienia) w wodzie spełniają co najmniej parametry dobrego stanu lub potencjału dla jednolitych części wód powierzchniowych. Dlatego przed przystąpieniem do ww. prac należy przeprowadzać pomiar elementu fizykochemicznego w postaci tlenu rozpuszczonego [$\text{mg O}_2/\text{l}$] w odległości 10 m od zamierzonych prac budowlanych mierzonej w kierunku górnego biegu rzeki. W przypadku niespełnienia dla tego wskaźnika co najmniej dobrego stanu lub

potencjału jakości wód powierzchniowych przez okres kilku dni, można wykonywać prace w ciekach przy natlenieniu minimum 4 mg O₂/l (dla ryb natlenienie w cieku nie może być niższe niż 4 mg O₂/l), w innym przypadku nie należy wykonywać żadnych prac w ciekach lub w ich pobliżu - warunku tego nie uzasadniono, a w przypadku jego nie spełnienia nie można wykonywać żadnych prac w ciekach lub w ich pobliżu, co skutkowało będzie wstrzymaniem robót. Należy mieć na uwadze, że zjawisko zmętnienia wód będzie stopniowo zanikać w przekroju cieku, powyżej miejsca jego powstania, co będzie wynikać z wymieszania z wodami i ustanie po jakimś czasie od momentu zakończenia prac, będzie zatem odwracalne i nieistotne, porównywalne z naturalnym zmętnieniem wody powstającym w czasie spływów podczas nagłych, ulewnych, gwałtownych deszczy. Ponadto w niniejszej decyzji nałożono warunek prowadzenia wszelkich prac związanych z realizacją inwestycji m.in. pod nadzorem przyrodniczym, w tym w dziedzinie ichtiologii. Nadzór ichtiologiczny będzie kontrolował czy prace związane z m.in. z przebudową cieków oraz pracami w ich obrębie będą wykonywane zgodnie z warunkami nałożonymi w decyzji, tak by nie nastąpiło pogorszenie warunków bytowania ichtiofauny.

- pkt. 18. Wszelkie prace w ciekach, rowach melioracyjnych i w ich obrębie prowadzić po wcześniejszych uzgodnieniach z ich zarządcami oraz po wcześniejszym uzyskaniu stosownych zgód wodnoprawnych - warunek wynika wprost z przepisów prawa.
- pkt. 19 Przekroczenie koryt cieków przez obiekty inżynierskie wykonać zgodnie z wydanymi dla nich warunkami technicznymi – warunku nie uwzględniono, bo wykonanie tych prac musi być zgodne z wydawanymi zezwoleniami.
- pkt. 22. Wszelkie prace prowadzić w sposób zapobiegający trwałym zmianom stosunków wodnych w obrębie obszaru inwestycji, a w szczególności w obrębie dolin rzecznych i obszarów podmokłych - Warunku nie uwzględniono gdyż nie ma w nim żadnych konkretnych zaleceń, ponadto obowiązek ten wynika z art. 75 ustawy POŚ: „W trakcie prac budowlanych inwestor realizujący przedsięwzięcie jest obowiązany uwzględnić ochronę środowiska na obszarze prowadzenia prac, a w szczególności ochronę gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych”.
- pkt. 28. Wody deszczowe skierowane do rowów i cieków odprowadzać w sposób nie powodujący zalania terenów przyległych - w warunku tym nie ma w żadnych konkretnych zaleceń, ponadto obowiązek ten wynika z art. 75 ustawy POŚ: „W trakcie prac budowlanych inwestor realizujący przedsięwzięcie jest obowiązany uwzględnić ochronę środowiska na obszarze prowadzenia prac, a w szczególności ochronę gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych”.
- pkt. 29. Na etapie eksploatacji przedsięwzięcia należy prowadzić okresowe kontrole drożności i sprawności systemu odwodnienia: rowów, kanalizacji deszczowej, zbiorników retencyjnych, wylotów do odbiorników, przepustów oraz urządzeń podczyszczających ścieki oraz co najmniej 2 razy w roku (wiosną i jesienią) należy przeprowadzać konserwację i niezbędne remonty elementów odwodnienia - zgodnie z art. 3 POŚ przez eksploatację instalacji lub urządzenia rozumie się użytkowanie instalacji lub urządzenia oraz utrzymywanie ich w sprawności. W związku z powyższym obowiązek czyszczenia i sprawdzania stanu technicznego urządzeń służących do odprowadzania oraz podczyszczania wód deszczowych wynika wprost z przepisów prawa.
- pkt. 30. Przedsięwzięcie nie może wpływać negatywnie na wody powierzchniowe i podziemne – nie jest to warunek sformułowany w formie nakazu.

Po zgromadzeniu całości materiału dowodowego, w celu zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu na podstawie art. 33 ust. 1, art. 34 oraz art. 79 ust. 1 ustawy ooś, obwieszczeniem z 20 marca 2025 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.40 podano do

publicznej wiadomości informację: o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedmiotowego przedsięwzięcia, o przystąpieniu do przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, o organie właściwym do wydania opinii w przedmiotowej sprawie i organie właściwym do uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia, o organie właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków, jak i do wydania niniejszej decyzji oraz o możliwości zapoznania się z dokumentacją sprawy oraz składania uwag i wniosków w przedmiotowej sprawie, w terminie 30 dni, tj. od 24 marca 2025 r. do 22 kwietnia 2025 r. włącznie. Obwieszczenie dotyczące udziału społeczeństwa w niniejszym postępowaniu zostało wywieszenie na tablicy informacyjnej oraz na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach oraz ogłoszone w sposób zwyczajowo przyjęty w: Urzędzie Miasta Tarnowskie Góry, Urzędzie Miasta Piekary Śląskie, Urzędzie Gminy Świerklaniec, Urzędzie Miasta Radzionków, Urzędzie Gminy Krupski Młyn, Urzędzie Gminy Tworóg.

W ramach postępowania związanego z udziałem społeczeństwa do siedziby Regionalnego Dyrektora wpłynęły uwagi i wnioski Gminy Tworóg, Gminy Świerklaniec, mieszkańców Gminy Tworóg, mieszkanki Tarnowskich Gór oraz Radnego Rady Powiatu Tarnogórskiego. Do przedstawionych uwag i wniosków odniesiono się w dalszej części uzasadnienia.

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach zgodnie z art. 82 ust. 1 ustawy o.o.s określa:

- rodzaj i miejsce realizacji przedsięwzięcia,
- istotne warunki korzystania ze środowiska w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich,
- obowiązek unikania, zapobiegania, ograniczania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- konieczność wykonania kompensacji przyrodniczej oraz obowiązek przedstawienia analizy porealizacyjnej, w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby.

Zgodnie z art. 80 ust. 2 ustawy o.o.s decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach wydaje się po stwierdzeniu zgodności lokalizacji przedsięwzięcia z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeżeli plan ten został uchwalony, z zastrzeżeniem, że nie dotyczy to decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanej m.in. dla drogi publicznej. Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 320) drogą publiczną jest droga zaliczona na podstawie tej ustawy do jednej z kategorii dróg, z której może korzystać każdy, zgodnie z jej przeznaczeniem, z ograniczeniami i wyjątkami określonymi w tej ustawie lub w innych przepisach szczególnych. Zgodnie natomiast z definicją wskazaną w art. 4 pkt 2 ww. ustawy droga, to budowla wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami, stanowiącą całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym. Pas drogowy, zgodnie z definicją zawartą w art. 4 pkt 1 ww. ustawy, to wydzielony liniami rozgraniczającymi grunt wraz z przestrzenią nad i pod jego powierzchnią, w którym jest lub będzie usytuowana droga. Przedmiotem niniejszego postępowania jest budowa drogi ekspresowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Uwzględniając powyższe oraz przedmiot postępowania należy stwierdzić, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wydawana jest dla drogi publicznej. Oznacza to, że tutaj organ nie bada zgodności lokalizacji przedmiotowego przedsięwzięcia z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dotyczy to także wszelkiej infrastruktury towarzyszącej oraz infrastruktury koniecznej do przebudowy (usunięcie kolizji) stanowiącej przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko realizowanej

w liniach rozgraniczających (pasie drogowym) drogi ekspresowej.

Planowane przedsięwzięcie polega na budowie drogi ekspresowej S11 w województwie śląskim, na odcinku od rzeki Mała Panew (granica powiatów lublinieckiego i tarnogórskiego) do Piekar Śląskich (połączenie z autostradą A1).

Zadanie inwestycyjne rozpatrywano w czterech wariantach lokalizacyjnych, z których dwa położone są na terenie pięciu gmin: Tworóg, Krupski Młyn, Tarnowskie Góry, Świerklaniec, Piekary Śląskie, natomiast dwa dodatkowo przebiegają także przez teren gminy

Radzionków:

- WARIANT I (czerwony) - od km 0+000 do km 38+550,
- WARIANT II (niebieski) - od km 0+000 do km 35+396,
- WARIANT III (zielony) - od km 0+000 do km 34+493,
- WARIANT IV (fioletowy) - od km 0+000 do km 40+791.

WARIANT I (czerwony) racjonalny wariant alternatywny – na terenie gminy Tworóg wariant czerwony poprowadzony został po zachodniej stronie istniejącej drogi krajowej nr 11. Trasa drogi ekspresowej omija tereny zabudowy mieszkaniowej Tworogu, zlokalizowane wzdłuż ulicy Świniwickiej. W km 15+355 trasa S11 przecina istniejącą drogę krajową nr 11, a następnie przebiega przez teren gminy Tarnowskie Góry, po północnej stronie miejscowości Strzybnica, do Tarnogórskiego Węzła Kolejowego (TWK) w rejonie jeziora Chechło – Nakło. Na dalszym odcinku trasa wariantu czerwonego przechodzi przez teren gminy Świerklaniec, pomiędzy miejscowościami Nakło Śląskie i Orzech. Na odcinku od km 32+100 do końca zakresu opracowania droga ekspresowa zlokalizowana została na terenie miasta na prawach powiatu Piekary Śląskie, wzdłuż istniejącej drogi wojewódzkiej nr 911. Na odcinku od ul. Pod Lipami do autostrady A1 droga ekspresowa S11 biegnie śladem DW911, w otoczeniu terenów przemysłowych i produkcyjno-usługowych. Połączenie z autostradą A1 zrealizowanie zostanie poprzez węzeł „Piekary”, który opracowany został w 3 wariantach realizacyjnych, z uwzględnieniem jednoczesnego skomunikowania terenów przyległych. WARIANT II (niebieski) wariant proponowany przez Wnioskodawcę – opracowany został jako alternatywny przebieg dla wariantu czerwonego. Na terenie gminy Tworóg wariant niebieski poprowadzony został po wschodniej stronie istniejącej drogi krajowej nr 11. Trasa drogi ekspresowej omija tereny zabudowy mieszkaniowej miejscowości Nowa Wieś oraz Kolonia Osiek. Od km 11+700 trasa wariantu niebieskiego przebiega przez tereny gminy Tarnowskie Góry, po północnej stronie miejscowości Pniowiec. Wariant niebieski łączy się z wariantem czerwonym w rejonie przejścia przez Tarnogórski Węzeł Kolejowy (TWK). Na dalszym odcinku trasy wariant niebieski przebiega przez teren gminy Świerklaniec, omijając po zachodniej stronie miejscowość Nakło Śląskie. W km 30+000 wariant niebieski łączy się z wariantem czerwonym, na dalszym odcinku przebiegu rozwiązania obydwu wariantów pozostają zbieżne.

WARIANT III (zielony) racjonalny wariant alternatywny – wariant stanowi kombinację wariantów niebieskiego i czerwonego. Na odcinku od początku opracowania do Tarnogórskiego Węzła Kolejowego trasa wariantu zielonego pokrywa się z wariantem niebieskim, natomiast na odcinku od TWK do końca opracowania trasa wariantu zielonego posiada wspólny przebieg z wariantem czerwonym.

WARIANT IV (fioletowy) racjonalny wariant alternatywny – wariant stanowi kombinację wariantów czerwonego i niebieskiego. Na terenie gmin Krupski Młyn i Tworóg trasa wariantu fioletowego pokrywa się z wariantem czerwonym, a następnie odcinkiem długości 3 km łączy się z wariantem niebieskim. Od km 30+000 do końca zakresu opracowania rozwiązania wariantu fioletowego pokrywają się z wariantem niebieskim.

Zakończenie przebiegu drogi ekspresowej S11 w województwie śląskim stanowi połączenie

z autostradą A1, realizowane na węźle w Piekarach Śląskich. Obecnie węzeł stanowi połączenie autostrady z drogą wojewódzką nr 913. Planowana rozbudowa węzła „Piekary”, umożliwiająca włączenie projektowanej drogi ekspresowej S11 - musi jednocześnie zapewniać obsługę terenów przyległych zlokalizowanych wzdłuż DW913. Odcinek zlokalizowany na terenie Piekar Śląskich - od ul. Pod Lipami do końca zakresu opracowania zawiera się w obszarze węzła „Piekary Śląskie”, na ww. odcinku trasy wszystkich wariantów S11 pokrywają się, rozwiązania projektowe są zależne od planowanej rozbudowy węzła „Piekary” opracowanej w 3 wariantach. Biorąc pod uwagę kryterium ruchowe, najlepsze warunki zapewnia wariant 1 Węzła Piekary - z uwagi na prowadzenie relacji dróg autostrada A1 - droga ekspresowa S11 z wykorzystaniem łącznicy półbezpośredniej, która zapewnia najmniejsze dławienia tej relacji. Ponadto Wariant 1 Węzła Piekary poprowadzony został istniejącym śladem DW913, w najmniejszym stopniu ingeruje w istniejący układ komunikacyjny. Wariant 1 Węzła Piekary jest jednocześnie wariantem proponowanym przez Wnioskodawcę do realizacji.

We wszystkich proponowanych wariantach projektowany odcinek drogi ma parametry jak dla drogi o klasie technicznej S. Jest ona zaprojektowana jako droga dwupasowa, dwujezdniowa, o ograniczonej dostępności.

W ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wykonano analizę wariantową. Z przeprowadzonej analizy, wykonanej za pomocą metody matematycznej, wynika, że w sumarycznym ujęciu otrzymanych wyników największą i przeważającą liczbę punktów otrzymał wariant II niebieski.

Wariant ten otrzymał najwyższą ilość punktów w 5 z 7 ocenianych grup kryteriów środowiskowych.

Do mocnych stron wariantu II niebieskiego należą:

1. Najwyższy wynik otrzymany w grupie kryteriów społecznych poparty:

- najmniejszą liczbą budynków do wyburzenia na poziomie 11 szt.; w przypadku wariantów III i I ilość ta sięga aż 69 szt.,

- wysokim poparciem społecznym i władz samorządowych; wariant II otrzymał zaledwie 0,04 pkt mniej od wariantu IV najlepszego w tej kategorii,

- najmniejszą powierzchnią terenów zabudowanych w odległości <0,5 km;

2. Najwyższy wynik otrzymany w grupie kryteriów przekształcenia powierzchni ziemi i gleb poparty:

- porównywalną ilością złóż koniecznych do wydobycia w stosunku do wariantów I, III i IV; wariant II otrzymał zaledwie o 0,04 pkt mniej niż najlepszy w tej kategorii wariant III,

- drugą pozycją pod względem przejścia przez grunty słabonośne; wariant II otrzymał zaledwie o 0,02 pkt mniej niż najlepszy w tej kategorii wariant III,

3. Najwyższy wynik otrzymany w grupie kryteriów hydrologicznych poparty:

- najmniejszą liczbą przecięć cieków powierzchniowych stanowiących jednolite części wód powierzchniowych,

- drugą pozycją pod względem globalnej liczby przekraczanych cieków,

- najkrótszym przejściem przez tereny zagrożone powodzią; analogicznie jak w wariantcie III;

4. Najwyższy wynik otrzymany w grupie kryteriów emisyjnych poparty:

- najmniejszą długością ekranów akustycznych;

5. Wynik otrzymany w grupie kryteriów hydrogeologicznych wskazujący na:

- najlepszą globalną ocenę dla wariantu III i II; różnica w punktach pomiędzy wariantami wynosi zaledwie o 0,01,

- najkrótsze przejście przez proponowane strefy ochronne ujęć wód podziemnych; analogicznie jak w wariantcie III; oba warianty przechodzą jedynie na odcinku 95 m

(łącznikiem L2) przez proponowaną strefę ochrony pośredniej wyznaczoną dla ujęcia w Tarnowskich Górach należącego do Bytomskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o.,

- najkrótsze przejście przez zidentyfikowane obszary zasobowe ujęć wód podziemnych; analogicznie jak w wariantcie III,
- drugą pozycję pod względem długości przejścia przez obszary głównych zbiorników wód podziemnych; wariant II otrzymał zaledwie o 0,02 pkt mniej od wariantu najlepszego w kategorii tj. wariantu III,

6. Wynik otrzymany w grupie kryteriów przyrodniczo-krajobrazowych wskazujący na:

- najwyższy wynik pod względem długości kolizji z terenami podlegającymi ochronie pod względem przyrodniczym i krajobrazowym; wariant II przechodzi na najkrótszym odcinku przez w/w obszary,
- najwyższy wynik w ocenie wpływu na awifaunę,
- najwyższy wynik pod względem wpływu na żerowiska nietoperzy i potencjalne trasy migracji,
- najwyższy wynik pod względem łącznej utraty powierzchni siedlisk ssaków wskutek realizacji wariantów przedsięwzięcia,
- drugą pozycję pod względem długości kolizji z korytarzami ekologicznymi – wariant II otrzymał zaledwie 0,02 pkt mniej niż wariant najlepszy w tej kategorii W III; różnica w długościach w tym przypadku wynosi 0,43 km.

7. Wynik otrzymany w grupie kryteriów dziedzictwo kulturowe wskazujący na:

- otrzymany najwyższy wynik dla wariantu II niebieskiego równorzędnie z wariantem IV.

Powyższe fakty dowodzą słuszności przyjęcia do realizacji wariantu II niebieskiego.

W świetle przeprowadzonej analizy oraz przedstawionego powyżej uzasadnienia wyboru wariantu, jako racjonalny wariant najkorzystniejszy dla środowiska wskazano wariant II niebieski, a warianty I, III, IV stanowią racjonalne warianty alternatywne. Wariant II niebieski drogi S11 jest jednocześnie wariantem proponowanym przez Wnioskodawcę do realizacji.

Biorąc pod uwagę przeprowadzone analizy oraz fakt, że w wyniku oceny oddziaływania na środowisko nie stwierdzono braku możliwości realizacji przedsięwzięcia w wariantcie proponowanym przez wnioskodawcę, czyli zaistnienia przesłanki z art. 81 ust. 1 ustawy ooś, tut. organ przychylił się do wniosku i wskazał realizację przedsięwzięcia w wariantcie II.

Etapem, który generuje szereg oddziaływań na środowisko, w tym środowisko przyrodnicze jest okres prowadzenia prac budowlanych. Istotnym zatem jest ograniczenie skali i czasu trwania tych oddziaływań, które zależy również w znacznej mierze od lokalizacji oraz organizacji placu budowy. Lokalizując zaplecza budowy należy dążyć do wykluczenia terenów zidentyfikowanych jako istotne lub wrażliwe pod względem danego komponentu środowiska. Dlatego w pkt. II.1.1 wskazano, wytypowane na podstawie zebranych materiałów tereny, które podlegają ograniczeniom odnośnie do możliwości lokalizacji w ich obrębie lub otoczeniu zapleczy budowy. Ma to na celu ochronę tych terenów, tj. cieków i zbiorników wodnych, terenów leśnych, cennych siedlisk przyrodniczych, w tym siedlisk od wód zależnych, stanowisk występowania chronionych gatunków roślin, otoczenia pomników przyrody, siedlisk rozrodu płazów, szlaków migracji zwierząt, w tym płazów i ssaków. Mając jednak na uwadze znaczne nagromadzenie powyżej wymienionych elementów środowiska, występujących zarówno na przebiegu projektowanej drogi jak i w buforze badań 500 m po obu jej stronach, brak jest możliwości wykluczenia wszystkich tych miejsc/terenów z organizacji zapleczy budowy. W celu umożliwienia realizacji przedsięwzięcia tut. Organ dopuścił warunkowo możliwość lokalizacji głównych zapleczy budowy w odległości bliższej niż zalecana dla pełnej ochrony obszarów wrażliwych. Jednocześnie określono warunki,

które muszą zostać zachowane przy zbliżeniu placu budowy (którego częścią są zaplecza) do cennych elementów środowiska przyrodniczego. Zawierają one rozwiązania techniczne i organizacyjne (np. uszczelnienie podłoża, odgródzenie zaplecza budowy wałem ziemnym, wygrodeniem herpetologicznym, ogrodzeniem z siatki, nadzór odpowiedniego do chronionego elementu środowiska specjalisty z nadzoru przyrodniczego), pozwalające na zminimalizowanie wpływu realizacji inwestycji na poszczególne elementy środowiska. W ocenie tut. Organu, przy takiej organizacji terenu budowy poszczególne obiekty i obszary nie będą zagrożone.

Jak wyjaśniono w raporcie i jego uzupełnieniach, proces budowy dróg wymaga organizacji dwóch rodzajów zapleczy budowy. Przez określenie „główne zaplecza budowy” rozumie się stałe zaplecza obejmujące: bazy materiałowo - sprzętowe z placami postojowymi, miejsca magazynowania odpadów i składowania materiałów oraz stałe bazy dla pracowników wyposażone w punkty sanitarne. Poza opisanymi powyżej stałymi zapleczechami głównymi, w trakcie budowy konieczne jest organizowanie tymczasowych, niewielkich zapleczy, w granicach linii zajętości. W obrębie zapleczy tymczasowych może odbywać się składowanie materiałów w ilości koniecznej na ich bieżące wykorzystanie do wykonania danej partii prac, postój pojedynczych maszyn i urządzeń. Chociaż określone w sentencji decyzji wykluczenia, jak również odstępstwa od nich dotyczą wszystkich zapleczy budowy, to najczęściej potrzeba zbliżenia się do obszarów wrażliwych będzie dotyczyła właśnie zapleczy tymczasowych. Niezbędne będą one np. w miejscach budowy mostów i wiaduktów, ponieważ wznoszenie tych obiektów będzie wymagało zbliżenia się do koryt cieków.

Po analizie informacji przedstawionych w dokumentacji tut. Organ dopuścił zatem możliwość lokalizowania zapleczy budowy w obrębie linii zajętości przedsięwzięcia, w odległości mniejszej niż 50 m od kort rzek i 20 m od koryt rowów. Zaplecza te będą realizowane z zachowaniem zasad służących ochronie gruntu oraz wód cieków przed zanieczyszczeniem substancjami ropopochodnymi i zawiesiną. Poza typowym dla większości zapleczy uszczelnieniem podłoża i wyposażeniem w postaci sorbentów na wypadek awaryjnego wycieku substancji ropopochodnych, miejsca takie muszą posiadać zabezpieczenia przed odpływem zawiesiny powodującej zamulanie cieków czy zbiorników (nawet jeżeli pochodzi ona z materiałów naturalnych np. gleby). Zamulenie jest bowiem niekorzystne dla wielu organizmów żywych. Nawet jeżeli jest przejściowe może zagrażać ichtio- czy herpetofaunie, zwłaszcza kiedy w wodzie obecna jest ikra/skrzek czy narybek lub kijanki płazów. Dlatego w decyzji nakazano również, aby zaplecza budowy zbliżone do cieków wodnych, zbiorników czy siedlisk płazów oddzielały od tych miejsc wały ziemne, grodze z worków z piaskiem, a wszelkie przyzmy ziemi zostały wygrodzone np. płótkami z geowłókniną. Dodatkowo zaplecza takie będą organizowane pod nadzorem ichtiologa i herpetologa. Specjaliści z nadzoru przyrodniczego będą mogli wskazać dodatkowe zalecenia, w tym, w przypadku stwierdzenia ryzyka zanieczyszczenia cieku czy siedliska płazów zawiesiną – nakazać ukierunkowanie spływu powierzchniowego z zaplecza budowy do rowu opaskowego.

Zaplecza zlokalizowane w bliskiej odległości od szlaków migracji zwierząt zostaną odgródzone od nich odpowiednimi wygrodeniami, których parametry określono w sentencji decyzji. W celu zapewnienia bezpieczeństwa płazom płotki powinny mieć parametry typowych, tymczasowych wygrodzień herpetologicznych. Zaplecza zlokalizowane bliżej niż 50 m od szlaków migracji ssaków zostaną natomiast wygrodzone siatką o wysokości min. 200 cm i zmniejszającej się ku dołowi średnicy oczek. Tut. Organ dopuścił w tym przypadku zastosowanie zaproponowanej w raporcie siatki niższej niż przy stałym ogrodzeniu drogi. Siatka ta dzięki mniejszym oczkom u dołu ogrodzenia będzie chroniła przed przedostawaniem się w strefę zagrożenia większości mniejszych zwierząt, a także

zniechęcała migrujące średnie i duże ssaki. Tereny zapleczy budowy są ponadto miejscami nieatrakcyjnymi dla większości zwierząt, a nawet w przypadku przedostania się ich na teren budowy zagrożenie nie jest tak duże, jak w przypadku oddanej już do eksploatacji drogi ekspresowej. Nadal będzie można bowiem umożliwić zwierzętom bezpieczne opuszczenie terenu zaplecza budowy przed rozpoczęciem prac. Niemniej należy maksymalnie ograniczać ryzyko takich zdarzeń, co powinno zostać osiągnięte przy zaproponowanej wysokości siatki. Dodatkowo miejsca koniecznych wygrodzeń zostaną wytypowane w terenie po uprzedniej konsultacji z teriologiem z nadzoru przyrodniczego. W ocenie tut. Organu zapewni to odpowiednią, dużą skuteczność zastosowania tego typu zabezpieczeń.

Bezwzględnie zabroniono natomiast lokalizowania zapleczy budowy na obszarze cennych siedlisk przyrodniczych, stanowisk roślin objętych ochroną gatunkową, w tym mszaków, terenach leśnych oraz w odległości 50 m od pomników przyrody. Część siedlisk przyrodniczych o znaczeniu Wspólnotowym (poza obszarami Natura 2000) czy stanowisk chronionych gatunków roślin ulegnie co prawda zniszczeniu w celu realizacji inwestycji, jednak ubytek takich miejsc powinien być jak najmniejszy, taki bez którego realizacja przedsięwzięcia byłaby niemożliwa. Niedopuszczalna jest natomiast utrata powierzchni tych terenów w celach związanych z zajęciem pod zaplecza budowy. Podobnie niedopuszczalne jest stwarzanie zagrożenia dla drzew objętych ochroną pomnikową.

W sentencji decyzji nie wyszczególniono osobno terenów podmokłych, jednakże również zostaną one zabezpieczone przed niszczeniem podczas organizowania zapleczy budowy, ponieważ pokrywają się z miejscami wyszczególnionymi jako cenne siedliska przyrodnicze, siedliska płazów, miejsca występowania chronionych gat. roślin, w tym mszaków lub znajdują się w obrębie terenów leśnych, których wycinka pod zaplecza budowy jest całkowicie zabroniona. Ponadto zgodnie z warunkiem w pkt. II.1.1.8 nadzór przyrodniczy każdorazowo ma ocenić i zdecydować o wyłączeniu lub ograniczeniu możliwości lokalizacji zapleczy budowy na dodatkowych terenach, które w jego ocenie zostaną uznane za cenne przyrodniczo. Zapewni to wystarczającą ochronę dla obszarów przyrodniczo cennych, nawet w przypadku pominięcia jakiegoś terenu podczas inwentaryzacji przyrodniczej. Jak wiadomo bowiem środowisko przyrodnicze podlega ciągłym zmianom i w danym sezonie wegetacyjnym mogą pojawić się nie stwierdzone do tej pory stanowiska i siedliska chronionych gatunków flory oraz fauny.

Inwentaryzację przyrodniczą przeprowadzono w odniesieniu do następujących grup organizmów: grzyby, flora naczyniowa, brioflora, siedliska przyrodnicze, entomofauna, malakofauna, makrozoobentos oraz ichtiofauna, herpetofauna, awifauna, ssaki, chiropterofauna. Lokalizację stwierdzonych gatunków i siedlisk przedstawiono na załącznikach graficznych stanowiących załącznik do raportu. W celu określenia zasięgu potencjalnego oddziaływania planowanej inwestycji na środowisko przyrodnicze po każdej stronie przebiegu wariantów drogi, wyznaczono bufor o szerokości 500 m. Inwentaryzacja gatunków roślin i siedlisk przyrodniczych prowadzona była na całym obszarze wyznaczonego buforu, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów potencjalnie cennych przyrodniczo, zidentyfikowanych w trakcie analizy materiałów źródłowych. Przeprowadzono także analizę przebiegu korytarzy ekologicznych. W dokumentacji opisano też metodykę i terminy przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczej, odnoszące się do poszczególnych grup roślin i zwierząt. Jak wskazują autorzy raportu, kolejność i czas penetracji siedlisk na badanym obszarze był uzależniony od fenologii siedlisk i zbiorowisk roślinnych. W ocenie tut. Organu przedmiotowa inwentaryzacja przyrodnicza pozwoliła na zebranie pełnej i wiarygodnej informacji o środowisku przyrodniczym terenu zamierzenia i jego sąsiedztwa.

Z inwentaryzacji przyrodniczej sporządzonej na potrzeby raportu wynika, że w terenie prowadzonych badań stwierdzono pięć siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie. Są to: łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*91E0), bory i lasy bagienne (*91D0), torfowiska przejściowe i trzęsawiska (7140) oraz murawy kserotermiczne (6210). Liczne płaty siedlisk łągów nadrzecznych zlokalizowane są głównie wzdłuż potoków Pniowiec i Woda Graniczna, w kompleksie przestrzennym z wilgotnymi łąkami ze związku *Calthion palustris* i szuwarami budowanymi głównie przez trzinę pospolitą *Phragmites australis*, gatunki pałki *Typha* sp., turzyc *Carex* sp. i innych. Łąki wilgotne ze zw. *Calthion palustris* są na tym obszarze siedliskiem licznej populacji częściowo chronionego gatunku - kukulki szerokolistnej *Dactylorhiza majalis*. Natomiast w płatach łąk wilgotnych, jak i łągów stwierdzono liczne występowanie starca kędzierzawego *Senecio rivularis*, umieszczonego na czerwonej liście roślin województwa śląskiego. Nad potokiem Pniowiec kompleks cennych przyrodniczo siedlisk łągów, łąk wilgotnych i szuwarów dodatkowo wzbogaca siedlisko boru bagiennego oraz torfowisko (kod: 7140), z liczną populacją częściowo chronionego bobrka trójlistkowego *Menyanthes trifoliata* oraz stosunkowo nielicznym stanowiskiem ściśle chronionej rosziczki okrągłolistnej *Drosera rotundifolia*. W kompleksie tworzonym przez torfowiska i płaty boru stwierdzono także 24 stanowiska częściowo chronionych gatunków mchów.

Kolizja trasy S11 nastąpi z następującymi siedliskami:

- 1) z siedliskiem *91E0 reprezentowanym przez zbiorowisko niżowego łągu jesionowo-olszowego *Fraxino-Alnetum* w następujących kilometrażach:
 - a) 0+100-0+250, o powierzchni 8,11 ha, wąski pas wzdłuż naturalnie meandrującego odcinka Małej Panwi. Pas zajętości planowanej drogi wchodzi w kolizję z płatem łągu na obszarze ok. 1 ha, co stanowi ok. 12,3% jego ogólnej powierzchni,
 - b) 3+200 - 3+450 o powierzchni 1,6 ha, wąski pas wzdłuż potoku Dębica. Drzewostan łągu w tym miejscu jest stosunkowo młody, w większości nieprzekraczający 60 lat. Ogólną ocenę stanu zachowania oceniono na U1. Pas zajętości planowanej drogi wchodzi w kolizję z płatem łągu na obszarze ok. 0,6 ha, co stanowi ok. 37,5% powierzchni zinwentaryzowanego płatu,
 - c) 5+100 - 5+300 o powierzchni 7,7 ha, wąski pas terenu wzdłuż potoku Dębica. Drzewostan budujący to siedlisko jest młody, ok. 40 lat. Pas zajętości planowanej drogi wchodzi w kolizję z płatem łągu na obszarze ok. 0,5 ha, co stanowi ok. 6,5% powierzchni zinwentaryzowanego płatu,
 - d) 10+700 - 11+500 o powierzchni 13,64 ha porastając fragment doliny potoku Woda Graniczna. Drzewostan siedliska w tej lokalizacji waha się w przedziale 50 – 70 lat, posiada urozmaiconą strukturę pionową i zasoby martwego drewna w granicach 5%. Pas zajętości planowanej drogi wchodzi w kolizję z ww. płatem łągu na obszarze ok. 2 ha, co stanowi ok. 14,6% powierzchni zinwentaryzowanego płatu,
 - e) 19+000 o powierzchni 1,72 ha, porasta fragment doliny niewielkiego cieku należącego do zlewni potoku Pniowiec. Pas zajętości planowanej drogi wchodzi w kolizję z płatem łągu na obszarze 0,33 ha, co stanowi ok. 19% powierzchni zinwentaryzowanego płatu,
- 2) z siedliskiem 6510 - Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie reprezentowanym przez zespół łąki rajgrasowej *Arrhenatheretum elatioris* w km 3+600 - 3+850 o powierzchni 21,5 ha. Zajmuje ono wypłaszczone dno doliny rzeki Stoły na północ – północny zachód od miejscowości Koty. Pas zajętości planowanej drogi wchodzi w kolizję z płatem łąki świeżej na obszarze ok. 2,5 ha, co stanowi ok. 11,6% powierzchni płatu,
- 3) z siedliskiem 6210 reprezentowanym przez płat murawy kserotermicznej *Adonio-Brachypodietum* w km 27+100 - 27+400 o powierzchni 5,11 ha, zlokalizowanej na zboczach

i dnie wyrobiska po wydobyciu dolomitu, na południe od Nakła Śląskiego i na zachód od Orzecha. Jest to wczesne stadium sukcesyjne muraw kserotermicznych. Pas zajętości planowanej drogi wchodzi w kolizję z przedmiotowym płatem siedliska na obszarze o pow. 2,1 ha, co stanowi ok. 41% powierzchni zinwentaryzowanego płatu,

4) z siedliskiem 7140 reprezentowanym przez zbiorowisko torfowiska z bobrkiem trójlistkowym *Menyanthes trifoliata*, zajmuje wąski pas na obrzeżu niewielkiego zbiornika wodnego na potoku Pniowiec, w km 18+350 - 18+450 o powierzchni 0,17 ha, co stanowi ok. 34% powierzchni zinwentaryzowanego płatu.

Mając na względzie zasoby i rozpowszechnienie siedlisk łągów *91E0, łąk świeżych 6510, muraw kserotermicznych 6210 i torfowisk 7140 w skali regionu, jak i kraju, należy uznać, że skala zniszczenia tych siedlisk w wyniku realizacji przedsięwzięcia nie stanowi istotnego zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk, rozumianego jako stan w którym naturalny zasięg siedliska nie ulega zmniejszeniu, a specyficzna struktura i funkcje oraz właściwy stan typowych dla nich gatunków zostaną zachowane.

Jak wynika z raportu dla siedlisk charakteryzujących się wrażliwością na zmiany warunków wodnych czy wodno-gruntowych, nieprzeznaczonych do zniszczenia, zlokalizowanych w sąsiedztwie projektowanej inwestycji zastosowane zostaną odpowiednie do skali i charakteru oddziaływania, rozwiązania minimalizujące polegające, m.in. na budowie sieci przepustów hydrologicznych zapewniających drożność cieków czy obiektów mostowych zasilających te siedliska.

Dla dwóch płatów siedliska o kodzie 7140 w km 14+600 o powierzchni 0,22 ha oraz 0,2 ha, zlokalizowanych w dolinie potoku Woda Graniczna, za ujściem Dopływu spod Mikołeski, siedliska *91D0 w km 14+650 o powierzchni 0,17 ha reprezentowanego przez zbiorowisko boru bagiennego *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, siedliska *91E0 w km 14+800 - 16+100 o powierzchni 7,06 ha, reprezentowanego przez zbiorowisko niżowego łągu jesionowo - olszowego *Fraxino-Alnetum*, zajmującego wąski pas doliny uregulowanego potoku Woda Graniczna, siedliska *91E0 w km 16+000 - 16+800 o powierzchni 6,09 ha obejmującego wąski pas doliny niewielkiego cieku będącego lewobrzeżnym dopływem potoku Woda Graniczna zastosowano sieć przepustów na odcinku w km 15+545 – 17+895: P/II-15,55/S11/2 w km 15+545; P-PZM/II-15,98/S11/2 w km 15+980; P-PZM/II-16,30/S11/2 w km 16+300; P/II-17,90/S11/2 w km 17+895.

Dla płatów siedliska *91E0 w km 18+300 - 18+400 o powierzchni 0,29 ha porastającego wąski pas terenu wzdłuż częściowo uregulowanego potoku Pniowiec, siedliska 7140 w km 18+350 - 18+450 o powierzchni 5,76 ha, porastającego fragment doliny potoku Pniowiec, siedliska *91E0 w km 20+500 - 20+700 o powierzchni ok. 6 ha, porastającego fragment doliny potoku Pniowiec oraz jeden z jego dopływów, wskazano poprowadzenie drogi obiektem mostowym MS-PZDd/III-18,39/S11/2 zintegrowanym z przejściem dla zwierząt w km 18+385, co zapewnić ma ciągłość przepływu cieku zasilającego płaty łągu. Ze względu na odległość płatów siedliska od linii rozgraniczającej nie przewidziano koniczności ich zabezpieczenia przed ewentualnymi zmianami stosunków wodnych. Dodatkowo w pkt. II.1.2, decyzji określono lokalizacje i terminy ustawienia wyгородzenia dla ochrony siedlisk i stanowisk roślin objętych ochroną. Wyгородzenia w podanych lokalizacjach mają służyć jako zabezpieczenie przed ewentualnym uszkodzeniem roślin np. na skutek pracy sprzętu mechanicznego. Po zakończeniu budowy drogi wyгородzenie wskazano usunąć, aby nie pozostawić go w środowisku. W rejonie cennych siedlisk i stanowisk gatunków roślin, w celu zapewnienia ochrony siedlisk i gatunków zamontowane zostaną również tabliczki informacyjne o występowaniu siedliska czy gatunku. Jednocześnie prace ingerujące w płaty siedlisk prowadzone będą z dużą ostrożnością i pod nadzorem przyrodniczym eksperta botanika (pkt. II.1.24.1 decyzji)

W trakcie badań terenowych stwierdzono występowanie następujących roślin chronionych: pływacza zachodniego *Utricularia australis* w km 9+900 w odległości ok. 220 m od planowanej drogi oraz w km 27+400 w pasie zajętości drogi, centurii pospolitej *Centaureum erythraea* w km 9+900 w odległości ok. 130 m od planowanej drogi, bobrka trójlistkowego *Menyanthes trifoliata* w km 14+600 w odległości ok. 310 m od planowanej drogi oraz w km 18+400, w pasie zajętości drogi, rosziczkę okrągłolistną *Drosera rotundifolia* w km 14+600, w odległości ok. 420 m od planowanej drogi S11, dziewięciokwiat bezłodygowego *Carlina acaulis* w km 27+300 - 27+400 w pasie zajętości drogi; w km 31+100, goryczki krzyżowej *Gentiana cruciata* w km 27+250 - 27+300 pasie zajętości planowanej drogi, podobnie jak płat siedliska murawy kserotermicznej, w którym występuje, wilżyny ciernistej *Ononis spinosa* w km 27+200 - 27+300, pływacza zachodniego *Utricularia australis* w km 27+400, kruszczyka szerokolistnego *Epipactis helleborine* w km 28+400, poza obszarem zajętości planowanej drogi, w odległości ok. 300 m od niej, 32+800 – 33+400 poza pasem zajętości, w odległości ok. 200 m od planowanej drogi, rokitnika zwyczajnego *Hippophae rhamnoides* w km 31+100 - 31+200, poza pasem zajętości, w odległości ok. 300 m, wilżyny ciernistej *Ononis spinosa* w km 27+200 - 27+300 w pasie zajętości drogi, w km 31+100, poza pasem zajętości, w odległości ok. 300 m od planowanej drogi, kruszczyka rdzawoczerwonego *Epipactis atrorubens* w km 32+800 poza pasem zajętości, w odległości ok. 200 m od planowanej drogi, buławnika wielkokwiatowego *Cephalanthera damasonium* w km 32+800 poza pasem zajętości, w odległości ok. 200 m od planowanej drogi, buławnika mieczolistnego *Cephalanthera longifolia* w km 32+800 poza pasem zajętości, w odległości ok. 200 m od planowanej drogi, listery jajowatej *Listera ovata* w km 32+800, poza pasem zajętości, w odległości ok. 200 m od planowanej drogi.

W pasie zajętości drogi do zniszczenia przeznaczono bobrka trójlistkowego *Menyanthes trifoliata* w km 18+400, którego stanowisko zlokalizowane jest na niewielkim płacie torfowiska pośredniego. Liczebność stanowiska oszacowano na 100 – 200 osobników. Bobrek trójlistkowy jest gatunkiem dość częstym w skali całego kraju i w regionie (Zając i in. 2001, https://atlas-roslin.pl/gatunki/Menyanthes_trifoliata.htm). Trwałość i kondycja jego populacji na omawianym stanowisku jest bezpośrednio uwarunkowana stabilnością siedliska. Stanowisko pływacza zachodniego *Utricularia australis* (ochrona ścisła) w km 27+400 zlokalizowane jest w małym śródpolnym oczku wodnym, w pobliżu wyrobiska po wydobywaniu dolomitu, na południe od Nakła Śląskiego i na zachód od Orzecha. Zasoby gatunku na tym stanowisku oszacowano na 100 – 200 osobników. Pływacz zachodni jest gatunkiem dość rzadkim w skali całego kraju (Zając i in. 2001, https://atlas-roslin.pl/gatunki/Utricularia_australis.htm), a jego stanowiska rozproszone są na terenie całego kraju, głównie na niżu.

Stanowisko dziewięciokwiat bezłodygowego *Carlina acaulis* (ochrona częściowa), goryczki krzyżowej *Gentiana cruciata* (ochrona ścisła, wymagająca ochrony czynnej) i wilżyny ciernistej *Ononis spinosa* (ochrona częściowa) w zakresie km 27+200 - 27+400 zinwentaryzowane zostało w płacie inicjalnej murawy kserotermicznej, na terenie wyrobiska po wydobywaniu dolomitu na południe od Nakła Śląskiego i na zachód od Orzecha. Zasoby gatunku na tym stanowisku oszacowano na 100 – 150 osobników.

Jakkolwiek do zniszczenia przewidziano gatunki roślin chronionych związanych z siedliskami (torfowisko pośrednie, murawa kserotermiczna), to jednak ubytek populacji tych roślin określony w raporcie nie wpłynie znacząco negatywnie na stan ochrony tych siedlisk czy gatunków w skali regionu, jak i kraju.

W raporcie w odniesieniu do chronionych okazów roślin zaproponowano szereg działań minimalizujących negatywne oddziaływanie inwestycji. Dla pływacza zachodniego *Utricularia australis* w km 9+900 (w odl. 220 m od drogi) i centurii pospolitej *Centaureum erythraea*

w km 9+900 (w odl. 130 m od drogi), wskazano wygrodenie i oznakowanie zbiornika ze stanowiskami gatunków, w celu zapobieżenia przypadkowym zniszczeniom szaty roślinnej w trakcie robót budowlanych, a także zaśmieceniu lub składowaniu odpadów na terenie płatów siedlisk. W przypadku bobrka trójlistkowego *Menyanthes trifoliata*, w odl. 310 m od drogi w km 14+600; rosziczki okrągłolistnej *Drosera rotundifolia* w km 14+600 i bobrka trójlistkowego *Menyanthes trifoliata* w km 18+400 wykonana zostanie sieć przepustów na odcinku 15+545 – 17+895 w celu zachowania drożności wszystkich drobnych cieków wodnych, także okresowych. Powyższe działania zapobiegne ewentualnym zmianom warunków wodnych w zlewni cieków zasilających siedliska i uchroni płaty siedlisk przed zubożeniem czy zanikiem. Rośliny nieprzeznaczone do zniszczenia będą wygrodenione, a prace w ich sąsiedztwie prowadzone przy udziale eksperta botanika.

W trakcie inwentaryzacji stwierdzono następujące gatunki mszaków podlegające ochronie: próchniczka błotnego *Aulacomnium palustre*, widłozęba miotłowego *Dicranum scoparium*, rokitnika pospolitego *Pleurozium schreberi*, płonnika pospolitego *Polytrichum commune*, brodawkowca czystego *Pseudoscleropodium purum*, torfowca kończystego *Sphagnum fallax*, torfowca frędzlowanego *Sphagnum fimbriatum*, torfowca pogiętego *Sphagnum flexuosum*, torfowca *Girgensohna Sphagnum girgensohnii*, torfowca zanurzonego *Sphagnum inundatum*, torfowca błotnego *Sphagnum palustre*, widłozęba kędzierzawego *Dicranum polysetum*, torfowca szpiczastolistnego *Sphagnum cuspidatum*, torfowca kończystego *Sphagnum fallax*, torfowca frędzlowanego *Sphagnum fimbriatum*, torfowca nastroszonego *Sphagnum squarrosum*, nastroszka Brucha *Uloa bruchii*.

Zniszczeniu ulegną następujące gatunki mszaków: próchniczek błotny *Aulacomnium palustre*, widłozęba miotłowy *Dicranum scoparium*, rokitnik pospolity *Pleurozium schreberi*, płonnik pospolity *Polytrichum commune*, brodawkowiec czysty *Pseudoscleropodium purum*, torfowiec szpiczastolistny *Sphagnum cuspidatum*, torfowiec kończysty *Sphagnum fallax*, torfowiec frędzlowany *Sphagnum fimbriatum*, torfowiec pogięty *Sphagnum flexuosum*, torfowiec błotny *Sphagnum palustre*. Wszystkie ww. gatunki zlokalizowane są na przebiegu km 18+350-18+450 i wchodzi w skład siedliska 7140 o powierzchni 0,5 ha, reprezentowanego przez zbiorowisko torfowiska z bobrkiem trójlistkowym *Menyanthes trifoliata*. Ogólna ocena stanu zachowania płatu to U1. Obszar zajętości drogi w wariancie II wchodzi w kolizję z ww. płatem siedliska na obszarze 0,17 ha, co stanowi ok. 34% powierzchni zinventaryzowanego płatu. Budowa drogi i związane z tym prace ziemne przyczynią się do zniszczenia całej powierzchni płatu, jeśli nie zostaną zastosowane działania minimalizujące oddziaływanie. Poprawne funkcjonowanie tego siedliska, jak i innych siedlisk od wód zależnych, tworzących z nim przestrzenny kompleks w dolinie potoku Pniowiec, uzależnione jest także od zachowania lokalnych warunków hydrologicznych. Warunkiem tego jest utrzymanie obecnego reżimu hydrologicznego Potoku Pniowiec. W przypadku tego siedliska niezbędne jest zastosowanie obiektu mostowego MS-PZDd/III-18,39/S11/2 zintegrowanego z przejściem dla zwierząt w km 18+385, którego realizacja pozwoli na uniknięcie ingerencji w płat torfowiska. Spełnienie warunków niniejszej decyzji, a także realizacja działań minimalizujących, ograniczających w tym w szczególności prace specjalistów z nadzoru przyrodniczego zapewni, że nie nastąpi znaczący ubytek ww. gatunków mszaków w obrębie siedliska, co mogłoby przyczynić się do zubożenia czy obniżenia stanu ochrony siedliska o kodzie 7140 w skali lokalnej i krajowej.

Działanie minimalizujące polegające na poprowadzeniu drogi obiektem mostowym MS-PZDd/III-18,39/S11/2 zintegrowanym z przejściem dla zwierząt w km 18+385 wprowadzono w odniesieniu do następujących gatunków mszaków: próchniczka błotnego *Aulacomnium palustre* w km 18+350 – 18+450; widłozęba kędzierzawego *Dicranum polysetum* w km

18+400; rokitnika pospolitego *Pleurozium schreberi* (kilometraż 18+350 – 18+450); płonnika pospolitego *Polytrichum commune* (kilometraż 18+350 – 18+450); brodawkowca czystego *Pseudoscleropodium purum* (kilometraż 18+350 – 18+450); torfowca szpiczastolistnego *Sphagnum cuspidatum* (kilometraż 18+350 – 18+450); torfowca kończystego *Sphagnum fallax* (kilometraż 18+350 – 18+450); torfowca frędzlowanego *Sphagnum fimbriatum* (kilometraż 18+350 – 18+450); torfowca pogiętego *Sphagnum flexuosum* (kilometraż 18+350 – 18+450); torfowca błotnego *Sphagnum palustre* (kilometraż 18+350 – 18+450); torfowca nastroszonego *Sphagnum squarrosum* (kilometraż 18+400) zidentyfikowanych w obrębie siedliska 7140 o powierzchni 0,5 ha oraz w obrębie siedliska *91D0 reprezentowanego przez zbiorowisko torfowiska z bobrkiem trójlistkowym (*Menyanthes trifoliata*), a także na obrzeżach sąsiadującego z nim boru wilgotnego. Obiekt ten obejmował będzie cały płat siedliska a także będzie miał pozostawione po obu stronach cieku półki ziemne o szerokości 19,3 m. Dzięki temu działaniu płat siedliska nie ulegnie bezpośredniemu zniszczeniu. Realizacja obiektu nie zlikwiduje całkowicie negatywnego oddziaływania na siedlisko, ponieważ częściowe zacienienie wywołane obecnością obiektu wpłynie na ogólną kondycję roślinności w pasie zajętości, ale pozwoli zachować funkcję korytarzową siedliska i ograniczy negatywny wpływ na cały jego płat. Dla utrzymania obecnego reżimu hydrologicznego potoku Pniowiec nakazano zapewnić drożność wszystkich jego dopływów, także tych okresowych, poprzez zastosowanie sieci przepustów pod drogą na odcinku 18+270 – 20+485.

Reasumując, jakkolwiek lokalizacja trasy koliduje z siedliskiem o kodzie 7140 i 91D0 (w obrębie, którego stwierdzono chronione gatunki mszaków) to jednak zaproponowane przez Inwestora działania minimalizujące (np.: nadzór w trakcie prac eksperta botanika, wygrodzenie siedlisk czy stanowisk gatunków, wykonanie sieci przepustów) zapewnią, że oddziaływanie to nie będzie znaczące. W rezultacie siedlisko zachowa właściwą strukturę i funkcje oraz nie zmieni się jego stan ochrony.

Na trasie wariantu II przebiegu drogi, stwierdzono występowanie tylko jednego chronionego gatunku grzyba - smardza jadalnego *Morchella esculenta* (L.) Pers w km ok. 16+800 strona lewa. Stanowisko to znajduje się w odległości ok. 508 m od planowanej trasy, przez co nie ulegnie zniszczeniu.

W obszarze objętym analizą stwierdzono występowanie licznych inwazyjnych gatunków roślin obcego pochodzenia. Są to m. in.: klon jesionolistny *Acer negundo*, uczepek amerykański *Bidens frondosa*, niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera*, niecierpek drobnokwiatowy *I. parviflora*, czeremcha amerykańska *Padus serotina*, rdestowiec japoński *Reynoutria japonica*, rdestowiec sachaliński *R. sachalinensis*, nawłóć kanadyjska *Solidago canadensis*, nawłóć późna *S. gigantea*. Realizacja wszelkich prac ziemnych i budowlanych, w trakcie których konieczne jest usunięcie istniejącej szaty roślinnej na terenie budowy, wiąże się ze znacznym ryzykiem nasilonego rozprzestrzeniania się obcych inwazyjnych gatunków roślin. Gatunki takie posiadają zdolność szybkiej kolonizacji nowych terenów i skutecznie wykorzystują wolną niszę ekologiczną na terenach pozbawionych pokrywy roślinnej. Wiele inwazyjnych roślin wykorzystuje w ten sposób liniowe elementy infrastruktury, w tym ciągi komunikacyjne jako drogi migracji. Szybko rozwijające się na związanych z terenem budowy siedliskach ruderalnych populacje gatunków inwazyjnych są poważnym zagrożeniem dla półnaturalnych i naturalnych ekosystemów w najbliższym otoczeniu, pozostawione bez nadzoru wkraczają bowiem do pobliskich fitocenoz. Kolonizacja półnaturalnych i naturalnych ekosystemów przez obce gatunki inwazyjne prowadzi natomiast zaburzenia i uproszczenia ich składu gatunkowego, a w dalszej konsekwencji do ich

całkowitej degeneracji. Konieczne jest zatem podjęcie działań minimalizujących, aby ograniczyć zjawisko ekspansji tych roślin.

W decyzji określono więc warunki nakazujące podjęcie działań polegających na eliminacji obcych gatunków inwazyjnych roślin na etapie realizacji przedsięwzięcia (pkt.II.1.3).

Wskazano zarówno na obowiązek kontroli terenu inwestycji pod kątem występowania tych gatunków, jak i określono skuteczne sposoby ich usuwania, zanim rozprzestrzenia się na przyległe tereny. Typowe jest, że eliminowanie inwazyjnych gatunków roślin polegające na ich kilkukrotnym wykaszaniu musi odbywać się przed zawiązaniem nasion przez te rośliny, co zapobiega ich rozsiewaniu. W pkt.II.1.24 nakazano zatem, aby o szczegółowej kolejności usuwania skupisk inwazyjnych gatunków roślin decydował specjalista botanik z nadzoru przyrodniczego. Będzie on bowiem dysponował aktualnymi obserwacjami terenowymi, okresy kwitnienia i owocowania roślin w danym sezonie wegetacyjnym zależą bowiem od różnych czynników (warunki pogodowe, zacienienie, nasłonecznienie itp.) i mogą częściowo różnić się w poszczególnych latach.

W przedstawionym raporcie wyszczególniono inwazyjne gatunki roślin obcego pochodzenia, które mają predyspozycje, aby wkraczać do ekosystemów leśnych graniczących z placem budowy. Z tego powodu w pkt. II.1.3. nakazano, aby w tym przypadku dokonywano kontroli ich występowania oraz usuwania zarówno z terenu w liniach rozgraniczających inwestycji, jak również w obrębie obrzeży ekosystemów leśnych bezpośrednio graniczących z placem budowy.

Ponieważ wiele inwazyjnych gatunków roślin łatwo rozprzestrzenia się w trakcie transportu materiału ziemnego, do rekultywacji i adaptacji mas ziemnych zgromadzonych na etapie realizacji przedsięwzięcia powinny być wykorzystane jedynie te, które nie zawierają diaspor roślin gatunków inwazyjnych. Klasyfikacji przydatności ziemi do powtórnego wykorzystania w kontekście występowania elementów roślin inwazyjnych dokona nadzór botaniczny. Masy ziemne zawierające fragmenty roślin inwazyjnych nie mogą być wykorzystywane w celu uporządkowania terenu ani przemieszczane, za wyjątkiem przemieszczania w celu utylizacji. Mając na uwadze, że rdestowce są roślinami wieloletnimi, rozmnażającymi się przede wszystkim wegetatywnie, poprzez rozrost czy też regenerację i fragmentację kłaczy, jak również pędów, a nowe rośliny mogą rozwinąć się z 1- centymetrowego fragmentu kłącza o wadze nieprzekraczającej 0,7 g, podobnie jak z niewielkiego odcinka pędu zawierającego pojedynczy węzeł, umieszczonego w glebie lub wodzie, wprowadzono także warunek nakazujący, każdorazowo po zakończeniu prac, czyszczenie kosiarek oraz sprzętu wykorzystywanego do prac ziemnych. Ma on na celu ograniczenie ryzyka przeniesienia i ponownego ukorzenienia się roślin inwazyjnych w środowisku.

Wariant WII wymusza konieczność wycinki ok. 297,0 ha terenów leśnych, w których gospodarowanie następuje zgodnie z planem urządzenia lasu. Spośród zadrzewień przewidzianych do wycinki wyróżniono głównie bory świeże, wilgotne oraz drzewostany antropogeniczne na siedliskach boru, stanowiące lasy gospodarcze w wieku 10-130 lat. Tylko nieliczne powierzchnie zadrzewień wskazanych do wycinki stanowią siedliska, o których mowa w Rozporządzeniu w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000. Wycinka spowoduje jednak ubytek siedlisk występowania fauny, z tego względu konieczne jest zastosowanie działań minimalizujących oraz kompensujących to oddziaływanie. Biorąc pod uwagę dużą powierzchnię terenu, gdzie zwierzęta mogą się przenieść można uznać, że większość gatunków będzie mogła znaleźć miejsca bytowania, żerowania, rozrodu itp. o podobnych lub takich samych warunkach siedliskowych w obrębie tego samego kompleksu

leśnego. Otoczenie terenu inwestycji przez lasy wiąże się z brakiem miejsca na dokonanie większej liczby nasadzeń zastępczych. Dlatego też za dopuszczalne uznano wykonanie ich w skali zaproponowanej przez inwestora, mniejszej niż strata zieleni. Priorytetem jest ochrona istniejącego lasu, który będzie sąsiadował z pasem drogowym poprzez utworzenie ww. strefy ekotonowej.

W celu zapewnienia maksymalnej ochrony istniejącej zieleni w rejonie inwestycji w pkt. II.1.4. niniejszej decyzji szczegółowo określono wymagany sposób zabezpieczenia drzew i krzewów nieprzeznaczonych do wycinki. Zgodnie z tym warunkiem drzewa przeznaczone do zachowania, znajdujące się w zasięgu oddziaływania inwestycji, należy zabezpieczyć nie tylko w strefie korzeniowej, ale również poprzez osłonięcie ich pni przy użyciu odpowiednich materiałów. Ponadto wskazano, aby dążyć do wygrodzenia z placu budowy całych grup drzew i krzewów, sąsiadujących z obszarem realizacji oraz terenów leśnych, narażonych na zniszczenie z uwagi na bliskość robót oraz określono parametry skutecznego ogrodzenia tych miejsc. Wytypowania zadrzewień wymagających dodatkowego ogrodzenia powinien dokonać nadzór botaniczny.

Zgodnie z art. 87a ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r., poz. 1478), prace ziemne oraz inne prace wykonywane ręcznie, z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu, przeprowadza się w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom. Natomiast w art. 22 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725 ze zm.) wskazano, że do podstawowych obowiązków kierownika budowy należy protokolarne przejęcie od inwestora i odpowiednie zabezpieczenie terenu budowy wraz ze znajdującymi się na nim obiektami budowlanymi, urządzeniami technicznymi i stałymi punktami osnowy geodezyjnej oraz podlegającymi ochronie elementami środowiska przyrodniczego i kulturowego. Ww. przepisy obligują zatem zarówno wykonawcę robót, jak również inwestora, do zabezpieczenia drzew i krzewów, w sposób gwarantujący ich skuteczną ochronę przed zniszczeniem oraz by drzewa i krzewy przetrwały inwestycję w niepogorszonej kondycji. Oznacza to, że drzewa po zakończonej inwestycji nie tylko mają zachować żywotność, ale również nie mogą mieć widocznych objawów osłabienia kondycji. Dlatego też należy chronić całe drzewo, ze szczególnym naciskiem na ochronę systemu korzeniowego, który jest kluczowy dla zachowania jego żywotności. Specyfika rozwoju systemu korzeniowego oznacza, że nawet płytkie liniowe uszkodzenie może spowodować odcięcie korzeni i zniszczenie drzewa, dlatego już na etapie planowania inwestycji konieczne jest ustalenie strefy ochronnej. Duże znaczenie ma zatem przestrzeganie szczegółowych zasad ochrony drzew nieprzeznaczonych do wycinki i na skuteczne ich zabezpieczenie podczas trwania realizacji przedsięwzięcia.

Nasadzenia w rejonie drogi stanowią będą naturalny filtr oczyszczający powietrze, a także ekran ograniczający rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń powietrza na dalsze odległości. Nasadzenia przy węźle i przy MOP-ach dodatkowo zabezpieczą tereny leśne zlokalizowane w otoczeniu inwestycji. Do nasadzeń przewidziano drzewa i krzewy na powierzchni wynoszącej 23,5 ha, w liniach rozgraniczających drogi, w pasie o szerokości 20 m. Oprócz nasadzeń zieleni osłonowej przewidziano nasadzenia w rejonie przejść dla zwierząt, jako elementy naprowadzające. Dobór gatunków do nasadzeń nastąpi po uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań siedliskowych. Nasadzane będą wyłącznie gatunki rodzime drzew i krzewów w lokalizacjach określonych w pkt. II.1.10. Do nasadzeń wybrano: klon pospolity, brzozę brodawkowatą, buka zwyczajnego, lipę drobnolistną, lipę szerokolistną, dęba szypułkowego oraz krzewy takie jak: głóg jednoszyjkowy, dereń świdwę, tawułę wierzbolistną, rokitnik pospolity, różę dziką, trzmielinę pospolitą, bez koralowy, trzmielinę brodawkowatą. Rekompensata odbędzie się głównie na terenach Lasów Państwowych,

z zachowaniem zróżnicowanej struktury pionowej, przy jednoczesnej dbałości o rozwój podszytu. Zastosowanie krzewów gatunków ozdobnych dopuszczono wyłącznie na rondach. Warunek w pkt. II.1.10 ppkt.1-5 dotyczy wymagań oraz szczegółowych wytycznych dotyczących jakości stosowanego materiału nasadzeniowego, wymagań w procesie sadzenia oraz wskazanie wad materiału nasadzeniowego wykluczających możliwość jego użycia. Użycie do nasadzeń materiału o odpowiedniej jakości i parametrach zapewni zachowanie ich udatności. Wskazano, aby Inwestor pozyskiwał materiał ze szkółek w formie i parametrze zgodnym z zapisami projektu zieleni. Pozwoli to na uzyskanie materiału wyrównanego o wskazanych parametrach i gatunkowo zgodnym z siedliskiem, w którym ma zostać nasadzony. Materiał taki, ma większą szansę udatności i adaptacji w przekształconym, podczas budowy drogi, terenie.

Jakkolwiek skala wycinki jest duża, to jednak rozległość kompleksu leśnego z którego będą mogły korzystać zwierzęta, a także zaproponowane w raporcie i narzucone w decyzji działania minimalizujące i kompensacyjne zminimalizują negatywne oddziaływanie na elementy środowiska przyrodniczego.

Sama wycinka zieleni będzie stanowiła pewne zagrożenie dla zwierząt na etapie realizacji inwestycji. Szczególnie narażonymi przedstawicielami fauny podczas wycinki zieleni wysokiej - drzew i krzewów są ptaki i nietoperze. Zgodnie z pkt. II.1.5 decyzji, przed przystąpieniem do wykonywania prac terenowych wszyscy pracownicy zostaną przeszkoleni i poinformowani o sposobie postępowania w przypadku stwierdzenia na terenie inwestycji zwierząt, a przeszkolenia tego dokonają eksperci z poszczególnych dziedzin nadzoru przyrodniczego. Działanie to przyczyni się do zabezpieczenia zwierząt przed nieumyślnym zranieniem lub zabiciem na wszystkich etapach realizacji przedsięwzięcia. Ponadto podjęte zostaną liczne działania minimalizujące negatywne oddziaływanie etapu prowadzenia robót w ramach zamierzenia na poszczególne grupy zwierząt.

Ptaki kompleksu Lasów Lublinieckich były badane w już w latach 90-tych. Powierzchnie badawcze pokrywały się lub były położone w bezpośredniej bliskości projektowanej drogi (Kościelny H, Belik K. 2005, Kościelny H, Belik K. 2006 a i b, Belik K. 2012.) W badanym terenie odnotowano 203 gatunki ptaków, w tym 155 lęgowych, prawdopodobnie lub możliwie lęgowych. Podczas inwentaryzacji awifauny prowadzonej na potrzeby Raportu, w promieniu do 500 m względem projektowanego odcinka drogi stwierdzono występowanie 24 gatunków ptaków uznanych za kluczowe. Były to: bielik *Haliaeetus albicilla*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, derkacz *Crex crex*, dudek *Upupa epops*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, gąsiorek *Lanius collurio*, jarzębatka *Sylvia nisoria*, krogulec *Accipiter nisus*, krzyżodziób świerkowy *Loxia curvirostra*, lelek *Caprimulgus europaeus*, lerka *Lullula arborea*, ortolan *Emberiza hortulana*, perkoz *Tachypterus ruficollis*, pliszka górska *Motacilla cinerea*, pustułka *Falco tinnunculus*, samotnik *Tringa ochropus*, słonka *Scolopax rusticola*, sóweczka *Glaucidium passerinum*, świerszczak *Locustella naevia*, włośnica *Aegolius funereus*, żuraw *Grus grus*. Trzy ze stwierdzonych gatunków (bielik, sóweczka i włośnica) figurują w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt (Głowaciński 2001), 14 zostało umieszczonych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, a 11 posiada niekorzystny status ochronny w Europie, tzw. gatunki szczególnej troski (Species of European Conservation Concern), kategoria (SPEC 1–3). Dziesięć z wymienionych gatunków wymaga ochrony czynnej. Większość (21 gatunków) to taksony lęgowe w buforze badań. Poza gatunkami kluczowymi w rejonie inwestycji odnotowano co najmniej ponad 70 innych gatunków ptaków. Większość z nich określa się jako pospolite tzn., że ich rozpowszechnienie w kraju, określone na powierzchniach porównawczych wynosi więcej niż 10%. Do gatunków o niższym

rozpowszechnieniu należały m. in. pokrzywnica (rozpowszechnienie 9%), kłaskawka (rozpowszechnienie 9%), trzcinia (rozpowszechnienie 8%), strumieniówka (rozpowszechnienie 7%), zniczek (rozpowszechnienie 6%), kormoran (rozpowszechnienie 3%), puszczyk (rozpowszechnienie 0,5%). Pośród stwierdzonych gatunków odnotowano też takie, które wykazywały stosunkowo wysoką frekwencję w badanym terenie a ich rozpowszechnienie w kraju jest niewysokie.

Sporządzona na potrzeby raportu inwentaryzacja ornitofauny pozwoliła na wyłonienie obszarów podwyższonego ryzyka wystąpienia niekorzystnego oddziaływania inwestycji na ptaki, rozpoznanie charakteru zagrożeń oraz wskazanie rozwiązań technologicznych i organizacyjnych, mających na celu minimalizację tych oddziaływań. Pomimo, że ptaki są zwierzętami o dużej mobilności, to podczas wycinki zieleni istnieje duże ryzyko zniszczenia ich gniazd wraz z jajami lub pisklętami. Szkodliwe w okresie lęgowym jest również samo płoszenie ptaków gniazdujących w sąsiedztwie prowadzonych prac. Może ono spowodować bowiem porzucenie rewiru lęgowego, zaziębienie jaj lub wychłodzenie piskląt. Aby zatem zapobiec niszczeniu lęgów na etapie realizacji inwestycji w pkt. II.1.6. nakazano, aby wycinkę drzew i krzewów oraz usuwanie roślinności szuwarowej przeprowadzić poza okresem lęgowym ptaków, rozumianym jako czas od 1 marca do 15 października, co jest rozwiązaniem optymalnym. W przypadku, kiedy brak jest możliwości przeprowadzenia całości wycinki w terminie od 16 października do 28 lutego będzie ona możliwa wyłącznie po uprzednim potwierdzeniu przez specjalistę ornitologa braku lęgów. Kontrola zajęcia siedlisk musi zostać przeprowadzona nie wcześniej niż 3 dni przed rozpoczęciem prac. Pozwoli to uzyskać aktualne dane dotyczące zasiedlenia zieleni wysokiej przez ornitofaunę oraz zminimalizować możliwość zasiedlenia przez ptaki skontrolowanych już miejsc przed rozpoczęciem prac. W przypadku wykrycia lęgów gatunków chronionych należy zaprzestać wycinki. Do prac w obrębie zasiedlonych zadrzewień będzie można ponownie przystąpić dopiero po uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do chronionych gatunków zwierząt. W raporcie o oddziaływaniu na środowisko zawarto zalecenie, aby w celu zminimalizowania zagrożeń dla ptaków, na odcinkach w km od 02+000 - 03+400 oraz 05+000 - 06+000 inwestycji bezwzględnie zrezygnować z wykonywania prac przygotowawczych (wylesiania, odkrzaczania) w okresie od 1 marca do 31 sierpnia. Jest to okres, po którym większość gatunków ptaków związanych z lasami kończy już swoje lęgi. Wskazane odcinki drogi będą przebiegały przez zwarte fragmenty Lasów Lublinieckich, gdzie występuje drzewostan powyżej 100-letni. Zaniechanie wycinki w tych fragmentach w okresie lęgowym dedykowane jest głównie dwóm najbardziej zagrożonym gatunkom tego obszaru, tj. sóweczce i włośchatce, które potrzebują do założenia gniazd odpowiedniego wiekowo drzewostanu. W ocenie tut. Organu jest to działanie jak najbardziej słuszne, co więcej kierując się opisaną powyżej różnorodnością chronionych gatunków ptaków oraz licznym ich występowaniem, w pkt. II.1.6 rozszerzono zarówno długość odcinka inwestycji objętego bezwzględnym zakazem wycinki zieleni w okresie lęgowym, jak i daty graniczne tego okresu. Tut. Organ zdecydował, aby zakaz wycinki zieleni obejmował okres od 1 marca do 15 października. Będzie to z korzyścią dla wszystkich występujących na tym terenie gatunków ptaków, nawet jeżeli od końca sierpnia lęgi ptaków zdarzają się już zdecydowanie rzadziej i dotyczą tylko niektórych gatunków. Czas ten pozwoli, by w momencie rozpoczęcia wycinki na najcenniejszych siedliskowo i najbogatszych pod kątem występowania ptaków fragmentach lasu, młode ptaki nie tylko opuściły już gniazda, ale również osiągnęły pełną zdolność lotu i samodzielność w zdobywaniu pokarmu. Jako odcinki objęte tym zakazem wskazano fragmenty od ok. km 2+800 do 3+200 trasy, km 5+500 do 10+000. Zgodnie z informacjami zawartymi w wynikach

inwentaryzacji przyrodniczej (załącznik do raportu) są to najcenniejsze pod kątem występowania awifauny fragmenty leśne. Zasadlają je zarówno sóweczka i włochatka, fragmenty dojrzałych borów są dobrym siedliskiem dla występowania dzięcioła czarnego, z kolei zręby i młodniki stanowią dogodne miejsca gniazdowania lelka oraz lerki. Tut. Organ dodatkowo wskazał też kilometraż 17 + 200 – 18 + 000, ze względu na stwierdzenie na tym odcinku gniazda sóweczki oraz włochatki w buforze do 500 m od projektowanego pasa drogowego, zgodnie z dołączonym do uzupełnienia raportu opracowaniem pn.: „Występowanie włochatki i sóweczki w części obszaru Lasów Lublinieckich wraz z propozycją monitoringu i kompensacji w ramach planowanej budowy Drogi Ekspresowej S11 w województwie śląskim - odcinek 2” (K. Belik, R. Gwóźdź, Boruszewice, 2024 r.). W pkt. II.1.6. nakazano ponadto bezzwłoczne usuwanie powstałych w wyniku wycinki drzew i krzewów stert gałęzi i drewna, w celu uniemożliwienia ptakom zakładania gniazd na terenie placu budowy, gdzie byłyby one również narażone na nieumyślne zniszczenie. Miejsca te są bowiem chętnie zasiedlane przez np. pliszkę siwą (*Motacilla alba*) lub strzyżyka (*Nannus troglodytes*). Wszystkie te działania mają na celu uniemożliwienie ptakom zakładania gniazd na terenie placu budowy, gdzie byłyby one również narażone na nieumyślne zniszczenie. Należy zwrócić szczególną uwagę na fakt zasiedlenia Lasów Lublinieckich przez staropuszczańskie gatunki sów – włochatkę i sóweczkę, które podlegają ścisłej ochronie gatunkowej i wymagają ochrony czynnej - strefowej. Pierwszą włochatkę w lasach lublinieckich wykazano w 1993 r., natomiast sóweczkę w 1996 r. Najbliższa istniejąca strefa ochrony włochatki w wariantcie realizacyjnym WII zlokalizowana jest w km drogi 5+600, w odległości ok. 500 m na wschód od granic inwestycji (Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach nr WPN.6442.5.2017.DC.2 z 31 sierpnia 2017 r.). Włochatka w rejonie km 5+550, stwierdzona została również w wyniku inwentaryzacji przyrodniczej, w odległości 480 m od projektowanej drogi.

Jak podaje literatura, polujące samce żerują 1-1,3 km od własnego gniazda (Sonerud i in. 1986). W latach ubogich w zasoby pokarmowe oraz na terenach z małym udziałem świerka, włochatki szukają pokarmu dalej, nawet 2-3 km od gniazda (Korpimäki i Hakkarainen 2012). Dystans pomiędzy równocześnie zajętymi dziuplami wynosi na ogół 1-2 km (Cramp 1985). Poligyniczne samce zajmują większe terytoria choć wtedy odległość między zajętymi dziuplami jest zwykle mniejsza.

Z opracowania p. H. Kościelnego i K. Belika pn. „Rozmieszczenie i liczebność włochatki *Aegolius funereus* w Lasach Lublinieckich” a także opracowania p. R. Kurowskiego pn. „Liczebność i rozmieszczenie włochatki *Aegolius funereus* na powierzchniach próbnych w Puszczy Bydgoskiej w roku 2020” dodatkowo wynika, że Lasy Lublinieckie stanowią pozostałości Puszczy Śląskiej i jeden z większych kompleksów leśnych na śląsku o powierzchni ok. 90000 ha, przy czym 63000 ha to obszary zalesione. Lasy Lublinieckie obecnie są też jedną z głównych ostoi włochatki na śląsku i są najważniejszą ostoją tego gatunku na Górnym Śląsku. Włochatka zajmuje w tych lasach dziuple i rewiry, zwłaszcza w borach świeżych i wilgotnych. Wg ww. opracowań wszystkie dziuple lęgowe włochatek znajdowane były w 100-120 letnich drzewostanach sosnowych. Nie jest jednak wykluczone odbywanie lęgów tego gatunku w budkach lęgowych. Autor pierwszego wymienionego opracowania wykrył 1 lęg tego ptaka w budce lęgowej typu D, co mogło być spowodowane wycinką drzewa z zajęcią w poprzednich latach dziuplą. Oprócz dziupli, warunkiem decydującym o przydatności danego terenu do lęgu jest obecność sporej domieszki świerka w podszycie. Często w pobliżu miejsca lęgu stwierdzane były gęste młodniki sosnowe lub sosnowo -świerkowe, a część rewiru pokarmowego stanowiły otwarte powierzchnie takie jak: zręby, uprawy leśne lub śródleśne łąki i nieużytki. Takie tereny są zasobniejsze w drobne gryzonie niż wewnątrz lasu, poza tym stanowią miejsce schronienia przed dziennymi

drapieżnikami, nękającymi włochatkę ptakami wróblowymi oraz są miejscem schronienia podlotów sów po wylocie z dziupli. Najmniejsza stwierdzona na badanej powierzchni odległość pomiędzy sąsiadującymi ze sobą zajętymi dziuplami wynosiła ok. 900 m. Jedna z zajętych dziupli (leśnictwo Krywałd) znajdowała się ok. 25 m od szosy Tworóg – Koszęcin. Wysokość zajętej dziupli, w głębi lasu wahała się w granicach od 4 do 11 m. Aktywność głosowa samców włochatki w Lasach Lublinieckich rozpoczyna się w ostatniej dekadzie lutego, a największe nasilenie przypada na trzecią dekadę marca. Dziuple zajmowane przez pary lęgowe stwierdzane są od połowy marca jednak większość z nich była zajmowana w kwietniu. Wyloty młodych z dziupli przypadają na koniec maja i pierwsze dni czerwca. Jak wskazują obserwacje, pary lęgowe zajmują jedne i te same dziuple przez szereg lat. Najdłużej zasiedlona dziupla zajęta była przez okres 6 lat. Włochatka zajmuje dziuple wykute przez dzięcioła czarnego *Dryocopus martius* w sosnach zwyczajnych (nawet w egzemplarzach drzew całkowicie obumarłych).

Największym zagrożeniem dla włochatki jest nadmierna eksploatacja lasów, zwłaszcza wycinka starodrzewi sosnowych, odbywająca się w okresie lęgowym ptaków, a także fragmentacja lasów i wszelkiego rodzaju zabiegi związane z „prześwietleniem” fragmentów leśnych mogących stanowić potencjalne siedlisko włochatki. Innego rodzaju zagrożeniem mogącym wpłynąć na populację włochatki może być budowa drogi szybkiego ruchu przebiegającej przez kompleks leśny. Powyższe powoduje nie tylko utratę potencjalnych siedlisk, ale również fragmentację leśnych zasobów, zakłócając naturalny korytarz migracyjny oraz zwiększając poziom zanieczyszczenia hałasem.

Warunkiem dla zachowania pojedynczych stanowisk i zwiększenia populacji tego gatunku powinno być pozostawienie grupy, a nawet pojedynczych dziuplastych drzew na zrębach jak również w innych miejscach wskazanych przez przyrodników. Dotyczy to również drzew martwych i zamierających. Dobrą praktyką zwiększającą populację włochatki jest też zwiększenie liczby odpowiednich budek lęgowych – typu D, obitych blachą lub zabezpieczonych kolcami w celu zabezpieczenia przed drapieżnikami, w młodszych 60-80 letnich drzewostanach. Wskazane jest również tworzenie stref ochronnych w promieniu 50 m od zajętej dziupli, w której obowiązywałby zakaz prac leśnych na podobnych zasadach, jak w przypadku stref ochronnych dla gatunków ptaków w Polsce.

Sóweczka *Glaucidium passerinum* jest w Polsce bardzo nielicznie lub nielicznie lęgowym gatunkiem ptaka z rodziny puszczykowatych *Strigidae*. Jej występowanie ma charakter wyspowy ograniczający się głównie do większych kompleksów leśnych o „puszczańskim” charakterze oraz do zalesionych terenów górskich i przedgórskich. Krajowa populacja sóweczki w latach 2008-2012 oceniana była na 1000-1500 par (Chodkiewicz i inni 2015). Sóweczka podobnie jak włochatka, występuje w starych, 100-140 letnich drzewostanach sosnowych z udziałem świerka. Istotne dla gatunku jest też występowanie bujnego podszytu świerkowego, obecność uschniętych drzew, cieków wodnych, młodników, upraw leśnych, drągowin. Powyższe wskazuje na zajmowanie przez te ptaki urozmaiconych środowisk. Jednym z głównych czynników zagrażających gatunkom związanym z lasami o charakterze naturalnym są leśne prace gospodarcze. Sóweczka, ze względu na dużą wrażliwość na tego typu działania oraz stosunkowo nieliczną populację, została objęta ochroną strefową. Sóweczka jest też gatunkiem z grupy 2 (ptaki lęgowe o średniej wrażliwości na hałas). Dystans oddziaływania dla tego gatunku wynosi 500 m, a krytyczny poziom dźwięku 58 dB (w dzień). W zależności od nasilenia ruchu (od 10.000 do 50.000) pojazdów na dobę pierwsze 100 m od pasa drogowego traci swoją przydatność siedliskową od 40% do 100%. Zjawisko utraty przydatności siedliskowej zanika po przekroczeniu dystansu oddziaływania (500 m) lub izofony 58 dB. Przy natężeniu ruchu poniżej 10.000 pojazdów na dobę odległość 100 m od pasa drogowego powoduje już marginalny spadek

przydatności. Sóweczka tak jak i włośchatka (oraz inne gatunki sów) są szczególnie narażone na kolizje drogowe. Również dla obu gatunków sów skuteczność ekranów akustycznych jest raczej mała, ze względu na punkt aktywności głosowej położony wysoko w koronach drzew. W trakcie inwentaryzacji przyrodniczej wykazano sówczkę w km 3+100 tj. 150 m od przedmiotowej trasy.

W celu poszerzenia informacji dotyczących występowania włośchatki i sóweczki w Lasach Lublinieckich Inwestor zwrócił się do Nadleśnictwa Brynek. Z przedstawionych danych wynika, że włośchatka jest regularnie spotykana w lasach leśnictwa Krywałd, gdzie wyprowadza swoje lęgi. W nadleśnictwie Brynek została utworzona jedna strefa ochronna włośchatki. Strefa ta jest monitorowana od momentu jej powołania. Każdego roku potwierdzane jest zasiedlenie dziupli i lęgów. Prace gospodarcze zaniechane są tylko w ww. strefie. Nadleśnictwo zobligowane jest do pozostawienia kęp starodrzewia na zrębach – obligatoryjnie 5% ich powierzchni.

Na potrzeby prowadzonego postępowania dotyczącego oceny oddziaływania inwestycji sporządzone zostało opracowanie pn. „Występowanie włośchatki i sóweczki w części obszaru Lasów Lublinieckich wraz z propozycją monitoringu i kompensacji w ramach planowanej budowy Drogi Ekspresowej S11 w województwie śląskim - odcinek 2” (K. Belik, R. Gwóźdź, Boruszewice, 2024 r.). Na podstawie znajomości gatunku określono, że bufor 500 m od granic pasa drogowego stanowi obszar jaki może zostać porzucony przez ptaki w związku ze spadkiem przydatności siedliskowych. W buforze tym stwierdzono 5 kolizji z siedliskiem włośchatki i 5 kolizji z siedliskiem sóweczki na przebiegu trasy. Dla porównania, w wariancie 1 stwierdzono łącznie 2 kolizje z siedliskami włośchatki. W wariancie 3 - 5 kolizji z siedliskami włośchatki oraz 5 kolizji z siedliskami sóweczki. Natomiast w wariancie 4 kolizja obejmuje 1 siedlisko sóweczki i 3 siedliska włośchatki. Z tego względu w przywołanym opracowaniu eksperci ornitologów zaproponowali działania związane z kompensacją przyrodniczą utraty siedlisk tych sów oraz odpowiedni monitoring efektywności takich działań.

Reasumując, badania sów dostarczyły informacji o ekspansji włośchatki i sóweczki w Lasach Lublinieckich. Obecnie obserwuje się stabilną populację tych sów i ich równomierne rozmieszczenie. Nie nastąpiło również jeszcze wysycenie wszystkich optymalnych dla nich siedlisk. Oba gatunki preferują stare bory sosnowe świeże i wilgotne z domieszką świerka przy podszycie. W przypadku włośchatki warunkiem koniecznym jest występowanie dziupli dzięcioła czarnego, a w przypadku sóweczki dziupli dzięcioła dużego. Biorąc pod uwagę rozległość kompleksu leśnego, powszechność występowania obu gatunków dzięciołów dostarczających dziuple oraz dużą liczbę optymalnych siedlisk dla tych gatunków, można uznać, że zajęcie terenu pod drogę nie będzie czynnikiem limitującym rozwój populacji włośchatki i sóweczki w Lasach Lublinieckich.

Trasa inwestycji (w wariancie wybranym do realizacji), na większości swojego przebiegu zbliża się do południowej granicy zwartego i szerokiego w tym miejscu kompleksu Lasów Lublinieckich. Nienaruszony pozostanie natomiast pas lasu, który biegnie na południe od miejscowości Tworóg. Z uwagi na istniejące zagospodarowanie w tym rejonie, jest on już bowiem częściowo zawężony. Ww. kompleks stanowi istotny fragment, znajduje się bowiem zarówno w obrębie korytarza ekologicznego dla ptaków oraz stanowi ważną odnogę korytarzy ekologicznych dla ssaków kopytnych oraz drapieżnych, zapewniając łączność kompleksu leśnego z położonymi na południe Lasami Rudzkimi. Co więcej jest to jedyny zwarty fragment leśny położony po zachodniej części osi zagospodarowania przebiegającej kolejno przez tereny zurbanizowane miast: Tarnowskie Góry – Brynek - Tworóg – Krupski Młyn, którego zawężenie i częściowe pozbawienie funkcji migracji po zachodniej części tej osi, znacząco wykluczyłoby jego ważną funkcjonalność w tym zakresie. Miałoby to miejsce

w momencie, gdy alternatywny wariant przebiegu trasy S11 przecinałby ten kompleks i występujące tam korytarze ekologiczne.

Jednocześnie obecność rozległego kompleksu leśnego na północ i wschód od granic wariantu realizowanego inwestycji, umożliwi bytowanie i migracje zwierząt na terenach wolnych od niekorzystnych oddziaływań drogi.

Przy zastosowaniu określonych w niniejszej decyzji działań minimalizujących oddziaływanie inwestycji na ptaki oraz kompensujących ich utracone siedliska, nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania budowy drogi w wariantcie inwestorskim na obydwa omawiane gatunki ptaków.

Nietoperze są kolejną grupą zwierząt narażoną podczas prac polegających na wycince drzew. Jakkolwiek w zadrzewieniu przeznaczonym do wycinki nie stwierdzono kolonii nietoperzy, to jednak podczas badań na potrzeby sporządzenia raportu wykazano, że obszary leśne kolidujące z inwestycją stanowią dla lokalnych populacji chiropterofauny szlaki migracji na żerowiska oraz w mniejszym stopniu - żerowiska same w sobie. Powyższe nie wyklucza jednak okresowego wykorzystywania zieleni przez nietoperze jako np. schronień kolonii letnich. Często zdarza się bowiem, że w okresie aktywności zwierzęta te zmieniają miejsce kryjówek, nawet co kilka nocy w obrębie jednego kompleksu leśnego.

W przeglądanej do wycinki zieleni znalezione zostało ok. 10 dziupli potencjalnie wykorzystywanych przez nietoperze. Jednakże jak podkreślono w dokumentacji, zajmowanie schronień przez nietoperze może nastąpić niekoniecznie w typowych dziuplach. Jako schronienia nietoperze wybierają bowiem również ubytki wgłębne, ubytki po odrzuconych konarach, odstrzeleniach pod korą lub szczeliny w drzewach. Ochronie nietoperzy na tym etapie służy zatem pkt II.1.9. decyzji, zgodnie z którym drzewa przeznaczone do wycinki, które są stare, dziuplaste, z wypróchnieniami i odstającą korą, w tym drzewa, których pierśnica wynosi minimum 50 cm muszą zostać skontrolowane przez chiropterologa.

Analogicznie jak w przypadku ptaków nakazano, aby kontrole chiropterologiczne wykonywane były w krótkim okresie czasu przed rozpoczęciem robót przygotowawczych. Pozwoli to uniknąć ryzyka zasiedlenia przez zwierzęta skontrolowanych już drzew przed ich usunięciem. W przypadku nietoperzy kontrole takie muszą zostać wykonane niezależnie od pory roku, w której prowadzone będą prace, ponieważ zwierzęta te mogą wykorzystywać wskazywane obiekty zarówno jako schronienia letnie jak i zimowe.

Występowanie w rejonie inwestycji licznych, cennych gatunków ptaków jest również powodem, dla którego tutaj. Organ określił pozostałe warunki, służące ochronie tej grupy zwierząt. Ponieważ nie wszystkie ptaki gniazdują pośród roślinności wysokiej, określając warunki realizacji przedsięwzięcia uwzględniono też ochronę gatunków gniazdujących na ziemi, w budynkach, wygrzebujących nory. Takie gatunki ptaków również były obserwowane bowiem podczas inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej na potrzeby Raportu.

W skład nadzoru przyrodniczego, który dokona przeglądu terenu przed usunięciem roślinności trawiastej (zgodnie z pkt. II.1.24.4) będzie wchodził m. in. specjalista ornitolog, który zwróci szczególną uwagę na gniazda ptaków mogące znajdować się na ziemi.

Podkreśla się, że w przypadku ptaków uzyskanie zezwolenia na czynności podlegające zakazom (w tym przypadku zniszczenie gniazda/siedliska rozrodu gatunku podlegającego ochronie) i kontynuacja prac możliwe są dopiero po wyprowadzeniu młodych z gniazda.

Kontrola taka musi odbyć się bezpośrednio przed usuwaniem roślinności. Same prace przygotowawcze muszą się odbyć nie wcześniej niż 2 tygodnie przed rozpoczęciem robót ziemnych. Po tym czasie bowiem roślinność odrasta na ogół na tyle, że możliwe jest jej powtórne zasiedlenie przez zwierzęta i konieczna jest ponowna kontrola nadzoru przyrodniczego. Z tego względu najkorzystniejsze jest przeprowadzenie prac przygotowawczych przed rozpoczęciem sezonu wegetacyjnego i niedopuszczanie do

zregenerowania się w pasie budowlanym roślinności zielnej. Zgodnie z pkt. II.1.12 decyzji działania takie muszą być obligatoryjnie realizowane na odcinku inwestycji w km 26+500 - 28+800. Zgodnie z raportem fragment ten jest bowiem istotny dla ortolana, zaliczonego do gatunków kluczowych ornitofauny na tym terenie. Gniazdo ortolana, budowane jest przez samicę na ziemi, pośród gęstej roślinności. Ptaki te przy gnieździe są ponadto bardzo płochliwe. Niedopuszczenie do gniazdowania ortolana na terenie realizacji inwestycji jest istotne. W przypadku założenia gniazda, pomimo wstrzymania prac po jego zlokalizowaniu, spłoszone ptaki mogłyby bowiem i tak porzucić lęg. Zapobieganie przystępowaniu zwierząt do rozrodu na terenie przeznaczonym do zniszczenia jest zatem najbardziej skutecznym sposobem ich ochrony i powinno być realizowane wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Natomiast wykorzystanie nakazanych procedur pozwoli na odcinkowy postęp prac, przy zachowaniu bezpieczeństwa ornitofauny podczas prowadzenia robót przygotowawczych.

Po usunięciu roślinności konieczne będzie zdjęcie wierzchniej warstwy gleby. W warunku w pkt. II.1.13.1 wskazano, aby warstwę humusu ściągniętą w trakcie prac przygotowawczych w całości wykorzystać na etapie prac wykończeniowych. Jak zapewnił Inwestor, zerwana warstwa humusu w maksymalnym stopniu zostanie wykorzystana na terenie budowy. Do czasu ponownego zastosowania, humus nakazano przechowywać w przyzmach o lekko wklęsłej powierzchni, co będzie sprzyjało przyjmowaniu wód opadowych i chroniło urodzajną warstwę gleby przed wysychaniem

Natomiast w pkt. II.1.13.2 nakazano, aby składowane przyzmy kształtować z nachyleniem ścian nie bardziej stromym niż 70°. Strome skarpy mogłyby bowiem zostać zasiedlone przez ptaki. Gatunkiem, który szczególnie łatwo wykorzystuje takie miejsca jest brzegówka (*Riparia riparia*). Poza naturalnymi siedliskami jaskółka ta zasiedla też gliniaste urwiska przy drogach, głębszych rowach, strome ściany żwirowisk, piaskowni, hałd pokopalnianych, wysokich hałd piasku i żwiru, wyrobisk, wykopów, przyzmy oraz kopalni gliny. W województwie śląskim niejednokrotnie notowano brzegówki nawet w pobliżu trwających budów.

Może się zdarzyć jednak, że na terenie budowy znajdują się już strome skarpy lub powstaną one w sposób niezamierzony - z osunięć, obrywów gruntu. Ponieważ brzegówki mogą zasiedlić takie miejsca w przeciągu kilku dni, muszą one zostać skontrolowane przez nadzór ornitologiczny, jeżeli przewidziane jest ich naruszenie w okresie od ok. 10 kwietnia do 31 sierpnia każdego roku (okres lęgowy brzegówki). W przypadku stwierdzenia na terenie budowy obecności nor czy kolonii lęgowych, konieczne będzie umożliwienie przeprowadzenia ptakom lęgów, a późniejsze zniszczenie siedliska będzie możliwe dopiero po uzyskaniu zezwolenia na realizację czynności zakazanych w stosunku do chronionych gatunków zwierząt. Zalecane jest zatem zniwelowanie istniejących już skarp na terenie budowy przed ok. 10 kwietnia i bieżące niwelowanie wszelkich osunięć i obrywów, co jest najkorzystniejszym rozwiązaniem.

Budowa drogi ekspresowej S11 wymusza też konieczność wyburzeń istniejących budynków mieszkalnych i gospodarczych, kolidujących z inwestycją. Łącznie, w wariancie WII przewidziano do wyburzenia 7 budynków mieszkalnych i 6 budynków gospodarczych w miejscowości Radzionków (1 mieszkalny, 2 gospodarcze) oraz Piekary Śląskie (6 mieszkalnych, 4 gospodarcze). Kierując się zasadą przezorności, z uwagi na możliwość występowania w wyburzanych obiektach siedlisk gatunków ptaków oraz nietoperzy nakazano ich kontrolę z udziałem specjalistów z nadzoru chiropterologicznego i ornitologicznego.

W celu ochrony nietoperzy zdecydowano też o konieczności zastosowania miejscowo specjalnej technologii prowadzenia robót ziemnych. Wynika to z faktu, że niewielki odcinek drogi gminnej, który jest objęty zakresem planowanego przedsięwzięcia, tj. zjazd do

Tarnowskich Gór z węzła drogowego Tarnowskie Góry Zachód, będzie przebiegał w granicach obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko – Bytomskie. Na terenie projektowanego zjazdu nie występują otwory wlotowe wykorzystywane przez nietoperze. Zgodnie z Raportem budowa zjazdu nie spowoduje bezpośredniej ingerencji w podziemia. Aktualne inwentaryzacje nietoperzy nie wskazały wykorzystywania tych części systemu przez te zwierzęta. W obszarze budowy zjazdu nie stwierdzono stałych stanowisk nietoperzy, a także wykorzystywania tego obszaru jako żerowiska czy miejsca migracji. Teren realizacji inwestycji będzie znajdował się w odległości ok. 5 km od najważniejszych otworów wlotowych wykorzystywanych przez występujące w tym rejonie nietoperze. Ponieważ nie jest jednak możliwe dokładne określenie, jaki zasięg posiada cały system podziemnych wyrobisk i chodników, kierując się zasadą przezorności tutaj. Organ w pkt. II.1.15 decyzji nałożył również obowiązek, aby prace prowadzone w granicach obszaru Natura 2000, służące wzmocnieniu słabego podłoża gruntowego pod drogą, prowadzone były w sposób ograniczający emisję hałasu oraz powstawanie wibracji. W uzupełnieniu do Raportu wskazano, że odpowiednia w tym przypadku będzie technologia "jet grouting". Polega ona na mieszaniu gruntu z zaczynem stabilizującym (mieszaną cementowo wodną) wtłaczanym strumieniowo pod wysokim ciśnieniem. Spoiwo po zmieszaniu z gruntem wiąże tworząc wytrzymałą i szczelną strukturę cementowo-gruntową. Metoda ta została wybrana, gdyż nie powoduje ona drgań podłoża, a ponadto nie powoduje degradacji podłoża, skażenia wód gruntowych oraz nie wymaga użycia ciężkiego sprzętu o dużych wymiarach. Zgodnie z przekazaną dokumentacją, taki sposób prowadzenia prac zapewni, że wyeliminowane zostaną ewentualne zagrożenia, które dla nietoperzy stanowią: płoszenie zwierząt podczas hibernacji, bezpośrednie niepokojenie czy zmiany warunków mikroklimatycznych poprzez otwarcie lub zawalenie części korytarzy lub otworów wejściowych. Natomiast sam hałas spowodowany prowadzonymi pracami budowlanymi nie będzie znacząco większy od obecnego poziomu hałasu powodowanego przez pojazdy wykorzystujące istniejące ciągi komunikacyjne (w stanie istniejącym na terenie tym przebiega droga krajowa DK 11, która położona jest w odległości 0,5 km m od Sztolni Kopalni Bobrowniki oraz 1,3 km od Sztolni Blachówka Zachodnia, podczas gdy odcinek projektowanej drogi gminnej planowanej do budowy na terenie obszaru Natura 2000 zlokalizowany jest w odległości ok. 5 km od otworów wlotowych nietoperzy na obszarze Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko – Bytomskie). Niemniej, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Raporcie, w przypadku wielkopowierzchniowych inwestycji budowlanych, zlokalizowanych blisko lub w obrębie terenów, w których przedmiotem ochrony są nietoperze, właściwym jest wskazanie zalecenia nadzoru chiropterologicznego na każdym etapie inwestycji budowlanej. W przypadku odnalezienia w czasie prac budowlanych wejść/wlotów, które uległyby zasypaniu, bądź w sytuacji zawalenia chodników, chiropterolog będzie mógł zdecydować o konieczności wstrzymania prac i konieczności podjęcia dodatkowych działań. W zależności od wielkości oddziaływania może to być: udrożnienie wlotów do systemu, zmiany konstrukcyjne zapewniające drożność i dostępność korytarzy, stworzenie zimowisk zastępczych, jako rekompensaty po utracie siedliska. W ocenie tutaj. Organu zaproponowane działania zapewnią skuteczną ochronę chiropterofauny podczas prowadzenia prac w tym rejonie, co zostało odzwierciedlone w sentencji decyzji.

Ponieważ podczas realizacji inwestycji dojdzie do zniszczenia terenów leśnych, stanowiących miejsce występowania licznych gatunków ptaków oraz nietoperzy w pkt. II.1.7 i pkt. II.1.8 decyzji nałożono obowiązek kompensacji utraconych potencjalnych siedlisk rozrodu oraz schronień dla tych dwóch grup zwierząt. W przedłożonym raporcie oszacowano wymaganą liczbę budek dla ptaków oraz nietoperzy na podstawie doświadczenia

eksperckiego przy innych inwestycjach liniowych, których realizacja wiązała się z wycinką lasu oraz wyników inwentaryzacji przyrodniczej wykonanej na potrzeby ww. raportu. Z dokumentacji wynika, że biorąc pod uwagę liczebność lokalnych populacji ptaków i nietoperzy korzystających z terenów leśnych, a także brak stwierdzeń gniazd ptaków oraz kolonii rozrodczych nietoperzy na terenach leśnych w okresie prowadzenia inwentaryzacji, oceniono, że liczba budek/skrzynek będzie wystarczająca. W opinii tut. Organu ocena ta jest wiarygodna.

Budki lęgowe będą mogły zostać zasiedlone przez takie gatunki ptaków jak: budki zamknięte typu A1 przez m. in. modraszkę, mazurka, muchołówkę żałobną, nieco rzadziej sikorę sosnowką i czubatkę; budki zamknięte typu A przez bogatkę, mazurka, wróbla, modraszkę, pleszkę, kowalika, muchołówkę żałobną i białoszyją, krętogłowa, rzadziej sosnowkę i czubatkę, natomiast budki zamknięte typu B przez szpaka, dzięcioła dużego, krętogłowa czy sóweczkę. Zastosowane będą również budki półotwarte, które są zasiedlane przez muchołówki szare i pliszki siwe. W mniejszej liczbie zamontowane zostaną skrzynki oraz kosze dla ptaków, których populacje występują w mniejszym zagęszczeniu, tj. gatunków sów oraz kaczek.

Ze względu na opisane szeroko w niniejszej decyzji specyficzne uwarunkowania ochrony puszczańskich gatunków sów: włośchatki i sóweczki oraz znaczenie Lasów Lublinieckich dla populacji tych gatunków w regionie – możliwości wykonania kompensacji dla tych gatunków zostały szczegółowo przeanalizowane, w tym w opracowaniu eksperckim

pn.: „Występowanie włośchatki i sóweczki w części obszaru Lasów Lublinieckich wraz z propozycją monitoringu i kompensacji w ramach planowanej budowy Drogi Ekspresowej S11 w województwie śląskim - odcinek 2” (K. Belik, R. Gwóźdź, Boruszewice, 2024 r.). Po analizie wszystkich dostępnych materiałów tut. Organ uznał wskazane w opracowaniu działania za zasadne, w pkt. II.1.7 ppkt.3 decyzji nakazał zatem, aby w ramach kompensacji utraty siedlisk gniazdowania włośchatki zawieszono zostały budki lęgowe typu D w skali 5: 1, co daje łączną liczbę 25 szt. dla wariantu inwestycyjnego. Kierując się natomiast informacjami dotyczącymi biologii sóweczki i pozostałymi opracowaniami ekspertów z dziedziny ornitologii zdecydowano, że utrata siedlisk lęgowych przez sóweczkę nie musi być kompensowana przez wieszanie budek ze względu na większą dostępność nadających się dla tego gatunku dziupli. Spełnienie powyższych warunków zapewni zatem dodatkowe miejsca gniazdowania dla licznych, występujących w tym rejonie gatunków ptaków, które mają pod tym względem różne wymagania. Tut. Organ nakazał również, aby montaż wszystkich budek lęgowych odbywał się pod nadzorem specjalisty ornitologa z nadzoru przyrodniczego. Ornitolog dysponując bieżącą wiedzą o uwarunkowaniach terenowych w otoczeniu inwestycji zadecyduje, w porozumieniu z miejscowym nadleśniczym, m.in. o ich ostatecznym rozmieszczeniu. Dla przykładu należy podać, że powszechnie rekomendowane jest, aby lokalizacja budek dla włośchatki uzależniona była od stwierdzeń rozmieszczenia rewirów zajętych przez samce tego gatunku. Zawieszono na wysokości ok. 8 m. budki są uzupełnieniem bazy lokalowej sów. Dzięki temu włośchatki mają do wyboru naturalne dziuple oraz budki lęgowe. Ornitolodzy zalecają montować budki w odległości od 1 do 2 km od pasa drogowego w porozumieniu z poszczególnymi nadleśnictwami w odpowiednich oddziałach leśnych, które charakteryzują się odpowiednim wiekiem drzewostanu i w których w najbliższych latach nie będą prowadzone wycinki. Dodatkowo należy zamontować pierścienie z blachy na pniu nad i pod budką lub przeznaczone do tego kolce, co ma posłużyć zabezpieczeniu lęgu przed drapieżnikami.

Dla wszystkich ptaków istotne jest rozmieszczenie budek lęgowych na odpowiedniej wysokości, w pewnej odległości od siebie i w otoczeniu siedlisk sprzyjających występowaniu gatunków, dla których są dedykowane. Duże znaczenie ma również odległość wywieszanych

budek od drogi. Dla skutecznej kompensacji powinny one być z jednej strony umieszczone możliwie blisko miejsc, gdzie wycięte zostały drzewa będące dla ptaków naturalnym miejscem gniazdowania, z drugiej strony budki muszą być zawieszone w takim oddaleniu od pasa drogowego, aby ptaki nie były płoszone. Należy tutaj nadmienić, że różne gatunki ptaków cechują się różną wrażliwością na hałas, w tym hałas komunikacyjny. Z tego powodu ostateczne wskazanie odpowiednich dla budek miejsc przez specjalistę ornitologa będzie optymalnym rozwiązaniem.

Czyszczenie budek, ich właściwą konserwację, w tym wymianę w przypadku zużycia lub zniszczenia nakazano prowadzić corocznie pod bezpośrednim nadzorem i zgodnie z wytycznymi specjalisty ornitologa, przez okres 10 lat, w terminie pomiędzy 16 października, a 28 lutego (pkt II.2.1 decyzji). Okres 10 lat pozwoli na zapewnienie dostatecznie długiego czasu przejściowego, w którym wykorzystane będą mogły być siedliska alternatywne w postaci budek, aż do czasu naturalnego utworzenia się nowych siedlisk dla ptaków. Działania będą odbywały się zatem poza okresem lęgowym wszystkich gatunków ptaków, zwierzęta nie będą zatem niepokojone podczas przystępowania do lęgów. Czyszczenie budek jest działaniem ważnym i nakazanym na etapie eksploatacji przedsięwzięcia, zapobiega bowiem rozprzestrzenianiu się wśród ptaków chorób oraz pasożytów.

Także nietoperze często korzystają ze schronień, które oferują drzewa (np. w wypróchnieniach, dziuplach, szczelinach w pniach, pod odstającą korą itp.). Z tego względu, biorąc pod uwagę skalę wycinki zaplanowanej w ramach działań związanych z zamierzeniem, tut. Organ za zasadne uznał nałożenie obowiązku dokonania rekompensaty w postaci wywieszenia skrzynek dla nietoperzy - pkt. II.1.8 decyzji. Skrzynki dla nietoperzy nie stanowią tylko miejsc ich rozrodu. Takie schronienia mogą być wykorzystywane przez samce podczas okresu letniego, przez samice odchowujące młode jako schronienia przejściowe, przez osobniki migrujące poszukujące schronień tymczasowych lub jako miejsca dziennego odpoczynku nietoperzy. Nakazano rozwieszenie dwóch typów skrzynek. Dzięki temu różne, występujące na tym terenie gatunki nietoperzy będą mogły znaleźć odpowiednie schronienie.

Duży wpływ na wykorzystywanie skrzynek przez nietoperze ma ich rozmieszczenie. W pkt. II.1.8 decyzji określona została zatem wysokość wywieszenia skrzynek i konieczność ich rozmieszczenia w odpowiednich skupiskach. Wskazano też, że część skrzynek powinna być na stronie o wystawie południowo-wschodniej, a część na stronie o wystawie południowo-zachodniej. Miejsce umieszczenia musi determinować swobodny i niezastłony, np. gałęziami, dołot do otworu skrzynki. Powyższe warunki są uniwersalne dla większości gatunków nietoperzy. Dla zapewnienia pełnej efektywności podjętych działań montaż skrzynek musi odbywać się jednak pod nadzorem chiropterologa, który wybierze ostatecznie odpowiednie miejsca w terenie, w porozumieniu z właściwym miejscowo nadleśniczym. W warunku w pkt. II. 2.2 wskazano, aby corocznie wykonywać kontrolę skrzynek dla nietoperzy oraz ich właściwą konserwację, w tym wymianę w przypadku zużycia lub zniszczenia. Czyszczenia budek typu Stratmann należy natomiast dokonywać nie rzadziej niż na 2 lata (budki 'mopkowe' są samoczyszczące). Działanie to będzie realizowane pod bezpośrednim nadzorem i zgodnie z wytycznymi specjalisty chiropterologa, przez okres 10 lat, po uprzednim skontrolowaniu, czy schronienie nie jest zajęte przez nietoperze. Tut. Organ zdecydował o skróceniu terminu proponowanego w raporcie jako właściwy do czyszczenia i konserwacji skrzynek dla nietoperzy. W raporcie wskazano okres od 16 października do 28 lutego. Wynika to z faktu, że generalnie skrzynki dla nietoperzy stanowią ich przejściowe schronienia czy miejsca rozrodu w okresie letnim. Zimowanie nietoperzy zwykle odbywa się w natomiast w miejscach o bardziej stałych warunkach

klimatycznych. Niemniej pojawiają się doniesienia o nietoperzach korzystających ze skrzynek również w innych miesiącach, np. na terenie Chojnowskiego Parku Krajobrazowego w 2023 r. w skrzynkach obserwowano karliki drobne po połowie listopada. Natomiast już 16 lutego chiropterolodzy z Towarzystwa Przyrodniczego „Bocian” odnotowali w skrzynkach gacki brunatne oraz karliki. Można zatem przyjąć, że zachowanie zwierząt może ulegać zmianie w poszczególnych latach, zwłaszcza podczas stosunkowo ciepłych zim. Dlatego tut. Organ kierując się zasadą przezorności nakazał czyszczenie skrzynek w okresie od 1 grudnia do 15 lutego, a także co istotne musi ono odbywać się pod nadzorem chiropterologa, który przed ingerencją w skrzynki musi wykluczyć obecność w nich nietoperzy. Podobnie jak w przypadku ptaków, okres 10 lat na czyszczenie, naprawy i konserwacje budek zagwarantuje odpowiednią ochronę i utrzymanie siedlisk alternatywnych przez dostatecznie długi czas, do momentu utworzenia się nowych siedlisk dla nietoperzy.

Na etapie eksploatacji drogi, w zakres działań minimalizujących jej oddziaływanie na ptaki, nietoperze, a także pozostałe zwierzęta, wchodzi w zasadzie wszystkie zabiegi ograniczające wykraczanie niekorzystnych czynników takich jak hałas i światło poza pas drogowy. W tej sytuacji korzystne dla zwierząt, w tym ptaków i nietoperzy są zadrzewienia i zakrzewienia przydrożne oraz ekrany akustyczne (nawet jeżeli zostały posadowione z innego powodu). Ekrany oraz odpowiednio zastosowane zadrzewienia wymuszają również wyższy pułap przelotu, a tym samym przeciwdziałają kolizjom zwierząt z pojazdami.

W pkt. II.1.10 decyzji nałożono warunek, aby nie wprowadzać gęstych, rzędowych nasadzeń krzewów o nieregularnej linii po zewnętrznej stronie ekranów przeciwośluszeniowych.

Działania związane z projektowaniem zieleni przy inwestycji nie powinny bowiem powodować zwabiania nietoperzy w jej rejon, a brak zadrzewień wzdłuż ekranów zmniejszy 'przyciąganie' nietoperzy, wykorzystujących ciągi zadrzewień jako szlak migracji czy żerowisko, w pobliżu inwestycji, co zminimalizuje prawdopodobieństwo przypadkowych wlotów za ekrany przeciwośluszeniowe i potencjalne kolizje z pojazdami.

W przypadku przezroczystych ekranów akustycznych kluczowe jest natomiast eliminowanie ryzyka kolizji ptaków z samymi ekranami. Jak wynika z dokumentacji, przyjęte rozwiązania projektowe dla planowanej drogi zakładają stosowanie przezroczystych ekranów w rejonie Piekar Śląskich. W związku z tym, w pkt. III.16 decyzji nakazano zabezpieczenie wszystkich przezroczystych ekranów akustycznych, przy pomocy metod o wysokiej, potwierdzonej badaniami skuteczności. Metody te zostały opisane w opracowaniu Adama Zbiryta, rekomendowanym przez GDOŚ, pn.: „Poradnik ochrony ptaków przed kolizjami z przezroczystymi ekranami akustycznymi oraz oknami budynków”. Do metod tych należy zastosowanie pionowych pasów o wymiarach zgodnych z pkt. III.16. Wykazano, że dzięki tej metodzie liczba zderzeń jest mniejsza o ponad 80%. Pasy nie powinny być węższe niż 2 cm, gdyż wpływa to na wzrost kolizji (Roessler et al. 2007). Najlepiej, jeśli szyby zostaną oznakowane podczas procesu ich produkcji, w przypadku, gdy stosuje się naklejanie na ekrany taśmy, musi ona być dobrej jakości, trwała i odporna na zmienne warunki atmosferyczne. Bardzo wysoką skutecznością wykazały się też metody polegające na stosowaniu na ekranach wzoru w postaci całkowicie pokrywających szybę czarnych kropek, średnicy 0,8 cm w odległości 14 mm od siebie (97,5%), a także stosowanie pionowych linii (w odległości i szerokości jak w przypadku pasów) złożonych z kropek czarnych lub czarnych i pomarańczowych (97,6-94,4%) (Roessler 2010). Czarne włókna lub linie, ułożone poziomo, o szerokości 2 mm (wielkość ta znajduje się na granicy percepcji ptaków) i w odległości 28 mm od siebie również są dopuszczalną metodą zabezpieczeń. Zastosowanie w tym przypadku linii poziomych, do tego na granicy widzialności ptaka, wykazało w testach znaczną skuteczność (92,9% w 2006 r. i 88,4% w 2009 r. według badań Biological Station

Hohenau–Ringelsdorf). Metoda jest rekomendowana w miejscach, gdzie ważny jest również efekt estetyczny, ponieważ ze względu na niskie pokrycie powierzchni tafli przez wzór stosowanie tych ekranów ma dobry odbiór społeczny.

Przy realizacji drogi zastosowane będzie oświetlenie LED, co wskazano w warunku w pkt. II.1.16, które charakteryzuje się zwiększoną trwałością oraz mniejszym poborem energii względem stosowanych dawniej lamp sodowych. Lampy LED posiadają certyfikaty potwierdzające bezpieczeństwo fotobiologiczne zgodnie z wymaganiami normy PN-EN 62471. Określenie barwy światła o ograniczonej emisji promieniowania ultrafioletowego (UV) i niebieskiego, umożliwi przede wszystkim ograniczenie aktywności owadów, których cykl dobowy regulowany jest przez światło. Z kolei mniejsza ilość owadów w rejonie elementów oświetleniowych, pośrednio wpływa na mniejszą efektywność wabienia nietoperzy, co przyczyni się do zmniejszenia ich śmiertelności, w szczególności na oświetlonych, zadrzewionych rejonach przedsięwzięcia, gdzie prowadzone będą prace inwestycyjne. W ww. pkt. II.1.16 decyzji poruszono również kwestię konstrukcji opraw oświetleniowych, która powinna być zamknięta, co dodatkowo zabezpieczy owady przed uwieszeniem w oprawach latarni. Określono także, na stosowanie latarni kierujących wiązkę światła wyłącznie na powierzchnię, którą ma oświetlać (na zaplecze budowy), co umożliwi zmniejszenie efektu zanieczyszczenia światłem na tereny sąsiadujące. Jest to istotne w szczególności dla zwierząt prowadzących nocny tryb życia, występujących na sąsiednich terenach (otwartych i zadrzewionych). Sztuczne oświetlenie wpływa odstraszańco na większość leśnych gatunków zwierząt oraz na ich rytm dobowy.

W pkt. III.1 decyzji wskazano wymagania dla docelowego oświetlenia drogowego. Oświetlenie realizowane w pobliżu przejść dla zwierząt nakazano wprowadzić przy uwzględnieniu wymagań, które pozwolą w maksymalny sposób zminimalizować negatywne oddziaływanie oświetlenia na migrującą faunę (rezygnacja z budowy skrajnych latarni w przypadku, kiedy oświetlony odcinek drogi położony jest bliżej niż 200 m od ich granicy w obszarach leśnych i 500 m w terenie otwartym, zmniejszenie mocy skrajnych latarni, zmniejszenie wysokości latarni, budowa latarni w pasie rozdziału jezdni zamiast wzdłuż ich zewnętrznych krawędzi).

W pkt. II.1.17 decyzji tutaj. Organ nałożył warunki służące ochronie zwierząt w trakcie prowadzenia robót ziemnych. W sentencji decyzji wskazano w jaki sposób należy prowadzić prace, aby umożliwić ucieczkę zwierząt ze stref zagrożenia (skarpowanie wykopów, wstawianie do wykopów desek, pochylni itp.) oraz jak zabezpieczyć głębokie wykopy (np. pod fundamenty obiektów drogowych wynoszące do 22,5 m głębokości), mogące stanowić pułapki dla zwierząt oraz plac budowy przed przedostawaniem się na jego teren małych zwierząt, szczególnie płazów. Grupą zwierząt najbardziej narażoną na urazy i zwiększoną śmiertelność będą płazy, głównie z uwagi na ograniczoną mobilność, małe rozmiary, trudność w pokonywaniu przeszkód terenowych oraz odbywanie sezonowych migracji. Z tego powodu nałożono warunek zgodnie, z którym teren budowy należy zabezpieczyć przed przypadkowym przedostaniem się zwierząt. W warunku tym zostały wskazane również parametry tymczasowych wygrodzeń herpetologicznych, zasady posadowienia wygrodzenia w zależności od ukształtowania i uwarunkowań terenu, wymogi dot. przeglądu i kontroli stanu technicznego i posadowienia płotków, terminy ich ustawienia oraz obowiązek specjalisty herpetologa z nadzoru przyrodniczego w określaniu dodatkowych miejsc wprowadzenia płotków, w przypadku stwierdzenia przenikania tych zwierząt na teren budowy. Lokalizacja płotków tymczasowych wynika z identyfikacji szlaków migracji płazów, a także z lokalizacji ich siedlisk rozrodu, nieprzeznaczonych do zniszczenia. Dodatkowo tutejszy Organ zweryfikował lokalizacje wygrodzeń herpetologicznych podanych w raporcie,

uwzględniając lokalizacje szlaków migracji i siedlisk płazów określone w tabeli nr 1, wskazując miejsca wyłączeń z zapleczy budowy. Płotki ustawiane będą obustronnie. O ewentualnej korekcie lokalizacji wygrodzeń czy dodatkowych miejscach ich wprowadzenia zadecyduje nadzór herpetologiczny, który na bieżąco obserwował będzie aktywności zwierząt, uzależnione od aktualnie panujących warunków pogodowych w danym sezonie. Warunek określa także możliwość zastosowania ścianek szczelnych do wygrodzenia tymczasowego terenu o ile elementy wystające nad powierzchnię gruntu wynosiły będą co najmniej 0,5 m. Ponadto określono na konieczność kontroli przez specjalistę herpetologa i teriologa wszystkich miejsc uznanych za potencjalne pułapki dla zwierząt np. rowów, wykopów, kolein, kanałów technicznych itp. Miejsca te wskazano sprawdzać z większą częstotliwością (dwa razy dziennie – rano i wieczorem) w trakcie trwania wiosennych i jesiennych migracji tj. od połowy lutego do połowy maja oraz od połowy września do połowy listopada. W pozostałym czasie kontrolę tą nakazano prowadzić raz dziennie. Stwierdzone osobniki w tym osobniki dorosłe, formy rozwojowe lub młodociane wskazano przenieść poza rejon objęty pracami, do stanowisk zastępczych, a teren wygrodzić. Kontrolę terenu nakazano prowadzić tuż po zainstalowaniu wygrodzenia. Miejsca przenoszenia zwierząt stanowić będą zbiorniki zastępcze określone w pkt. III.12 lub inne siedliska wskazane przez nadzór, po dokładnym rozeznaniu warunków tam panujących, m.in. pojemności siedliska oraz możliwości przetrwania gatunku we właściwym stanie ochrony. Jednocześnie zobowiązano nadzór przyrodniczy, zwłaszcza herpetologiczny do utrzymywania higieny w trakcie prowadzenia czynności terenowych, przede wszystkim w odniesieniu do sprzętu terenowego oraz obuwia. Zapis ten wprowadzono w związku z pojawieniem się zagrożenia dla rodzimej herpetofauny przez grzyba *Batrachochytrium salamandrivorans* i inne patogeny oraz przyjęciem przez Stały Komitet Konwencji o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk Rekomendacji nr 176 (2015) ws. zapobiegania i kontroli grzyba powodującego chytridiomikozę *Batrachochytrium salamandrivorans* oraz Rekomendacji nr 197 (2017) ws. środków bezpieczeństwa biologicznego dla zapobiegania i rozprzestrzeniania się chorób gatunków płazów i gadów. Warunek ma na celu ograniczenie ryzyka niezamierzonej infekcji wśród odławianych zwierząt. Nadzór herpetologiczny podejmie też działania w sytuacji, gdy nastąpi konieczność zastosowania odwodnienia terenu. W tym przypadku może zarządzić o ustawieniu ścianek szczelnych lub o potrzebie przeniesienia zwierząt w inne, dogodnie dla nich lokalizacje.

Aby zminimalizować efekt płoszenia zwierząt dziko żyjących, zakazano prowadzenia robót w porze nocnej. Wyjątek stanowiły tu będą jednak prace wymagające nieprzerwanego ciągu technologicznego. Doszczegółowienie rodzajów tych prac i miejsc, gdzie będą wykonywane, będzie możliwe na etapie ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Na drogach poprzecznych i zjazdach stosowane będą stop-rynny – tunele z kratami wpadowymi, które pozwalają na bezpieczne przemieszczenie się małych zwierząt pod drogą. Kiedy płaz lub inne małe zwierzę porusza się wzdłuż płotka i dotrze do prostopadle biegnącej drogi (np. serwisowej), może kontynuować swoją wędrówkę bez konieczności wychodzenia na powierzchnię jezdni i zmiany kierunku poruszania się. W przypadku sytuacji odwrotnej tj. jeżeli płaz znajdzie się na powierzchni drogi i wejdzie na kratę - wpadnie do tunelu, a po wyjściu z niego będzie przemieszczać się wzdłuż płotka naprowadzającego.

W pkt. II.1.21 wymienione zostały wszystkie zbiorniki wodne będące siedliskiem występowania płazów, które kolidowały będą z budową trasy. Zbiorniki te w liczbie 5 szt. przewidziane zostały do całkowitej likwidacji. Są to następujące zbiorniki: pierwszy w km 9+860 L, ze zróżnicowaną linią brzegową, otoczony terenami zadrzewionymi – siedlisko występowania: żaby trawnej, żab z grupy zielonych, traszki zwyczajnej; drugi – w km 27+090

L – siedlisko występowania ropuchy szarej, ropuchy zielonej, żab z grupy zielonych, żaby moczarowej, trzeci – w km 27+610 L siedlisko żab z grupy zielonych, ropuchy zielonej i żaby moczarowej. Czwarty – w km 27+700 P stanowi siedlisko występowania żab z grupy zielonych, ropuchy zielonej i ropuchy szarej. Piąty – w km 27+800 L to siedlisko żab z grupy zielonych L, w otoczeniu terenów zadrzewionych. Wszystkie powyższe zbiorniki są niewielkie ze stagnującą wodą o charakterze stałym.

Mając na uwadze ochronę batrachofauny określono szczegółowo sposób postępowania, a także terminy i metody istotne do uwzględnienia przy realizacji prac ziemnych związanych z zasypywaniem zbiorników. Wskazano również zbiorniki zastępcze (pkt. III.12) jako lokalizacje, gdzie możliwe będzie przeniesienie płazów w chwili odłowienia ich z zasypywanych obiektów. Należy przy tym zaznaczyć, że odławianie fauny zasiedlającej zbiorniki nie dotyczy wyłącznie płazów. W przypadku stwierdzenia przez nadzór przyrodniczy innych zwierząt, zostaną one również odłowione i przeniesione do siedlisk zastępczych czy innych dogodnych siedlisk umożliwiających ich przetrwanie we właściwym stanie ochrony. Odławianie i przenoszenie płazów, a także zasypywanie siedlisk płazich konieczne jest wyłącznie pod nadzorem przyrodniczym herpetologicznym po uzyskaniu zezwolenia na czynności zakazane w stosunku do chronionych gatunków zwierząt.

W związku z koniecznością zniszczenia siedlisk rozrodu płazów, w ramach kompensacji planuje się wykonanie 5 kompleksów zbiorników zastępczych. Ich liczba, lokalizacja oraz minimalna powierzchnia zostały określone w pkt. III.12 i są zgodne z zaproponowanymi w raporcie. Analiza przekazanej dokumentacji wykazała, że proponowana liczba zbiorników kompensacyjnych została dostosowana do warunków panujących w otoczeniu planowanej inwestycji, a przy ich wytypowaniu wzięto pod uwagę zarówno jakość, ilość niszczonych siedlisk, jak również dostępność naturalnych zbiorników w pobliżu zamierzenia. Należy zaprojektować zatem 5 kompleksów zbiorników zastępczych (łącznie 12 zbiorników).

W trakcie realizacji przedsięwzięcia zniszczonych zostanie 5 siedlisk płazów, które wykazywały się trwałym charakterem, to jest stale utrzymywały wodę, stanowiły stawy, stałe zbiorniki. Pozostałe 2 siedliska, które mogą zostać tymczasowo naruszone to ciek wodny Mała Panew, gdzie nie ma możliwości określenia powierzchni ewentualnych ingerencji, jednak po zrealizowaniu inwestycji wybudowany obiekt mostowy nad rzeką umożliwi bezkolizyjne ominięcie cieku, tym samym siedlisko to może zostać samoistnie odtworzone i będzie mogło funkcjonować. Drugim miejscem są rozlewiska Potoku Pniowiec, gdzie ma miejsce analogiczna sytuacja. Na podstawie analiz przedstawionych w raporcie i jego uzupełnieniach tutaj. Organ uznał zatem, że wykonanie planowanych kompleksów zbiorników będzie wystarczającym działaniem dla zachowania populacji herpetofauny we właściwym stanie ochrony.

Kompleks zbiorników obejmuje dwa lub cztery zbiorniki, wykonane po obydwu stronach drogi, w celu stworzenia dogodnych warunków do rozrodu dla płazów które przemieszczać się będą w poprzek drogi i zwiększać tym samym pulę genową populacji poszczególnych siedlisk. W pkt. III.13 tutaj. Organ określił też, jaką głębokość i ukształtowanie muszą mieć zbiorniki, aby zapewnić optymalne warunki do rozrodu i bytowania płazów. Kluczowa jest rozległa strefa płycizny z łatwo nagrzewającą się wodą, a następnie strefa 0,5 m – 1,2 m oraz „głęboczek”, który w nieszczelnych zbiornikach znajduje się poniżej zwierciadła wód podziemnych. Zapewni to bezpieczeństwo płazom, szczególnie kijankom w okresach suchych, gdyż powierzchnia głęбочka zapewni stałe utrzymanie warunków wodnych. Zbiorniki powinny mieć ponadto łagodne nachylenie dna i skarp, aby umożliwić swobodne opuszczanie ich przez płazy, a także nieregularną linię brzegową oraz nierówne dno, co zapewni zróżnicowanie mikrosiedlisk i kryjówek dla zwierząt.

Zgodnie z raportem szczegółowy projekt zbiorników retencyjnych opracowany zostanie na etapie Projektu Budowlanego. Zbiorniki będą wyposażone w urządzenia podczyszczające wody opadowe i roztopowe, a większość z nich zostanie udostępniona płazom. Ponieważ zbiorniki muszą być ogrodzone przed dostępem osób trzecich, ogrodzenie to do wysokości około 40 cm ponad grunt będzie miało oczka o dużej rozpiętości, umożliwiające przejście płazom (min. 10 cm x 10 cm). Ponadto zbiorniki udostępnione dla płazów będą miały wyprofilowaną przynajmniej jedną ze skarp zbiornika na poziomie 1:2 lub 1:2,5, aby umożliwić samodzielne wydostawanie się z nich osobników. Parametry te tut. Organ określił w pkt. III.13. W warunku tym nakazano również, aby przynajmniej skarpa o łagodnym nachyleniu wykonana została z pokryciem gruntowym i obsiewem traw, a głębokość zbiorników nie przekraczała 1,5 m, co zapewni bezpieczne warunki dla płazów przebywających w zbiorniku. Tut. Organ nakazał również, aby czyszczenie i odmulanie zbiorników wykonywać we wrześniu, czyli w okresie, kiedy większość płazów nie przebywa w zbiorniku. Jest to czas, kiedy przeobrażone osobniki opuściły już zbiornik, natomiast nie ma jeszcze w nim płazów zimujących w wodzie. W przypadku konieczności wykonania powyższych działań w innym terminie muszą one zostać poprzedzone natomiast kontrolą herpetologa, który w przypadku stwierdzenia obecności zwierząt w zbiorniku będzie nadzorował ich bezpieczne odłowienie oraz wskaże bezpieczne miejsce, do którego będą mogły zostać przeniesione.

Nie przewiduje się natomiast udostępnienia dla zwierząt zbiorników w rejonie węzła drogowego Piekary. W miejscu tym brak jest dogodnych siedlisk bytowania płazów, a droga prowadzona jest przez obszar zabudowany. Z tego względu jezdnia na tym odcinku nie zostanie zabezpieczona wygradzeniami herpetologicznymi. Wygradzone zostaną natomiast same zbiorniki, co zapobiegnie przedostaniu się do nich pojedynczych osobników płazów i ich rozmnożeniu się w miejscu, które nie byłoby bezpieczne dla tych zwierząt.

Elementy odwodnieniowe drogi zostały tak skonstruowane, aby nie stanowiły pułapki czy utrudnień dla przemieszczających się zwierząt oraz nie ograniczały możliwości dojścia do przejścia. W pkt. III.10 określono więc, aby wszelkie obiekty związane z odwodnieniem czy podczyszczeniem ścieków lokalizowane były poza strefą dostępną dla zwierząt (za ogrodzeniem). W przypadku braku takiej możliwości będą one posiadały konstrukcję i elementy wyposażenia, umożliwiające samodzielne opuszczenie przez zwierzęta (tzw. elementy ucieczkowe). W terenie możliwej migracji zwierząt nie będzie otwartych rowów o nachyleniu skarp powyżej 1: 2,5. Natomiast w sytuacji konieczności przecięcia powierzchni przejścia oraz strefy naprowadzającej zwierzęta przez rowy, rowy będą skanalizowane (rurociągiem), lub konstrukcja ich (wypłaszczone skarpy z pokryciem gruntowym) zapewni swobodną migrację fauny. Studnie i niecki wpadowe, separatory, osadniki itp. będą zlokalizowane pod powierzchnią gruntu lub wyposażone w szczelne pokrywy górne o możliwie najmniejszej liczbie otworów obsługowych, z włazem rewizyjnym.

W warunku tym zobowiązano Inwestora, aby przeprowadzał regularne kontrole, konserwacje i naprawy elementów systemu odwodnienia drogi, tj. rowów, studzienek, wpustów ulicznych, wlotów do separatorów i osadników, a także wykaszanie rowów. Powyższe ma zapewnić niezakłóconą drożność systemu odwodnienia przez cały okres eksploatacji drogi, przy jednoczesnym bezpieczeństwie zwierząt przebywających w sąsiedztwie drogi. Dodatkowo nadzór herpetologiczny będzie na bieżąco oceniał i decydował o konieczności wprowadzenia nowych zabezpieczeń niż wyżej wymienione.

Teren przedsięwzięcia znajduje się w zasięgu dorzecza Wisły i Odry. Wyróżnione JCWP to: RW600019118159 Mała Panew od Ligockiego Potoku do Stoły, RW600009118168 Dębica, RW600009118166 Bielawa, RW600009118163 Stoła od źródła do Kanara,

RW200006212669 Szarlejka. Przez obszar inwestycji przepływają następujące ciekі: Mała Panew, Potok Leśny, Dębica, Stoła, Bielawa, Dopływ spod Tworoga, Woda Graniczna, Kanar, Pniowiec, Dopływ spod Puferek, Potok spod Nakła, Rów Świerkłaniecki, Szarlejka, a także liczne rowy melioracyjne. Wszystkie ciekі i rowy charakteryzują się niewielkim spadkiem i małymi prędkościami przepływu wody, mają też różne nachylenia skarp, szerokości dna i głębokości. Ciekі te są znacznie porośnięte roślinnością, co miejscami doprowadziło do powstania zalewisk. Szczegółowy zakres inwestycji w ciekі obejmuje: odcinkową likwidację cieków, budowę nowych odcinków cieków, przebudowę odcinków istniejących cieków, wykonanie odcinkowego umocnienia cieków, regulację rzek i ich konserwację. W raporcie wyróżniono 3 typy umocnień koryt cieków w zależności od uwarunkowań terenowych, lokalizacyjnych oraz od tego czy umacniane będzie istniejące koryto czy przebieg koryta nastąpi w nowym śladzie. Typ 1 umocnienia stanowić będzie narzut kamienny, kamień na zaprawie oraz elementy gabionowe na skarpach, połowice żerdziowe, elementy faszynowe bądź inne elementy naturalne u podstawy skarpy. W przypadku wysokich skarp, ponad poziomem wody miarodajnej zastosowany zostanie humus z obsiewem mieszkanką traw. Umocnienie tego typu realizowane będzie pod obiektami mostowymi oraz maksymalnie 30 m powyżej i poniżej obiektów, a w przypadku rowów pod mostami - maksymalnie 15 m powyżej i poniżej obiektów. W przypadku przepustów umocnienie to obejmie odcinki 10 m poniżej i powyżej tych obiektów inżynierskich. W typie 2 umocnienia zawarto narzut kamienny, u podstawy skarpy połowice żerdziowe, elementy faszynowe bądź inne elementy naturalne. Na skarpach kamień, darninę, obsiew mieszkanką traw lub inne naturalne umocnienie. Umocnienie tego rodzaju zostanie zastosowane na odcinkach poza typem 1 w miejscach koryt projektowanych po nowym śladzie. Typ 3 obejmuje konserwację koryt do głębokości ok. 40 cm polegającą na wybieraniu namulów z koryt cieków, profilowaniu dna, wycince drzew i krzewów, wykaszaniu skarp i innych pracach udrażniających przepływ wód w korycie. Konserwacja stosowana będzie na odcinkach istniejącego koryta wraz z umocnieniem typu 1 i 2. W pkt. II.1.22. narzucono warunki, pod którymi możliwa będzie ingerencja w wody powierzchniowe, wymienione w tabeli nr 9 i nr 10. W tym celu nakazano, aby działania te wykonywać przy zastosowaniu rozwiązań technicznych i organizacyjnych gwarantujących swobodny przepływ wód (biologiczny) korytem, z jednoczesnym zabezpieczeniem go przed ewentualnymi zanieczyszczeniami pochodzącymi z placu budowy czy wzruszenia gruntu. Dopuszczono użycie grodzy, ścianki szczelnej czy kanału obiegowego, co umożliwi swobodne wykonywanie prac w korycie ciekі bez narażenia wód na niekontrolowane zanieczyszczenie i tamowanie przepływu. Główne zaplecza budowy będą lokalizowane w odległości nie mniejszej niż 50 m od koryt rzek oraz 20 m od koryt rowów. Ponadto zabezpieczone zostaną one przed możliwością niekontrolowanego zanieczyszczenia poprzez utwardzenie i wyposażenie w zestawy do usuwania ewentualnych wycieków substancji ropopochodnych zawierające np. sorbenty sypkie, maty i rękawy sorpcyjne. W niektórych przypadkach nie jest możliwe zachowanie ww. kryterium odległościowego od cieków (50 m od rzek i 20 od rowów) głównie z uwagi na konieczność zbliżenia się robót do koryta ciekі np. przy budowie obiektów mostowych. W związku z tym zastosowane będą dodatkowe działania minimalizujące wpływ przedsięwzięcia na ciekі takie jak np.: zabezpieczenie podłoża poprzez jego uszczelnienie za pomocą folii lub maty bentonitowej lub geosyntetyków stabilizowanych np. kruszywem oraz wyposażenie zapleczy budowy w zestawy do usuwania ewentualnych wycieków substancji ropopochodnych zawierające, np. sorbenty sypkie, maty i rękawy sorpcyjne, wykonanie wygradzeń np. poprzez budowę wału ziemnego od strony ciekі lub grodzy z worków z piaskiem, ukierunkowanie spływu powierzchniowego do rowu opaskowego ograniczającego odpływ zawiesiny do urządzeń kanalizacyjnych lub cieków,

stosowanie osadników lub odstojników przed odprowadzeniem wód z odwodnienia wykopów do cieków). Zapewniono, że obecne technologie wznoszenia mostów gwarantują możliwość prowadzenia prac z brzegu bez konieczności wjazdu do koryt rzek.

W warunku pkt. II.1.22.2 narzucono też szczegółowe rozwiązania określające sposób postępowania przy pracach związanych z przełożeniem fragmentów koryt cieków. W tym przypadku istotne jest, aby po przeprowadzeniu prac przygotowawczych w terenie najpierw utworzyć nowy fragment koryta wraz z umocnieniem jego dna i skarp. Po dokładnym przejrzaniu odcinka starego koryta pod kątem występowania zwierząt (pod nadzorem przyrodniczym) należy prowadzić stopniowe opróżnianie wody, po czym dokonać włączenia koryta istniejącego do nowego przebiegu cieku. Etapowość działań oraz właściwie zachowany harmonogram prac ma na celu zmniejszenie negatywnego oddziaływania przełożenia cieków na organizmy wodne.

Jak podano w raporcie, jedynie w rzece Mała Panew stwierdzono występowanie chronionej ryby - śliza *Barbatula barbatula* objętego częściową ochroną gatunkową. W związku z tym wszelkie prace w korycie tego cieku nakazano prowadzić poza okresem tarła tej ryby tj. poza okresem od 1 maja do końca czerwca lub pod ścisłym nadzorem ichtiologicznym, który wykluczy brak rozrodu tego gatunku na fragmencie cieku objętego pracami. Ponieważ doliny rzeczne stanowią mogą miejsce występowania i migracji płazów wprowadzono obostrzenia również z uwagi na herpetofaunę. Ekosystemy koryt cieków wodnych pełnią niezwykle istotną funkcję dla szeregu gatunków zwierząt z różnych grup takich jak ryby, płazy, ptaki i ssaki, w szczególności dotyczy to ich okresu rozrodczego. Zasadniczo niedopuszczalne jest prowadzenie prac w korytach rzek i innych cieków wodnych w sezonie rozrodczym zwierząt. Ze względu jednak na brak w materiale dowodowym szczegółowych danych (w tym harmonogramów) dotyczących terminów prac w obrębie koryt cieków uznano, iż możliwe będzie prowadzenie robót na ciekach w okresach rozrodu płazów i tarła ryb, jednakże pod ścisłym nadzorem przyrodniczym ichtiologicznym i herpetologicznym.

W raporcie wykazano, że gatunki litofilne ryb, takie jak pstrąg i lipień występują wyłącznie w Małej Panwi, a ich obecność na badanym odcinku jest uzależniona wyłącznie od zarybień. Poza ślizek, w Małej Panwi stwierdzono występowanie lipienia, wymienionego w IV Załączniku Dyrektywy Siedliskowej. Gatunek ten wraz z pstrągiem należy do ryb wskaźnikowych. Pozostałe stwierdzone ryby mają niewielkie wymagania środowiskowe, a występowanie ich w większych zagęszczeniach (płoc, okoń, leszcz) świadczy o złym stanie cieków. Jak wykazały badania prowadzone na potrzeby sporządzenia raportu, wiele z badanych cieków jest też całkowicie pozbawionych ichtiofauny.

Inwentaryzacja przyrodnicza dotycząca odcinka Małej Panwi objętego pracami wykazała, że w dnie cieku, praktycznie nie występują frakcje żwirowe i kamieniste. Dno w prawie 90% pokrywa piasek, który uniemożliwia odbycie tarła. Jednocześnie autorzy w uzupełnieniu do raportu wyjaśnili, że tworzenie sztucznych tarlisk np. poprzez wysypanie żwiru zasadniczo nie przynosi oczekiwanego rezultatu. Żwir zostanie w ciągu jednego sezonu zasypany piaskiem.

W celu nadania ciekowi charakteru zbliżonego do naturalnego określono, aby umocnienia w ich obrębie wykonywać przy zastosowaniu naturalnych materiałów takich jak kamień, faszyna, darnina itp. Dopuszczono użycie gabionów wyłącznie w rejonie obiektów mostowych, pod mostem oraz maksymalnie 30 m powyżej i poniżej obiektów, a w przypadku przepustów odcinki na długości maksymalnie 10 m poniżej i powyżej tych obiektów inżynierskich. Przegrody poprzeczne realizowane będą wyłącznie na ciekach, których spadki wynoszą powyżej 2%. W tych przypadkach, w dnie cieku budowane będą bezpieczne dla ryb bystrza redukujące spadek podłużny. Z raportu oraz jego uzupełnień wynika, że bystrza wykonywane będą jedynie na cieku Dębica i Bielawa. Konstrukcja bystrza z racji łagodnego

nachylenia nie powoduje efektu bariery migracyjnej dla organizmów wodnych. Spadki dla Małej Panwi są mniejsze niż 2%, dlatego też nie przewidziano budowy tego typu obiektów regulacyjnych w obrębie tej rzeki. Dodatkowo narzucono warunek zakazujący budowy nowych elementów poprzecznych w korytach rzecznych, powodujących różnicę poziomu pomiędzy wodą dolną, a górną większą niż 10 cm. Kaskady ze stopni żerdziowych o maksymalnej wysokości 20 cm wykonywane będą wyłącznie w korytach rowów melioracyjnych. Niezależnie od rodzaju zastosowanych umocnień określono, aby nie stanowiły one trudności dla przemieszczających się zwierząt w poprzek i wzdłuż koryta. W dokumentacji wnioskowej podano, że nachylenie skarp cieków w stanie istniejącym jest odcinkowo zmienne. W decyzji określono natomiast warunek dotyczący nachylenia skarp w zakresie od 1:2 do 1:3. Im łagodniejsze nachylenie brzegów koryta, tym lepszy dostęp zwierząt do cieków jako wodopoju. Łagodniejsze skarpy sprzyjają również występowaniu płazów w sąsiedztwie cieków, zapewniają lepszą migrację zwierząt w poprzek koryta, a także stworzą sprzyjające warunki do rozwoju roślinności i występowania różnorodności gatunkowej. Jak zostało opisane w raporcie, skarpy cieków i rowów melioracyjnych w pobliżu najść do przejść dla zwierząt, w odległości min. 50 m od krawędzi przejścia dla zwierząt, a także te które przecinają trasę najścia, będą większe lub równe 1:2,5. W ramach przedsięwzięcia nie nastąpi zawężenie koryt cieków ze względu na realizację obiektów mostowych. Przęsła mostów, przepustów i innych obiektów hydrotechnicznych usytuowane będą poza fragmentami koryta. Tego typu budowle zacieniałyby jednak częściowo dolinę rzeczną, w związku z tym siedliska zlokalizowane pod mostem mogą ulec niewielkim oddziaływaniom, które mając na uwadze zakres i skalę przedsięwzięcia nie będą znaczące dla zachowania właściwego stanu ochrony tych siedlisk.

Oprócz odcinkowej likwidacji fragmentów cieków i budowy nowych, przebudowy i regulacji wraz z umocnieniem koryt, przewidziano konserwację cieków. Jak wynika z dokumentacji, koryta cieków wskazane do konserwacji są zaniedbane, porośnięte roślinnością i nie konserwowane od wielu lat. Prace konserwacyjne przy niewłaściwym sposobie prowadzenia działań oraz na dużą skalę mogą jednak przyczynić się do szeregu negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze cieków i jego doliny. Przy prowadzeniu prac utrzymaniowych należy więc w pierwszej kolejności uwzględnić stopień naturalności koryta, tak aby w miejscach o bardziej naturalnym charakterze lub na odcinkach poddanych naturalnej renaturyzacji nie dokonywać radykalnych prac utrzymaniowych. Na takich odcinkach zaleca się pozostawienie części drzew w korycie – wzdłuż nurtu oraz nienaruszonych odsypisk żwirowych, a także umożliwienie zachodzenia naturalnych procesów korytotwórczych. W miejscach, gdzie rzeka przepływa naturalnym korytem, zwłaszcza w sąsiedztwie terenów otwartych, łąkowych, leśnych należałoby dążyć też do przywrócenia naturalnej retencji poprzez m.in. spowolnienie przepływu wody w cieku. W miejscach, gdzie zaplanowane zostało usuwanie roślinności korzeniącej się w dnie zalecane jest pozostawienie pojedynczych, niewielkich kęp w celu stworzenia mikrosiedlisk oraz urozmaicenia koryta rzeczno.

Roślinność korzeniąca się w dnie, nawet w przypadku niestwierdzenia występowania w obszarze gatunków objętych ochroną, pełni liczne funkcje zarówno w kontekście ochrony przyrody jak i wspierania działalności człowieka. Zachowanie części roślinności w korycie cieków może prowadzić do realnych korzyści, związanych z osiągnięciem celów związanych z użytkowaniem wód i wymaganych przez obowiązujące prawo lub względów ekonomicznych. Rozwój właściwej dla danego typu cieków roślinności wodnej obniża tempo erozji dna w porównaniu z odcinkami nieporośniętymi, prowadzi do zatrzymywania wleczonych rumowisk i zawiesin. Pośrednio wpływa na dolinową retencję wody przez utrzymywanie zwierciadła wód podziemnych w dolinie rzeki, poprawia jakość wód powodując

obniżenie stężeń fosforu i azotu, zawiesiny, metali ciężkich czy niektórych związków organicznych. Sprzyja zatem osiągnięciu dobrego stanu ekologicznego rzeki, a także pełni rolę siedliskotwórczą dla dużego zagęszczenia bezkręgowców wodnych, co powoduje znaczący wzrost bioróżnorodności, stanowiąc jednocześnie bazę pokarmową dla ryb rzecznych. Obszary dna porośnięte roślinnością są zarówno źródłem pokarmu dla ryb jak i schronieniem dla narybku. Wpływają również na powstawanie preferowanego przez ryby układu bystrzy i zastoisk w nurcie rzeki i zróżnicowania morfologii cieków.

Problem nadmiernego rozwoju roślinności wystąpić może zwłaszcza w silnie zeutrofizowanych ciekach. Naturalnym i najprostszym sposobem zminimalizowania tego zagrożenia jest pozostawienie lub nawet dosadzenie roślinności drzewiastej przy brzegach, co ogranicza dostęp światła do koryta. Polega to zatem na planowaniu ochrony cieków tak, aby zachować bądź utworzyć mozaikę siedlisk, uwzględniającą lokalne przyrodnicze i gospodarcze uwarunkowania. Kiedy konieczne jest przeprowadzenie mechanicznego przeczyszczenia nadmiernego pokrycia dna roślinnością w zeutrofizowanych ciekach – najlepsze efekty, godzące interesy ochrony siedliska i ochrony przeciwpowodziowej uzyskuje się przeprowadzając częściowe wycinanie roślin np. w układzie warkocza diagonalnych cięć, uwzględniających rozmieszczenie istniejących płatów.

Działania prowadzone w korycie cieków powinny być zawsze prowadzone z dużą rozważnością. Wykonywanie prac w korycie cieków może bowiem stanowić zagrożenie dla wszystkich organizmów związanych ze środowiskiem wodnym bądź wodno-gruntowym, zarówno ryb, jak i zwierząt takich jak małże czy raki. Prace wykonywane na cieku nie mogą naruszać przepisów dotyczących ochrony zwierząt. Inwestor jest zobowiązany do prowadzenia prac bez naruszenia zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków objętych ochroną zgodnie z art. 52 ustawy o ochronie przyrody. Oznacza to zarówno ochronę samych osobników, ich jaj, postaci młodocianych, jak i zakaz niszczenia m. in. gniazd, nor, legowisk, żeremi oraz siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania. W przypadku braku możliwości prowadzenia prac bez naruszenia obowiązujących zakazów Inwestor uzyska zezwolenie właściwego organu ochrony przyrody (rdoś i/lub GDOŚ) na odstąpienie od tych zakazów wydawane w trybie art. 56 ustawy o ochronie przyrody. Podczas realizacji prac obowiązuje również zakaz zabijania zwierząt, w tym z gatunków nie objętych ochroną, który wynika z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2023 r., poz. 1580).

Rowy melioracyjne w ramach przedsięwzięcia zostaną przebudowane na odcinkach od 50 m powyżej i 150 m poniżej projektowanej drogi. Na tego rodzaju obiektach odwodnieniowych zaprojektowano prace polegające głównie na: umocnieniu, udrożnieniu oraz przywróceniu prawidłowej geometrii. Szerokość dna rowów wyniesie 0,50 m, głębokość minimalna 0,50 m, a nachylenie skarp od 1: 1,5 do 1: 3,0, przy czym dla rowów zintegrowanych z przejściami dla zwierząt nachylenie to wynosić będzie co najmniej 1:2,5. Dla rowów, analogicznie jak dla cieków naturalnych przyjęto trzy typy umocnień w zależności od uwarunkowań lokalizacyjnych. Umocnienie typu 1 będzie zastosowane głównie w pobliżu obiektów inżynierskich: pod mostami, przed i za przepustami, powyżej i poniżej wylotów kanalizacyjnych (narzut kamienny/kamień na zaprawie w dnie i na skarpach, połowice żerdziowe, płotek faszynowy, elementy faszynowe bądź inne elementy naturalne u podstawy skarpy, ponad poziomem wody miarodajnej humus z obsiewem mieszkanką traw). Typ 2 umocnienia będzie realizowany na nowoprojektowanych odcinkach koryt rowów, z wyłączeniem miejsc stosowania typu 1 (w dnie grunt miejscowy, u podstawy skarpy połowice żerdziowe, płotek faszynowy, elementy faszynowe lub inne elementy naturalne, na skarpach kamień, darnina, obsiew mieszkanką traw lub inne naturalne umocnienie). Typ 3 – konserwacja będzie stosowany w korytach istniejących rowów (warstwa usuwanych

namułów do 40 cm, profilowanie dna, wycinka drzew i krzewów, wykoszenie skarp). Realizacja rowów zgodnie z warunkami określonymi w pkt. II.1.23 będzie korzystna dla zwierząt występujących w sąsiedztwie, mając na uwadze nadzór specjalisty herpetologa nad prowadzonymi robotami, naturalne umocnienie rowów i łagodne nachylenie skarp. Ocenia się, że prowadzenie działań w obrębie cieków z uwzględnieniem warunków określonych w niniejszej decyzji znacząco nie zakłóci funkcjonowania organizmów wodnych bezpośrednio i pośrednio z nimi związanych.

Wariant II koliduje z następującymi jednolitymi częściami wód powierzchniowych: RW600011118199 Mała Panew od Ligockiego Potoku do Lublinicy (rzeka Stoła - odc. Stoła od Kanara do Małej Panwi); RW600009118168 Dębica (rzeka Dębica); RW600009118166 Bielawa (rzeka Bielawa); RW600009118163 Stoła od źródła do Kanara (Rzeka Stoła (JCWP) – odc. Stoła do dopł. spod Rybnej - Łącznik L2, Potok Pniowiec); RW200006212669 Szarlejka (Rzeka Szarlejka). Zaplanowane przy budowie S11 prace ingerować będą w koryta cieków (przełożenia fragmentów koryt, prace regulacyjne i konserwacyjne). Działania te potencjalnie stanowią zagrożenie dla zwierząt bytujących w ciekach, a także siedlisk i stanowisk roślin nadrzecznych. Budowa drogi S11 nie będzie jednak możliwa bez konieczności naruszenia cieków i ich dolin. Trwałe zmiany w obrębie cieków przewidziano głównie przy przełożeniu odcinków koryt i pracach regulacyjnych, w trakcie których zmianie ulegnie przekrój podłużny i poprzeczny koryta. W ramach przedsięwzięcia przewidziano wykonanie odcinkowych umocnień koryt przekraczanych cieków/rowów w obrębie przebudowywanych mostów/przepustów a także prace konserwacyjne. Odcinki prowadzonych prac w korytach będą krótkie i w aspekcie całych długości JCWP, w obrębie których będą realizowane, nie wpłyną istotnie na elementy morfologiczne JCWP. W zakresie elementów biologicznych w korytach cieków dojdzie do odcinkowych zniszczeń i uszkodzeń siedlisk w strefie nadbrzeżnej i w obrębie koryt cieków oraz do okresowego wzrostu stężenia zawiesiny i pogorszenia warunków tlenowych. Jednak również w tym zakresie należy uznać, iż z uwagi na niewielkie odcinki planowanych prac, zniszczenia te nie będą istotne i w odniesieniu do całej długości JCWP, w zlewniach których będą realizowane, nie będą stanowić zagrożenia dla celów środowiskowych. Realizacja prac w oparciu o warunki niniejszej decyzji zapewniła będzie bezpieczeństwo dla organizmów wodnych, natomiast straty w roślinności wodnej następowały będą w niewielkim stopniu co nie wpłynie znacząco, negatywnie na ocenę siedlisk w skali lokalnej, regionalnej jak i krajowej. Po zakończeniu prac inwestycyjnych roślinność wodna odbudowywała się będzie stopniowo. Oddziaływanie w zakresie usuwania nadbrzeżnej roślinności (ze względu na nizinny charakter cieków) nie spowoduje też trwałych zmian przepływów istotnych z punktu widzenia stanu ekologicznego cieków. W związku z tym nie przewiduje się zagrożenia dla celów środowiskowych JCWP w obrębie których planowane jest przedsięwzięcie.

Dla następujących JCWP w karcie charakterystyki wpisano następujące obszary chronione:

- Mała Panew od Ligockiego Potoku do Lublinicy: rezerwat przyrody jeleniak Mikuliny, obszar Natura 2000 Dolina Małej Panwi, obszar chronionego krajobrazu Lasy Stobrowsko-Turawskie, użytki ekologiczne: Księża Stawy, Łąka trzęślicowa w Kaletach, Torfowisko w Kotach, Starorzecze Małej Panwi Stara Rzeka, Staw Stawki, Hehelec, Dwoinka, Nad Małą Panwią, Świński Łuk, Podarta,
- Dębica RW600009118168: użytek ekologiczny Bagno koło Mikołeski,
- Bielawa RW600009118166: brak obszarów chronionych;
- Stoła od źródła do Kanara RW600009118163: obszar Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie, zespół przyrodniczo-krajobrazowy Doły Piekarskie,

- Szarlejka RW200006212669 obszar Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie, zespół przyrodniczo-krajobrazowy Doły Piekarskie.

Celem ochrony dla ww. obszarów jest w szczególności utrzymanie lub przywrócenie właściwego stanu przedmiotów ochrony obszarów zależnych od wód tj. obszarów wodno-błotnych poprzez m.in. zachowanie naturalnej morfologii koryta, poprawę jakości wód, zapobieganie zmianom stosunków wodnych czy zaburzeń w stosunku do siedlisk, obniżeniu poziomu wód. Z uwagi na brak kolizyjności drogi z powyższymi obszarami chronionymi oraz brak przewidzianych przeszkód w łączności hydraulicznej cieków i ich dopływów z obszarami zależnymi od wód nie stwierdzono negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia związanego z budową drogi na podwyższone cele ochrony JCWP ze względu na występowanie obszarów chronionych.

W pkt. II.1.24 określone zostały obowiązki i zakresy działań każdego ze specjalistów wchodzących w skład nadzoru przyrodniczego. Skład nadzoru wynika z narażonych na oddziaływanie inwestycji elementów środowiska przyrodniczego, które jest na tym odcinku urozmaicone. Inwestycja przebiega przez teren leśny, rolny, przecina również ciek naturalny i rowy melioracyjne. Urozmaicenie terenu wpływa na różnorodność fauny i flory na tym terenie, w tym występowanie licznych gatunków podlegających ochronie oraz cennych siedlisk przyrodniczych. Ponieważ dla ochrony tych elementów zastosowana zostanie cała gama środków minimalizujących negatywne oddziaływanie inwestycji oraz działania kompensacyjne, do prawidłowego ich wykonania niezbędny jest nadzór, składający się ze specjalistów z różnych dziedzin. Nadzór został zobowiązany do prowadzenia systematycznych badań i kontroli stanu środowiska przez cały okres realizacji inwestycji. Osoby sprawujące nadzór przyrodniczy obecne w czasie prowadzenia robót budowlanych, dysponujące szczegółową wiedzą na temat terminów i sposobu prowadzenia, decydowały będą o sposobie wykonania zabezpieczenia, uzyskania odpowiedniego zezwolenia na czynności podlegające zakazom czy też słuszności podjęcia dodatkowych działań związanych z ochroną gatunkową. W uzasadnionych przypadkach, których obecnie nie można przewidzieć, nadzór przyrodniczy, podejmie decyzje o zastosowaniu korekt lub wprowadzeniu dodatkowych zabezpieczeń w organizacji prac budowlanych. W zakresie nadzoru przyrodniczego jest nie tylko kontrola prawidłowego dostosowania się do wskazań wszystkich decyzji wydanych przed uzyskaniem zgody na realizację przedsięwzięcia, ale również zapewnienie by wszystkie prace prowadzone były z poszanowaniem ochrony gatunkowej. Prowadzenie prac pod nadzorem przyrodniczym pozwoli zmniejszyć oddziaływanie na florę i faunę do minimum.

Tut. Organ zdecydował również o obowiązku przedłożenia do RDOŚ w Katowicach corocznych sprawozdań z prowadzonego nadzoru przyrodniczego, wskazując ich zakres i niezbędne do uwzględnienia elementy (pkt. II.1.25 decyzji). Biorąc pod uwagę szeroki zakres działań oraz szczególnie ważne zadania nadzoru przyrodniczego, w ramach minimalizowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, umożliwi to zebranie istotnych informacji o rzeczywistych zagrożeniach środowiska przyrodniczego, które występowały w trakcie budowy oraz skuteczności działań nakazanych w decyzji, a także podjętych przez nadzór przyrodniczy oraz o najlepszych praktykach w zastosowaniu działań ochronnych.

Jak wynika z raportu zaprojektowane i wskazane w pkt. II.1 ppkt.18,19,20 Tabela nr 5, nr 6, nr 7 przejścia dla zwierząt dużych, średnich i małych wyznaczone zostały przede wszystkim na podstawie przeprowadzonych badań terenowych, w trakcie których ustalono miejsca bytowania i przemieszczania się zwierząt, zwłaszcza w okresie wiosennym i jesiennym. Pomocna w tym temacie okazała się również analiza danych pozyskanych z wielu instytucji

(ekspertyzy, waloryzacje przyrodnicze, plany urządzenia lasu i programy ochrony przyrody w LP, przewodniki i inne publikacje dot. lokalnej przyrody, materiały kartograficzne i bazy danych, Bank Danych o Lasach, dane pozyskane z RDLP i RDOŚ, numeryczny model terenu, ortofotomapy, mapy topograficzne oraz inne ogólnodostępne dane przestrzenne). W celu ustalenia i potwierdzenia składu zwierząt zasiedlających teren przebiegu drogi oraz określenia faktycznych szlaków wędrówek fauny wystąpiono także do RDLP, Nadleśnictw, Kół Łowieckich, Stowarzyszenia dla Natury „Wilk”. Natomiast w celu ustalenia zdarzeń drogowych z udziałem zwierzyny na drogach krajowych i wojewódzkich w rejonie planowanego przebiegu drogi S11 dane pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Tarnowskich Górach oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach. W ramach zbierania danych przeprowadzono też liczne wywiady z pracownikami służby leśnej oraz myśliwymi. Pomocny okazał się także wywiad ze społecznością lokalną dotyczący częstotliwości i lokalizacji wypadków i kolizji drogowych ze zwierzętami, a także wywiad z rolnikami w sprawie wyrządzanych szkód w uprawach przez zwierzęta. Zbiór danych oraz wyniki inwentaryzacji przyrodniczej pozwoliły oprócz wytypowania szlaków migracji zwierząt, na wskazanie odpowiednich rozwiązań minimalizujących negatywne oddziaływanie drogi ekspresowej S11 na zwierzęta.

Zagęszczenie i liczba przejść uzależniona jest od uwarunkowań terenu, w tym jego rzeźby, przebiegu korytarzy ekologicznych (korytarz spójności obszarów chronionych Mała Panew, ponadregionalny ornitologiczny Lasy Lublinieckie oraz węzłowy ssaków kopytnych i drapieżnych Lasy Lublinieckie) oraz lokalnych szlaków migracyjnych gatunków kluczowych, na obszarach siedliskowych w miejscach największej penetracji terenu, pokrycia szatą roślinną oraz obecności zabudowy mieszkaniowej, która działa ograniczająco na pewne grupy zwierząt (dotyczy jeleni, wilków, łosi). Przy planowaniu budowy przejść dla zwierząt respektowane były wymagania ekologiczne, zachowania i systemy rozprzestrzeniania się wszystkich gatunków zwierząt. Jak przedstawiono w raporcie, wyróżnia się trzy typy (przyczyny) przemieszczania się zwierząt: codzienne wędrówki w obrębie areалу osobniczego związane z zaspokojeniem różnorodnych potrzeb (m.in. odpoczynek, odżywianie się), migracje sezonowe związane ze zmianami dostępności pokarmu lub bezpieczeństwa, a także zachowaniami rozrodczymi, migracje dorosłych lub młodych osobników w poszukiwaniu nowych miejsc do osiedlenia się oraz partnerów do rozrodu. Przemieszczanie się zwierząt konieczne jest dla prawidłowego funkcjonowania subpopulacji. Dzięki migracjom możliwa jest wymiana genetyczna oraz zaspokajanie podstawowych potrzeb poszczególnych osobników. Projektując przejścia dla zwierząt wzięto pod uwagę także uwarunkowania planistyczne wynikające z MPZP oraz SUIKZP.

Niektóre gatunki zwierząt takie jak: wilk, jeleń, lis, sarna, daniel, mają duże arealy występowania i przemieszczania, co może stanowić konflikt z przebiegiem trasy S11. Jak wskazują autorzy raportu na przedmiotowym terenie stwierdzano występowanie wilka *Canis lupus* oraz wydry europejskiej *Lutra lutra* (rozlewiska rzeki Leśnica - prawostronny dopływ Małej Panwi – w odległości ok. 2,5 km od przebiegu wariantów WI, WII, WIII, WIV w km ok. 0+200 w kierunku północno – wschodnim). Ponadto w lasach lublinieckich stwierdzono występowanie łosia *Alces alces* (okolice Woźniki, Świerklaniec). W związku z tym nie jest wykluczone występowanie migrujących osobników ww. gatunków. W terenie prowadzonych badań nie stwierdzono jednak ich stałej populacji.

Obszary otwarte (wykorzystywane rolniczo) oraz nieużytki w różnym stadium sukcesji naturalnej sprzyjają występowaniu sarny europejskiej, lisa oraz zająca. Z małych ssaków w terenie potwierdzono obecność takich gatunków jak: jeż, ryjówka aksamitna, nornica ruda, nornik bury, mysz domowa, mysz polna. Jeleń szlachetny występował na wyznaczonym przebiegu drogi nieregularnie. Zasadniczo występowanie jelenia oraz sposób użytkowania

siedliska uwarunkowane jest od wielu czynników. Należy do nich dostępność ostoi, mozaikowość terenu, dystrybucja oraz jakość pożywienia, a także penetracja środowiska przez ludzi. Aspekty związane z bazą pokarmową wymieniane są jako najważniejsze. Stwierdzono, że głównie od nich zależne jest występowanie jelenia europejskiego. Największą koncentrację jeleni stwierdzono między 2, a 10 km trasy, natomiast między 4, a 5 km przebiegu w odległości około 1400 m na zachód zlokalizowano rykowisko jeleni. Koncentrację osobników sarny stwierdzono między 0 a 24 km przebiegu trasy. Daniel obserwowany jest na całym terenie badań, w niewielkich koncentracjach. Dzik widziany był głównie w obszarze leśnym (zimą) i rolnym w pozostałych porach roku między 0, a 10 km drogi. Wymagania ekologiczne poszczególnych grup zwierząt czy konkretnych gatunków są kluczowym kryterium przy wyborze umiejscowienia przejść. Przejścia dla zwierząt zaprojektowano więc tam, gdzie zinwentaryzowano największe zagęszczenie osobników zwierząt oraz na istniejących lokalnych szlakach migracji. Na odcinku 2 wariantu II przebiegu trasy S11 stwierdzono główne szlaki migracyjne zwierząt w następujących lokalizacjach: 0+000-0+330, 0+800-1+600, 3+800-4+750, 5+020-6+630, 8+120-8+900, 9+520-10+130, 10+850-11+500, 11+680-12+300, 13+550-14+150, 15+880-16+500, 18+050-18+750, 21+900-22+820. Korytarze migracji stwierdzone w ramach inwentaryzacji pokrywają się ze szlakami wskazanymi przez Nadleśnictwo Świerklaniec.

W wariantu II, w km 0+000-0+330 stwierdzono migrację sarny oraz występowanie bobra, w dolinie rzeki Mała Panew, która na odcinku przecięcia z projektowaną drogą charakteryzuje się występowaniem terenów otwartych i zadrzewień sosny z domieszką brzozy. Brak jest tu zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z utrzymaniem drogi w tym MOP, węzłów drogowych, oświetlonych odcinków dróg w promieniu 500 m. W związku z tym w km 0+195 zaprojektowano przejście dla średnich zwierząt zintegrowane z ciekim Mała Panew. Dalej na wschód od przecięcia rzeki przez drogę S11, w odległości 530 m występuje droga krajowa DK 11, przy niej zlokalizowane są zabudowania miejscowości Koty oraz Lubliniec – dzielnica Pusta Kuźnica, z kolei na zachód występują zabudowania miejscowości Potępa w odległości 1215 m. Charakter użytkowania terenu w tym miejscu nie sprzyja występowaniu dużych ssaków takich jak jeleni, które do bytowania potrzebują zwartej kompleksu leśnego, z ograniczoną penetracją ludzi. Bezpośrednie obserwacje jeleni wraz z tropami odnotowano natomiast na północ od rzeki Mała Panew – w odległości 490 m – na odcinku 1 projektowanej drogi S11. W miejscu tym migracje obserwowano w pasie 800 m. W związku z tym, w centralnej części tego pasa zaprojektowano przejście dla zwierząt dużych – górne, w odległości 850 m od rzeki Mała Panew. Migracja jeleni dalej kontynuowana jest ciągiem kompleksu leśnego powyżej rzeki Mała Panew.

W km 0+800-1+600 drogi stwierdzono migrację sarny i daniela. Jest to obszar leśny, gdzie występuje mozaika obszarów pozrębowych oraz drzewostanów gospodarczych. Brak jest tu zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z utrzymaniem drogi w tym MOP, węzłów drogowych, oświetlonych odcinków dróg w promieniu 200 m. W kierunku północnym zlokalizowane są zabudowania miejscowości Koty oraz Lubliniec – dzielnica Pusta Kuźnica. W centralnej części korytarza potwierdzonej migracji zaprojektowano przejście dla zwierząt średnich – górne (km 1+025). Dodatkowo w km 0+620 zaprojektowany został obiekt stanowiący przejazd drogi leśnej o szerokości 8,35 m. Przejazd ten posiadać będzie nawierzchnię z kruszywa oraz znajduje się w terenie leśnym, nieoświetlonym, przez co dodatkowo stanowić będzie obiekt migracji zwierząt.

W km 3+800-4+750 stwierdzono migrację: jelenia, sarny, dzika, zając, borsuka, a także kuny. Jest to obszar leśny, gdzie występuje mozaika obszarów pozrębowych oraz drzewostanów gospodarczych. Brak jest tu zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z utrzymaniem drogi w tym MOP, węzłów drogowych, oświetlonych odcinków dróg

w promieniu 200 m. W km 4+475 zaprojektowano przejście dla zwierząt dużych - dolne. Dodatkowo w km 3+765 zaprojektowany został obiekt stanowiący przejazd drogi leśnej o szerokości 8,35 m. Przejazd ten poprzez nawierzchnię z kruszywa, lokalizację w terenie leśnym, nieoświetlonym, posłuży jako dodatkowy obiekt migracji dla zwierząt. W km 4+800 projektowany jest obiekt mostowy na Potoku Leśnym, w terenie leśnym, nieoświetlonym. Obiekt ten będzie wykorzystywany do migracji przez zwierzęta.

W km 5+020-6+630 stwierdzono migrację sarny. Jest to obszar leśny, gdzie występuje mozaika obszarów pozrębowych oraz drzewostanów gospodarczych. Brak jest tu zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z utrzymaniem drogi w tym MOP, węzłów drogowych, oświetlonych odcinków dróg w promieniu 200 m. W km 5+195 zaprojektowano przejście dla zwierząt średnich, zintegrowane z ciekim Dębica.

W km 8+120-8+900 stwierdzono migrację sarny, jelenia i dzika. Jest to obszar leśny, gdzie występuje zwarty drzewostan gospodarczy. Brak jest tu zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z utrzymaniem drogi w tym MOP, węzłów drogowych, oświetlonych odcinków dróg w promieniu 200 m. W km 8+555 zaprojektowano przejście dla zwierząt dużych – górne, zintegrowane z drogą leśną. W km 7+845 projektowano też obiekt mostowy na rzece Bielawa, w terenie leśnym, nieoświetlonym, przez co pomocniczo będzie mógł być wykorzystywany do migracji przez zwierzęta.

W km 9+520-10+130 stwierdzono migrację: sarny, jelenia, daniela i dzika. W obrębie ww. kilometrażu potwierdzono też występowanie płazów: traszki zwyczajnej, ropuchy zielonej i żaby trawnej. Jest to obszar, gdzie występuje zwarty drzewostan gospodarczy, z przecinką leśną wykonaną na potrzeby budowy gazociągu. Brak jest tu zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z utrzymaniem drogi w tym MOP, węzłów drogowych, oświetlonych odcinków dróg w promieniu 200 m. W km 9+905 zaprojektowano przejście dla zwierząt dużych – dolne, zintegrowane z drogą leśną.

W km 10+850-11+500 stwierdzono migrację sarny, lisa i dzika. Jest to obszar leśny, gdzie występuje mozaika drzewostanów pozrębowych, drzewostanu gospodarczego oraz zbiorowiska ruderalne wzdłuż ciek Woda Graniczna. Brak jest tu zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z utrzymaniem drogi w tym MOP, węzłów drogowych, oświetlonych odcinków dróg w promieniu 200 m. Jedynie od strony zachodniej, w odległości 660 m od korytarza migracji znajdują się zabudowania m. Boruszowice. W km 11+140 zaprojektowano przejście dla zwierząt średnich – dolne, zintegrowane z ww. ciekim.

W km 11+680-12+300 stwierdzono migrację sarny i jelenia. Jest to obszar leśny, gdzie występuje mozaika drzewostanów pozrębowych, drzewostanu gospodarczego oraz zbiorowisk ruderalnych wzdłuż ciek Woda Graniczna. Brak jest tu zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z utrzymaniem drogi w tym MOP, węzłów drogowych, oświetlonych odcinków dróg w promieniu 200 m. W km 12+015 zaprojektowano przejście dla zwierząt dużych – dolne, zintegrowane z drogą leśną.

W km 13+550-14+150 stwierdzono migrację sarny i jelenia. Jest to obszar leśny, gdzie występuje mozaika drzewostanów pozrębowych i drzewostanu gospodarczego. Z uwagi na bliską odległość projektowanej rezerwy pod MOP, przejście dla zwierząt dużych, górne, zespolone z drogą leśną przeniesiono w km 14+550. Ponadto brak jest tu zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z utrzymaniem drogi w tym MOP, węzłów drogowych, oświetlonych odcinków dróg w promieniu 200 m. Dodatkowo w 15+220 projektowany jest obiekt stanowiący przejazd drogi leśnej o szerokości 8,35 m. Przejazd ten posiadać będzie nawierzchnię z kruszywa, znajduje się w terenie leśnym, nieoświetlonym, przez co będzie mógł być również wykorzystywany do migracji przez zwierzęta.

W km 15+880-16+500 stwierdzono migrację sarny i jelenia. Jest to obszar leśny, gdzie występuje mozaika drzewostanów pozrębowych i drzewostanu gospodarczego. Brak jest tu

zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z utrzymaniem drogi w tym MOP, węzłów drogowych, oświetlonych odcinków dróg w promieniu 200 m. W km 16+210 zaprojektowano przejście dla zwierząt dużych - dolne.

W km 18+050-18+750 stwierdzono migrację sarny oraz obserwacje jelenia. Jest to obszar leśny, gdzie występuje mozaika drzewostanów pozrębowych, drzewostanu gospodarczego oraz rozlewisk potoku Pniowiec. Brak jest tu zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z utrzymaniem drogi w tym MOP, węzłów drogowych, oświetlonych odcinków dróg w promieniu 200 m. W km 18+385 zaprojektowano przejście dla zwierząt dużych – dolne, zintegrowane z ciekim Pniowiec. Dodatkowo w km 17+695 projektowany jest obiekt stanowiący przejazd drogi leśnej o szerokości 8,35 m. Przejazd ten posiadać będzie nawierzchnię z kruszywa, znajduje się w terenie leśnym, nieoświetlonym, będzie mógł być również wykorzystywany do migracji przez zwierzęta.

W km 21+900-22+820 stwierdzono migrację sarny i lisa. Jest to obszar leśny, gdzie występuje mozaika drzewostanów pozrębowych, drzewostanu gospodarczego, położony po wschodniej stronie w odległości 540 m zbiornik wodny Nakło – Chechło. Na szlaku migracji zaprojektowano dwa przejścia: w km 22+095 dla zwierząt średnich – dolne oraz w km 22+530 dla zwierząt dużych – górne, zintegrowane z drogą leśną. Brak jest tu zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z utrzymaniem drogi w tym MOP, węzłów drogowych, oświetlonych odcinków dróg w promieniu 200 m.

Na całym przebiegu drogi ekspresowej projektowane są przejścia dla zwierząt dużych, średnich i małych, a także inne obiekty drogowe, mostowe, kolejowe, które nie są zlokalizowane na szlaku migracji fauny, jednakże z uwagi na swoje parametry spełniają wymagania dla przemieszczających się zwierząt.

Analizę zaprojektowanych przejść dla zwierząt przeprowadzono w kontekście zaleceń z Poradnika projektowania przejść dla zwierząt, Kurek R. Zgodnie z tym opracowaniem, przejść dla zwierząt dużych i średnich nie należy lokalizować: w zasięgu skrzyżowań bezkolizyjnych, oświetlonych odcinków dróg (w tym pasów wyłączni i włączni), parkingów, MOP, OUA/OUN i SPO/PPO, istniejącej zabudowy mieszkalnej, zabudowy przemysłowo-usługowej, oraz w sąsiedztwie ww. obiektów w odległości: < 200 m – dla obszarów leśnych o zwartym drzewostanie, < 500 m – dla obszarów bezleśnych. Zaprojektowane i wytyczone w oparciu o szlaki migracji przejścia spełniają ww. wymogi. Żadne z projektowanych przejść dla zwierząt średnich i dużych nie znajduje się w odległości bliższej niż 500 m na terenach otwartych, 200 m na terenach leśnych od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z utrzymaniem drogi w tym MOP, węzłów drogowych oświetlonych odcinków dróg.

Przejście dla zwierząt dużych, dolne z uwagi na lokalizację w rejonie rezerwy pod MOP zostało przeniesione w km 14+550. W nowej lokalizacji zaprojektowano przejście górne, zespolone z drogą leśną, zamiast dolnego przejścia dla zwierząt dużych w km 13+860.

Przy każdym przejściu dla zwierząt dużych i średnich zaprojektowano ekrany przeciwośnieniowe ograniczające negatywne oddziaływanie światła na zwierzęta. Wszelkie naziemne obiekty związane z siecią odwodnień i inną infrastrukturą zaprojektowano w odległości nie mniejszej niż 50 m od krawędzi przejść dolnych i górnych. Natomiast zbiorniki retencyjne zlokalizowane będą nie bliżej niż 100 m od zewnętrznych krawędzi przejść.

Autorzy raportu nie stwierdzili potrzeby projektowania przejścia dla dużych zwierząt w rejonie rzeki Małej Panwi. Jak wyjaśniono, w lokalizacji tej w km 0+000-0+330 stwierdzono migrację jedynie średniej wielkości zwierząt tj. sarny oraz bytowanie bobra. W rejonie miejsca przecięcia ciekłu przez trasę występują zabudowania miejscowości Koty i Lubliniec – dzielnica Pusta Kuźnica. Panujące uwarunkowania terenu nie sprzyjają występowaniu dużych zwierząt. Istniejący obiekt mostowy o wysokości 2,5 m, posiada wąskie pasy terenu

na brzegach wynoszące 1,5 m (z czego jeden brzeg odcięty jest przez wody rzeki), przebieg DK 11 następuje tu po nasypie która zabezpieczona jest barierami energochłonnymi. Dodatkowo skarpa jednego z brzegów rzeki jest stroma i umocniona narzutem kamiennym, co częściowo ogranicza dostęp do rzeki. Z uwagi na ograniczoną strefę dostępną dla zwierząt, z obiektu aktualnie korzystają wyłącznie małe zwierzęta ziemnowodne. Zaprojektowane przejście dla zwierząt średnich (zamiast dla zwierząt dużych) w ciągu drogi S11 posiadało będzie wysokość 3,5 m i szerokość 2x13,1 m. W opinii Inwestora, zmiana obiektu inżynierskiego z dolnego przejścia zwierząt średnich na duże wiązałoby się z zapewnieniem światła pionowego 5,0 m pod obiektem poza korytem cieku na szerokości strefy dostępnej dla zwierząt. Aktualne rozwiązanie projektowe zakłada światło 3,5 m pod obiektem, przy nisko prowadzonej niwelecie, bez zapasu na wysokości pod obiektem. Jak wyjaśnił inwestor, obiekt ten zlokalizowany jest na początkowym odcinku drogi ekspresowej S11, zatem zmiana niwelety o 1,5 m, aby uzyskać 5,0 m skrajnie zwierząt dużych wiązałaby się ze zmianą rozwiązań na najbliższym obiekcie inżynierskim w km 0+620 jak i w większej mierze na dowiązaniu z odcinkiem 1 drogi ekspresowej S11. Podniesienie niwelety o 1,5 m wiązałoby się również z większym zakresem zajętości inwestycji poprzez zwiększony korpus drogowy względem aktualnego rozwiązania.

Jak wynika z raportu, najbliższe miejsce występowania jeleni (tropy oraz obserwacje bezpośrednie) odnotowano na północ od rzeki Mała Panew – w odległości 490 m od cieku. W miejscu tym migracje obserwowano w pasie 800 m (pomiędzy Stawem Piegrza – Stawem Posmyk i rzeką Mała Panew powyżej Pustej Kuźnicy) – na odcinku 1, S11. W centralnej części szlaku migracji na odc. 1, S11 zaprojektowano przejście dla zwierząt dużych – górne, w odległości 850 m od projektowanego obiektu na rzece Mała Panew. Następnie migracja jeleni kontynuowana będzie przez kompleks leśny, powyżej rzeki Mała Panew, w miejscu, gdzie korytarz spójności rozszerza się w kierunku Stawu Posmyk, obejmując doliny Małej Panwi oraz Leśnicy. Migracja przez istniejącą DK 11 odbywa się po powierzchni drogi, która w miejscu tym nie posiada barier, niweleta występuje na poziomie terenu.

W pkt. III.2 określono, w jaki sposób należy kształtować przejścia dla zwierząt oraz ich otoczenie, aby zachęcić faunę do korzystania z obiektu. W warunku tym zwrócono uwagę na istotność szczelnego połączenia obiektów z ogrodzeniami ochronnymi. W pasach o szerokości ok. 0,5 m przylegających bezpośrednio do ogrodzeń ochronno-naprowadzających nakazano prowadzić regularne wykaszanie roślinności zielnej oraz usuwanie samosiewów drzew i krzewów (poza okresem lęgowym ptaków), co zapobiegnie wspinaniu się zwierząt na roślinność i przechodzenie na drugą stronę ogrodzenia (pkt. II.2.6).

Ponadto wskazano wymagania w zakresie zagospodarowania powierzchni przejść (w tym kształtowanie zieleni niskiej i wysokiej, tworzenie mikrosiedlisk). Określono też w jaki sposób należy wykonać półki ziemne, w przypadku przejść zespolonych z ciekiem. Dla przejść zintegrowanych z drogami (w tym przypadku leśnymi) narzucono warunki w zakresie częstotliwości ich użytkowania, nawierzchni, nachylenia skarp itp. Warunek określa w jaki sposób należy lokalizować obiekty odwodnieniowe względem drogi, co ma na celu zapobieżenie uwięzieniu zwierząt w ich przestrzeniach oraz wszelkim utrudnieniom podczas migracji. Po zakończeniu kształtowania przejść, w ich sąsiedztwie nakazano odtworzyć warunki glebowe co umożliwi samoodtworzenie się roślinności o składzie gatunkowym i strukturze zbliżonej do zbiorowisk roślinnych występujących w sąsiedztwie przejścia. Dla przejść górnych dodatkowo nałożono wymagania w zakresie: kształtu obiektu (kształt podwójnej paraboli w rzucie pionowym), nachylenia przejścia i nasypów najść - 15%, stosunek szerokości do długości przejścia $>0,8$, nachylenia skarp dróg równoległych i rowów

na najściach na przejścia dla zwierząt -na odcinku ok. 100 m od krawędzi przejścia, które nie mogą być większe niż 1:2,5. Powyższe wymogi mają na celu zwiększenie skuteczności przejść jako obiektów migracyjnych dla zwierząt. Na powierzchni przejścia górnego wzdłuż ekranów przeciwoślusienowych nakazano utrzymywać pasy o szerokości ok. 2,5 m, w stanie niezakrzewionym i niezadrzewionym (wykaszenie poza okresem lęgowym ptaków) co zapewni skuteczność ekranów jako osłon antyślusienowych (pkt. II.2.5). Ostateczne rozmieszczenie nasadzeń drzew i krzewów w obrębie przejść, a także ułożenie na ich powierzchni elementów habitatowych nakazano określić specjalście z nadzoru przyrodniczego (ekspert teriolog, herpetolog). W raporcie szczegółowo opisano zagospodarowanie przejść mając na uwadze nasadzenia roślinności oraz inne elementy wzbogacające przejścia, wskazano też jednak, że na etapie projektu budowlanego mogą nastąpić zmiany w tym zakresie. Dlatego też docelowe zagospodarowanie przejść będzie oceniane na etapie projektu budowlanego, na ponownej ocenie oddziaływania na środowisko.

Ekran przeciwoślusieniowy określone w pkt.III.3, tabela nr 14 zastosowane będą na wszystkich obiektach związanych z migracją zwierząt dużych i średnich, a także na odcinkach dróg o długości co najmniej 50 m od zewnętrznych krawędzi przejścia w każdym kierunku. Ich celem jest zabezpieczenie zwierząt przed światłem i hałasem pochodzącym z drogi. Ekran przeciwoślusieniowy wspomagać też będzie zwierzęta w pokonywaniu drogi do przejścia.

Zgodnie z pkt.III.4 sentencji decyzji cały odcinek projektowanej drogi zostanie ogrodzony siatką, co będzie zabezpieczało przed kolizjami pojazdów ze zwierzętami. Jest to ważne zarówno ze względu na bezpieczeństwo ruchu drogowego, jak i ochronę fauny. Określone zostały również parametry tego ogrodzenia, które zapewnią jego skuteczność i wytrzymałość. Wskazana wysokość uwarunkowana jest występowaniem w otoczeniu drogi dużych ssaków kopytnych, przede wszystkim jelenia. Zgodnie z dostępną literaturą (Poradnikiem projektowania przejść dla zwierząt Kurek R.) minimalna wysokość ogrodzenia w przypadku obszarów stałego występowania oraz migracji jeleni/ i/lub łosi wynosi 240 cm. W przedstawionym raporcie wskazano natomiast, że kierując się zasadą przezorności przewidziano przy realizacji drogi S11 zastosowanie siatki posiadającej wysokość większą, tj. 250 cm. Aby zminimalizować ryzyko przedostawania się na drogę małych zwierząt nakazano natomiast, aby rozmiar średnicy oczek siatki zmniejszał się ku dołowi. Siatka zostanie wkopana na głębokość 30 cm, co stanowić będzie zabezpieczenie przed podkopywaniem się pod nią przez zwierzęta. Ciągła siatka zastosowana zostanie również w miejscu ekranów akustycznych. Brak będzie zatem konieczności łączenia ekranów akustycznych z ogrodzeniem, co wyeliminuje jednocześnie źródło potencjalnych nieszczelności. W pkt. III. 4.1-3 określone zostały też istotne wskazania dotyczące przebiegu ogrodzenia w zależności od poziomu niwelety drogi oraz w stosunku do dodatkowych elementów infrastruktury (rowy odwodnieniowe, elementy związane z obsługą obiektów przy drodze). Obiekty takie, mogące stanowić dla zwierząt przeszkody lub pułapki będą się znajdowały za ogrodzeniem, od strony drogi, w strefie niedostępnej dla zwierząt. Ogrodzenia będą przebiegały również przy podstawie nasypów lub wzdłuż zewnętrznej (górnej) krawędzi wykopów oraz bez gwałtownych załamień. Taka lokalizacja ogrodzenia będzie sprzyjała swobodnemu przemieszczaniu się zwierząt wzdłuż siatki. Zrealizowane zgodnie z powyższymi, zaproponowanymi w dokumentacji parametrami ogrodzenia będą zatem skutecznie chroniły przed przedostawaniem się zwierząt na jezdnię, a jednocześnie naprowadzały zwierzęta w kierunku dedykowanych dla nich przejść.

Ze względu na występowanie w rejonie inwestycji małych zwierząt, zwłaszcza płazów konieczny będzie również montaż stałych wygradzeń herpetologicznych. Funkcję taką mogą spełniać samodzielne płotki lub wygradzenia zintegrowane z głównym ogrodzeniem drogi. Zgodnie z Raportem inwestor planuje zastosowanie drugiego rozwiązania, zwłaszcza, że cały projektowany odcinek inwestycji będzie posiadać ogrodzenie główne, uniemożliwiające dostęp dużych zwierząt. W tej sytuacji zastosowana musi zostać siatka dogęszczająca o bardzo drobnych oczkach do wys. min. 50 cm ponad poziomem gruntu, która będzie zlokalizowana na szlakach migracji płazów i małych zwierząt, przy przejściach wykorzystywanych przez płazy i małe zwierzęta, a także będzie oddzielała rejon zbiorników retencyjnych udostępnionych płazom od pasa drogowego. Ponieważ zgodnie z informacjami zawartymi w raporcie ogrodzenie główne do wysokości minimum 50 cm będzie wykonane z siatki o parametrach 2 cm x 15 cm lub 5 cm x 15 cm z zastosowaniem siatki dogęszczającej o wymiarach oczek 2 cm x 15 cm – w pkt III.10.1. określono również, że w drugim przypadku, w miejscach, gdzie nakazano zastosowanie wygradzeń herpetologicznych, siatkę dogęszczającą należy zastąpić siatką o gęstych oczkach 0,5 cm x 0,5 cm. Istotne jest również zachowanie pozostałych parametrów, tj. głębokości wkopania siatki w grunt oraz obecności przewieszki. Będzie to stanowiło ochronę przed powstawaniem nieszczelności ogrodzeń przy gruncie np. na skutek erozji, wypłukiwania podłoża oraz podkopywania przez zwierzęta, przewieszka natomiast przed przedostawaniem się na jezdnię wspinających się po siatce zwierząt. Bardzo ważne jest również ściśle połączenie siatki dogęszczającej z ogrodzeniem głównym, tak aby nie dochodziło do uwiezienia zwierząt pomiędzy dwiema warstwami projektowanego ogrodzenia.

Realizacja oraz eksploatacja inwestycji w sposób, który nie spowoduje znaczących, negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, wymaga zastosowania specjalistycznych działań, eliminujących lub minimalizujących poszczególne oddziaływania. W pkt. IV. nałożono warunki określające obowiązek prowadzenia monitoringu oraz jego pełny, wymagany zakres. Odpowiada on kluczowym działaniom minimalizującym, które będą zastosowane podczas realizacji przedsięwzięcia. Zapewni to uzyskanie odpowiedniej wiedzy o skuteczności, w tym długoterminowych skutkach podjętych działań, służących ochronie środowiska przyrodniczego.

Ponieważ jednym z najważniejszych działań ograniczających oddziaływanie drogi na środowisko przyrodnicze jest łagodzenie efektu bariery utrudniającej swobodne przemieszczanie się fauny, zgodnie z pkt. IV.2 nałożono obowiązek prowadzenia monitoringu wykorzystania przejść dla zwierząt oraz skuteczności urządzeń zapobiegających wtargnięciu zwierząt na drogę. Zgodnie z raportem, do monitoringu wytypowano różne rodzaje przejść, uwzględniając wszystkie grupy zwierząt (przejścia dla zwierząt dużych, średnich oraz małych). Poza przejściami zaproponowanymi zgodnie z dokumentacją, tut. Organ nałożył dodatkowo obowiązek monitorowania skuteczności przejścia PZGs/II-1,03/S11/2 w km 1+025, jest to bowiem jedyne przejście górne dla średnich zwierząt. W ocenie tut. Organu monitoring tych przejść będzie reprezentatywnym przykładem skuteczności tych urządzeń.

W decyzji określono również jakich kluczowych informacji powinien dostarczyć monitoring przejść dla zwierząt oraz jakie techniki prowadzenia badań należy wykorzystać w tym celu i z jaką minimalną częstotliwością prowadzić kontrole. Obecnie znane są specjalistom wypracowane, skuteczne metody prowadzenia obserwacji migrujących przez przejścia zwierząt, opisane zarówno w literaturze jak i zweryfikowane podczas prac terenowych. Zastosowanie tych metod oraz prowadzenie badań monitoringowych przez zoologów specjalizujących się w dziedzinie teriologii i herpetologii, pozwoli na uzyskanie wiarygodnych

informacji na temat wykorzystywania przejść przez faunę. Specjaliści ci będą mogli też zdecydować o ewentualnym zastosowaniu metod dodatkowych gromadzenia danych. Wynika to z faktu, że możliwości w tym zakresie stale się poszerzają, m.in. w związku z dostępem do nowych technologii. Nadzór odpowiednich specjalistów pozwoli zatem na dobór najskuteczniejszych metod pozyskiwania informacji o migrującej faunie, w zależności od sytuacji zastanej w terenie.

W pkt. IV pkt.2.4f nakazano, aby podczas prowadzenia monitoringu określić też liczbę kolizji zwierząt z pojazdami na drodze, a w przypadku stwierdzenia takich zdarzeń ustalić przyczyny wtargnięcia zwierząt na jezdnię i określić działania zaradcze. Ponieważ cały procedowany odcinek drogi ekspresowej zostanie ogrodzony siatką drogową, zdarzenia takie mogą nastąpić jedynie w przypadku pokonania siatki przez zwierzyne, np. poprzez podkopanie się, przeskoczenie ogrodzenia, zniszczenie ogrodzenia przez zwierzyne bądź ludzi, itp. W tej sytuacji możliwe będzie stosunkowo proste podjęcie działań zaradczych, np. poprzez naprawę ogrodzenia czy ewentualne głębsze wkopanie siatki w grunt czy podniesienie jej wysokości.

Integralną częścią zapewnienia skutecznej ochrony sóweczki oraz włośchatki jest monitorowanie zajętości siedlisk i zmian w liczebności tych gatunków w sąsiedztwie inwestycji. Monitoring ten wykaże, czy przyjęto prawidłowe i efektywne rozwiązania w zakresie działań minimalizujących, zastosowanej kompensacji i ustalonej liczby budek lęgowych, które zapewnią uniknięcie znaczącego negatywnego oddziaływania inwestycji na lokalne populacje tych gatunków. Prowadzenie monitoringu umożliwi również odnalezienie nowych gniazd sów i zabezpieczenie ich przed antropopresją oraz niekorzystnym wpływem prac leśnych. Tut. Organ określił zatem warunki pkt. IV.3, gdzie nałożył obowiązek prowadzenia monitoringu populacji sóweczki i włośchatki, a także szczegóły tego monitoringu takie jak zasięg powierzchni objętych badaniami, ramy czasowe, a także skuteczne metody jego prowadzenia. Metodyka została określona na podstawie przedłożonej dokumentacji, raportu wraz z jego uzupełnieniami, w tym opracowania pn.: „Występowanie włośchatki i sóweczki w części obszaru Lasów Lublinieckich wraz z propozycją monitoringu i kompensacji w ramach planowanej budowy Drogi Ekspresowej S11 w województwie śląskim - odcinek 2” (K. Belik, R. Gwóźdź, Boruszewice, 2024 r.), a także poradnika metodycznego Monitoring Ptaków lęgowych Głównego Inspektorat Ochrony Środowiska (Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z., Chodkiewicz T. (red.) 2015. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny. Wydanie 2. GIOŚ, Warszawa). Wskazano w niej na najistotniejsze aspekty prowadzenia badań tych dwóch gatunków oraz na różnice pomiędzy nimi, które muszą zostać uwzględnione podczas prowadzenia obserwacji. O ile okres roku, w którym można prowadzić badania w znacznej mierze pokrywa się dla obydwu gatunków sów, to inna jest ich aktywność dobową. O ile w przypadku włośchatki właściwe są obserwacje nocne, to sóweczka jest aktywna głównie o zmierzchu i świcie. Nie należy wabić sóweczki w nocy, zwłaszcza w obecności odzywiających się innych gatunków sów (ponieważ w nocy widzi słabo, prowokując ją do odezwania się, narażamy ptaka na ataki większych gatunków sów). Ze względu na wyjątkowo krótką aktywność głosową sóweczek i znaczny teren, który będzie podlegał kontroli nakazano też, aby badania tego gat. prowadziły co najmniej dwie osoby. W pkt.IV.3 ppkt 3 c zawarto natomiast zapis, że stosowanie stymulacji głosowej należy traktować jako ostateczność, w przypadku stwierdzenia słabej aktywności głosowej ptaków. Jest to ważne z dwóch powodów. Nie należy stosować stymulacji, jeśli sowy wykazują spontanicznie aktywność głosową, gdyż tak zwabione ptaki podążają za źródłem dźwięku i ustalona lokalizacja może mieścić się poza ich naturalnymi rewirami. Ponadto nadmierne wabienie niepokoi ptaki, zakłóca ich naturalny rytm dobowy, a jednocześnie ogranicza możliwość zdobycia pokarmu.

Dopuszczono natomiast, aby szczegóły monitoringu określił specjalista ornitolog (np. dostosowanie dat obserwacji do czasu zalegania pokrywy śnieżnej i pozostałych warunków pogodowych, użycia głosów do stymulacji samców lub zaniechanie wabienia w zależności od aktywności głosowej ptaków). Jest to konieczne, ponieważ pewne warunki w terenie mogą różnić się w kolejnych sezonach wegetacyjnych. Z tego względu istotne jest, aby badania były prowadzone przez specjalistę ornitologa o potwierdzonym doświadczeniu, odpowiadającym przedmiotowi badań, posiadającego wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia monitoringu ptaków leśnych przy pomocy nasłuchów. Zaznaczono również, że zastosowane metody muszą być zgodne z metodyką używaną w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, opisaną w poradniku metodycznym Głównego Inspektorat Ochrony Środowiska (Chylarecki 2015) oraz używaną w programie Monitoringu Lęgowych Sów Leśnych prowadzonego w ramach Państwowego monitoringu Środowiska. W ocenie tut. Organu są to bowiem metody o potwierdzonej, dużej skuteczności oraz bezpieczne dla ptaków, umożliwiając również porównanie uzyskanych danych do danych literaturowych i dotychczasowych badań tych gatunków prowadzonych regularnie na terenie kraju. Konieczny będzie również monitoring przypadków padnięć ptaków w wyniku kolizji z pojazdami (zgodnie z pkt. IV. 4). Ponieważ przezroczyste ekrany akustyczne będą zabezpieczone skutecznymi metodami chroniącymi przed rozbijaniem się ptaków, ponadto poza rejonem węzła drogowego, na terenach leśnych stosowane będą ekrany nieprzezroczyste – tut. Organ nie stwierdził potrzeby monitorowania wpływu tych elementów na śmiertelność ptaków. Jednakże nadal zagrożeniem dla awifauny będą ewentualne kolizje z poruszającymi się po drodze pojazdami. Monitoring takich zdarzeń powinien zatem odbywać się corocznie przez wskazany w warunku okres czasu, uwzględniając wszystkie pory roku. Ponieważ w raporcie nie odniesiono się do metody prowadzenia tego rodzaju monitoringu, tut. Organ nakazał, aby o wyborze metodyki i terminach prowadzenia obserwacji zdecydował specjalista ornitolog. Metodyka prowadzenia badań musi być jednak zgodna z dostępną literaturą branżową (artykułami naukowymi, poradnikami metodycznymi z dziedziny ornitologii).

Monitoring musi również dotyczyć stanu wszystkich wykonanych nasadzeń, tak aby można było w razie potrzeby uzupełnić powstałe straty zieleni. Czas monitoringu roślinności dostosowano do okresu gwarancyjnego trwającego 3 lata. Zgodnie z przekazaną dokumentacją okres gwarancyjny ma na celu m. in. podjęcie zabiegów prowadzących do ukorzenienia roślin, wymiany uschniętych i uszkodzonych drzew i krzewów, które zostaną wymienione w stosunku 1:1. Jest to wystarczający czas, aby zieleń mogła funkcjonować w terenie samodzielnie, a zwierzęta przyzwyczały się do korzystania z przejść. Ponadto roślinność na samych przejściach dla zwierząt nadal będzie kontrolowana ramach monitoringu tych obiektów i ich zagospodarowania. Tut. Organ określił natomiast szczegóły tego monitoringu zieleni, nakazując, aby był on wykonany przez specjalistę z dziedziny botaniki, dendrologii lub ogrodnictwa. Warunek ten służy zapewnieniu fachowej kontroli stanu zieleni, a w razie potrzeby skutecznemu wprowadzeniu działań zaradczych, specjalista będzie bowiem w stanie zdiagnozować powody ewentualnych strat zieleni i zalecić odpowiednie środki, aby uniknąć wypadania nasadzeń uzupełniających. Zaznaczono również, aby sadzonki, które zostały posadzone w ramach nasadzeń poprawkowych, pielęgnować oraz regularnie podlewać przez kolejne 3 lata, czyli przez pełny okres czasu potrzebny do uznania, że rośliny te przyjęły się trwale.

Ponieważ w ramach realizacji inwestycji dojdzie do zniszczenia siedlisk rozrodu płazów, a jednocześnie wykonane zostaną dla nich zbiorniki zastępcze, tut. Organ zdecydował, że należy prowadzić również monitoring tych zbiorników (pkt. IV.6). Kontrole muszą być prowadzone co najmniej raz w roku, w 2, 3 i 5 roku po wybudowaniu zbiorników

kompensacyjnych, aby warunki panujące w nowo powstałych zbiornikach uległy ustabilizowaniu. W świeżych, niedojrzałych zbiornikach mogą one bowiem ulegać gwałtownym zmianom. Kontrole zbiorników muszą być wykonane przez specjalistę herpetologa, aby określił on czy w zbiornikach panują odpowiednie warunki umożliwiające rozród batrachofauny. Jeżeli będzie to konieczne do poprawy warunków do rozrodu płazów, to należy przeprowadzić działania zalecone przez herpetologa (np. odmulenie zbiornika, likwidację części roślinności lub odłów ryb).

Sprawozdania z monitoringu – częściowe oraz końcowe zbiorcze, mają być przekazywane do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach, co pozwoli na weryfikację nakazanych działań minimalizujących i skuteczności kompensacji (pkt. IV.7). Jednocześnie umożliwi to sformułowanie zaleceń wynikających z prowadzonego monitoringu, dotyczących ewentualnej potrzeby zastosowania działań naprawczych.

Mając na uwadze kwestie o których mowa w art. 82 ust. 2 ustawy ocenowej, w decyzji nałożony został obowiązek przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania na środowisko (pkt. V). Ponowna ocena pozwoli zweryfikować i doszczegółwić, m.in. kwestie związane z:

- ingerencją zamierzenia w cenne siedliska przyrodnicze i stanowiska chronionych roślin i mszaków,
- siedliskami rzadkich gatunków ptaków (w oparciu o nową inwentaryzację przyrodniczą) i nietoperzy, w tym w szczególności włośchatki i sóweczki wraz z weryfikacją zaproponowanych dla ich ochrony działań minimalizujących i kompensacyjnych,
- przejściami dla zwierząt, w tym obiektami dostosowywanymi do tej funkcji – w zakresie, m.in. lokalizacji, typów, liczby, parametrów i sposobów ich zagospodarowania, w oparciu m.in. o ponowną inwentaryzację przyrodniczą oraz zapisy obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także istniejącego i planowanego zainwestowania,
- zagospodarowaniem zieleni (m.in. osłonową, jak i w obrębie przejść dla zwierząt),
- ingerencją w cieki wodne wraz z weryfikacją oceny stanu/potencjału JCWP, a także weryfikacją obiektów mostowych i rowów, których utrzymanie i drożność jest istotna w kontekście zachowania siedlisk przyrodniczych zależnych od wód.
- odwodnieniem drogi, w tym w kontekście bezpieczeństwa dla małych zwierząt,
- działaniami minimalizującymi efekt płoszenia zwierząt - identyfikacja prac oraz terenów, gdzie możliwe będzie prowadzenie w porze nocnej działań wymagających nieprzerwanego ciągu technologicznego,
- ponowną inwentaryzacją pod kątem weryfikacji siedlisk płazów, w tym przeznaczonych do likwidacji, wpływem zamierzenia na batrachofaunę oraz działania minimalizujące i kompensujące dla płazów (m.in. zbiorniki retencyjne udostępnione dla płazów i zbiorniki zastępcze dla tej grupy zwierząt), itd.,
- lokalizacją: stałych wygradzeń herpetologicznych i drogowych, stop-rynien na zjazdach i drogach poprzecznych, itd.,
- lokalizacją przebiegu drogi i rozwiązaniami technologicznymi prowadzenia prac w obszarze Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie,
- zakresem monitoringu przyrodniczego.

W środowisku przyrodniczym zachodzą ciągle zmiany, zatem przeprowadzona na potrzeby ponownej oceny oddziaływania na środowisko inwentaryzacja przyrodnicza zweryfikuje, m.in. miejsca występowania cennych siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk i stanowisk chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt. Podczas opracowywania projektu budowlanego mogą też wystąpić okoliczności o charakterze techniczno-budowlanym, których obecnie nie można przewidzieć, a które wpłyną, np. na niweletę czy lokalizację

urządzeń ochrony środowiska, itd. Ponowna ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko pozwoli zatem zweryfikować i doprecyzować, m.in. umiejscowienie przewidzianych rozwiązań chroniących środowisko. Na etapie sporządzenia projektu budowlanego znane będą również szczegółowe rozwiązania w zakresie zastosowanych rodzajów umocnień cieków, zagospodarowania przejść dla zwierząt, parametrów oświetlenia drogowego czy rodzaje i miejsca koniecznych do wykonania prac wymagających nieprzerwanego ciągu technologicznego (hałas w porze nocnej), itd.

W raporcie rozpoznano oddziaływanie skumulowane inwestycji z innymi inwestycjami planowanymi i zrealizowanymi występującymi w kolizji, bądź w sąsiedztwie przedmiotowego przedsięwzięcia. Efekty skumulowane wiążą się z oddziaływaniem na siebie kilku źródeł antropogenicznych. Do tego typu oddziaływań może dochodzić w fazie eksploatacji przedsięwzięcia, jak i na etapie jego realizacji. W fazie realizacji, wystąpienie oddziaływań, które mogą się kumulować, jest wprost zależne od pokrycia się terminu prowadzenia budowy przedmiotowego przedsięwzięcia z terminami budowy innych przedsięwzięć. Stopień eskalacji efektu skumulowanego będzie zdeterminowany odległością pomiędzy przedsięwzięciami i korelacją terminów realizacji poszczególnych części różnych zadań inwestycyjnych, pozostających w sąsiedztwie analizowanego przedsięwzięcia, realizowanych w podobnym czasie. W dokumentacji wzięto pod uwagę zasięg oddziaływania, który wynika z zajętości terenu oraz z przeprowadzonych analiz dla przedmiotowej inwestycji, a w którym to obszarze może dochodzić do kumulowania się oddziaływań.

Z raportu wynika, że inwestycja koliduje z przedsięwzięciami dla których Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach wydawał decyzje środowiskowe. Są to następujące inwestycje:

- Budowa Autostrady A1 na odcinku granica województwa łódzkiego/śląskiego (km 399+742,51) - węzeł "Pyrzowice" (z węzłem) km 475+327,65 oraz budowa odcinka trasy ekspresowej S1 łączącej węzeł "Pyrzowice" (km 0+000) z węzłem "Lotnisko" km 2+158 (decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 2 lutego 2009 r. znak RDOŚ-24-WOOS/66130/47/08/JB, decyzja Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, znak DOOSIdk-452/28/203/09/ew-8, z dnia 5 maja 2009 r.).
- Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 1000, MOP 8,4 MPa od węzła Tworóg do węzła Tworzeń w ramach budowy gazociągu Hermanowice - Strachocina - Pogórska Wola - Tworzeń - Tworóg - Odolanów wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi na terenie województw podkarpackiego, świętokrzyskiego, małopolskiego, śląskiego, opolskiego i wielkopolskiego (decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 31 października 2016 r., znak: WOOS.4231.2.2016.JB – przecięcie w km 9+897. W raporcie, na załącznikach graficznych przedstawiono też miejsca kolizji drogi S11 z istniejącym gazociągami przesyłowym Gps – 1/I wraz z propozycją przebudowy przebiegu gazociągu (km: 0+000 – 1+500; 1+398; 29+149; 35+050).

Ponadto inwestycja położona jest w sąsiedztwie następujących przedsięwzięć: „Budowa hali produkcyjno-magazynowej z częściami socjalno-biurowymi, budynkiem wartowni, budynkiem pompowni pożarowej i zbiornikiem wody do celów ppoż. oraz infrastrukturą techniczną i zagospodarowaniem terenu na działkach o nr ewidencyjnych 522/9, 875/7, 894/6, 896/99, 960/9 w Piekarach Śląskich, obręb Piekary Wielkie”; „Budowa stacji paliw płynnych i LPG w Piekarach Śląskich przy ul. K. Miarki”; „Budowa zespołu 4 hal magazynowych oraz 2 budynków usługowo-handlowych, zlokalizowanych na działkach 208/8, 577/7, 1751/3, 2845/5, 2846/7, 2865/14, 3072/25, 3307/3146 (obręb ewidencyjny Piekary Wielkie, jednostka ewidencyjna Piekary Wielkie) przy ulicy Kędzierzyńskiej w Piekarach Śląskich”; „Przebudowa stacji paliw płynnych oraz LPG zlokalizowanej w Radzionkowie, przy ul. Orzechowskiej, na

działkach o nr ew. 114/1, 204/8, 207/8, 209/8, 213/8, 394/104, 396, 397, 1020/114, 1222/109, 1224/109; Budowa obiektu handlowo – usługowego wraz z infrastrukturą techniczną (dz. nr 2466/65, 2449/58 i 2468/74)”; „Rozbudowa i przebudowa istniejącego budynku handlowego wraz z zagospodarowaniem terenu i niezbędną infrastrukturą techniczną (dz. nr 2249/71, 2355/71, 2354/71, 1318/72)”.

Projektowana droga ekspresowa S11 występuje też w kolizji ze stacją paliw w Tarnowskich Górach, przy ul Zagórskiej (dz. nr 2467/65 i 2469/74) – kolizja z działką. Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie projektowanej drogi planowana jest realizacja przekształcenia kompleksu stawów w leśnictwie Strzybnica w obszar mokradłowy (Żabi Staw) na działce o numerze ewidencyjnym 160 w miejscowości Brynek (kolizja z działką -Stawy położone ok. 340 m od krawędzi S11). Inwestycja realizowana będzie w oparciu o decyzję Wójta Gminy Tworóg nr 124/2019 z dnia 18 czerwca 2019 stwierdzającą brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Przedsięwzięcie to polegać będzie na przekształceniu kompleksu stawów w obszar mokradłowy, zasilany wodą opadową z ulew i długotrwałych opadów oraz roztopów w ramach projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja. Przedsięwzięcie realizowane będzie na obszarze dawnego zbiornika ETNA w skład którego wchodzi dwa stawy – dolny „D” i górny „G” oraz dwa stawy pośrednie – lewy: „L” i prawy „P” o łącznej powierzchni ok. 1,44 ha. Od ponad 12 lat są to zbiorniki praktycznie suche.

Mając na uwadze powyższe nie stwierdzono zagrożeń dla środowiska przyrodniczego czy znaczących konfliktów związanych z kolizją czy zbliżaniem się planowanego przebiegu trasy z ww. przedsięwzięciami. Ww. inwestycje nie wpłyną na zwiększenie efektu barierowego powodowanego przez drogę, zgodnie bowiem z aktualną wiedzą nie będą one kolidowały z projektowanymi przejściami dla zwierząt oraz nie będą zakłócały ich funkcji. Miejscami projektowana droga zbliża się do istniejącej drogi krajowej nr 11. Zakłada się jednak, że natężenie ruchu z drogi krajowej 11 w znacznym stopniu przeniesie się na drogę ekspresową S11, tym samym nie przewiduje się kumulowania kolizyjności zwierząt z pojazdami. Kumulacja oddziaływań związanych z emisją hałasu oraz zanieczyszczeń do powietrza pochodzących z różnych źródeł będzie miała miejsce głównie na skrzyżowaniach i dojazdach do innych dróg, tzn. tylko w miejscach ich przecięcia się, co w opinii tut. organu nie zwiększy znacząco zasięgu oddziaływania inwestycji na faunę i florę. Tut. organ przeanalizował przebieg planowanej inwestycji względem granic form ochrony przyrody i możliwość jej potencjalnego oddziaływania na przedmioty i cele ochrony tych obszarów.

Na podstawie informacji zawartych w raporcie, danych Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody oraz dokumentacji dotyczącej zasobów, tworów i składników przyrody będącej w dyspozycji Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, w tym danych przestrzennych ustalono, że niewielki fragment inwestycji będzie realizowany w granicach obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003. Kolejny obszar Natura 2000 to Dolina Małej Panwi PLH160008, ostoja ta oddalona jest jednak o ok. 6,4 km na południowy zachód od terenu przedsięwzięcia.

Szczegółowo przeanalizowano wpływ planowanej inwestycji na formy ochrony przyrody położone w buforze 5 km od planowanego jej przebiegu.

Główna trasa inwestycji przebiega najbliżej granicy obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie w rejonie jego najbardziej wysuniętego w kierunku północno-wschodnim fragmentu (w rejonie ul. Fabrycznej i tarnogórskiego węzła kolejowego). Odległość terenu realizacji przedsięwzięcia od granicy obszaru Natura 2000 wynosi w tym miejscu ok. 950 m. W kolejnych miejscach, gdzie trasa inwestycji zbliża się do granic ostoja,

odległość ta wynosi od ok. 1 km do ok. 1,5 km. Niewielki fragment drogi będzie także realizowany w granicy obszaru Natura 2000 - dotyczy to przebiegającego na odcinku ok. 1,5 km łącznika, tj. zjazdu do Tarnowskich Gór z Węzła Tarnowskie Góry Zachód (łącznik biegnie na terenie ostoji w km od 0+000 do 1+234). Tut. Organ przeanalizował zatem szczegółowo zarówno odległości jak i potencjalny wpływ przedsięwzięcia na możliwość zachowania właściwego stanu ochrony wszystkich przedmiotów ochrony ww. obszaru Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003, w celu ustalenia czy realizacja inwestycji może powodować utrudnienie lub uniemożliwienie osiągnięcia celów ochrony tego obszaru.

Obszar Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003 obejmuje system podziemnych wyrobisk, chodników i sztolni, które stanowią zimowisko nietoperzy. Na tym terenie występują siedliska wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory oraz dwa gatunki nietoperzy - nocek duży (*Myotis myotis*) (1324) i nocek Bechsteina (*Myotis Bechsteinii*) (1323) wymienione w Załączniku II tejże Dyrektywy. Ponadto stwierdzono tu hibernacje siedmiu gatunków nietoperzy niewymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, ale chronionych na mocy prawa krajowego. Ostoja ta jest zasiedlana przez nietoperze również w okresie letnim. Przedmiotami ochrony obszaru są ww. dwa gatunki nietoperzy oraz siedliska przyrodnicze: murawy galmanowe (*Violetalia calaminariae*) (6130), żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) (9130), ciepłolubne buczyny storczykowe (*Cephalanthero-Fagenion*) (9150).

Powyższy obszar został zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej 2008/25/WE z dnia 13 listopada 2007 r. i uznany jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, a wyznaczony jako specjalny obszar ochrony siedlisk Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 25 marca 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie (PLH240003) (Dz. U. z 2022 r., poz. 910).

Dla ww. obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003, zmienione Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 18 maja 2015 r. o zmianie zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003. Kolejną zmianę ww. zarządzenia reguluje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 20 lipca 2023 roku, zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003 (<https://www.gov.pl/web/rdos-katowice/podziemia-tarnogorsko-bytomskie-plh240003>).

W ww. dokumentacji zidentyfikowano m.in. istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków zwierząt i ich siedlisk oraz siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony (załącznik nr 3 do zarządzenia), wskazano cele działań ochronnych (załącznik nr 4 do zarządzenia) oraz określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania (załącznik nr 5). Poza ww. dokumentami, oceniając potencjalne oddziaływanie przedmiotowego przedsięwzięcia na przedmioty ochrony ostoji, tut. Organ oparł się również na raporcie oddziaływania na środowisko wraz z jego uzupełnieniami oraz m. in. ekspertyzie: Cichocki J., Łupicki D., Ważna A. 2012. „Ekspertyza na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000: Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” Zielona Góra.

Zgodnie z obowiązującym planem zadań ochronnych dla siedliska muraw galmanowych (*Violetalia calaminariae*) (6130) celami działań ochronnych są:

- utrzymanie powierzchni siedliska na co najmniej 3,62 ha z uwzględnieniem naturalnych procesów. Powierzchnia siedliska nie podlega zmianom lub zwiększa się (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „charakterystyczna kombinacja florystyczna” na poziomie typowej, właściwej dla siedliska (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „fizjonomia zbiorowiska roślinnego” na poziomie niskich muraw do 30 cm (wyjątkowo do 50 cm) z widocznym podłożem pomiędzy roślinami i płatami zauważalnymi z daleka, wyraźnie odróżniającymi się od otaczającej je roślinności (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „obce gatunki inwazyjne” na poziomie braku gatunków inwazyjnych (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „gatunki synantropijne i nitrofilne” na poziomie braku lub występowania pojedynczych gatunków synantropijnych i nitrofilnych (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „gatunki ekspansywne roślin zielnych” na poziomie braku gatunków ekspansywnych lub występujących spoza listy gatunków składających się na typową kombinację florystyczną z pokryciem <10% (FV),
- poprawa oceny wskaźnika „występowanie krzewów i podrostu drzew” z poziomu powyżej 30% udziału krzewów i podrostu drzew (U2) do przedziału 10-30% występowania krzewów i podrostu drzew (U1). Osiągnięcie celu wykracza poza okres obowiązywania planu,
- poprawa oceny wskaźnika „niszczenie i zaśmiecanie hałd” z poziomu fizycznego niszczenia stanowisk wskutek działalności człowieka – poboru kruszywa z hałd, pożarów w wyniku palenia ognisk, nielegalnych wysypisk śmieci (U2) do poziomu sporadycznego zaśmiecania, wydeptywania, pojedynczych śladów ognisk w pobliżu stanowisk siedliska (U1). Osiągnięcie celu wykracza poza okres obowiązywania planu,
- utrzymanie oceny wskaźnika „ślady wypasu” na poziomie utrzymywania się murawy bez wypasu lub regularnie wypasanej (FV),
- uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku przyrodniczym i uwarunkowaniach jego ochrony.

Aktualnie nieznane są istniejące ani potencjalne zagrożenia dla tego siedliska, brak jest danych o uwarunkowaniach jego ochrony. Z tego względu przewidziano działania ochronne, które mają polegać na uzupełnieniu stanu wiedzy w zakresie aktualnej powierzchni i rozmieszczenia siedliska przyrodniczego w obszarze oraz opisie jego stanu ochrony, zagrożeń i potrzeb przeprowadzenia dalszych działań ochronnych.

Płaty muraw galmanowych zostały wskazane m. in. podczas monitoringu przedmiotów ochrony z 2023 r. (Kulpiński K., Tyc A. 2023. Monitoring przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003. Siedliska - Część nr 1, Kraków – Bytom –Tarnowskie Góry). W miejscu, gdzie główna trasa inwestycji przebiega najbliżej siedliska 6130, jej odległość od muraw wynosi ok. 2,8 km. Łącznik, który będzie realizowany w granicach ostoi znajduje się w jeszcze większej odległości, tj. ok. 4,3 km. Pomiędzy terenem realizacji inwestycji, a siedliskiem znajdują się tereny rolne oraz obszary o zwartej, miejskiej zabudowie. Ze względu na znaczną odległość, przewyższającą obszar oddziaływania przedsięwzięcia, nie będzie ono wpływało negatywnie na cele działań ochronnych siedliska 6130, nie spowoduje zmniejszenia jego powierzchni ani nie wpłynie na skład gatunkowy, kombinację florystyczną i fizjonomię jego płatów. Przy zgodnej z prawem gospodarce odpadami nie spowoduje również zwiększenia ryzyka niszczenia i zaśmiecania hałdy, na której obserwowano murawy galmanowe.

Dla siedliska żyznych buczyn (*Dentario glandulosae Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) (9130) celami działań ochronnych są:

- utrzymanie powierzchni siedliska na co najmniej 30,39 ha z uwzględnieniem naturalnych procesów. Powierzchnia siedliska nie zmniejsza się, nie jest antropogenicznie pofragmentowana (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „charakterystyczna kombinacja florystyczna” na poziomie typowej, właściwej dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem regionalnej i lokalnej specyfiki), w szczególności dominacji we wszystkich warstwach gatunków typowych dla siedliska z zachowaniem naturalnych stosunków ilościowych wraz z runem zdominowanym przez gatunki leśne, a nie porębowe lub łąkowe (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „skład drzewostanu” na poziomie <15% gatunków obcych ekologicznie buczynom (co najwyżej 1 w opisie taksacyjnym wg metodyki urządzania lasu), oraz drzewostanu zdominowanego (>50%) przez gatunki buczynowe (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „ekspansywne gatunki rodzime w runie” w przedziale 5-25% (U1),
- utrzymanie oceny wskaźnika „struktura pionowa i przestrzenna roślinności” na poziomie zróżnicowanej struktury, drzewostanu różnowiekowego, o zróżnicowanym przestrzennie zwarcu, zawsze z grupami i kępami starych drzew (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)” na poziomie >10% udziału drzew starszych niż 100 lat (1 lub więcej w opisie taksacyjnym wg metodyki urządzania lasu) (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „naturalne odnowienie drzewostanu” na poziomie obecnego naturalnego odnowienia, wypełniającego dogodnie do odnowienia miejsca, w szczególności naturalne luki i prześwietlenia, lub intensywnie pojawiające się w wyniku cięć obsiewnych, o składzie odpowiadającym składowi drzewostanu, przy rębniach nie wymagające uzupełnienia odnowieniem sztucznym więcej niż 10% (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „gatunki obce w drzewostanie” na poziomie <5% tj. gatunków obcych występujących najwyżej miejscami lub pojedynczo i nie odnawiających się (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie” na stanowiskach Segiet Zachód {9804}, Hipolit Wschód {1C30} i Hipolit Zachód {D35A} na poziomie braku inwazyjnych gatunków (FV), na stanowiskach Segiet Południe {BFD5} i Piekielec Centrum {C80A} na poziomie obecności najwyżej 1 gatunku, nie bardzo silnie ekspansywnego (U1), a na stanowiskach Segiet Północ {A2AF}, Piekielec Wschód {5578}, Piekielec Zachód {89DE} i Piekielec Południe {989B} na poziomie więcej niż 1 gatunku inwazyjnego albo 1 gatunku bardzo silnie ekspansywnego (U2),
- utrzymanie oceny wskaźnika „martwe drewno (łącznie zasoby)” na poziomie >20 m³/ha (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „martwe drewno grubowymiarowe” na poziomie >5 szt./ha (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „mikrosiedliska drzewne (drzewa biocenotyczne)” na poziomie >20 szt./ha (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „inne zniekształcenia” na poziomie występujących zniekształceń, lecz mało znaczących (U1).

Istniejącymi zagrożeniami dla tego siedliska są: obce gatunki inwazyjne (w niewielkiej ilości stwierdzony został jaśminowiec *Philadelphus* sp.); inne (niż wymienione) rodzaje praktyk leśnych, np. wprowadzane drzewa obce ekologicznie powodują niekorzystne zmiany chemizmu gleby (opad igieł); przerzedzenie warstwy drzew, ponieważ prześwietlenie powoduje nadmierny rozrost podszytu i gatunków ekspansywnych. Potencjalnymi zagrożeniami żyźnych buczyn są natomiast: wydeptywanie, nadmierne użytkowanie, co

obejmuje przypadkowe mechaniczne zniszczenia, związane z ewentualnym zbaczaniem turystów wytyczonych szlaków; a także tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane, gdyż w pobliżu płatu siedliska teren przeznaczono na cele budownictwa jednorodzinnego, co może się wiązać z większą penetracją siedliska, ekspansją niepożądanych gatunków i zaśmieceniem.

Wśród działań ochronnych wskazuje się: jako działania służące ochronie siedliska przyrodniczego wyszczególniono usuwanie obcych ekologicznie gatunków drzew (świerka pospolitego, sosny zwyczajnej i modrzewia europejskiego) - sukcesywnie w miarę osiągania przez nie wieku rębności lub w ramach cięć pielęgnacyjnych i sanitarnych; stopniową przebudowę drzewostanu zmierzającą do osiągnięcia w dłuższej perspektywie czasowej docelowego składu gatunkowego dla poszczególnych pododdziałów, usunięcie krzewów jaśminowca. Zaplanowano też działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji działań ochronnych.

Główna trasa inwestycji przebiega w odległości ok. 3,6 km od płatów przedmiotowego siedliska, a fragment inwestycji realizowany w granicach obszaru Natura 2000 będzie znajdował się w odległości ok. 4,9 km od najbliższego płatu żyznych buczyn. Podobnie jak w przypadku muraw galmanowych, siedlisko to oddzielają od trasy przedsięwzięcia różnorodne tereny, w tym tereny otwarte, zadrzewione oraz intensywnie zabudowane. Również w tym przypadku, ze względu na znaczną odległość przedsięwzięcie nie będzie oddziaływało znacząco na cele działań ochronnych siedliska 9130, nie spowoduje zmniejszenia jego powierzchni ani nie spowoduje jego fragmentacji. Nie będzie również miało wpływu na skład gatunkowy i strukturę roślinności, zarówno w odniesieniu do drzewostanu jak i runa. Przebieg drogi nie spowoduje również zwiększonego ruchu turystów i pozostałych osób w obrębie lasu. Duże znaczenie dla utrzymania właściwego stanu ochrony omawianego siedliska będzie miała odpowiednio prowadzona gospodarka leśna, realizacja inwestycji w żaden sposób nie będzie na nią wpływała ani kolidowała z pozostałymi zaplanowanymi działaniami ochronnymi.

Dla siedliska ciepłolubnych buczyn storczykowych (*Cephalanthero-Fangenion*) (9150) celami działań ochronnych są:

- utrzymanie powierzchni siedliska na co najmniej 37 ha z uwzględnieniem naturalnych procesów (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „gatunki charakterystyczne” na poziomie powyżej 10 (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „gatunki ciepłolubne” w przedziale od 4 do 9 (U1),
- utrzymanie oceny wskaźnika „gatunki nawapienne” w przedziale od 4 do 9 (U1),
- utrzymanie oceny wskaźnika „naturalne odnowienie” na poziomie występowania odnowienia, ale braku dominacji runa (dopuszczalnego miejscowego znacznego rozwoju odnowienia w lukach drzewostanu) (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „obce gatunki inwazyjne” na poziomie jednego gatunku obcego lub pokrycia do 5% gatunkami inwazyjnymi (U1),
- utrzymanie oceny wskaźnika „pokrycie przez gatunki traw” na poziomie do 30% (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „struktura przestrzenna płatów siedliska” na poziomie płatów jednolitych lub tylko wyjątkowo rozdzielonych, obejmujących powyżej 60% (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „gatunki dominujące” na poziomie dominacji typowych gatunków leśnych i pokrycia gatunków charakterystycznych przynajmniej 20% (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „cenne składniki flory” na poziomie powyżej 3 gatunków (FV),

- utrzymanie oceny wskaźnika „gatunki obce ekologiczne w drzewostanie” na poziomie do 5% (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika „struktura drzewostanu na stanowisku” na poziomie naturalnej, zróżnicowanej (FV),
- uzupełnienie stanu wiedzy o siedlisku przyrodniczym i uwarunkowaniach jego ochrony.

Aktualnie nieznane są istniejące ani potencjalne zagrożenia dla tego siedliska, brak jest danych o uwarunkowaniach jego ochrony. Z tego względu przewidziano działania ochronne, które mają polegać na uzupełnieniu stanu wiedzy w zakresie aktualnej powierzchni i rozmieszczenia siedliska przyrodniczego w obszarze oraz opisie jego stanu ochrony, zagrożeń i potrzeb przeprowadzenia dalszych działań ochronnych.

Stwierdzone obecnie płaty tego siedliska znajdują się w odległości co najmniej ok. 3,7 km od głównej trasy przedsięwzięcia oraz ok. 5,2 km od łącznika projektowanego na terenie ostoi. Dzielące inwestycję od siedliska obszary są odlesione, przekształcone w grunty rolne lub zabudowane, brak jest również powiązań funkcjonalnych pomiędzy tymi siedliskami, a terenem, na którym będzie realizowana inwestycja. Ze względu na odległość i charakter oraz zasięg przewidywanych oddziaływań nie przewiduje się znaczącego oddziaływania inwestycji na ciepłolubne buczyny storczykowe. Nie wpłynie ona na powierzchnię siedliska, strukturę przestrzenną płatów siedliska ani drzewostanu, a także skład gatunkowy w obrębie płatów i ich otoczeniu.

Szczegółowo przeanalizowano również potencjalny wpływ realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia na nietoperze, w tym dwa gatunki będące przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003, tj.: nocka Bechsteina (*Myotis bechsteinii*) oraz nocka dużego (*Myotis myotis*).

Zgodnie z planem zadań ochronnych dla gatunku nocka Bechsteina (*Myotis bechsteinii*) (1323) celami działań ochronnych są:

- utrzymanie rozrodczej populacji gatunku na poziomie od 1 do 13 osobników z uwzględnieniem biologii gatunku,
- utrzymanie oceny wskaźnika stanu populacji „obecność gatunku” na poziomie odłowienia, w czerwcu lub lipcu, osobników nocka Bechsteina (dorosłych samców lub nie biorących udziału w rozrodzie samic) bez stwierdzenia wśród nich karmiących samic lub osobników młodocianych (U1),
- utrzymanie oceny wskaźnika stanu siedliska „powierzchnia i zasobność pokarmowa kompleksu leśnego” w przedziale 50-1100 jednostek równowartych 1 ha lasów liściastych lub 38 ha lasów iglastych i mieszanych (U1),
- utrzymanie oceny wskaźnika stanu siedliska „powierzchnia i struktura drzewostanu” w przedziale 40-1000 jednostek równowartych 1 ha lasów liściastych lub 5 ha lasów iglastych i mieszanych (U1),
- utrzymanie oceny wskaźnika stanu siedliska „grubość drzew zapewniających potencjalne kryjówkiienne” na poziomie mediany powyżej 60 cm (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika stanu siedliska „zwarcie podszytu liściastego” na poziomie mediany w przedziale 30-50% (U1),
- utrzymanie oceny wskaźnika stanu siedliska „zwarcie okapu w drzewostanie” na poziomie 4-5 (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika stanu siedliska „liczba śródleśnych zbiorników wodnych” na poziomie pojedynczych, małych zbiorników oraz pojedynczych rzeczek i rowów (U1),
- uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku i uwarunkowaniach jego ochrony.

Aktualnie nieznane są istniejące ani potencjalne zagrożenia dla tego gatunku, brak jest danych o uwarunkowaniach jego ochrony. Z tego względu przewidziano działania ochronne, które mają polegać na uzupełnieniu stanu wiedzy w zakresie aktualnej powierzchni i rozmieszczenia gatunku w obszarze oraz opisie jego stanu ochrony, zagrożeń i potrzeb przeprowadzenia dalszych działań ochronnych.

Dla ostatniego z przedmiotów ochrony – nocka dużego (*Myotis myotis*) (1324) celami działań ochronnych są:

- utrzymanie zimującej populacji gatunku na poziomie 130 osobników z uwzględnieniem biologii gatunku,
- utrzymanie oceny wskaźnika stanu populacji „liczebność” na stanowisku Blachówka Zachodnia na poziomie liczby osobników dorosłych większej niż 80% liczby z ubiegłego roku lub monitoringu oraz istotnego statystycznie średniego spadku liczebności z wielolecia nie większego niż 5% rocznie (w przypadku dostępności danych) (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika stanu siedliska „powierzchnia” w obszarze na poziomie nie ulegającej zmniejszeniu w ciągu ostatnich 5 lat powierzchni zimowiska wykorzystywanej przez nocki duże i dostępnej dla nietoperzy, a w przypadku zmniejszenia powierzchni wcześniej liczebność populacji ocenia się na FV tj. liczba osobników dorosłych większa niż 80% liczby z ubiegłego roku lub monitoringu oraz istotny statystycznie średni spadek liczebności z wielolecia nie jest większy niż 5% rocznie (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika stanu siedliska „zabezpieczenie przed niepokojeniem nietoperzy” w obszarze na poziomie utrudnionego dostępu ludzi do najważniejszych dla nocków dużych części obiektu co najmniej w okresie zimowym, przy możliwych i zdarzających się przypadkach wchodzenia osób niepowołanych lub braku zabezpieczenia dostępu przy niewielkiej presji (U1), a na stanowisku Blachówka Zachodnia na poziomie całkowitego zabezpieczenia przynajmniej w okresie zimowym i braku niepokojenia nietoperzy w trakcie hibernacji (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika stanu siedliska „dostępność wylotów dla nietoperzy” w obszarze na poziomie utraty drożności części zimowiska wykorzystywanej regularnie przez nocki duże w ciągu ostatnich 3 lat, przy jednoczesnych utrudnieniach przy pozostałych wlotach (kraty o gęstych pionowych prętach, obecność krzewów) lub małej liczbie wlotów stanowiącej utrudnienie lub zagrożenie dla nietoperzy (U1), a na stanowiskach Blachówka Zachodnia i Boże Wspomaganie na poziomie wlotów stale dostępnych i braku czynników utrudniających korzystanie z nich przez nietoperze (FV),
- utrzymanie oceny wskaźnika stanu siedliska „warunki mikroklimatyczne” co najmniej na stanowisku Blachówka Zachodnia na poziomie warunków mikroklimatycznych zbliżonych lub lepszych od tych w okresie referencyjnych we wszystkich częściach stanowiska regularnie zajmowanych przez nocki duże, albo pogorszonych warunków mikroklimatycznych ponad 5 lat temu co najmniej w jednej części stanowiska, jednak bez wpływu na zmniejszenie liczebności nocków dużych na całym stanowisku w odniesieniu do ich liczebności sprzed tego pogorszenia (FV),
- uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku i uwarunkowaniach jego ochrony.

Istniejącymi zagrożeniami dla gatunku są zdarzenia, które mogą prowadzić do uniemożliwienia nietoperzom wlotu po systemu podziemnych wyrobisk, tj. nieodpowiednie zabezpieczenie otworów prowadzących do podziemi lub brak ich zabezpieczenia, a także erozja, w wyniku której dolomit osypuje się i zasypuje otwory wlotowe. Kolejnym zagrożeniem jest infrastruktura sportowa i rekreacyjna oraz pojazdy zmotoryzowane. Światło i hałas generowane przez imprezy masowe odbywające się w rejonie Sportowej Doliny powodują płoszenie nietoperzy. Szczególnie negatywny wpływ wywołują w okresie rojenia.

Natomiast ruch motocyklowy w rejonie wlotu do sztolni na stanowisku Blachówka Zachodnia i w Kamieniołomie Bobrowniki powoduje płoszenie i wybudzanie nietoperzy oraz osypywanie się materiału skalnego. Jako potencjalne zagrożenie dla gatunku zidentyfikowano natomiast speleologię (eksploracja podziemi) oraz zabudowę rozproszoną. W tym przypadku szczególne znaczenie będzie miała próba zabudowy najbliższego obszaru najważniejszego wlotu do podziemi – Blachówka Zachodnia oraz projekty budowy osiedli na niestabilnym podłożu w pobliżu rezerwatu Segiet oraz wlotu do sztolni Blachówka (co grozi zawaleniem się otworów wlotowych i podziemnych korytarzy. Potencjalnym zagrożeniem jest również erozja, ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe w bliskim sąsiedztwie otworów w Blachówce Zachodniej i w kamieniołomie Bobrowniki, odpadki i odpady stałe składowane w rejonie siedlisk żerowych, zatopienie fragmentów podziemi i Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (kamieniołom Bobrowniki wykorzystywany jako teren do uprawiania sportów motorowych). Zaplanowane wobec tego gatunku działania ochronne obejmują odstąpienie od stosowania nagłośnienia i oświetlenia w Okolicach sztolni w Blachówce (tzw. Sportowa Dolina) oraz odstąpienie od poruszania się pojazdami mechanicznymi w rejonie Sportowej Doliny oraz Kamieniołomu Bobrowniki, w okresie od 1 sierpnia do 30 października (od 1 godziny przed zachodem słońca – do świtu), opracowanie założeń udostępnienia turystycznego Kamieniołomu Bobrowniki, działania dot. zabezpieczeń wlotów do podziemi. Zaplanowano też działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji działań ochronnych i działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

Zidentyfikowane zagrożenia oraz działania ochronne zaplanowane dla nocka dużego (*Myotis myotis*), przyczynią się jednocześnie do ochrony pozostałych gatunków nietoperzy występujących w tym rejonie.

W granicach obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko – Bytomskie będzie realizowany jedynie łącznik węzła Tarnowskie Góry Zachód. Na terenie projektowanego zjazdu nie występują znane otwory wlotowe wykorzystywane przez nietoperze. Aktualne inwentaryzacje zimujących i rojących się nietoperzy nie wskazały wykorzystania tych części systemu przez te zwierzęta. Z planu zadań ochronnych dla Podziemia Tarnogórsko-Bytomskich PLH240003 wynika, że cztery wloty są najistotniejsze podczas hibernacji i w okresie rojenia dla nietoperzy. Pozostałe odkryte otwory prowadzące po podziemi są niedostępne lub trudno dostępne dla nietoperzy. Kluczowe wloty zlokalizowane są w poniższych punktach:

1. Stanowisko „Blachówka” najcenniejsze i główne miejsce hibernacji nietoperzy także jedno z głównych miejsc rojenia nietoperzy Blachówka Zachodnia główna trasa inwestycji znajduje się on w odległości ok. 3,7 km, w odległości 5 km znajduje się łącznik węzła Tarnowskie Góry Zachód.
2. Stanowisko „W Kamieniołomie Bobrowniki” główna trasa inwestycji przebiega w odległości ok. 2,7 km, w odległości 5 km znajduje się łącznik węzła Tarnowskie Góry Zachód.
3. Stanowisko „Brama Gwarków”, odległość od trasy głównej i węzła drogowego to ok. 8,2 km, w odległości ok. 4,75 km znajduje się łącznik węzła Tarnowskie Góry Zachód.
4. Stanowisko Boże Wspomagaj, trasa główna inwestycji przebiega w odległości ok. 4 km, w odl. ok.: 2,4 km od łącznika węzła Tarnowskie Góry Zachód.

Tut. Organ przeanalizował też odległość trasy inwestycji od najważniejszych dla nietoperzy terenów żerowiskowych oraz znanych tras ich przelotów w obszarze ostoi Natura 2000. Głównymi miejscami żerowiskowymi zarówno dla nocka dużego jak i nocka Bechsteina jest Park w Reptach i Dolina Dramy, o powierzchni ponad 450 ha, będący zespołem przyrodniczo – krajobrazowym oraz rezerwat przyrody Segiet wraz z drzewostanami

przyległymi do Parku im. Edmunda Osmańczyka. Trasa planowanej drogi ekspresowej S11 biegnie ok. 5 km od ww. zespołu przyrodniczo-krajobrazowego (łącznik węzła Tarnowskie Góry Zachód ok. 2,5 km). W odniesieniu do zadrzewień rezerwatu Segiet są to odległości odpowiednio ok. 3 km i ok. 4,5 km. Najbliższe inwestycji zadrzewienia w obszarze Natura 2000, które są istotne dla nietoperzy są oddalone od inwestycji o ok. 1,3 km.

Najbliższa trasa przelotów nietoperzy na żerowiska, zgodnie z ekspertyzą sporządzoną na potrzeby planu zadań ochronnych, tj. szlak migracji biegnący pomiędzy doliną Dramy, a polami w rejonie miejscowości Laryszów (wzdłuż dopływu Dramy), jest oddalona o ok. 7 km od trasy głównej i projektowanego węzła drogowego (ok. 4 km od łącznika węzła Tarnowskie Góry Zachód). Droga będzie również oddalona o ok. 5 km od szlaków migracji nietoperzy stwierdzonych w rejonie lasów zlokalizowanych w południowej części obszaru Natura 2000 oraz na południe od granic ostoi.

Ze względu na znaczne odległości, na skutek realizacji przedsięwzięcia nie dojdzie ani do uszczuplenia głównych terenów żerowiskowych nietoperzy ani do przecięcia czy zaburzenia tras ich przelotów.

Przedsięwzięcie nie będzie związane z głównymi zagrożeniami nietoperzy podczas hibernacji, którymi jak wynika z planu zadań ochronnych są: płoszenie, bezpośrednie niepokojenie czy zmiany warunków mikroklimatycznych poprzez otwarcie lub zawalenie części korytarzy lub otworów wejściowych. W przypadku przedmiotowej inwestycji nie dojdzie bowiem do bezpośredniej ingerencji w podziemia. Z wymienionych w planie zadań ochronnych zagrożeń dla nietoperzy, jedynym odnoszącym się do omawianej inwestycji drogowej, jest erozja (K01.01). Zgodnie z analizami położenia inwestycji względem znanych zimowisk w obszarze i całego systemu podziemi, zagrożenie to dotyczy tylko satelitarnych, prawdopodobnie niewielkich i niewykorzystywanych przez nietoperze, części systemu podziemi. Ryzyko jest jednak niewielkie – obecnie na terenie położonym nad korytarzami systemu poprowadzona jest droga krajowa nr 11, o dużym natężeniu ruchu, który nie powoduje odnotowanych zmian w kubaturze systemu. Biorąc pod uwagę zaplanowane działania minimalizujące, które będą realizowane podczas prac w granicy ostoi, tj. prowadzenie prac techniką nie powodującą znaczących wibracji, drgań podłoża oraz hałasu, a także nadzór chiropterologiczny, nie zachodzi konieczność ograniczenia prac w okresie hibernacji. Hałas spowodowany prowadzonymi pracami budowlanymi nie będzie znacząco większy od obecnego poziomu hałasu powodowanego przez pojazdy wykorzystujące istniejące ciągi komunikacyjne (droga krajowa DK 11 położona jest w odległości 0,5 km m od Sztolni Kopalni Bobrowniki oraz 1,3 km od Sztolni Blachówka Zachodnia). Pozostałe rozpoznane zagrożenia nie dotyczą wpływu omawianej inwestycji. Z uwagi na znaczną odległość inwestycji i z uwagi na zaplanowany zakres prac, nie dojdzie do zawalenia czy zasypania otworów wlotowych do podziemi dostępnych dla nietoperzy. Odległości drogi do istotnych otworów wlotowych są duże, a uwarunkowania terenowe – brak istotnych elementów liniowych prowadzących w stronę trasy inwestycji, brak znaczących żerowisk na obszarze pomiędzy projektowaną drogą a otworami wlotowymi – powodują, że brak jest znaczącego ryzyka kolizji nietoperzy korzystających z podziemi w okresie zimy i jesiennej rojenia z pojazdami, zarówno w trakcie etapu budowy, jak i eksploatacji. Zaplanowane w planie zadań ochronnych działania ochronne dotyczą natomiast głównie zachowania i zabezpieczenia głównych wlotów do miejsc zimowania nietoperzy, znajdujących się poza obszarem oddziaływania inwestycji.

W kompleksie leśnym przez który prowadzi trasa inwestycji odnotowano występowanie nietoperzy. Nie zinwentaryzowano natomiast gatunków będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko – Bytomskie, choć notowane były przeloty

nieoznaczonych gatunków z rodzaju nocek *Myotis sp.* Niemniej nie stwierdzono, aby teren inwestycji stanowił szczególnie ważny obszar dla zachowania lokalnych populacji chiropterofauny. Zastosowane działania minimalizujące spowodują natomiast, że inwestycja nie będzie generowała znaczącego, negatywnego oddziaływania na tą grupę zwierząt. W związku z powyższymi ustaleniami, w ocenie tut. Organu przy zachowaniu nakazanych niniejszą decyzją działań minimalizujących i kompensujących oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko, realizacja inwestycji nie uniemożliwi ani nie spowoduje utrudnienia osiągnięcia celów ochrony obszaru Natura 2000.

Najbliżej zlokalizowanymi w stosunku do terenu inwestycji obszarowymi formami ochrony przyrody są użytki ekologiczne Księża Góra (ok. 210 m) oraz Kocie Górki (ok. 80 m).

Użytek ekologiczny Księża Góra został ustanowiony Uchwałą Nr X/151/11 Rady Miasta Piekary Śląskie z dnia 29 września 2011 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą " Księża Góra" (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2011 r., nr 285, poz. 4805 ze zm.). Celem utworzenia użytku jest zachowanie lokalnej mozaikowości siedlisk, co jest warunkiem niezbędnym do zachowania różnorodności gatunkowej proponowanego obszaru. Na terenie Księżej Góry występują murawy kserotermiczne, ciepłolubne okrajki, ciepłolubne zbiorowiska ruderalne i łąki świeże. Jest to miejsce występowania gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną częściową i ścisłą. Na terenie użytku zidentyfikowano siedlisko 6210 reprezentowane przez 2 płaty muraw kserotermicznych *Adonio-Brachypodietum* - położone w odległości ok. 280 m i 380 m od planowanej drogi S11. We florze płatów stwierdzono natomiast występowanie dwóch gatunków roślin częściowo chronionych: dziewięcisiła bezłodygowego *Carlina acaulis* i wilżyny ciernistej *Ononis spinosa*.

Kocie Górki zostały ustanowione Uchwałą NR VII/86/19 Rady Miasta Piekary Śląskie z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą „Kocie Górki” (Dz. Urz. z 2019 r., poz. 2869). Celem utworzenia użytku ekologicznego jest ochrona siedlisk przyrodniczych (zadrzewień, niewielkich zbiorników wodnych, szuwarów i muraw kserotermicznych), urozmaiconej rzeźby terenu, walorów krajobrazowych również stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Na terenie użytku również zidentyfikowano siedlisko 6210, dwa płaty położone w odległości ok. 250 m i 310 m od planowanego przebiegu inwestycji. Obecnie, zinwentaryzowane na tym terenie płaty muraw kserotermicznych reprezentują słaby stan zachowania, spowodowany głównie brakiem właściwego użytkowania. Trwałość siedliska 6210 jest bowiem uwarunkowana przez stałe użytkowanie. Na terenie użytku występują populacje pięciu chronionych gatunków: kruszczyka szerokolistnego *Epipactis helleborine*, kruszczyka rdzawoczerwonego *Epipactis atrorubens*, buławnika wielkokwiatowego *Cephalanthera damasonium*, buławnika mieczolistnego *Cephalanthera longifolia* i listery jajowatej *Listera ovata*.

W stosunku do obydwu ww. użytków ekologicznych wprowadzono zakazy: niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obszaru; wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych; uszkodzenia i zanieczyszczania gleby; dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej wodnej lub rybackiej; likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych oraz obszarów wodnoblotnych; wylewania gnojowicy (w przypadku „Kocich Górek” z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych); zmiany sposobu użytkowania ziemi; wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów; umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych, z wyjątkiem amatorskiego

połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką; zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów oraz umieszczania tablic reklamowych.

Realizacja przedsięwzięcia nie spowoduje naruszenia zakazów obowiązujących w stosunku do użytków ekologicznych. Prace będą odbywały się w całości poza ich granicami, nie spowodują również naruszenia stosunków wodnych w ich obrębie. Ponadto zarówno siedliska jak i gatunki chronione występujące na terenie obydwu użytków zostały uwzględnione w obszernych analizach oddziaływania inwestycji na środowisko przyrodnicze przedstawionych w raporcie. Omawiane płaty siedlisk oraz gatunki chronionej flory leżą poza pasem zajętości przedsięwzięcia, w ich obrębie nie są planowane żadne roboty budowlane, dotyczą ich zaplanowane działania minimalizujące, obejmujące zakaz lokalizowania na tym terenie zapleczy budowy. Realizacja zamierzenia nie wiąże się również ze zmianą dotychczasowego użytkowania terenu w obrębie użytków. Nie stwierdzono zatem, aby przedsięwzięcie stanowiło zagrożenie dla celów ochrony tych obszarów.

Większe obszarowe formy ochrony przyrody znajdują się w znacznej odległości od projektowanej drogi, Zpk Park w Reptach i Dolina Rzeki Dramy (w odległości 2,5 km od łącznika węzła Tarnowskie Góry Zachód) oraz rezerwat przyrody Segiet wraz z otuliną (w odległości ponad 3 km). Granice tych form znajdują się w obrębie granic obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie PLH240003, przy czym w przypadku Zespołu przyrodniczo-krajobrazowego częściowo. Na terenie tych form znajdują się siedliska przyrodnicze i siedliska gatunków będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000. Z tego względu potencjalny wpływ inwestycji na te tereny został przeanalizowany bardzo dokładnie w toku niniejszego postępowania. W związku z odległością, charakterem oddziaływań oraz zastosowanymi działaniami minimalizującymi przedsięwzięcie nie będzie stanowiło zagrożenia dla ww. form ochrony przyrody.

W sąsiedztwie inwestycji (bufor 500 m os projektowanej drogi) występuje 7 pomników przyrody. Są to drzewa, które znajdują się w odległości od 162 m do 471 m. Przedsięwzięcie nie koliduje z pomnikami przyrody, prace budowlane prowadzone będą poza zasięgiem ich systemów korzeniowych, nie spowodują również zmian stosunków wodnych w rejonie pomników. Zaplanowano też działania minimalizujące, obejmujące zakaz lokalizowania zapleczy budowy w odległości mniejszej niż 50 m od tych okazów. Przedsięwzięcie nie stanowi zatem zagrożenia dla drzew objętych ochroną pomnikową.

Analizując wpływ poszczególnych wariantów przebiegu inwestycji na środowisko przyrodnicze tut. organ uwzględnił szereg czynników, w tym wpływ drogi na siedliska flory i fauny, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków chronionych i rzadkich, w tym najbardziej zagrożonych skutkami fragmentacji kompleksu leśnego, oraz na możliwości migracji organizmów. Oceniano zatem wpływ realizacji przedsięwzięcia w poszczególnych wariantach, w odniesieniu do całości kompleksu Lasów Lublinieckich, uwzględniając możliwość jak najpełniejszego zachowania funkcji pełnionych przez ten ekosystem, możliwości kontynuowania w jego obrębie naturalnych procesów przyrodniczych, a także zachowania ciągłości migracji w ramach istotnych korytarzy ekologicznych, które tworzą Lasy Lublinieckie wraz z innymi obszarami leśnymi na terenie województwa i kraju. Istotnym aspektem w tym zakresie, jest wpływ projektowanej drogi na scharakteryzowaną w niniejszej decyzji, bogatą awifaunę analizowanego obszaru. Zgodnie z analizą wielokryterialną przedstawioną w raporcie - pod względem oddziaływania drogi na ptaki najkorzystniejszy jest wariant II. Dokonując tej oceny autorzy raportu wzięli pod uwagę różne kryteria, w tym kolizję trasy planowanej inwestycji z siedliskami i obiektami szczególnie cennymi dla ptaków, liczbę i rangę stanowisk rzadkich gatunków ptaków odnotowaną

na trasie i w sąsiedztwie odcinka, a także oddziaływania skumulowane. Równocześnie, dodatkowa analiza, przedstawiona w ekspertyzie p. Krzysztofa Belika i p. Radosława Gwoździa pn. „Występowanie włośchatki i sóweczki w części obszaru Lasów Lublinieckich wraz z propozycją monitoringu i kompensacji w ramach planowanej budowy Drogi Ekspresowej S11 w województwie śląskim” (Boruszowice, 2024 r.), skupiająca się na dwóch szczególnie cennych i narażonych ze względu na oddziaływania projektowanej drogi gatunkach sów, tj. włośchatki i sóweczki, wskazała, że najmniejsza kolizja ze stwierdzonymi stanowiskami tych sów nastąpi w wariancie I. Co prawda z ww. opracowania eksperckiego wynika, że w sąsiedztwie wariantu inwestorskiego drogi, znajdują się stanowiska zarówno włośchatki, jak i sóweczki, to nie kolidują one jednak bezpośrednio z przedmiotową trasą i realizacja przedsięwzięcia nie będzie wymuszała konieczności ich zniszczenia. Jakkolwiek sąsiedztwo drogi spowoduje, że fragment lasu przyległy do pasa drogowego utraci wartość siedliskową dla tych ptaków ze względu na hałas generowany przez ruch komunikacyjny, to jednak w dalszym ciągu będzie istniała możliwość spontanicznego przeniesienia się ich na rozległy i niepodzielony dużymi inwestycjami liniowymi teren leśny, położony w kierunku północno-wschodnim Lasów Lublinieckich, co powinno zapewnić niezaburzone funkcjonowanie ich populacji. Jak wskazują eksperci ornitolodzy w całym kompleksie ww. lasów zanotowano powszechność występowania dzięciołów dostarczających dziuple dla obu gatunków sów. Należy zaznaczyć również, że w kompleksie leśnym Lasów Lublinieckich po stronie północno-wschodniej inwestycji brak jest oddziaływań skumulowanych przedsięwzięcia z innymi liniowymi inwestycjami planowanymi, realizowanymi czy ukończonymi, które mogłyby wywierać dodatkowe, negatywne oddziaływanie na przyrodę ożywioną. Efekt bariery nie podlega więc kumulacji.

Oceniając oddziaływanie wariantów przedsięwzięcia na faunę, tut. Organ wziął pod uwagę nie tylko powierzchnię zajęcia terenu, a przez to uszczuplenia siedlisk fauny, ale również sposób fragmentacji kompleksu, który będzie miał wpływ na dostępność odpowiednich, potencjalnych siedlisk bytowania dla różnych gatunków fauny, w tym obydwu ww. rzadkich gatunków sów oraz innych zwierząt, związanych z wnętrzem lasu i nieznajdujących dla siebie odpowiednich warunków do życia w pobliżu jego krawędzi.

Fragmentacja ma bowiem szczególne znaczenie w przypadku dużych kompleksów leśnych czy przekraczania dolin rzecznych, gdyż podzielenie kompleksu leśnego może prowadzić do powstania okrojonego obszarowo siedliska. Jego wielkość może bowiem okazać się niewystarczająca dla właściwego funkcjonowania niektórych gatunków ptaków lub ssaków o znacznych arealach osobniczych i prowadzić do ich wycofania się z tego terenu.

Każdy z analizowanych wariantów inwestycji przebiega częściowo przez kompleks Lasów Lublinieckich. Jest to rozległy kompleks leśny, ciągnący się na obszarze dwóch województw: śląskiego i opolskiego, a jego kształt jest wyraźnie wydłużony, w znacznej mierze dopasowując się do doliny Małej Panwi. Południowa część Lasów sąsiaduje z silnie uprzemysłowionym Górnośląskim Okręgiem Przemysłowym. Wariant II inwestorski (pokrywający się na tym odcinku z wariantem III) przecina co prawda duży, zwarty płat lasu, jednak jego atutem środowiskowym jest przebieg stosunkowo blisko jego południowo-zachodniej granicy. Trasa inwestycji jest tutaj wyznaczona wzdłuż osi zagospodarowania obejmującej kolejno tereny zurbanizowane miast: Tarnowskie Góry – Brynek - Tworóg – Krupski Młyn wraz z towarzyszącą infrastrukturą drogową i kolejową. Biorąc pod uwagę rozległość kompleksu leśnego po północno-wschodniej stronie wariantu inwestycyjnego należy uznać, że lokalizacja drogi nie spowoduje zawężenia dostępności siedlisk zwierząt w postaci dodatkowej bariery komunikacyjnej w sposób, który znacząco ograniczyłby możliwość rozwoju lub zachowania ich populacji. Reasumując, wariant wybrany do realizacji przecina kompleks leśny w jego szerszej części znajdującej się w zbliżeniu do zabudowy

miejsowości Tworóg. Po północno-wschodniej stronie pasa projektowanej drogi pozostanie natomiast znacznie większy płat terenów leśnych, połączony i tworzący korytarz ekologiczny z dalszymi i rozległymi terenami zalesionymi. Taka sytuacja zapewni zwierzętom możliwość odbywania migracji sezonowych, a także dostęp do miejsc żerowania i rozrodu, na terenach wolnych od niekorzystnych oddziaływań drogi.

Znacznie gorsza sytuacja występowałaby natomiast w przypadku realizacji wariantów: I (czerwonego) i IV, gdzie droga przecinałaby wąski fragment kompleksu leśnego - pas lasu, znajdujący się na południe od miejscowości Tworóg. Stanowi on odnogę biegnącą w kierunku południowym od Lasów Lublinieckich i jest jedynym zwartym fragmentem leśnym położonym po południowo-zachodniej stronie terenów zurbanizowanych rozciągających się od Tarnowskich Gór do Krupskiego Młyna. Zapewnia on łączność Lasów Lublinieckich z Lasami Rudzkimi. Jest jednocześnie częścią korytarzy ekologicznych: ponadregionalnego ssaków i ptaków o nazwie Lasy Lublinieckie oraz korytarzy migracji ssaków drapieżnych i kopytnych z fragmentami węzłowymi. Z uwagi na istniejące zagospodarowanie w tym rejonie, korytarz ten jest już obecnie częściowo zawężony. Realizacja przedsięwzięcia w wariantcie I lub IV, tj. wprowadzenie w jego przebiegu nowego korytarza drogowego, spowodowałoby znaczne ograniczenie możliwości migracji w tym rejonie. Szerokość terenu leśnego w najwęższym miejscu wynosi zaledwie 2 km. Przekięcie jego centralnej części przez drogę i infrastrukturę jej towarzyszącą, spowodowałoby również całkowitą utratę przydatności tego obszaru dla gatunków leśnych posiadających wąską tolerancję ekologiczną, w tym sóweczki i włośchatki. Mając na uwadze dużą wrażliwość obu tych sów na zanieczyszczenie hałasem, spodziewane byłoby całkowite zaniechanie ich lęgów na tym terenie. Należy tu wskazać, że zjawisko utraty przydatności siedliskowej dla tych gatunków zanika dopiero po przekroczeniu dystansu 500 m lub izofony 58 dB, przy prognozowanym natężeniu ruchu dla projektowanej drogi. Przy natężeniu ruchu poniżej 10.000 pojazdów na dobę odległość 100 m od pasa drogowego powoduje już marginalny spadek przydatności. Oznacza to, że nieprzydatny dla wskazanych sów byłby pas terenu nie tylko o szerokości pasa drogowego, ale dodatkowo pas lasu biegnący wzdłuż drogi o szerokości co najmniej 1 km. Biorąc pod uwagę, że odpowiednie dla sów miejsca gniazdowe muszą znajdować się również w pewnej odległości od krawędzi lasu, w miejscach graniczących z zabudową miejską czy terenami rolnymi, a także spełnione muszą zostać jeszcze inne uwarunkowania siedliskowe – w przypadku wariantu I i IV nie byłoby możliwości wykonania kompensacji w postaci budek lęgowych dla włośchatki, ponieważ cały fragment lasu straciłby pod tym względem potencjał siedliskowy. Dochodzi do tego szczególne narażenie sóweczki i włośchatki na kolizje drogowe przy braku skuteczności ekranów akustycznych. W wariantcie inwestycyjnym, z uwagi na szeroki fragment lasów po obu stronach wyznaczonej drogi istnieje natomiast możliwość zarówno wykonania kompensacji poprzez wywieszenie budek, jak i ustawienia ekranów akustycznych.

Dodatkowymi aspektami przemawiającymi za realizacją inwestycji w wariantcie inwestorskim, jest krótsza długość odcinka w wariantcie II, niż w wariantcie I, co przekłada się zarówno na bezpośrednią zajętość, a także na zagospodarowanie terenów przyrodniczo czynnych, np. potrzebę budowy mniejszej liczby obiektów inżynierskich na ciekach (7 szt.) w stosunku do wariantu I (10 szt.).

Oceniając wariant II realizacyjny, podobnie jak i wariant III brano również pod uwagę ich lokalizację w odległości ok. 1,8 km od użytku ekologicznego Krotofil. Oceniane pozostałe warianty I i IV projektowanego przedsięwzięcia przechodzą odpowiednio bliżej jego granic - w odległości odpowiednio ok. 30 m i 50 m. Użytek ustanowiony został w celu ochrony nieleśnych ekosystemów bagiennych, torfowiskowych, szuwarowych, łąkowych i zaroślowych. Na całym obszarze użytku ekologicznego w uchwale ustalone zostały zadania

ochrony czynnej. Ze względu na kolizję wariantu I z populacją kukulki plamistej oraz bardzo bliski przebieg wariantu IV od stanowisk tego gatunku, istnieje duże prawdopodobieństwo, iż oprócz ubytku rośliny realizacja przedsięwzięcia w tych wariantach mogłaby wpłynąć na zmianę lokalnych warunków hydrologicznych tej obszarowej formy ochrony. Istnieje też ryzyko, że melioracja terenu w rejonie pasa drogowego spowodowałaby przesuszenie siedliska gatunku i zanik jego populacji zarówno na terenie użytku jak i poza jego obszarem. W tym przypadku również wariant inwestycyjny II jest korzystniejszy od pozostałych wariantów.

Zgodnie z informacjami zawartymi w raporcie przedmiotowa inwestycja nie koliduje z zabytkami wpisanymi do rejestru zabytków. Natomiast zidentyfikowano dwie kolizje ze stanowiskami archeologicznymi (węzeł Piekary Śląskie — AZP 96-47/1, węzeł Tarnowskie Góry Zachód – AZP 94-46/12). Mając na uwagę powyższe, a także ze względu na możliwość odkrycia nowych zabytków archeologicznych konieczne jest przeprowadzenie archeologicznych badań przedinwestycyjnych, których zakres powinien objąć:

- weryfikację powierzchniową badań wykonanych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski na trasie inwestycji, celem precyzyjnego określenia lokalizacji stanowisk, badania powierzchniowe oraz analizy danych pomiarowych lotniczego skanowania (ALS/LiDAR) wraz z ze zdjęciami lotniczymi i satelitarnymi dla całego obszaru prac inwestycyjnych, przedinwestycyjne wykopaliskowe badania ratownicze na stanowiskach zlokalizowanych w pasie zajęтым pod inwestycję oraz weryfikację powierzchniową po odhumusowaniu na trasie inwestycji, wprowadzenie nadzoru archeologicznego dla wszystkich prac ziemnych prowadzonych w ramach realizacji inwestycji, obejmujących:

- prace związane z budową pasa drogowego, a w szczególności z odhumusowaniem na trasie przebiegu inwestycji,

- prace przy przebudowie koniecznej infrastruktury technicznej (instalacji wodociągowej, gazowej, energetycznej, teletechnicznej),

- prace prowadzone w ramach inwestycji, związane z budową obiektów inżynierskich m.in. wiaduktów i mostów.

Ponadto na całym obszarze przedsięwzięcia w przypadku stwierdzenia występowania obiektów archeologicznych, nawarstwień kulturowych, reliktyw zabudowy i zabytków ruchomych, należy wstrzymać prowadzone prace w celu przeprowadzenia ratowniczych badań wykopaliskowych. Objąć one powinny udokumentowanie odkryć i wyeksplorowanie obiektów w całości.

Prowadzenie badań powierzchniowych AZP, wykopaliskowych badań archeologicznych oraz badań archeologicznych w formie nadzoru archeologicznego wymaga uzyskania odrębnych pozwoleń.

W analizowanym terenie odcinka 2 projektowanej drogi ekspresowej S11 (bufor 500 m), zidentyfikowano obiekty wojenne, tj. schrony bojowe (bunkry). W związku z tym w raporcie wskazano na konieczność przeniesienia poza rejon prowadzonych prac schronów bojowych, które potencjalnie mogą zostać ujawnione na etapie robót budowlanych.

Ponadto przy realizacji inwestycji winny być przestrzegane standardowe zapisy Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. zgodnie z art. 32, ust. 1 - 8 tj. kto, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkrył przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany: wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot; zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia; niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Realizacja przedmiotowej inwestycji wiązać się będzie z przekształceniem powierzchni ziemi i gleby, które powstaną w związku z:

- trwałym zajęciem pasa terenu, przeznaczonego pod budowę nowych elementów w terenie oraz infrastruktury towarzyszącej,
- czasowym zajęciem dodatkowego pasa terenu dla potrzeb budowy oraz miejsc dla baz budowlano – technicznych (zaplecza budowy i dojazdu wzmożonego ruchu ciężkiego sprzętu budowlanego)
- zmianą w niwelacji terenu pod projektowane elementy dróg
- zniekształceniem struktury gleby w wyniku jej zagęszczenia i silnego ugniecenia
- zmianą naturalnej rzeźby terenu na skutek prowadzenia prac budowlanych: wykop, formowanie nasypów pod drogę, posadowienie obiektów inżynierskich.

Oddziaływania związane z przekształceniami ziemi w fazie budowy uznano za okresowe. Wpływy te ustaną wraz z zakończeniem etapu realizacji. Po tym czasie pas wyznaczony jako teren budowlano – montażowy, w tym tereny pod bazy i zaplecza budowy, zostaną uporządkowane.

Podczas prac ziemnych istnieje również zwiększone zagrożenie zanieczyszczenia gruntu. Najczęstszym źródłem zanieczyszczenia są wycieki paliw i płynów eksploatacyjnych z niesprawnego sprzętu budowlanego. Zanieczyszczenie może również zostać spowodowane poprzez rozlewy niewłaściwie przechowywanych lub stosowanych płynnych bitumicznych materiałów izolacyjnych, jak również z wymywania substancji z niewłaściwie gromadzonych i magazynowanych odpadów.

Mając na uwadze powyższe, wpływ fazy realizacji przedsięwzięcia na powierzchnię ziemi i gleby będzie zamykał się w przestrzeni prowadzenia prac pod trwałe i czasowe zajęcia nowych terenów pod powstające elementy przedsięwzięcia, jak i pod czasowe zajęcia terenów związane z organizacją placów budowy, miejsc gromadzenia odpadów i wykorzystywanych materiałów, czy poruszaniem się biorących udział w budowie: samochodów oraz sprzętu budowlanego.

W wyniku wykonania przedsięwzięcia, w liniach rozgraniczających inwestycję, dojdzie do trwałego zajęcia terenu, a tym samym przekształcenia powierzchni ziemi i gleby.

Eksploatacja drogi może być również potencjalnym źródłem zanieczyszczenia powierzchni ziemi i gleby w bezpośrednim otoczeniu drogi, w granicach pasa drogowego.

Zanieczyszczenia, które mogą przedostać się do komponentu gruntowego mogą stanowić: pyły związane z eksploatacją pojazdów, pracami konserwacyjnymi i remontami drogi prowadzonymi z użyciem np. farby, detergentu.

Lokalnie mogą to również być substancje ropopochodne zawarte w spływach wód opadowych wypłukane z plam benzyn i oleju napędowego, a także znaczne ilości środków zimowego utrzymania dróg, zwiększających zasolenie gleby. Wykonanie szczelnej nawierzchni drogi oraz wyposażenie drogi w system odprowadzania wód opadowych wyposażonych w urządzenia podczyszczające: osadniki i separatory ropopochodnych, jak również systemy odcinające w przypadku wypadków skutkujących rozlewem substancji niebezpiecznych, będzie eliminować możliwość zanieczyszczenia komponentu gruntowego w/w substancjami.

W przypadku zanieczyszczeń pyłowo-gazowych analiza rozprzestrzeniania ich w powietrzu wykazała, że poza terenem przedsięwzięcia na etapie eksploatacji nowego układu drogowego nie wystąpią przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu ustalonych z uwagi na zdrowie ludzi jak i ochronę roślin.

Budowane i przebudowywane sieci uzbrojenia podziemnego, będą szczelne, a po ich ułożeniu i zasypaniu warstwą gruntu nie będą stanowić źródła zanieczyszczenia gruntu i oddziaływać negatywnie na stan powierzchni ziemi i gleby.

W związku z powyższym stwierdzono, że poza granicami przedsięwzięcia eksploatacja obiektu nie będzie stanowić realnego zagrożenia dla środowiska gruntowego, a podłoże oraz konstrukcja inwestycji zostanie dostosowana do występujących warunków geologicznych. Nałożone niniejszą decyzją warunki pozwolą na zapobieżenie powstania negatywnego wpływu, zapewniając tym samym pełną ochronę dla powierzchni ziemi i gruntu.

Na podstawie przedłożonego raportu przeanalizowano przewidywane oddziaływania przedsięwzięcia w odniesieniu do wód powierzchniowych i podziemnych oraz jednolitych części wód.

Na etapie budowy głównymi źródłami oddziaływań na komponent wodny będą emisje zanieczyszczeń, które mogą przedostać się do środowiska wodnego poprzez:

- wypłukiwanie substancji zanieczyszczających z materiałów budowlanych poprzez spływy deszczowe i roztopowe z terenu budowy,
- awarie maszyn, powodujące wyciek substancji ropopochodnych lub innych niebezpiecznych substancji na terenie robót, szczególnie w miejscach placów postojowych sprzętu budowlanego i środków transportu,
- wymycie substancji z nieodpowiednio magazynowanych odpadów
- potencjalne przedostanie się ścieków bytowych do komponentu wodnego, powstałych w związku z potrzebami socjalno-bytowymi zatrudnionych do budowy pracowników
- dodatkowe źródła emisji zwiększonej ilości zawieszin.

Niniejszą decyzją nałożono warunki minimalizujące skierowane na eliminację lub ograniczenie w/w emisji zanieczyszczeń w tej fazie. Dotyczą one działań związanych z lokalizacją materiałów budowlanych, odpadów i mas ziemnych z dala od koryt cieków, jak również stosowania sprawnych maszyn i urządzeń oraz w uzasadnionych przypadkach zastosowania odстойników przed odprowadzeniem wód z odwodnienia wykopów do cieków. W fazie realizacji do istotnych oddziaływań na wody powierzchniowe, w tym na rzeczne jednolite części wód powierzchniowych, może dojść również w trakcie prowadzenia prac w obrębie koryt cieków.

Prace w obrębie koryt będą polegać na:

- usunięciu traw i krzewów,
- wyprofilowaniu skarp i dna w celu nadania im jednolitego przebiegu i spadku z nawiązaniem do stanu istniejącego,
- przeprowadzenie uzasadnionych regulacji wód (polegające na podejmowaniu przedsięwzięć dotyczących kształtowania przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta, także korekta położenia koryta) oraz przebudowy polegających na umożliwieniu bezpiecznego przeprowadzenia wód pod korpusem drogi zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- budowie wylotów kanalizacji deszczowej skierowanych do cieków dla odprowadzenia wód opadowych z korpusu drogi wraz z umocnieniem koryt odbiorników (dna i skarp) z elementów naturalnych tj. materace gabionowe, kieszki faszynowe, narzuty kamienne, kruszywo, darniny, hydro-obsiewu oraz gurtów z palików drewnianych lub płotków żerdziowych) lub betonowych elementów wykonywanych na budowie bądź prefabrykowanych,
- wykonaniu konserwacji wszystkich cieków polegającej na ich odmuleniu i udrożnieniu tj. wykoszeniu trawy, usunięciu krzewów w obrębie koryta, wybraniu namułu naniesionego przez wodę, wyprofilowaniu dna i skarp do parametrów zbliżonych do występujących w sąsiednich odcinkach,
- przebudowę istniejącej infrastruktury melioracyjnej kolidującej z projektowaną drogą.

Dla powyższych działań przewidziano prowadzenie prac z zachowaniem ciągłości

przepływów na ciekach oraz ograniczeniem prac do niezbędnego minimum.

Ww. wpływy w tej fazie będą miały charakter krótkotrwały, okresowy i ograniczony do czasu trwania prac.

Prowadzone prace w każdym wariancie, mogą potencjalnie okresowo wpłynąć na wskaźniki: hydromorfologiczne, fizykochemiczne, oraz biologiczne wód powierzchniowych.

W przypadku elementów hydromorfologicznych, podczas prac w obrębie koryt cieków, potencjalnie może zostać zaburzona ciągłość przepływu oraz reżim hydrologiczny: ilość i dynamika przepływu.

W związku z powyższym prace w obrębie koryt cieków będą prowadzone z zachowaniem ciągłości przepływu wód. Przy budowie przepustów w przypadku konieczności zamknięcia odcinków rzek zastosowane zostaną grodze ziemne, ścianki szczelne, kanały obiegowe.

Przy budowie obiektów mostowych w celu nienaruszenia koryta wykopem szerokoprzestrzennym, prace będą prowadzone po wykonaniu grodzic ze ścianek szczelnych. Dalsze prace, w tym podparcie konstrukcji wsporczej deskowania konstrukcji monolitycznych nie będą ingerować w przepływ cieku.

W przypadku przebudowy obiektów istniejących możliwe jest również zastosowanie obiektów tymczasowych lub zarurowanie cieku.

Prowadzenie prac będzie następować przy średnich lub niskich stanach wód lub w okresach suchych.

Ostateczny sposób zachowania ciągłości przepływu zostanie dobrany do aktualnych warunków przepływu cieku i zakresu wykonywanych robót przez Wykonawcę.

W ramach robót przy obiektach mostowych na ciekach nie przewiduje się wejścia w ich koryta elementami konstrukcyjnymi w formie np. filarów czy przyczółków.

Ponadto, podczas prowadzenia prac w obrębie koryt, okresowym zmianom mogą ulec warunki morfologiczne, jak struktura strefy nabrzeżnej, na odcinkach objętych pracami. Zmiany te wynikać będą z konieczności przeprowadzenia prac związanych z posadowieniem obiektów czy pracami zaplanowanymi na każdym cieku jak usunięcie traw i krzewów, wyprofilowanie skarp i dna dla osiągnięcia jednolitego przebiegu i spadku z nawiązaniem do stanu istniejącego oraz zasadnych regulacji wód. Działania te nie będą miały istotnego wpływu na warunki morfologiczne na całej długości cieków z uwagi na ich miejscowy i okresowy charakter prowadzenia prac.

Prowadzenie prac w obrębie koryt cieków może także wpływać na jego warunki fizykochemiczne poprzez okresowe zwiększenie stężenia zawiesiny w wodach płynących, a tym samym na zmniejszenie przezroczystości oraz pogorszenie warunków tlenowych. Zjawisko to będzie stopniowo zanikać w przekroju cieku, powyżej miejsca jego powstania, co będzie wynikać z wymieszania z wodami i ustanie po jakimś czasie od momentu zakończenia prac.

Podczas prac cięższych związanych z posadowieniem obiektów mostowych może wystąpić konieczność prowadzenia odwodnienia wykopów. Woda ta w formie zamulonej może potencjalnie pojawić się w wykopach fundamentowych podczas posadowienia obiektów mostowych z wykorzystaniem ścian szczelnych. W takim przypadku, wody te należy odpompowywać po ich uprzednim podczyszczeniu (odmuleniu) w osadnikach lub odstojnikach tymczasowych, a następnie odprowadzać do najbliższego cieku.

Zwiększone stężenie zawiesiny w wodach może również przekładać się potencjalnie na chwilowe lub okresowe wahania wskaźników biologicznych JCWP. Miejscowy i odwracalny charakter zjawiska wskazuje na jego przemijalność. Opisane działania minimalizujące w zakresie wcześniej omówionego wpływu na elementy hydromorfologiczne oraz fizykochemiczne, będą również skuteczne w stosunku do elementów biologicznych wód.

W wyniku realizacji przedsięwzięcia nie dojdzie do pogorszenia obecnych klas fizykochemicznych JCWP ponieważ:

- stężenia zawiesin i ropopochodnych w odprowadzanych wodach opadowych do rzecznych JCWP nie będą przekraczać dopuszczalnych poziomów, z uwagi na zastosowane urządzenia podczyszczające (separator i osadnik), a w przypadku odprowadzenia wód opadowych do pozostałych cieków w zlewni przed zrzutem wód opadowych do środowiska zastosowane będą osadniki lub inne urządzenia redukujące zawiesinę oraz separatory lub studnie zasyfonowane,
- wprowadzenie przed każdym wylotem do odbiorników, w tym do rzek JCWP, zastawek odcinających, oraz zainstalowanie na odpływach ze zbiorników retencyjnych (jeżeli były konieczne): syfony, zamknięcia ręczne i/lub automatyczne, dzięki czemu, możliwe będzie zamknięcie rozlanej np. w wypadku drogowym substancji niebezpiecznej w przestrzeni zbiornika lub systemie odwodnienia, uniemożliwiając jej dalszą migrację.
- zapewniona będzie ciągłość przepływu wód przez dostosowane do ilości niesionych wód światła obiektów inżynierskich.

Inwestycja nie będzie źródłem substancji biogenych ani substancji, które będą doprowadzać do zmian warunków termicznych czy tlenowych na całej długości cieku.

Z uwagi na charakter przedsięwzięcia na etapie normalnej eksploatacji przedsięwzięcia, nie będzie dochodzić do emisji substancji priorytetowych oraz innych substancji zanieczyszczających, branych pod uwagę w ocenie stanu chemicznego wód.

Przewidziano system zbierania i podczyszczania wód opadowych dostosowany do wrażliwości środowiska wodnego (cieki JCWP oraz dopływy w zlewni uznano za wrażliwe) i założono wysoki stopień zabezpieczenia środowiska również podczas wystąpienia poważnej awarii drogowej skutkującej rozlewem substancji niebezpiecznych.

Cieki w zlewni JCWP, będą zabezpieczone w przypadku rozlewu i spływu substancji niebezpiecznej poprzez:

- zastosowany system urządzeń podczyszczających,
- wprowadzenie przed każdym wylotem do odbiorników zastawek odcinających, oraz zainstalowanie na odpływach ze zbiorników retencyjnych (jeżeli były konieczne): syfony, zamknięcia ręczne i/lub automatyczne, dzięki którym, możliwe będzie zamknięcie rozlanej np. w wypadku drogowym substancji niebezpiecznej, w przestrzeni zbiornika lub systemie odwodnienia, uniemożliwiając jej dalszą migrację.

Zatem nie wskazuje się na realną możliwość trwałego pogorszenia elementów chemicznych JCWP w przypadku poważnej awarii drogowej.

W decyzji nałożono warunki dotyczące zastosowania środków minimalizujących wpływ fazy eksploatacji, które będą wystarczające dla ochrony komponentu wodnego.

Podczas tej fazy, nie będzie zatem dochodzić do istotnych negatywnych oddziaływań na stan/potencjał ekologiczny i stan chemiczny wód powierzchniowych oraz na stan JCWP.

Zatem, nie dojdzie do wpływów, które mogłyby skutkować możliwością nieosiągnięcia celów środowiskowych ustalonych dla ww. wód.

W liniach rozgraniczających przedsięwzięcia oraz w buforze analiz 500 m, nie występują eksploatowane ujęcia wód powierzchniowych ani żadne ustanowione strefy ochronne tych ujęć.

Jednocześnie, w buforze analiz 500 m, nie stwierdzono występowania ujęć wód powierzchniowych które służyłyby do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia.

Przedsięwzięcie w każdym wariantcie będzie we właściwy sposób zaadaptowane

do przeprowadzenia wód powodziowych tak pod względem światła obiektów, jak i ich konstrukcji, a tym samym nie wpływa na zwiększenie zagrożeń związanych ze zjawiskiem powodzi.

Obszar, na którym planowane jest przedsięwzięcie posiada gęstą sieć cieków naturalnych i sztucznych, co pozwala na wykorzystanie każdego przecinanego cieku jako odbiornik wód opadowych bez konieczności wprowadzania zbiorników retencyjnych przed każdym zrzutem. W związku z powyższym zbiorniki retencyjne przewidziano w uzasadnionych przypadkach. Ich zadaniem będzie regulacja odpływu wód opadowych do warunków hydraulicznych danego odbiornika.

W związku z powyższym, eksploatacja przedsięwzięcia nie będzie wpływać na zwiększenie ryzyka powodzi lub powstania podtopień w rejonach prowadzonych prac.

Inwestycja znajduje się na terenie dwóch jednostek jednolitych części wód podziemnych 110 i 111 w granicach których wyznaczono Główne Zbiorniki Wód Podziemnych: triasowe GZWP Nr 327 Zbiornik Lubiniec – Myszków; GZWP Nr 330 Zbiornik Gliwice; GZWP Nr 329 Zbiornik Bytom; GZWP Nr 328 Dolina Kopalna rzeki Mała Panew.

Jedynie JCWPd 111 jest zagrożona nieosiągnięciem głównych celów środowiskowych jakimi są: dobry stan ilościowy i dobry stan chemiczny oraz zapobieganie, ograniczenie wprowadzania do niej zanieczyszczeń oraz zapobieganie pogorszeniu.

Podczas prowadzenia prac, duże znaczenie będą miały działania i organizacja budowy, które potencjalnie mogą spowodować przeniknięcie do wód podziemnych substancji zanieczyszczających.

Do takich zdarzeń może dojść w sytuacjach:

- awaryjnych, jak wyciek paliwa z uszkodzonego taboru budowlanego (samochodów, maszyn i urządzeń), lub w wyniku wypłukania substancji niebezpiecznych z niewłaściwie składowanych materiałów budowlanych oraz substancji z niewłaściwie magazynowanych odpadów,
- przedostania się ścieków bytowych do wód podziemnych z zapleczy socjalnych pracowników.

Nałożone warunki w tym zakresie skutecznie zabezpieczą środowisko wód podziemnych na etapie budowy. Faza realizacji przedsięwzięcia, nie wpłynie na pogorszenie jakości wód podziemnych, w tym pobieranych do spożycia przez ludzi.

Zatem można uznać, że w fazie budowy nie będzie dochodzić do istotnych negatywnych oddziaływań na stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych, a tym samym na stan JCWPd. Jednocześnie faza realizacji przedsięwzięcia nie zagraża możliwości osiągnięcia celów środowiskowych ustalonych dla ww. wód w granicach, w których znajduje się przedsięwzięcie.

Eksploatacja przedsięwzięcia nie wiąże z wprowadzaniem nieoczyszczonych wód opadowych i roztopowych do poziomów wodonośnych. Wody z korpusu drogi kierowane będą po podczyszczeniu i/lub zretencjonowaniu do odbiorników wód powierzchniowych. Na odcinkach przebiegających przez obszary bardzo wysokiego i wysokiego zagrożenia GUPW zastosowano szczelny system odwodnienia.

W obszarze i na granicy proponowanej strefy ochrony pośredniej dla ujęcia wody podziemnej dla studni ujęcia wód podziemnych w Tarnowskich Górach eksploatowanej przez BPK Sp. z o.o. Bytom wprowadzono następujące rozwiązania:

- szczelny system odwodnienia (kanalizacja deszczowa lub rowy szczelne) wyposażony w zamknięcia awaryjne w formie zastawek odcinających; Zamknięcia przewidziano przed każdym wylotem do odbiorników – rowów melioracyjnych i rzek. W przypadku wypadku drogowego z wyciekiem substancji niebezpiecznych w/w zastawki pozwolą na zamknięcie

wycieku w szczelnej przestrzeni odwodnienia,

- wody opadowe pochodzące z korpusu projektowanej drogi będą wyprowadzone poza teren proj. strefy ochrony pośredniej odprowadzone do odbiornika wód płynących po podczyszczaniu w osadniku i separatorze ropopochodnych,
- na odcinkach przechodzących przez obszary zasilania lub zasobowe ujęć wód podziemnych oraz przez obszary bardzo wysokiego i wysokiego zagrożenia wód podziemnych służących zaopatrzeniu ludności w wodę, zaprojektowano:
- szczelny systemu odwodnienia (w formie kanalizacji lub szczelnych rowów), który będzie wyposażony w zamknięcia awaryjne w formie zastawek odcinających. Zamknięcia przewidziano przed każdym wylotem do odbiorników – stanowiących rowy i rzeki. W przypadku wypadku drogowego z wyciekami substancji niebezpiecznych w/w zastawki pozwolą na zamknięcie wycieku w szczelnej przestrzeni odwodnienia,
- wody opadowe z nawierzchni projektowanej drogi będą kierowane do odbiorników stanowiących wody powierzchniowe - rowy melioracyjne lub rzeki. Przed zrzutem wód opadowych zastosowane będą urządzenia podczyszczające w postaci osadnika i separatora ropopochodnych.

Zastosowane rozwiązania i środki minimalizujące wpływ fazy eksploatacji będą wystarczające dla ochrony zasobów JCWPd i nie doprowadzą do istotnych negatywnych oddziaływań na stan ilościowy i chemiczny wód. Nie dojdzie zatem do wpływów, które mogłyby skutkować możliwością nieosiągnięcia celów środowiskowych ustalonych dla analizowanej JCWPd tj. dobry stan ilościowy i dobry stan chemiczny oraz celów dodatkowych: zapobieganie, ograniczenie wprowadzania do niej zanieczyszczeń oraz zapobieganie pogorszeniu.

Realizacja przedmiotowego przedsięwzięcia wiązać się będzie ze zmianą wielkości emisji hałasu i zmianą warunków akustycznych na terenach położonych wzdłuż drogi. W czasie fazy budowy przedsięwzięcia nie ma możliwości wyeliminowania uciążliwości akustycznych. Faza ta wiązać się będzie z przygotowaniem terenu pod inwestycję, w tym wycinką kolidujących z rozwiązaniami projektowymi drzew i krzewów, pracami ziemnymi przy niwelowaniu przeszkód terenowych, wykonywaniu nasypów, modelowaniu profilu drogi, wykonaniem elementów odwodnienia oraz obiektów hydrotechnicznych jak również przebudową istniejących oraz budową nowych sieci infrastruktury technicznej. Podczas fazy budowy drogi ekspresowej S11 oddziaływanie na klimat akustyczny będzie zależało przede wszystkim od organizacji robót na czas budowy. W trakcie realizacji przedsięwzięcia będą występowały uciążliwości związane z emisją hałasu przez pojazdy i urządzenia budowlane. Praktycznie nie ma możliwości zastosowania zabezpieczeń, które całkowicie ograniczą negatywne oddziaływanie w fazie budowy, a odpowiednia organizacja prac oraz zastosowanie sprawnych, dobrze konserwowanych, posiadających aktualne atesty urządzeń pozwoli na ograniczenie oddziaływania akustycznego. W celu ograniczenia uciążliwości akustycznej w porze nocy, tut. organ wskazał lokalizacje miejsc wyłączonych z możliwości prowadzenia prac budowlanych w ww. porze – pkt II.1.26 decyzji.

Planowana inwestycja przebiega w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej oraz terenów rekreacyjnych. Kwalifikacji terenów podlegających ochronie akustycznej dokonano na podstawie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w oparciu o faktycznie zagospodarowanie - zgodnie z art. 115 Prawa ochrony środowiska.

Zgodnie rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. Nr 2014, poz. 112), dopuszczalne

poziomy hałasu dla terenu, gdzie występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wynoszą dla pory dnia L_{AeqD} 61 dB i pory nocy L_{AeqN} 56 dB, dla terenów o funkcji wielorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej L_{AeqD} 65 dB i L_{AeqN} 56 dB. Natomiast dla terenów o funkcji rekreacyjnej w porze dnia dopuszczalne poziomy hałasu wynoszą L_{AeqD} 61 dB. Dla terenów rekreacyjnych i związanych z czasowym pobytem dzieci i młodzieży dopuszczalny poziomu hałasu dla pory nocy nie obowiązuje.

W związku projektowanym zamierzeniem zostaną przeprowadzone prace wyburzeniowe budynków kolidujących z trasą projektowanej drogi - 7 budynków mieszkalnych oraz 6 gospodarczych.

Z przedłożonych obliczeń wynika, że planowane zamierzenie może znacząco oddziaływać na ww. tereny podlegające ochronie akustycznej. Źródłami bezpośredniej emisji hałasu będzie ruch pojazdów poruszających się projektowanej drodze S11.

W obliczeniach rozprzestrzeniania hałasu jako parametry drogi uwzględniono między innymi: natężenie ruchu pojazdów w tym udział pojazdów klasy ciężkiej, prędkość poruszania się pojazdów, rodzaj nawierzchni drogi. Obliczenia zasięgu oddziaływań hałasu wykonane zostały na rok 2026 oraz 2036.

Z przedstawionych obliczeń wynika, iż na ww. terenach podlegających ochronie akustycznej będą występowały przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. Z uwagi na powyższe inwestor zaproponował zastosowanie środków minimalizujących w postaci ekranów akustycznych, których lokalizacja oraz parametry zostały określone w pkt III.20 niniejszej decyzji. W celu sprawdzenia skuteczności ekranów akustycznych wykonano analizę akustyczną, z ich uwzględnieniem. Pomimo zastosowania ekranów akustycznych o parametrach określonych w pkt III.14 sentencji niniejszej decyzji będą występowały przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w następujących punktach obliczeniowych: P114, PT WII35, PZ WII1. W związku z tym tut. organ wezwał Inwestora do zastosowania dodatkowych środków minimalizujących, w celu wyeliminowania przekroczeń w powyższych punktach zlokalizowanych na terenach podlegających ochronie akustycznej. Inwestor wyjaśnił, iż w punkcie PZ WII1 tj. w rejonie węzła Radzionków, w miejscu, gdzie izolinie przebiegają przez teren chroniony akustycznie nie ma możliwości technicznej zastosowania dodatkowych środków minimalizujących, z uwagi na zapewnienie bezpieczeństwa ruchu drogowego (warunki zapewnienia widoczności). Jednocześnie Inwestor poinformował, że tereny znajdujące się w rejonie węzła Radzionków nie podlegają ochronie akustycznej, ponieważ obecnie nie są zagospodarowane.

W pozostałych punktach obliczeniowych, gdzie stwierdzono występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu, Inwestor wyjaśnił, iż związane są one z eksploatacją dróg znajdujących się w sąsiedztwie projektowanej drogi S11. Inwestor w celu udowodnienia powyższego przedstawił analizę akustyczną, która przedstawia oddziaływania pochodzące tylko od planowanego przedsięwzięcia, z której wynika, że przekroczenia w punktach PT WII35 i PZ WII1 nie występują. Powyższe przekroczenia spowodowane są kumulowaniem się oddziaływań akustycznych pochodzących od dróg sąsiadujących z projektowanym zamierzeniem.

W dokumentacji podano informację, iż Inwestor przewiduje w miejscach, gdzie występują tereny o przeznaczeniu pod zabudowę mieszkaniową, ale obecnie są niezagospodarowane tj. od km 29+000 do km 29+140 (strona lewa drogi S11), od km 29+563 do km 29+800 (strona prawa drogi S11), od km 29+545 do km 29+800 (strona lewa drogi S11), od km 33+220 do km 33+500 (strona lewa węzła Piekary Śląskie) pozostawienie rezerw

terenu pod zastosowanie ewentualnych ekranów akustycznych. Pozostawione rezerwy terenu pozwolą na zastosowanie ewentualnych środków minimalizujących emisję hałasu, gdy powyższe tereny zostaną zagospodarowane zgodnie ze swoją funkcją i będą występowały przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu.

Mając na uwadze powyższe, tut. organ w niniejszej decyzji określił warunki mające na celu zminimalizowanie oddziaływania akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej znajdujących się w sąsiedztwie projektowanego przedsięwzięcia. Jednocześnie w decyzji wskazano, że należy wykonać analizę porealizacyjną w zakresie oceny oddziaływania akustycznego. Należy ją przedłożyć rok po oddaniu inwestycji do użytkowania. Pomiary hałasu (w ramach analizy porealizacyjnej), mają zostać przeprowadzone na terenach podlegających ochronie akustycznej faktycznie zagospodarowanych oraz w miejscach, gdzie zostały zastosowane ekrany akustyczne, w celu sprawdzenia ich skuteczności. W przypadku, gdy z analizy porealizacyjnej wynikną przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach podlegających ochronie akustycznej, i nie będzie możliwości zastosowania środków minimalizujących, wymagane będzie utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania.

W raporcie odniesiono się także do oddziaływań skumulowanych. Z informacji przedstawionych w nim wynika, że będzie dochodziło do kumulowania się oddziaływań akustycznych, jednakże stosując środki minimalizujące w ramach przedmiotowego przedsięwzięcia (określone w pkt II.1.14 decyzji) zostaną one w znacznym stopniu zminimalizowane.

Realizacja i eksploatacja przedsięwzięcia mogą wiązać się z oddziaływaniem wibroakustycznym. Na etapie budowy będzie ono wywołane przez pracujące maszyny drogowe, frezarki i walce wibracyjne. W prawodawstwie polskim brak jest przepisów regulujących kwestię wpływu drań mechanicznych na środowisko oraz wartości normatywnych określających dopuszczalne wielkości przenoszonych drgań. Stąd oddziaływanie w tym zakresie można rozpatrywać jedynie w kategorii wpływu na dobra materialne. Zgodnie z przepisem art. 326 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1125) poziom hałasu oraz drgań przenikających do pomieszczeń w budynkach mieszkalnych, budynkach zamieszkania zbiorowego i budynkach użyteczności publicznej, z wyłączeniem budynków, dla których jest konieczne spełnienie szczególnych wymagań ochrony przed hałasem, nie może przekraczać wartości dopuszczalnych, określonych w Polskich Normach dotyczących ochrony przed hałasem pomieszczeń w budynkach oraz oceny wpływu drgań na ludzi w budynkach. Zgodnie z treścią raportu, planowane przedsięwzięcie drogowe będzie charakteryzować się nawierzchnią przystosowaną do przenoszenia ruchu ciężkiego, które jest odpowiedzialne za wzbudzanie drgań. Równość nawierzchni oraz warstwa podbudowy charakteryzująca się różnymi własnościami fizykomechanicznymi spowoduje, że możliwość przemieszczania się drań będzie niewielka.

Na etapie eksploatacji głównym źródłem powstawania odpadów będą prace porządkowe związane z użytkowaniem analizowanej inwestycji – odpady inne niż niebezpieczne. Powstawać będą również odpady niebezpieczne gromadzone w urządzeniach systemu oczyszczania wód opadowych i roztopowych, jak również z wymiany zużytego oświetlenia drogowego.

Wytwarzane odpady niebezpieczne odbierane będą przez specjalistyczne firmy posiadające stosowne zezwolenie a następnie przekazywane do odzysku podmiotom posiadającym

decyzje w zakresie gospodarowania odpadami. Zgodnie z art. 3, ust. 1, pkt. 32 ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2020 r. poz. 797, ze zm.) wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługi.

Ponieważ wszystkie prace związane z budową i późniejszą obsługą analizowanej drogi i powiązanych z nią obiektów (w zakresie gospodarki odpadami) będą zlecone przez Inwestora firmom zewnętrznym, zgodnie z przytoczonym powyżej sformułowaniem, właśnie te firmy będą wytwórcami odpadów. Firmy te będą także zobowiązane do właściwego gospodarowania odpadami oraz uzyskania odpowiednich decyzji i pozwoleń w zakresie gospodarki odpadami. Zatem w decyzji nie określano warunków dotyczących gospodarowania odpadami.

W związku z pracami budowlanymi realizowanymi przy przedmiotowym przedsięwzięciu powstaną również pewne ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza atmosferycznego. Źródłem zanieczyszczeń będą głównie procesy spalania paliw w silnikach maszyn drogowych, a także w środkach transportu. Może również dojść do niezorganizowanej emisji pochodzącej z pyłów unoszonych podczas transportu materiałów sypkich. Pewne substancje są również emitowane podczas kładzenia nawierzchni bitumicznych. Jednak tego typu emisje mają charakter czasowy i są krótkotrwałe; ich źródła przemieszczają się wraz z postępem prowadzonych prac, a następnie znikają po zakończeniu prac budowlanych. Celem ograniczenia tych uciążliwości nałożono warunek w pkt II.1.27.

Ruch samochodowy z projektowanej drogi (emitory liniowe) będzie źródłem emisji do powietrza zanieczyszczeń typowych ze spalania paliw w silnikach samochodowych, zarówno pyłowych, jak i gazowych (pył, NO_x, NO₂, SO_x, CO, CO₂, WWA - jako wynik niekompletnego spalania), których wpływ na środowisko jest uzależniony od spodziewanego natężenia i struktury ruchu oraz stanu jakości powietrza w otoczeniu planowanej drogi.

Przedstawione w raporcie obliczenia wielkości emisji ze spalania paliw w silnikach pojazdów poruszających się po przedmiotowej drodze dla roku 2026 oraz dla prognozy na rok 2036 wykazały, iż eksploatacja inwestycji w każdym z wariantów oraz w każdym roku prognozy zapewni dotrzymanie standardów jakości powietrza określonych w rozporządzeniu z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 r., poz. 845), jak również dotrzymane będą wartości określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2010 r., Nr 16, poz. 87) poza terenem, do którego Inwestor posiada tytuł prawny.

Pod względem aeorosanitarnym omawiany obszar ma korzystne warunki, wynikające z małego stopnia uprzemysłowienia rejonu, a w pobliżu nie są zlokalizowane istotne emitory. Na omawianym terenie nie występują znaczące źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza, co minimalizuje kumulowanie się oddziaływań i uciążliwości w środowisku.

Planowane przedsięwzięcie dzięki płynności ruchu w tym zredukowaniu ilości faz przyspieszania i hamowania oraz bardzo dobrego stanu nawierzchni będzie skutkować ograniczeniem zużycia paliwa w pojazdach jednostkowych. Ponadto obserwuje się coraz większy udział w ruchu pojazdów charakteryzujących się korzystnymi parametrami technicznymi. Stężenia substancji zanieczyszczających w prognozowanych latach, mimo wzrostu natężenia ruchu utrzymywać się będą na podobnym poziomie z uwagi na coraz bardziej restrykcyjne przepisy dotyczące ochrony środowiska i wymagań Europejskiego standardu emisji spalin (EURO).

W przedstawianym raporcie odniesiono się również do zagadnień związanych ryzykiem powstania poważnej awarii oraz katastrofy naturalnej i budowlanej.

Poważna awaria wg ustawy Prawo ochrony środowiska „to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi bądź środowiska oraz powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.

W związku z eksploatacją drogi, zagrożenia dla środowiska o charakterze nadzwyczajnym, mogą powstać w związku z wypadkami drogowymi z uczestnictwem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne (ropopochodne), jak i innych pojazdów napędzanych paliwem. Zagrożenie dla środowiska powstanie w przypadku rozlania paliwa i wniknięcia substancji niebezpiecznej do gruntu, środowiska wodnego lub w formie oparów do powietrza. Wpływ na środowisko może także wystąpić poprzez wybuch czy pożar substancji łatwopalnych.

Potencjalną możliwość zaistnienia poważnej awarii drogowej stwarzają takie czynniki jak niska jakość dróg i słabe przystosowanie pasa drogowego do bezpiecznego przewozu materiałów niebezpiecznych. Przedmiotowa inwestycja stanowi nową drogę, która będzie dostosowana do planowanych na niej obciążeń i rodzaju prowadzonego ruchu. W związku z tym realizacja inwestycji przyczyni się do zmniejszenia prawdopodobieństwa wystąpienia poważnej awarii. Ryzyko wypadków o charakterze awarii drogowej zostanie ograniczone przez zastosowanie rozwiązań zapewniających najwyższe bezpieczeństwo ruchu.

W przypadku analizowanej inwestycji, istotnym jest wprowadzenie rozwiązań zapobiegających zdarzeniom prowadzącym do wybuchu, pożaru czy wyciekiem substancji niebezpiecznych. Wszystkie te zdarzenia związane są z wypadkami z udziałem pojazdów. W celu eliminacji ww. sytuacji w projekcie przewidziano: odpowiednią niweletę drogi, dostosowanie łuków poziomych i pionowych pozwalających na bezpieczną jazdę, wprowadzenie barier ochronnych, wykonanie oznakowania pionowego i poziomego drogi, usytuowanie barier ochronnych, skrajnych szczególnie w miejscach niebezpiecznych zabezpieczających ruch pojazdów samochodowych.

Teren przedsięwzięcia położony jest poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszarami, na których prawdopodobieństwo powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$), poza obszarami zagrożonymi podtopieniami oraz poza obszarami osuwiskowymi, narażonymi na ruchy masowe lub aktywnymi sejsmicznie.

Z uwagi na powyższe stwierdzono, że wystąpienie katastrofy naturalnej jest niskie.

Ponadto przedsięwzięcie jest przystosowane do sytuacji wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych, tj. przejęcia zwiększonego spływu wód opadowych (poprzez zbiorniki retencyjne), przepływu wód przez obiekty na ciekach w przypadku wysokich stanów wód, naporu silnych wiatrów poprzez dostosowanie konstrukcji drogi oraz obiektów (wiadukty, mosty czy ekrany akustyczne).

Przewiduje się brak istotnego ryzyka wystąpienia katastrof budowlanych, ponieważ konstrukcje wszystkich elementów przedsięwzięcia będą dostosowane do dedykowanej im funkcji oraz do panujących warunków geologicznych, przewiduje się zastosowanie powszechnie stosowanych i sprawdzonych rozwiązań konstrukcyjnych, roboty budowlane będą prowadzone z zachowaniem szczególnych środków bezpieczeństwa – zgodnie z przepisami BHP, sztuką i normami budowlanymi, prowadzony będzie stały nadzór prac przez kierownika budowy oraz nadzór inwestorski.

W związku z powyższym uznano, że realne powstanie katastrofy budowlanej jest niskie.

Nie przewiduje się, aby przedsięwzięcie miało znacząco istotny wpływ na klimat w skali globalnej. W przypadku budowy drogi ekspresowej S-11 na przedmiotowym odcinku, emisja gazów cieplarnianych będzie niewielka stąd oddziaływanie na klimat w wyniku prowadzonych robót będzie pomijalne. Ewentualne możliwe emisje CO₂ ustąpią po

zakończeniu prac na danym odcinku. Realizacja przedsięwzięcia nie przyczyni się do zmian klimatu, ponieważ oddziaływanie na etapie budowy drogi ma charakter czasowy i ustąpi po zakończeniu prac. Ze względu na znaczne podniesienie płynności ruchu pojazdów, na etapie eksploatacji przewiduje się, że realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do zmniejszonego zużycia paliwa przez samochody, co w sposób pozytywny wpłynie na zmiany klimatu.

Oceniono również wrażliwość przedsięwzięcia na czynniki klimatyczne i adaptację do zmian klimatu. Sektor transportu jest szczególnie wrażliwy na kilka elementów klimatu, zwłaszcza na silne wiatry, ulewę, podtopienia i osuwiska, opady śniegu i zjawiska lodowe, burze, niską i wysoką temperaturę oraz brak widoczności (mgła, smog). Działania dostosowawcze dla sektora transportu do oczekiwanych zmian klimatu powinny przede wszystkim zabezpieczyć infrastrukturę drogową przed zagrożeniami wynikającym ze wzrostu częstotliwości intensywnych opadów ulewnych oraz ekstremalnych temperatur. Zjawiska takie jak mróz i śnieg zmniejszają swoją intensywność, co sugeruje brak potrzeby wprowadzania działań adaptacyjnych. Zgodnie z treścią raportu inwestycja zostanie zaprojektowana zgodnie z rozwiązaniami uwzględniającymi działania zapobiegawcze i adaptacyjne konieczne do wdrożenia w odniesieniu do prognozowanych zmian klimatu.

Ze względu na zakres oddziaływania inwestycji oraz jego lokalizację w odległości ponad 60 km w linii prostej od granicy państwa, nie stwierdzono konieczności przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Realizacja przedsięwzięcia nie spowoduje naruszenia wymagań ochrony środowiska zawartych w obowiązujących przepisach, o ile spełnione zostaną warunki określone w przedłożonych dokumentach.

W ramach przeprowadzonego postępowania z udziałem społeczeństwa do tut. organu wpłynęły uwagi społeczeństwa oraz podmiotów uczestniczących w postępowaniu na prawach strony w następującym zakresie:

1. Wniosek o zmianę przebiegu drogi na wariant mniej inwazyjny środowiskowo lub alternatywnie przesunięcie co najmniej o 1 kilometr od najbliższych zabudowań mieszkalnych na terenie Gminy Tworóg.

Tut. Organ analizę ocenianych wariantów przedsięwzięcia na środowisko oraz zdrowie i warunki życia ludzi, a także możliwości, jak i sposoby zapobiegania i zmniejszania negatywnego oddziaływania na środowisko przeprowadził w oparciu o raport oddziaływania na środowisko wraz z jego uzupełnieniami. Postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest wszczynane i prowadzone na wniosek podmiotu planującego podjęcie realizacji przedsięwzięcia. (art. 73 ust.1 ustawy ooś). Kształt i zakres przedsięwzięcia jest wyznaczony wnioskiem i organ nie może samodzielnie go modyfikować. Zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 5 ustawy ooś do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dołącza się raport wraz z uzasadnieniem wyboru wariantu proponowanego do realizacji. Z kolei art. 81 ust. 1 ustawy ooś wskazuje, że jeśli z oceny oddziaływania na środowisko wynika brak możliwości realizacji przedsięwzięcia w wariantcie proponowanym przez wnioskodawcę, organ wydający decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, za zgodą wnioskodawcy, wskazuje w decyzji spośród wariantów, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 5 ustawy ooś wariant dopuszczony do realizacji. Z powyższego zestawienia przepisów wynika jednoznacznie, że organ nie jest uprawniony do modyfikacji wniosku strony.

Przeprowadzając postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, tylko w przypadku braku możliwości realizacji przedsięwzięcia

w wariantcie proponowanym przez wnioskodawcę może wskazać wariant inny, ale po spełnieniu dwóch przesłanek: musi na to zgodzić się podmiot realizujący przedsięwzięcie – ale co ważniejsze w tym przypadku – organ ma jedynie możliwość wskazania innego wariantu tylko spośród tych, które zostały zawarte w raporcie o oddziaływaniu na środowisko. Powyższe stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie administracyjnym. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 15 stycznia 2020 r., II OSK 2356/17, napisał, że „(...) Wskazać należy, że zgodnie z art. 73 ust. 1 u.u.i.ś., postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wszczyna się na wniosek podmiotu planującego podjęcie realizacji przedsięwzięcia. Podkreślenia wobec tego wymaga, że zakres inwestycji określa inwestor we wniosku. Organ jest związany zakresem wniosku i nie jest uprawniony do jego modyfikacji (...)”. Z kolei w wyroku z 14.09.2021 r., III OSK 528/21, stwierdza, że „(...) to inwestor, a nie pozostałe strony postępowania, określa przebieg trasy planowanego przedsięwzięcia. Skarżący w skardze kasacyjnej przedstawiają inne możliwości przebiegu planowanej drogi, ale nie można wymagać od inwestora, żeby uwzględniał je w ramach wariantowania przedsięwzięcia, skoro w żadnym przypadku nie planuje takiego przebiegu trasy. (...)”.
Zatem tut. organ nie ma możliwości wprowadzenia modyfikacji przebiegu drogi, której nie obejmuje wniosek.

2. Przeprowadzenie rzetelnej oceny oddziaływania na środowisko z uwzględnieniem realnej obecności chronionych gatunków i znaczenia lokalnego ekosystemu.

Tut. Organ dokonał analizy ocenianych wariantów przedsięwzięcia na środowisko w oparciu o raport oddziaływania na środowisko, który zawierał również inwentaryzację przyrodniczą. Przedstawioną inwentaryzację przyrodniczą przeprowadzono w odniesieniu do następujących grup organizmów: grzyby, flora naczyniowa, brioflora, siedliska przyrodnicze, entomofauna, malakofauna, makrozoobentos oraz ichtiofauna, herpetofauna, awifauna, ssaki, chiropterofauna. Lokalizację stwierdzonych gatunków i siedlisk przedstawiono na załącznikach graficznych stanowiących załącznik do raportu. W celu określenia zasięgu potencjalnego oddziaływania planowanej inwestycji na środowisko przyrodnicze po każdej stronie przebiegu wariantów drogi, wyznaczono bufor o szerokości 500 m. Inwentaryzacja gatunków roślin i siedlisk przyrodniczych prowadzona była na całym obszarze wyznaczonego buforu, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów potencjalnie cennych przyrodniczo, zidentyfikowanych w trakcie analizy materiałów źródłowych. Przeprowadzono także analizę przebiegu korytarzy ekologicznych. W dokumentacji opisano też metodykę i terminy przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczej, odnoszące się do poszczególnych grup roślin i zwierząt. Jak wskazują autorzy raportu, kolejność i czas penetracji siedlisk na badanym obszarze był uzależniony od fenologii siedlisk i zbiorowisk roślinnych. W ocenie tut. Organu przedmiotowa inwentaryzacja przyrodnicza pozwoliła na zebranie pełnej i wiarygodnej informacji o środowisku przyrodniczym terenu zamierzenia i jego sąsiedztwa.

3. Ochronę istniejących żeremi bobrowych oraz miejsc bytowania sów.

Realizacja oraz eksploatacja inwestycji w sposób, który nie spowoduje znaczących, negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, wymaga zastosowania specjalistycznych działań, eliminujących lub minimalizujących poszczególne oddziaływania.

Zatem tut. Organ celem wykluczenia bądź zminimalizowania negatywnych oddziaływań przedsięwzięcia na etapie realizacji i eksploatacji drogi na elementy przyrodnicze, w szczególności na rzadkie i nieliczne gatunki chronione oraz obszary podlegające ochronie na podstawie ustawy o ochronie przyrody, w niniejszej decyzji określił szereg warunków koniecznych do uwzględnienia na etapie realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia.

Ponadto inwestor jest zobowiązany do prowadzenia prac bez naruszenia zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków objętych ochroną zgodnie z art. 52 ustawy o ochronie przyrody. Oznacza to zarówno ochronę samych osobników, ich jaj, postaci młodocianych, jak i zakaz niszczenia m. in. gniazd, nor, legowisk, żeremi oraz siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania. W przypadku braku możliwości prowadzenia prac bez naruszenia obowiązujących zakazów Inwestor uzyska zezwolenie właściwego organu ochrony przyrody (RDOŚ i/lub GDOŚ) na odstępstwa od tych zakazów wydawane w trybie art. 56 ustawy o ochronie przyrody. Podczas realizacji prac obowiązuje również zakaz zabijania zwierząt, w tym z gatunków nie objętych ochroną, który wynika z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2023 r., poz. 1580).

4. Wykonanie dodatkowych ekranów akustycznych na dwóch odcinkach:

- pierwszy między zaprojektowanymi ekranami zlokalizowanymi z jednej strony przy drodze krajowej DK78 (w rejonie km 25+000), z drugiej strony w rejonie wiaduktu nad linią kolejową (w rejonie km 26+000)
- drugi między zaprojektowanymi ekranami zlokalizowanymi z jednej strony w rejonie wiaduktu nad linią kolejową (w rejonie km 26+000), z drugiej strony do w rejonie zagajnika (km 27+000).

Zgromadzony materiał dowodowy obecnie nie wskazuje na konieczność zastosowania ekranów akustycznych w celu ochrony przed hałasem na wskazanych odcinkach. Na podstawie przedstawionych materiałów tut. Organ nałożył na Inwestora warunki dotyczące konieczności budowy ekranów akustycznych na terenach podlegających ochronie akustycznej tam, gdzie z przedstawionych obliczeń wynikało, że będą występowały przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. Lokalizacja oraz parametry tych ekranów akustycznych zostały określone w pkt III.14 niniejszej decyzji. Przyjęte w tym zakresie rozwiązania będą podlegały uszczegółowieniu i weryfikacji na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko przed wydaniem decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, a także na podstawie analizy porealizacyjnej.

5. Lokalizacji i przyjętych rozwiązań dotyczących budowy drogi ekspresowej S11 w Gminie Tworóg w szczególności:

- zmiany lokalizacji węzła drogowego drogi S11 z drogą DW 907 lub wprowadzenia ograniczenia tonażowego do 15 ton na drodze DW 907,
- maksymalnego oddalenia przebiegu drogi S11 od zabudowy miejscowości Boruszowice (osada Osiek) oraz Nowa Wieś Tworoska.

Rolą tut. Organu jest ocena dopuszczalności objętej wnioskiem inwestycji pod względem wymagań środowiskowych. W niniejszej decyzji określono warunki korzystania z zasobów środowiskowych dla inwestycji sprecyzowanej we wniosku, o którego zakresie decyduje wnioskodawca. Tut. Organ, nie posiada kompetencji do rozstrzygania w zakresie zaproponowanych rozwiązań technicznych, komunikacyjnych objętej wnioskiem inwestycji, czy też jej przebiegu. Tak jak już wyjaśniano powyżej tut. organ analizę ocenianych wariantów przedsięwzięcia na środowisko oraz zdrowie i warunki życia ludzi, a także możliwości, jak i sposoby zapobiegania i zmniejszania negatywnego oddziaływania na środowisko przeprowadził w oparciu o raport oddziaływania na środowisko wraz z jego uzupełnieniami. Postępowanie w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest wszczynane i prowadzone na wniosek podmiotu planującego podjęcie realizacji przedsięwzięcia (art. 73 ust.1 ustawy ooś). Kształt i zakres przedsięwzięcia jest wyznaczony wnioskiem i organ nie może samodzielnie go modyfikować. Zatem wszelkie

propozycje innego przebiegu przedmiotowej inwestycji, w tym przyjęte rozwiązania techniczne i funkcjonalne, nie mogą być rozpatrywane w ramach niniejszego postępowania.

6. Uwzględnienie w ocenie oddziaływania na środowisko obszarów cennych przyrodniczo: bagien, mokradeł, torfowisk oraz występowania gatunków chronionych: bobrów na granicy dzielnic Tarnowskich Gór: Pniowca i Strzybnicy.

Tut. Organ uwzględnił wyniki inwentaryzacji przyrodniczej przeprowadzonej na potrzeby raportu oraz określił warunki realizacji dla przedmiotowego przedsięwzięcia. W ocenie tut. Organu przedmiotowa inwentaryzacja przyrodnicza pozwoliła na zebranie pełnej i wiarygodnej informacji o środowisku przyrodniczym terenu zamierzenia i jego sąsiedztwa.

Przy zachowaniu nałożonych niniejszą decyzją warunków, nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania inwestycji na etapie realizacji, eksploatacji i likwidacji na środowisko przyrodnicze, w tym na krajobraz i bioróżnorodność rozumianą jako liczebność i kondycję populacji występujących gatunków, w szczególności gatunków chronionych, rzadkich lub ginących oraz ich siedliska, w tym utratę, fragmentację lub izolację siedlisk oraz zaburzenia funkcji przez nie pełnionych, a także ekosystemy – ich kondycję, stabilność, odporność na zaburzenia, fragmentację i pełnione funkcje w środowisku.

W ramach prowadzonego postępowania uwagi złożyły strony postępowania i podmioty na prawach strony:

1. Stowarzyszenie „Villa Nova” wniosło następujące uwagi i zastrzeżenia:

- brak w przedstawionej przez Inwestora dokumentacji karty informacyjnej przedsięwzięcia,
 - nieprzedstawienie m. in. przewidywanych sumarycznych ilości wykorzystanej przy realizacji inwestycji: wody, surowców, materiałów, paliw, energii na etapie realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia.
 - brak określenia ryzyka wystąpienia poważnej awarii lub katastrofy naturalnej, budowlanej, podczas realizacji i eksploatacji S11,
 - dokumentacja nie spełnia wymagań określonych w art.62a.1. pkt 5 i pkt 12 w związku z art. 66.1. pkt 6 oraz z art. 66.1 ppkt e. ustawy ooś.
 - brak na stronie tytułowej podpisów członków zespołu (na formie elektronicznej raportu).
- Dokumentacja nie spełnia wymagań określonych w art. 66.1. pkt 19 ustawy ooś,
- dokumentacja nie zawiera opisu metod prognozowania m.in. w zakresie: analizy i prognozy ruchu, analizy akustycznej, inwentaryzacji przyrodniczej, oceny bezpieczeństwa ruchu drogowego. Dokumentacja nie zawiera również informacji jakie dane wejściowe zostały przyjęte do analiz, prognoz i ocen, z jakich źródeł zostały pozyskane, w jaki sposób zostały zweryfikowane, jakie programy komputerowe, licencje były wykorzystane. Ponadto nie zawiera opisu przewidywanych znaczących oddziaływań: bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych itd. na środowisko. Tym samym nie są spełnione wymagania określone w art.66.1. pkt 8 ustawy ooś,
 - dokumentacja z zakresu inwentaryzacji przyrodniczej nie zawiera opisu metod i stosowanych podczas inwentaryzacji poszczególnych komponentów środowiska. Nie określono: czasu trwania inwentaryzacji, ilości wizyt w terenie (z wyjątkiem inwentaryzacji miejsc zimowania awifauny), stosowanego sprzętu, kwalifikacji osób prowadzących inwentaryzację poszczególnych komponentów środowiska, nie wykazano trudności jakie wystąpiły podczas prowadzenia inwentaryzacji, wynikających z niedostatków techniki i luk w wiedzy, które określają niepewność uzyskanych wyników. Dokumentacja w zakresie inwentaryzacji przyrodniczej nie odzwierciedla aktualnego, rzeczywistego stanu środowiska i jest niewiarygodna w obszarze planowanej inwestycji. Nie spełnia wymagań określonych w art.66.1. pkt 2a. i art.66.1. pkt 17. ustaw ooś,

- dokumentacja nie zawiera również pełnego opisu przewidywanych dla środowiska skutków niepodjęcia przedsięwzięcia. Dla istniejącej DK11 (wariant 0) nie wykonano m.in. inwentaryzacji przyrodniczej i archeologicznej. nie określono ilości i zakresu dalszych potencjalnych strat w środowisku, ilości i zakresu kumulacji oddziaływań, dokumentacji hydrogeologicznej, nie określono wpływu na JCWP i JCWPd oraz zanieczyszczeń: powierzchni ziemi i gleby, nie oceniono potencjalnego dalszego negatywnego wpływu na klimat, zdrowie i warunki życia ludzi, oddziaływań: długoterminowych, krótkoterminowych, bezpośrednich, pośrednich itd. w buforze istniejącej DK 11. Brak danych pozwalających obiektywnie porównać inwestycyjny wariant II z w bezinwestycyjnym wariantem 0. Dokumentacja nie spełnia wymagań art.66. i pkt 4 ustawy ooś,
- dokumentacja nie zawiera informacji nt. występowania kumulacji oddziaływań i zanieczyszczeń oraz skażeń powierzchni ziemi, gleby pomiędzy S11, a liniami kolejowymi nr 127, 131, 182, 950 w rejonie Tarnogórskiego Węzła Kolejowego w km. 21+085. W dokumentacji nie przeanalizowano i nie wykluczono kumulacji oddziaływań pomiędzy istniejącą DK11, a drogą S11 w rejonie węzła drogowego Tarnowskie Góry - Zachód tj. w km 19+390. Nie przeanalizowano, nie wykluczono kumulacji oddziaływań pomiędzy istniejącą DK78, a drogą S11 w rejonie węzła drogowego Tarnowskie Góry - Wschód tj. km 24+855. Dokumentacja nie spełnia wymagań określonych w art.66.1. pkt 3 b ustawy ooś,
- w przedstawionej dokumentacji całkowicie pominięto ocenę ryzyka wystąpienia poważnej awarii lub katastrofy w transporcie drogowym w oparciu o wiedzę naukową oraz pominięto ocenę wpływu na środowisko i ludzi skutków tych awarii. Dokumentacja nie spełnia wymagań określonych w art.66.1. ppkt g ustawy ooś,
- w dokumentacji nie wykonano kompleksowo analizy i oceny wpływu na zdrowie i warunki, życia ludzi zarówno dla wariantu inwestycyjnego jak i bezinwestycyjnego. W opracowaniu nie określono ryzyka wzrostu występowania określonych grup schorzeń wydłużenia lub skrócenia okresu życia populacji żyjącej w obszarze oddziaływania S11 i DK11. Całkowicie pominięto określenie wpływu zanieczyszczeń powierzchni ziemi, gleby, wód powierzchniowych przy istniejącej DK11 na zdrowie i warunki życia ludzi. Dokumentacja, nie określa, nie analizuje, nie ocenia parametrów określających ryzyko pogorszenia lub poprawy stanu zdrowia i warunków życia ludzi w związku z realizacją inwestycji lub jej zaniechaniem. Dokumentacja nie spełnia wymagań określonych w art.62.1. 1a ustawy ooś,
- dokumentacja nie zawiera oceny Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, tym samym pomija ocenę wpływu inwestycji na życie i zdrowie ludzi. Dokumentacja nie spełnia wymagań określonych w art. 62a. 1 pkt 10 oraz art.66.1. pkt 6 ustawy ooś,
- dokumentacja nie określa zakresu niekorzystnych zmian klimatycznych w skali mikro i makro w związku z realizacją wariantu inwestycyjnego. W dokumentacji nie podjęto próby wyznaczenia parametrów (temperatura, opady itd.) określających zakres zmian klimatycznych w rejonie inwestycji. Nie wykorzystano dostępnej wiedzy naukowej, pozwalającej określić wielkość skumulowanych oddziaływań wywołujących zmiany klimatyczne w skali mikro i regionalnej. Pominięto w dokumentacji ocenę wpływu na klimat wariantu 0. W raporcie nie wskazano trudności wynikających z niedostatków techniki i luk w wiedzy nie pozwalających jednoznacznie określić stopnia zmian klimatycznych w związku z realizacją inwestycji. Dokumentacja nie spełnia wymagań określonych w art.66.1. ppkt g., art.66. 1 pkt 6. oraz art.66.1 pkt 17 ustawy ooś,
- przedstawiony raport jest wewnętrznie sprzeczny w zakresie dotyczącym występowania osuwisk i masowych ruchów ziemi w rejonie inwestycji. Dokumentacja nie zawiera żadnych danych, materiałów z przeprowadzonych badań geotechnicznych, geologiczno - inżynierskich lub innych badań geologicznych, hydrogeologicznych przeprowadzonych w szczególności w rejonie Węzła Piekary Śląskie. Dokumentacja nie spełnia wymagań

określonych w art.66.1. ppkt g oraz art. 66.1. pkt 6 ustawy ooś,

- przewidywane wydobywanie piasków podsadzkowych z powierzchni ok. 45,3 ha spowoduje to określone zmiany w stosunkach wodnych, środowisku i klimacie, a przedstawiony raport nie wskazuje konieczności przeprowadzenia działań minimalizujących, kompensujących te zmiany. Raport nie spełnia wymagań określonych w art- 66.1. pkt 9 ustawy ooś,
- w raporcie nie dokonano oceny skuteczności przyjętych rozwiązań w zakresie przejść dla zwierząt zwłaszcza średnich i dużych. Raport nie spełnia wymagań określonych w art. 66. 1. pkt 9 ustawy ooś,
- raport nie zawiera zaleceń i uwag Komisji Oceny Przedsięwzięć Inwestycyjnych przy Generalnym Dyrektorsze GDDKiA w Warszawie, a Inwestor nie uzyskał pisemnej zgody na złożenie wniosku o wydanie decyzji środowiskowej dla inwestycji.

Stowarzyszenie „Villa Nova” w podsumowaniu zwróciło się z wnioskiem do tut. organu o zwrot wadliwego, niekompletnego, nierzetelnego opracowania do Inwestora.

Odnosząc się do zarzutu braku karty informacyjnej przedsięwzięcia w przedłożonych dokumentach wyjaśniam, że planowana budowa drogi S11 zalicza się do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 31 z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r. poz.1839 ze zm.). Dla tego rodzaju przedsięwzięć ustawa ooś nakłada obligatoryjny obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia, w tym weryfikację raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Złożony raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko zawiera wszystkie wymagane dla przedmiotowej inwestycji informacje i analizy o których mowa w art. 66 oraz zgodnie z art. 66 ust. 1 zawiera informacje umożliwiające analizę kryteriów wymienionych w art. 62 ust. 1 ustawy ooś.

Co do braków informacji o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 6 ustawy ooś, tut. Organ wyjaśnia, że znajdują się one w kolejnych rozdziałach Raportu:

- Rozdziały od 7 do 23 z podrozdziałami, które określają przewidywane oddziaływania analizowanych wariantów na środowisko w fazie budowy oraz fazy eksploatacji, w tym również oddziaływania skumulowane. Zgodnie z prawem każdy analizowany w dokumentacji wariant inwestycyjny został oceniony pod kątem tych samych kryteriów, traktując każdą alternatywę jak i wariant proponowany przez wnioskodawcę w sposób równorzędny.
- Rozdział 21 wraz z podrozdziałem szczegółowo omawia kwestie Ryzyka powstania poważnej awarii, katastrofy naturalnej i budowlanej.
- Rozdział 10 wraz z podrozdziałami przedstawia ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na klimat, w tym emisje gazów cieplarnianych oraz oddziaływania na infrastrukturę projektowaną i jej dostosowanie do zmian klimatu. Rozdział omawia również analizę zmian klimatycznych związanych ze zjawiskiem suszy. Zgodnie z treścią w/w Rozdziału, do oceny wykorzystano treść dokumentów strategicznych związanych ze zmianami klimatycznymi i adaptacją do zachodzących zmian klimatu na poziomie unijnym i krajowym. W Raporcie wykorzystano wiedzę naukową o zmianach klimatu i adaptacji do ich skutków oraz kanałów jej upowszechniania w kontekście zwiększania odporności gospodarki, środowiska i społeczeństwa na zmiany klimatu oraz przeciwdziałania i minimalizowania skutków nadzwyczajnych zagrożeń zgromadzoną w bazie projektu badawczego KLIMADA (m.in. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do 2020 roku - z perspektywą do roku 2030. obejmujący okres czasu do 2070 roku). W rozdziale oceniono wrażliwość przedsięwzięcia na poszczególne czynniki klimatyczne i adekwatnie do

nich wdrożono do projektu stosowne rozwiązania. W ocenie klimatycznej uwzględniono również kwestię wpływu emisji gazów cieplarnianych emitowanych na etapie eksploatacji - Rozdział 23 omawia i odnosi się do kwestii drogi, o której mowa w art. 24ga ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych oraz do wpływu planowanej drogi na bezpieczeństwo ruchu drogowego. W rozdziale wskazano, że droga ekspresowa S11 stanowi docelowy element sieci najważniejszych połączeń europejskich tworzących Transeuropejską sieć transportową TEN-T i odniesiono się do przeprowadzonej oceny bezpieczeństwa ruchu drogowego (BRD) opracowanej dla opcji bezinwestycyjnej oraz czterech wariantów inwestycyjnych. Ocena BRD to materiał źródłowy do opracowania raportu i nie jest wymagana jako załącznik do wniosku o decyzję środowiskową. Ze względu na położenie przedsięwzięcia oraz wykazany w Raporcie zasięg oddziaływań względem granic Państwa w sposób oczywisty wyklucza możliwość powstania wpływów poza terenem Polski, nie znaleziono przesłanek do analiz możliwego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Odnosząc się do zarzutu rzekomych braków informacji o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1e ustawy ooś, należy wskazać, że informacje o zapotrzebowaniu na energię i jej użyciu znajdują się w raporcie w rozdziale 2.8.

Mając na uwadze powyższe zarzuty o brakach w tym niespełnienie wymagań określonych w art. 66 ust. 1 pkt 6 oraz pkt 1 e) ustawy ooś uznano za niezasadne.

Co do kwestii braku podpisów na wersji elektronicznej to każdy z 4-ech egzemplarzy raportu złożony w wersji papierowej do tut. Organu zawiera oryginały podpisów wszystkich autorów dokumentu. Wersja elektroniczna jest zapisem treści przedstawionych w wersji papierowej, zatem raport spełnia wymagania ok. 66 ust. 1 pkt. 19 ustawy ooś.

Co do zarzutów niespełnienia wymagań określonych w art. 66 ust. 1 pkt. 8) ustawy ooś, wyjaśnia się, że sformułowanie „metoda prognozowania” odnosi się do metod prognozowania oddziaływań powstających w związku z eksploatacją przedsięwzięcia. Prognozy ruchu są jedną z danych wejściowych, które uwzględniono w zastosowanych w raporcie analizach: do oceny oddziaływania na klimat aerosanitarny, akustyczny czy na komponent wodny. Informacje na ten temat jednoznacznie wykazano w rozdziałach raportu prezentujących zastosowane metodyki, programy, licencje, jeżeli były wykorzystane w ocenie:

- metodyka zastosowana w analizie wpływu na powietrze atmosferyczne: Rozdział 9.1 Kryteria oceny stanu zanieczyszczenia powietrza wraz podrozdziałami, głównie w rozdziale 9.1.3 Analiza rozprzestrzeniania zanieczyszczeń ze środków transportu.
- metodyka zastosowana w analizie akustycznej opisana jest w rozdziale, 11 Raportu, głównie w podrozdziale 11.2.4 Metodyka obliczeń.
- metodyka wykorzystana w ocenie wpływu na odbiorniki wód opadowych z terenu przedsięwzięcia opisana jest w Rozdziale 8.2.1.2 Jakość odprowadzanych wód opadowych i roztopowych z terenu przedsięwzięcia oraz ocena konieczności i sposobu ich oczyszczania.
- metodyki prowadzenia badań na potrzeby inwentaryzacji przyrodniczej opisane zostały szczegółowo w Tomie H_IC Inwentaryzacja przyrodnicza.

Zastosowane metody oceny opierają się również o zebrane dane terenowe, jak i opracowania zewnętrzne i informacje pozyskane z organów administracji i instytucji. Powyższe źródła i dane przywołano w rozdziale 5 raportu w podrozdziałach dedykowanych każdemu komponentowi oraz w rozdziałach od 7 do 16 z oceną oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska.

Podkreślenia wymaga fakt, że art. 66 ustawy oos nie obliguje do opisywania metodyk wg których opracowano dane i materiały wyjściowe wykorzystane do oceny w raporcie.

Odnosząc się do kwestii wymagań określonych w art. 66 ust. 1 pkt 8 ustawy ooś, omówiono je w rozdziale 19 Opis przewidywanych znaczących oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko obejmujący bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływanie na środowisko, dzieląc rozdział dokładnie na oddziaływania wynikające z istnienia przedsięwzięcia, emisji oraz wykorzystywania zasobów środowiska. Oddziaływania skumulowane omówiono dodatkowo w podrozdziale 19.4 Oddziaływania skumulowane.

W kwestii zarzutów dotyczących przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej i umieszczenia nieprawdziwych danych dotyczących stanu środowiska stwierdzono co poniżej. Inwentaryzacja przyrodnicza jest opracowaniem, które stanowi załącznik do Raportu zgodnie z treścią ok. 66 ust. 1 pkt. 2a) ustawy ooś. Metodyki prowadzenia badań na potrzeby inwentaryzacji przyrodniczej opisane zostały szczegółowo w Tomie H_IC Inwentaryzacja przyrodnicza. Zawartość ww. dokumentu, określa dla każdego badanego elementu przyrodniczego: terminy kontroli, metodyki, stosowany sprzęt (jeżeli był wymagany), zespół autorski wraz z kwalifikacjami. Wszyscy członkowie zespołu posiadają wykształcenie wyższe, specjalizują się w dziedzinach, w których prowadzili badania. Wymagany w art. 66 ust. 1 pkt. 17 opis trudności wynikających z niedostatków techniki, luk w danych i współczesnej wiedzy, jakie napotkano opracowując raport, stanowi zgodnie z art. 66 ust 1 element główny raportu i zgodnie z tym omówiono w rozdziale 28 tego dokumentu. Uwaga o wprowadzaniu do dokumentacji nieaktualnych i nieprawdziwych danych jest bezzasadna. Inwentaryzacja flory i fauny realizowana była zgodnie z powszechnie przyjętą metodyką i zasadami etyki zawodowej. W przypadku flory metodyka badań zakłada kontrole w ciągu całego sezonu wegetacyjnego, począwszy od rekonesansu wiosennego, którego celem jest wstępna identyfikacja siedlisk i zakwalifikowanie płatów roślinności jako potencjalnie cennych przyrodniczo lub nieposiadających istotnych walorów. Kontrola wiosenna na przecięciu pasa budowlano-montażowego gazociągu z zakresem inwentaryzacji wariantu II odc. 2 S11 została przeprowadzona przed rozpoczęciem budowy gazociągu. Wówczas obszar ten zakwalifikowano jako kompleks borów świeżych i wilgotnych, niebędących identyfikatorem fitosocjologicznym żadnego z siedlisk podlegających ochronie, ze wskazaniem do ponownej weryfikacji w późniejszych fazach sezonu. Kontrole terenowe na przedmiotowym obszarze w okresie letnim, wykazały obecność stanowisk dwóch gatunków chronionych: pływacza zachodniego (*Utricularia australis*) i centurii pospolitej (*Centaurea erythraea*). Obydwa stanowiska były zlokalizowane na terenie drzewostanu, który nie podlegał wycince na potrzeby budowy gazociągu, nie uległy one zniszczeniu. Po tym okresie badań zakwalifikowano obszar wyciętego drzewostanu pod budowę gazociągu, jako ziołorośla i traworośla porębowe. Kontrola została powtórzona w fazie jesiennej sezonu wegetacyjnego, jednak nie dostarczyła żadnych nowych danych do raportu. W przypadku fauny realizując przyjętą metodykę badań w ciągu lat budowy tak krótkiego odcinka gazociągu przecinającego bufor badań, możliwe było rozminięcie prac inwentaryzacyjnych z aktualnie prowadzonymi robotami. Przytoczony okres budowy gazociągu Tworzeń – Tworóg dotyczył realizacji całego odcinka gazociągu na długości ok. 55 km, podczas gdy gazociąg przecinał bufor badań na długości pasa montażowego ok. 28 m. Dla każdej z grup zwierząt określone są przedziały czasowe, gdy można wykonać inwentaryzację. W przypadku pracy sprzętu budowlanego w buforze badań podczas realizowanych inwestycji przesuwa się kontrolę w tym miejscu i przeprowadza ją w innym terminie, kiedy nie ma w tym obszarze prac. W trakcie prowadzenia badań dobrany został właściwy czas kontroli terenowych. Kontrole w rejonie budowy gazociągu wykonano w czasie, gdzie nie prowadzono robót na odcinku przecinającym bufor inwentaryzacji.

W rejonie gazociągu zidentyfikowano ssaki średnie i duże – przystosowano obiekt nad gazociągami do pełnienia funkcji przejścia dla zwierząt dużych. Duże zwierzęta przemieszczają się przecinkami leśnymi, przecinkę wykonaną na potrzeby budowy gazociągu będą nadal wykorzystywać do migracji. Stan siedliska w tym obszarze nie zmienia się, wycinka drzewostanu na potrzeby realizacji gazociągu pozostanie w obecnym stanie, drzewostan na trasie gazociągu nie zostanie ponownie wprowadzony. Zatem przedstawione w inwentaryzacji przyrodniczej dane są nadal aktualne.

Lokalizacja pomnika przyrody jest prawidłowa, pomnik przyrody występuje we wskazanym miejscu. Podpis w tabeli pomnika przyrody jest omyłką pisarską, prawidłowy tekst: Tarnowskie Góry działka 190/4 obręb Pniowiec, Rozporządzenie Nr 34/98 Wojewody Katowickiego z dnia 07.12.1998r.

Co do zarzutów braku pełnego opisu przewidywanych dla środowiska skutków niepodjęcia przedsięwzięcia, to zgodnie z art. 66 ust 1 pkt 4 ustawy w rozdziale 6 raportu zawarto prawnie wymagany szczegółowy opis przewidywanych skutków dla środowiska w przypadku niepodjęcia przedsięwzięcia, uwzględniający dostępne informacje o środowisku oraz wiedzę naukową.

Podkreślenia wymaga, że w orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, iż niepodjęcie przedsięwzięcia nie jest wariantem przedsięwzięcia, o którym mowa w art. 66 ust. 1 pkt. 5 ustawy ooś. Niepodjęcie przedsięwzięcia nie jest w ogóle przewidziane przez ustawodawcę jako wariant przedsięwzięcia w rozumieniu art. 66 ust. 1 pkt. 5 ustawy ooś, należy zwrócić uwagę, że ustawodawca w art. 66 ust. 1 pkt 4 mówi jedynie o opisie "przewidywanych skutków dla środowiska w przypadku niepodjęcia przedsięwzięcia" i nie używa słowa "wariant". Niepodjęcie przedsięwzięcia nie jest zatem wariantem realizacji przedsięwzięcia, o którym mowa w art. 66 ust. 1 pkt 5 (wyrok WSA w Bydgoszczy z 1.06.2022 r., sygn. II SA/Bd 17/22, wyrok NSA z 21.11.2017 r, sygn. II OSK 520/16).). Art. 66 ust. 1 pkt. 5) ustawy ooś jasno precyzuje, iż termin „wariant przedsięwzięcia” odnosi się do przedsięwzięcia (opcji inwestycyjnej). Z kolei, definicja przedsięwzięcia określona została w art. 3 pkt. 13 ustawy ooś i rozumie się przez to zamierzenie budowlane lub inną ingerencję w środowisko polegającą na przekształceniu lub zmianie sposobu wykorzystania terenu (...).

Opcja niepodjęcia przedsięwzięcia, co do zasady mówi o nieistnieniu przedsięwzięcia. Rozdział 6 raportu omawia zatem oddziaływania powstające w związku dalszą eksploatacją drogi istniejącej DK11 przy założeniu, że przedmiotowa droga S11 nie zostaje wybudowana. Zatem, powyższa opcja nie prowadzi do ingerencji w nowe tereny i w sposób oczywisty nie prowadzi do żadnych strat w środowisku przyrodniczym, powierzchni ziemi, nie ingeruje w koryta cieków naturalnych czy obszary i obiekty zabytkowe. Nie będą budowane żadne elementy infrastruktury czy obiekty inżynierskie na ciekach. Zatem nie ma zasadności opracowywania dokumentacji hydrogeologicznej, czy inwentaryzacji przyrodniczej lub innej. Taką dokumentację standardowo wykonuje się w terenach przeznaczonych pod nową inwestycję i poddanym nowym oddziaływaniom.

Badania terenowe i dokumentacje wykonano w obszarach przeznaczonych pod nowe przedsięwzięcie oraz w buforze terenu na który oddziaływanie może wystąpić w związku z jego budową i istnieniem.

W stanie istniejącym oddziaływania wynikają z dalszego prowadzenia ruchu samochodowego istniejącą DK11 czego skutkiem dla środowiska będzie ich utrzymanie oraz pogłębianie oddziaływań na skutek stale rosnącego ruchu pojazdów, co szczegółowo opisano w rozdziale 6 raportu.

Intencją ustawodawcy przy formułowaniu art. 66 ust.1 pkt 4) jest rozdzielne traktowanie wariantów inwestycyjnych i opcji niepodjęcia przedsięwzięcia. Ta druga nie prowadzi do ingerencji terytorialnej w środowisko, a tym samym nie może być w sposób sprawiedliwy porównywana z opcją inwestycyjną prowadzącą do takiej ingerencji.

Co do oddziaływań skumulowanych to omówiono je w sposób szczegółowy w rozdziale 19.4 Oddziaływania skumulowane. W analizach uwzględniono m.in. miejsca skrzyżowań z liniami kolejowymi, zatem w miejscach, gdzie do kumulacji oddziaływań może dochodzić.

W przypadku wariantu II analiza obejmuje wskazane linie kolejowe nr 144, 127, 131 oraz Tarnogórski węzeł kolejowy w km 21+085 WII S11.

W analizach akustycznych uwzględniono wpływ hałasu na tereny podlegające ochronie akustycznej. Wskazano, że w rejonie Tarnogórskiego Węzła Kolejowego nie występuje zabudowa mieszkaniowa.

Ponadto wnioski z obliczeń wykazały, że z uwagi na małe natężenie ruchu na przedmiotowych liniach kolejowych, odległość od terenów chronionych akustycznie, równoważny poziom dźwięku źródła na poziomie pora dnia: 61,5-62,4 dB, pora nocna: 51,4 - 52,6 dB, nie wskazuje na możliwość kumulacji oddziaływania akustycznego projektowanej drogi z liniami kolejowymi.

Linie kolejowe uwzględnione w ocenie są zelektryfikowane i nie stanowią źródła emisji zanieczyszczeń wprowadzanych od powietrza atmosferycznego. Zatem w tym aspekcie nie będzie dochodzić do nakładania się oddziaływań i nie zachodzi konieczność badania tego aspektu.

Zgodnie z rozdziałem 2.7.2 oraz 9.1.4 raportu, wyniki obliczeń zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza atmosferycznego dla każdego wariantu drogi S11 wskazują jednoznacznie, że prognozowany ruch pojazdów po projektowanych wariantach drogi nie spowoduje przekroczeń dopuszczalnych wartości odniesienia maksymalnych i rocznych dla pyłu PM-10, PM 2,5, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, węglowodorów aromatycznych i alifatycznych poza pasem drogowym.

W zapisach rozdziału 7.2 raportu wskazano, że inwestycja nie jest realnym źródłem potencjalnego skażenia gleb i powierzchni ziemi. W rozdziale 7.3.2 określono, że na etapie eksploatacji przedsięwzięcia, środowisko gruntowe będzie w pełni zabezpieczone przed przenikaniem potencjalnych wycieków paliw czy nieoczyszczonych wód opadowych, poprzez:

- szczelną nawierzchnię projektowanego układu drogowego,
- ujęcie wód opadowych i roztopowych w system odwodnienia wyposażony w urządzenia podczyszczające przed odprowadzeniem ich do środowiska oraz systemy odcinające odpływ zanieczyszczeń w przypadku tzw. poważnej awarii
- zalecenie prowadzenia bieżących konserwacji urządzeń podczyszczających wody opadowe a także konserwacje systemu odwodnienia pozwalające na wczesne wykrycie ewentualnych pęknięć, usterek co zapobiegnie przedostaniu się nieczystości do gruntu.
- ograniczenie do niezbędnego minimum stosowanych środków do eliminacji śliskości nawierzchni (gołoledzi), zgodnie z obowiązującymi normami i zarządzeniami oraz stosowaniem środków o składzie chemicznym możliwie najmniej uciążliwym dla środowiska, okresowe usuwanie z poboczy jezdni odkładów zanieczyszczonego piasku, mułu i liści.

Z kolei w rozdziale 20 Raportu szczegółowo przedstawiono informacje na temat powiązań inwestycji z innymi przedsięwzięciami, kumulowania się oddziaływań przedsięwzięć realizowanych, zrealizowanych lub planowanych, dla których wydano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, znajdujących się na terenie, na którym planuje się realizację przedsięwzięcia, oraz w obszarze oddziaływania przedsięwzięcia lub których

oddziaływania mieszczą się w obszarze oddziaływania planowanego przedsięwzięcia – w zakresie, w jakim ich oddziaływania mogą prowadzić do skumulowania oddziaływań z planowanym przedsięwzięciem.

Analizom i ocenie poddano przedsięwzięcia zlokalizowane w pasie terenu do 500 m od przebiegu każdego rozważanego wariantu przedmiotowej drogi.

Oddziaływania opisano w odniesieniu do wszystkich komponentów środowiska adekwatnie do rodzaju przedsięwzięć.

Zatem wymagania wskazane w art. 66. ust. 1 pkt. 3b) ustawy ooś są również spełnione.

Co do niespełnienia wymagań określonych w art. 66 ust. 1 pkt 6 g to Rozdział 21 wraz z podrozdziałem raportu szczegółowo omawia kwestie ryzyka powstania poważnej awarii, katastrofy naturalnej i budowlanej, w którym wskazano, że poważne awarie zalicza się do zdarzeń losowych, a prawdopodobieństwo ich wystąpienia jest rzędu raz na kilkadziesiąt lat lub rzadziej. Skala skutków jest niemożliwa do jednoznacznego określenia bez względu na to czy zostaną pokazane statystyki wypadków, ilości i rodzaje substancji przewożonych.

Niemniej jednak w rozdziale omówiono rodzaje zagrożeń oraz wskazano, które komponenty środowiska będą szczególnie narażone na skutki takiego zdarzenia. W rozdziale jasno wskazano jakie rodzaje zabezpieczeń wprowadzono w projekcie i jakie działania należy podejmować w przypadku wystąpienia zdarzenia. Ponadto w rozdziale 23 oceniono wpływ planowanej drogi na bezpieczeństwo ruchu drogowego w przypadku drogi w transeuropejskiej sieci wraz z odniesieniem się do przeprowadzonej oceny bezpieczeństwa ruchu drogowego opracowanej dla opcji bezinwestycyjnej (W_0) oraz czterech wariantów inwestycyjnych, różniących się przebiegiem.

Podkreślenia wymaga fakt, że opracowany raport przygotowano zgodnie z wymogami art. 66 ustawy ooś, która w żaden sposób nie obliuguje do określanie ryzyka wzrostu występowania określonych schorzeń czy wydłużenia lub skrócenia okresu życia populacji żyjącej w obszarze oddziaływania dróg.

Ww. badania lub analizy w zakresie populacji ludzkiej mogą prowadzić ewentualnie służby ochrony zdrowia czy instytucje pokrewne, a populacji zwierząt i roślin odpowiednio służby i instytucje przyrodnicze.

Zakres wykonanych w raporcie analiz, obejmuje wpływ przedsięwzięcia na poszczególne komponenty środowiska, jak i całość środowiska. Brane pod uwagę w raporcie elementy związane bezpośrednio z życiem i zdrowiem ludzi to m.in.:

- zdrowie i życie ludzi, rozważane w kontekście emisji zanieczyszczeń do powietrza, hałasu, drgań, bezpieczeństwa ruchu, wpływu na zasoby wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi,
- dobra materialne, rozważane w kontekście koniecznych do przeprowadzenia wyburzeń czy likwidacji obiektów.

Opis przewidywanych skutków realizacji przedsięwzięcia w odniesieniu do zdrowia i życia ludzi, przedstawiono w rozdziale 16 raportu. W rozdziale 16 wskazano, że analizując skutki realizacji przedsięwzięcia na zdrowie i życie ludzi, istotne oddziaływania stanowią: hałas i zanieczyszczenia pyłowo-gazowe wprowadzane do powietrza atmosferycznego, oddziaływania na wody powierzchniowe i zasoby wód podziemnych, oddziaływania elektromagnetyczne, wpływ na dobra materialne i możliwość powstania konfliktów społecznych. Ważnymi aspektami wpływającymi na zdrowie i życie ludzi są: trasa i kryteria techniczne projektowanych rozwiązań przekładające się bezpośrednio na bezpieczeństwo pieszych, rowerzystów, jak i uczestników ruchu drogowego.

W rozdziale zestawiono wnioski z przeprowadzonych w ramach opracowania analiz wpływów na poszczególne komponenty środowiska odniesione do przedmiotowego przedsięwzięcia.

Opis przewidywanych znaczących oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko obejmujący bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i chwilowe oddziaływanie na środowisko przedstawiono w rozdziale 19. W podrozdziale 19.2 omówiono rodzaje i typy oddziaływań w fazie eksploatacji, a podrozdziale 19.3.2 określono m.in wpływ na zdrowie i życie ludzi, wskazując rodzaje i typy oddziaływań w fazie budowy.

Co do zarzutów niespełnienia wymagań art. 66.1 pkt 4 ustawy ooś, to powyżej omówiono już kwestię definicji przedsięwzięcia, wariantów przedsięwzięcia oraz czym jest opcja niepodejmowania przedsięwzięcia. Powołując się na przepisy prawa, wykazano brak zasadności prowadzenia analiz porównawczych tej opcji z wariantami przedsięwzięcia. Powyżej wyjaśniono również kwestie dotyczące oceny wrażliwości przedsięwzięcia na czynniki klimatyczne i adaptację przedsięwzięcia do zmian klimatu, poważnych awarii. Niniejsza tematyka została obszernie omówiona w rozdziale 10 Raportu wraz z podrozdziałami. Rozdział 10.2 przedstawia wpływ przedsięwzięcia na klimat, w tym emisje gazów cieplarnianych, natomiast rozdział 10.3.1 omawia wpływ poszczególnych czynników klimatycznych na infrastrukturę drogową. Określono, że sektor transportu jest szczególnie wrażliwy na kilka elementów klimatu, zwłaszcza na silne wiatry, ulewy, podtopienia i osuwiska, opady śniegu i zjawiska lodowe, burze, niską i wysoką temperaturę oraz brak widoczności (mgła, smog).

Adekwatnie do zidentyfikowanych zagrożeń przyjęto rozwiązania projektowe służące adaptacji przedsięwzięcia do zmian klimatycznych omówione w rozdziale 10.3.2 Działania adaptacyjne.

Z przeprowadzonej analizy wpływu klimatu na projektowaną infrastrukturę drogową, należy uznać, że w każdym wariantcie inwestycyjnym infrastruktura będzie przystosowana do prognozowanych zmian klimatycznych, jak również przyjęte rozwiązania wpisują się ustalone kierunki działań dla sektora transportu drogowego.

Ponadto wpływ przedsięwzięcia w skali mikro-klimatycznej jak:

- kierunki wiatrów (ruch powietrza) uwzględniono w analizie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w której uwzględnia się różę wiatrów,
- zmiany temperatur i wilgotności przedstawiono w rozdziale 10.3.3 Raportu zawierającym analizę zmian klimatycznych związanych ze zjawiskiem suszy; należy zaznaczyć, że zarówno zjawiska powodziowe jak i suszy stanowią zjawiska ekstremalne wywołane siłami natury,
- możliwe zmiany wilgotności, uwzględniono również w powiązaniu do komponentu przyrodniczego oceniając wpływ na siedliska od wód zależnych,

W rozdziale 28 Raportu przedstawiano opis trudności wynikających z niedostatków techniki, luk w danych i współczesnej wiedzy, jakie napotkano opracowując raport. W rozdziale wskazano, że w trakcie opracowywania niniejszego raportu napotkano trudności m.in. przy określaniu wpływu zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza atmosferycznego, a które omawiano w rozdziale 10 dot. wpływu na klimat pod kątem gazów cieplarnianych.

Zaznaczono, że trudność wynika z faktu wykonania analiz w oparciu o dane prognostyczne i wykonywane w wieloletnim horyzoncie czasowym dla natężenia ruchu na drogach. Jednak nie można przewidzieć jednoznacznie, że będzie się to przekładać na zwiększenie np. oddziaływań zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza. Należy liczyć się bowiem z rozwojem i postępem technologicznym w konstrukcjach jednostek napędowych, rodzaju

i jakości stosowanego paliwa, stosowania nowych mieszanek nawierzchni drogowych, jak również opon czy mechanizmów kół.

Powyższe wymuszane jest przez egzekwowanie coraz to ostrzejszych standardów emisyjnych, jak również dynamicznego rozwoju motoryzacji, który nastąpił w ostatnich latach, a którego dalszy ciąg może być trudny do przewidzenia.

W związku z powyższym nie ma zasadności stwierdzenie o braku spełniania wymagań określony w art. 66 ust. 1 pkt. g, art. 66 ust.1 pkt. 6 czy art. 66 ust.1 pkt 17 ustawy ooś.

Zarzuty co do sprzecznych informacji dotyczących występowania osuwisk i masowych ruchów ziemi w rejonie inwestycji oraz braku danych, materiałów z przeprowadzonych badań geotechnicznych, geologiczno-inżynierskich, hydrogeologicznych nie znajdują potwierdzenia w analizowanej dokumentacji.

W rozdziale 5.2 Raportu zaprezentowana budowa geologiczna została scharakteryzowana na podstawie opisów arkuszy Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski oraz Programów Ochrony Środowiska dla poszczególnych gmin zlokalizowanych na przebiegu projektowanej drogi.

Pogłębioną analizę terenu pod względem aspektów geologicznych, z uwzględnieniem wzajemnych zależności między komponentami np. z wodami podziemnymi przedstawiono w kolejnych rozdziałach nr 5.3 do 5.10 Raportu:

Natomiast Rozdział 5.3. Prezentuje obszary osuwiskowe i zagrożone ruchami masowymi. Analizę terenu w zakresie występowania obszarów osuwiskowych i zagrożonych ruchami masowymi wykonano w oparciu o dane Państwowego Instytutu Geologicznego - System Ośłony Przeciwośuwiskowej [<http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3>] jak również wykonane badania geologiczno-inżynierskie, geotechniczne.

Rozdział 5.4 Prezentuje Informacje nt. występowania złóż i surowców, które pozyskano z serwisu MIDAS (<http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>) oraz korespondencji z właściwymi organami administracji państwowej: Starostwa, Urząd Marszałkowski, Urząd Górniczy.

Rozdział 5.6.7 Wody podziemne wskazuje dalszą listę materiałów źródłowych:

- Studium geologiczno-inżynierskie Budowa drogi ekspresowej S11 w województwie śląskim. Odcinek 2" (GeoMIX Biuro Geologiczne Jarosław Garecki, czerwiec 2022r).
- Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne pod projektowaną inwestycję – Budowa drogi ekspresowej S11 w województwie śląskim. Odcinek 2" (GeoMIX Biuro Geologiczne Jarosław Garecki, maj 2022r.).
- Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000 oraz objaśnień do niniejszej mapy obejmujących arkusze: Tworóg (876) , Kalety (877), Fragm. Pyskowice (909) , Bytom (910);
- Korespondencji z organami administracji państwowej

Powyższe potwierdza wykonanie rzetelnego wywiadu o obszarze przedsięwzięcia, jak i wykonanej dokumentacji geologicznej i hydrogeologicznej. Niniejsze dokumentacje stanowią materiał źródłowy do opracowania Raportu, a w jego treści zamieszczane są informacje z w/w opracowań.

Dokumentacje jw. stanowią część Studium Techniczno - Ekonomiczno - Środowiskowego przedmiotowej inwestycji. Ich celem jest dostosowanie m.in. konstrukcji całej inwestycji do występującej sytuacji geologicznej i hydrogeologicznej.

Zgodnie z w/w danymi źródłowymi zawartymi w treści Raportu:

- stwierdzono, że korytarz przedmiotowego odcinka drogi w żadnym z wariantów przedsięwzięcia nie przebiega przez w/w obszary ani w ich sąsiedztwie (rozdział 5.4 Raportu).
- zgodnie z treścią rozdziału 5.6.5 zapadliska 57a i 57 zostały zlikwidowane, a położone były przy autostradzie A1 (zapadlisko 57 w km 14+700 A1 a nie projektowanej drogi) oraz

w rejonie istniejącego węzła Piekary Śląskie autostrady A1. Wykonane dla potrzeb ich likwidacji ujęcia wód na rzece Szarlejka położone były w odległości od 150 do 200 m od dróg wyznaczających istniejący w tym miejscu Węzeł autostrady A1 z drogą DW 911 (zgodnie z ryc. 10 Raportu). Ujęcia eksploatowane były do 2014-06-30 oraz 2015-03-31.

Odnosząc się do kwestii terenów eksploatacji górniczej, należy zaznaczyć, że w stanie istniejącym obecny układ dróg, w tym autostrada A1 wraz z Węzłem Piekary i drogą DK11, również położony jest w granicach złóż stanowiących podziemne pokłady węgla kamiennego (złoża: Powstańców Śląskich, Powstańców I, Julian, Piekary, Rozbark oraz Centrum).

Podobnie jak infrastruktura istniejąca podłoże oraz konstrukcja inwestycji zostanie dostosowana do występujących warunków geologicznych, zgodnie z wykonaną dokumentacją geologiczno-inżynierską.

Jednocześnie poszczególne warianty projektowanej drogi oraz węzła Piekary nie ingerują i nie utrudniają dostępu do pokładów w/w złóż.

Na dalszym etapie prac projektowych wszystkie rozwiązania projektowe będą uszczegółowiane już tylko dla jednego wariantu wskazanego do realizacji w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Wówczas będą wykonane wywiady branżowe m.in. z Urzędem Górniczym.

W związku z powyższym nie ma zasadności stwierdzenie o braku spełniania wymagań określonych w art. 66 ust. 1 pkt. g, art. 66 ust. 1 pkt. 6 ustawy ooś.

Na obecnym etapie zgodnie z zapisami rozdziału 5.4 stwierdzono, że realizacja każdego wariantu wymaga zajęcia porównywalnej powierzchni zasobów złóż piasków podsadzkowych od 43,35 ha do 45,3 ha, zatem różnice pomiędzy wariantami wynoszą 0,5 - 1,95 ha.

Należy zwrócić uwagę, że łączna powierzchnia złóż wynosi 1 801,2 ha, zatem w wyniku realizacji przedsięwzięcia zostanie zajęte zaledwie 2,4-2,5 % tej powierzchni.

Ponadto, wydobywanie istniejących złóż piasków podsadzkowych może nastąpić niezależnie od realizacji przedsięwzięcia.

Ocena wpływu na zasoby wodne została przeprowadzona w rozdziale 8.2.2 Raportu, natomiast wpływ na wody podziemne wynikający z istnienia przedsięwzięcia przedstawiono w rozdziale 8.2.3 Raportu.

Złoża położone są w obszarach bardzo wysokiego zagrożenia wód podziemnych, a dla tych obszarów wprowadzono szereg działań minimalizujących przedstawionych w rozdziale 8.3.2.

Co do skuteczności przyjętych rozwiązań w zakresie przejść dla zwierząt wyjaśnia się, że na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej określono gatunki zwierząt przebywających w siedliskach, które przecina projektowana droga. Przy planowaniu budowy przejść dla zwierząt respektowane były wymagania ekologiczne, zachowania i systemy rozprzestrzeniania się wszystkich gatunków bytujących w rejonie drogi na stałe oraz pojawiających się okresowo.

Dobierając lokalizację przejścia stosowano następującą metodykę prac:

- analiza korytarzy ekologicznych,
- analiza zidentyfikowanych szlaków migracyjnych, obszarów siedliskowych fauny, struktur biologicznych sprzyjających migracji (śródleśne obszary łąk, obszary podmokłe, zbiorniki wodne, zagajniki, kompleksy leśne itp.), ukształtowanie terenu pod kątem występowania naturalnych struktur naprowadzających zwierzęta: pagórki, jary itp., obecność naturalnego krajobrazu hydrograficznego: cieki wodne, które często wykorzystywane są do przemieszczania się,
- zlokalizowanie obszarów konfliktowych projektowanej drogi z siedliskami zwierząt, korytarzami ekologicznymi, szlakami migracji,

- ustalenie rodzaju i typu przejść biorąc pod uwagę czynniki ekologiczne (użytkownicy, docelowa grupa fauny, wymagania wielkościowe obiektu),
- uwarunkowania rzeźby terenu, krajobrazowe pozwalające na dobór przejścia górnego/dolnego.

Wybrane miejsca lokalizacji przejść umożliwią niezakłócone funkcjonowanie populacji w krajobrazie przecinanym przez drogę.

Zagęszczenie i liczba przejść uzależniona jest od znaczenia ekologicznego terenu.

Przejścia zlokalizowano na przebiegu korytarzy ekologicznych oraz lokalnych szlaków migracyjnych gatunków kluczowych, na obszarach siedliskowych w miejscach największej penetracji terenu.

W tabeli 172 TOM IB przedstawiono kilometraż stwierdzonego w inwentaryzacji głównego szlaku migracji zwierząt, stwierdzone gatunki, rodzaj korytarza ekologicznego, usytuowanie zaprojektowanego przejścia dla zwierząt – uwzględniając powyższe uwarunkowania.

Przejścia dla zwierząt dużych, średnich i małych pozwalają na zachowanie migracji w obrębie korytarzy ekologicznych.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Inwestora zagadnienia dotyczące ochrony środowiska oraz oceny oddziaływania niezbędne do wprowadzenia na obecnym etapie dokumentacji - STEŚ zgodnie z protokołem KOPI zostały uwzględnione w Raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, który złożony został wraz z wnioskiem o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach złożony został przez Pełnomocnika Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Katowice, po uzyskaniu wszystkich wymaganych procedurami wewnętrznymi uzgodnień.

Jednocześnie należy wziąć pod uwagę, że Organ wydający decyzję działa na podstawie przepisów prawa i w oparciu o dowody w postępowaniu administracyjnym. Dowodami takimi w przedmiotowym postępowaniu jest m.in. raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, sporządzony w lipcu 2023 r. przez zespół autorski firmy INVESTEKO S.A. z siedzibą w Świętochłowicach wraz z jego uzupełnieniami, uzyskane uzgodnienie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Gliwicach i opinia Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Ponadto dowodem w postępowaniu są również wyniki przeprowadzonej procedury udziału społeczeństwa, w trakcie której wpłynęły uwagi i wnioski do prowadzonego postępowania. Wskazane dokumenty były podstawą do analizy i oceny wpływu planowanego przedsięwzięcia na środowisko. W oparciu o informacje zawarte w dokumentacji zostały określone warunki realizacji przedsięwzięcia zapewniające ochronę środowiska. Po analizie raportu o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia wraz z jego uzupełnieniami i wyjaśnieniami inwestora, tut. Organ stwierdził, że dokument ten – sporządzony w celu ustalenia wpływu projektowanego przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze, określenia bezpośrednich i pośrednich skutków dla środowiska oraz wskazanie rozwiązań technicznych i technologicznych zabezpieczających przed jego negatywnym wpływem – jest kompletny i spełnia wymogi określone w art. 66 ustawy ooś. Raport ten zawiera charakterystykę całego przedsięwzięcia, opis analizowanych wariantów, a także opis przewidywanych oddziaływań planowanego przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze podczas realizacji i eksploatacji inwestycji, na powierzchnię ziemi i glebę, krajobraz i roślinność naturalną, na obszary i obiekty podlegające ochronie przyrody i krajobrazu, na wody powierzchniowe i podziemne, powietrze, klimat akustyczny oraz opis metod prognozowania, zastosowanych przez wnioskodawcę. Zatem przedmiotowy raport uwzględnia wszystkie ewentualne zagrożenia związane z realizacją przedmiotowego zamierzenia oraz określa konkretne wymagania ochrony środowiska na

etapie prac budowlanych oraz w trakcie eksploatacji przedsięwzięcia.

W ramach postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko stosownie do art. 62 ust. 1 ustawy ooś zostały zbadane poniższe zagadnienia:

- 1) bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na:
 - a) środowisko oraz ludność, w tym zdrowie i warunki życia ludzi,
 - b) dobra materialne,
 - c) zabytki,
 - d) krajobraz, w tym krajobraz kulturowy,
 - e) wzajemne oddziaływanie między elementami, o których mowa wyżej,
 - f) dostępność do złóż kopalin;
- 2) ryzyko wystąpienia poważnych awarii oraz katastrof naturalnych i budowlanych;
- 3) możliwości oraz sposoby zapobiegania i zmniejszania negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;
- 4) wymagany zakres monitoringu.

Warunki zawarte w niniejszej decyzji są sformułowane na podstawie wszystkich zebranych w sprawie dokumentów oraz uzgodnień i opinii organów współdziałających, a ich wykonanie zagwarantuje minimalizację negatywnego oddziaływania na środowisko planowanej inwestycji.

2. Prezydent Miasta Piekary Śląskie

W piśmie z 2 kwietnia 2024 r. znak IGd.7021.2.150.2018 wyraził brak akceptacji wariantu rekomendowanego przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad w Katowicach, który spowoduje wprowadzenie obecnego ruchu tranzytowego i lokalnego prowadzonego DK88 i DK94, dalej Aleją Jana Nowaka Jeziorańskiego (w Bytomiu) i ul. Podmiejską oraz Karola Miarki (w Piekarach Śląskich) na ul. Bytomską w Piekarach Śląskich do centrum Miasta.

Odnosząc się do powyższego należy stwierdzić, że organ prowadzący postępowanie nie ma możliwości wskazywania realizacji przedsięwzięcia w wariantcie nie ujętym w przedstawionym raporcie. Z kolei wskazanie do realizacji wariantu innego niż preferowany przez inwestora, możliwe jest po spełnieniu przesłanek, które w omawianym przypadku nie zachodzą. Jednocześnie wyjaśnia się, że ocena oddziaływania poszczególnych wariantów nie jest prowadzona w odniesieniu do poszczególnych gmin czy fragmentów przebiegu, ale dla całości poszczególnych wariantów w zakresie wielu kryteriów.

Ponadto ze względu na niemożliwość przedstawienia na tym etapie szczegółowego opisu niektórych elementów planowanego przedsięwzięcia i tym samym zastosowanych środków mających na celu zmniejszenie uciążliwości dla środowiska w związku z planowanym przedsięwzięciem, w szczególności w odniesieniu do ochrony przyrody oraz rozwiązań dotyczących ochrony przed hałasem stwierdzono konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1 i pkt 10 ustawy ooś. Ponowna ocena uzasadniona jest także okresem, jaki upłynie od momentu wydania niniejszej decyzji do czasu uzyskania stosownych zezwoleń związanych z realizacją przedmiotowej inwestycji i koniecznością dostosowania rozwiązań do zmiennych uwarunkowań terenowych i środowiskowych.

Z zachowaniem zasady czynnego udziału stron w postępowaniu, zgodnie z art. 10 § 1 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego poinformowano strony postępowania obwieszczeniem z 5 maja 2025 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.42 o zakończeniu

postępowania dowodowego w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedmiotowego przedsięwzięcia oraz o możliwości zapoznania się z zebrany materiał dowodowy i złożenia ewentualnych uwag. Obwieszczenie to zamieszczono od 6 maja 2025 r. do 20 maja 2025 r. na tablicy ogłoszeń, na stronie internetowej RDOŚ w Katowicach oraz przekazano pismem z 5 maja 2025 r. znak WOOŚ.420.44.2023.JB.43 do Urzędu Miasta Tarnowskie Góry, Urzędu Miasta Piekary Śląskie, Urzędu Gminy Świerklaniec, Urzędu Miasta Radzionków, Urzędu Gminy Krupski Młyn, Urzędu Gminy Tworóg celem wywieszenia na okres 14 dni na tablicy ogłoszeń tamt. urzędu lub przez ogłoszenie w sposób zwyczajowo przyjęty. Obwieszczenie zostało zwrócone przez ww. urzędy po upływie wymaganego okresu wywieszenia.

21 maja 2025 r. wpłynęło pismo Stowarzyszenia „Villa Nova” z 19 maja 2025 r., w którym ponownie wniesiono uwagi i zastrzeżenia. W piśmie tym Stowarzyszenie odniosło się do wyjaśnień przedłożonych przez Inwestora przy piśmie z 21 marca 2024 r. Nadal kwestionuje rzetelność i wiarygodność przedstawionych danych i informacji dotyczących m.in. zapotrzebowania inwestycji na energię, oceny ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, katastrofy naturalnej i budowlanej oraz wpływu na bezpieczeństwo ruchu drogowego, analizy i prognozy ruchu drogowego, inwentaryzacji przyrodniczej, skuteczności przyjętych przejść dla zwierząt dużych, zachowania drożności korytarzy ekologicznych. przewidywanych skutków dla środowiska w przypadku niepodejmowania przedsięwzięcia, kumulacji oddziaływań, oceny wpływu przedsięwzięcia na klimat oraz ludność, w tym zdrowie i warunki życia ludzi, zaleceń przedstawionych w protokole KOPI.

Do wszystkich tych zagadnień odniesiono się powyżej i jak najdokładniej wyjaśniając kwestie co do których Stowarzyszenie miało wątpliwości.

Jeszcze raz podkreśla się, że raport o oddziaływaniu na środowisko jest podstawowym dokumentem, na podstawie którego organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko. Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 marca 2009 r., sygn. akt II OSK 383/08, „raport (...) jest opracowywany na zlecenie podmiotu zainteresowanego realizacją przedsięwzięcia. Ma on charakter dokumentu prywatnego inwestora będącego dowodem w postępowaniu administracyjnym”. Należy dodać, że autorem raportu nie jest organ administracji publicznej, zatem nie ma on uprawnień do ingerowania w jego treść. Obowiązkiem organu na etapie prowadzonego postępowania jest sprawdzenie jego poprawności pod względem formalnym, a także należyte wyjaśnienie kwestii merytorycznych.

W przedmiotowym postępowaniu informacje przedstawione w raporcie były weryfikowane, a w przypadku wątpliwości Inwestor był wzywany do wyjaśnienia i uzupełnienia informacji zawartych w przedłożonych dokumentach.

Podkreślenia wymaga fakt, że tutaj. Organ jest organem wyspecjalizowanym w dziedzinie ochrony przyrody oraz dysponuje zespołem wykwalifikowanych i doświadczonych osób specjalizujących się w poszczególnych dziedzinach wiedzy z zakresu ochrony środowiska, oceniającym materiał dowodowy w toku oceny oddziaływania na środowisko. Wydanie decyzji środowiskowej poprzedzone jest więc gruntowną i wnikliwą analizą całej dokumentacji wnioskowej.

Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko stanowi syntezę informacji o planowanym przedsięwzięciu opartą o szereg materiałów źródłowych, które nie stanowią obowiązkowych elementów dokumentacji będących podstawą do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W przedstawionym przez Inwestora raporcie zawarto informacje w oparciu o jakie materiały źródłowe został on wykonany.

Należy również zaznaczyć, że raport jest dokumentem sporządzonym przez specjalistę, a jego sporządzenie jest potwierdzone przez autora za pomocą stosownie złożonego podpisu na ww. dokumencie oraz oświadczenia o wymaganych kwalifikacjach.

Ponadto przepis art. 77 § 1 ustawy Kpa stanowi, że organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy. Obowiązek ten należy rozumieć w taki sposób, że organ albo czyni to z własnej inicjatywy, w przypadku, gdy uzna to za konieczne do uzyskania prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy lub gromadzi w aktach sprawy dowody wskazane lub dostarczone przez strony postępowania, wówczas, gdy mają one znaczenie dla sprawy (por. Wróbel A., Art. 77 w: Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania administracyjnego, opubl. LEX/el. 2019). W związku z tym, to po stronie organu leży obowiązek zebrania i rozpatrzenia w sposób całościowy materiału dowodowego. W następnej kolejności dopiero organ obowiązany jest gromadzić dowody dostarczane przez stronę, jeżeli mają one znaczenie w danej sprawie.

Organ stoi na stanowisku, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy (w tym raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko sporządzony zgodnie z wymogami art. 66 ustawy ooś, którego celem jest określenie oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na poszczególne elementy środowiska oraz ludzi przy uwzględnieniu przyjętych przez inwestora rozwiązań lokalizacyjnych, projektowych, technologicznych, technicznych i organizacyjnych) pozwolił na określenie m. in. istotnych warunków korzystania ze środowiska w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich.

W związku z tym uznał, że uwagi wniesione przez Stowarzyszenie dotyczą kwestii, które już zostały bezspornie ustalone. Dalsze ich wyjaśnianie prowadzić będzie tylko do przeciągania postępowania.

Wraz z wnioskiem z 25 września 2023 r. o wydanie decyzji środowiskowej Inwestor wystąpił również o przeprowadzenie rozprawy administracyjnej otwartej dla społeczeństwa. Zdaniem tut. organu nie było potrzeby jej przeprowadzenia. Rozprawa administracyjna stanowi instrument fakultatywny, a zatem organ prowadzący postępowanie może, ale nie musi z niego skorzystać. Powyższe potwierdza wyrok WSA w Poznaniu z 22 listopada 2017 r., sygn. akt IV SA/Po 786/17, zgodnie z którym: przepis ten nie nakłada obowiązku przeprowadzenia takiej rozprawy, a jedynie daje taką możliwość. To do organu administracji należy rozważenie takiej możliwości, przy uwzględnieniu stanu faktycznego sprawy. W opinii tut. Organu w analizowanej sprawie wszystkie przedłożone przez Inwestora informacje pozwoliły na ustalenie oddziaływania inwestycji na środowisko i zaplanowanie adekwatnych działań minimalizujących i kompensacyjnych.

Materiał dowodowy składający się na całość akt sprawy był wystarczający by wydać decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedmiotowego przedsięwzięcia, a przeprowadzenie rozprawy administracyjnej nie wniosłoby w przedmiotowym przypadku nowych dowodów w sprawie, bowiem strony postępowania, z uwagi na przysługujące im uprawnienia procesowe, mają możliwość nieograniczonego przedstawiania swoich stanowisk, a także składania uwag i wniosków dotyczących zebranego materiału dowodowego w toku trwającego postępowania, natomiast społeczeństwo miało możliwość składania uwag i wniosków podczas wyznaczonego przez organ 30-dniowego terminu w ramach udziału społeczeństwa. Ponadto w ocenie tut. organu rozprawa nie przyczyniłaby się ani do przyspieszenia, ani do uproszczenia postępowania, a także nie skutkowałaby uzgodnieniem interesów stron.

Pismem z 4 kwietnia 2025 r. znak O/KA.I-2.4110.3.2023.OL Inwestor zwrócił się z wnioskiem

o nadanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia pn.: „Budowa drogi S 11 w województwie śląskim, odcinek 2, obwodnica Tarnowskich Gór, wg wariantu II” rygoru natychmiastowej wykonalności ze względu na interes społeczny.

Zgodnie z art. 108 § 1 ustawy Kpa decyzji, od której służy odwołanie, może być nadany rygor natychmiastowej wykonalności, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego albo dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami bądź też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony.

Inwestor wskazał, że realizacja inwestycji przyniesie wiele korzyści społecznych, w tym m.in. przyczyniać się będzie do:

- zwiększenia dynamiki rozwoju poszczególnych regionów,
- szybszego i tańszego przepływu towarów i usług,
- zaspokojenia oczekiwań mieszkańców, związanego z bezpieczną i szybką komunikacją;
- wzmocnienia efektywności transportu drogowego (skrócenia średniego czasu przejazdów),
- wzrostu bezpieczeństwa ruchu drogowego (redukcja liczby wypadków i ich ofiar),
- poprawy dostępu do rynku i usług.

Planowane przedsięwzięcie obejmuje realizację optymalnego połączenia drogowego pomiędzy autostradą A1, a planowanym odcinkiem drogi ekspresowej S11 na terenie województwa śląskiego oraz dalej na terenie województwa opolskiego. Efektem rzeczowym planowanej inwestycji będzie budowa nowego odcinka drogi ekspresowej S11 o nawierzchni zdolnej do przenoszenia obciążenia o nacisku 115 kN/oś. Zostaną wybudowane bezkolizyjne węzły, bezkolizyjne skrzyżowania z drogami poprzecznymi i obiekty mostowe. Ponadto wybudowane będą drogi dojazdowe do terenów przyległych, urządzenia ochrony środowiska m.in.: zabezpieczenia przeciwhałasowe oraz przejścia dla zwierząt. Powstaną również odcinki łącznikowe od wybranych węzłów do istniejącego układu komunikacyjnego.

Realizacja przedmiotowego odcinka drogi S11 przyczyni się do utworzenia dogodnego ciągu komunikacyjnego o parametrach drogi ekspresowej na szczeblu lokalnym, ogólnokrajowym i międzynarodowym, szczególnie dla ruchu tranzytowego.

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest etapem procesu inwestycyjnego. Zatem w celu uzyskania zezwolenia na realizację inwestycji drogowej należy przedłożyć ostateczną decyzję środowiskową. Stąd nadanie decyzji środowiskowej przedmiotowego rygoru pozwala na użycie jej w tym celu, jeszcze przed rozpoznaniem ewentualnych odwołań, co z pewnością wpłynie na czas realizacji inwestycji.

Skutkiem nadania nieostatecznej decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności nie będzie obowiązek wykonania tej decyzji, polegający na wykonaniu nałożonych nią warunków środowiskowych. Obowiązek taki będzie się materializował dopiero po uzyskaniu ostatecznego pozwolenia na budowę i to dopiero wraz z rozpoczęciem realizacji inwestycji.

Mimo, że wykonanie decyzji nieostatecznej ma charakter wyjątkowy, to jednak w okolicznościach przedstawionych przez inwestora nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności jest w ocenie Organu uzasadnione.

Biorąc powyższe pod uwagę, orzeczono jak w sentencji.

Zgodnie z art. 85 ust. 3 ustawy ooś, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydanej po przeprowadzeniu oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, niezwłocznie po jej wydaniu, podaje do publicznej wiadomości informacje o wydanej decyzji i o możliwościach zapoznania się z jej treścią oraz z dokumentacją sprawy, w tym z uzgodnieniami i opiniami organów, o których mowa w art. 77 ust. 1 ustawy ooś, a także udostępnia na okres 14 dni w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie

podmiotowej obsługującego go urzędu treść tej decyzji. W informacji wskazuje się dzień udostępnienia treści decyzji.

Pouczenie

Od niniejszej decyzji przysługuje stronom odwołanie do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska za pośrednictwem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach w terminie 14 dni od dnia doręczenia niniejszej decyzji. (art. 127 § 1 i 2 oraz art. 129 § 1 i 2 Kpa).

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania, strona ma prawo do zrzeczenia się wniesienia odwołania składając stosowne oświadczenie tut. organowi, nie później niż w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji (art. 127a § 1 Kpa). Z dniem doręczenia Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Katowicach oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania decyzja staje się ostateczna i prawomocna (art. 127a § 2 Kpa). Skutkiem zrzeczenia się odwołania jest niemożność zaskarżenia decyzji do organu odwoławczego i wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Zgodnie z art. 57 § 5 pkt 2 Kpa informuję, że w przypadku wnoszenia odwołania w drodze przesyłki pocztowej czynność ta będzie skuteczna poprzez jej nadanie w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe albo placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej albo państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Nadanie pisma w placówce innego operatora będzie skuteczne o ile zostanie ono doręczone przed upływem terminu na jego złożenie.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach
dr Mirosława Mierczyk-Sawicka
/podpisano elektronicznie/

Załączniki:

1. Charakterystyka przedsięwzięcia
- 1a. Przedstawienie przebiegu inwestycji w formie graficznej
2. Wykaz działań koniecznych do przeprowadzenia prac przygotowawczych

Otrzymują:

1. Inwestor
2. strony postępowania zgodnie z art. 49 Kpa
3. WOOS a/a

Do wiadomości za pomocą ePUAP:

1. Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny
2. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w Gliwicach
3. Marszałek Województwa Śląskiego na podstawie art. 86a ustawy ooś (po stwierdzeniu ostateczności decyzji)
4. Starosta Tarnogórski na podstawie art. 86a ustawy ooś (po stwierdzeniu ostateczności decyzji)
5. Prezydent Miasta Piekary Śląskie na podstawie art. 86a ustawy ooś (po stwierdzeniu ostateczności decyzji)
6. WOOŚ – aa.

Zgodnie z ustawą z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2111), wnioskodawca zwolniony jest z opłaty skarbowej za dokonanie czynności urzędowej - wydanie decyzji